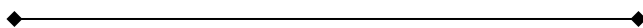

coord. Daiana Vesmaș, Andreea Dragomir

**Tendințe actuale în sistemul de ordine
și siguranță publică
vol. 2**

coord. Daiana Vesmaș, Andreea Dragomir

**TENDINȚE ACTUALE ÎN SISTEMUL
DE ORDINE ȘI SIGURANȚĂ PUBLICĂ**
– Vol. 2 –

Techno
Media
Sibiu - 2025

Titlul: Tendințe actuale în sistemul de ordine și siguranță publică

Copyright © 2025

Toate drepturile aparțin autorilor.

Reproducerea integrală sau parțială a textului sau a ilustrațiilor din această carte este posibilă numai cu acordul prealabil scris al autorilor.

Autorii își asumă întreaga răspundere asupra conținutului.

Tehnoredactare: Techno Media

Coperta: Andreea Dragomir

ISBN: 978-606-616-588-4

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Tendințe actuale în sistemul de ordine și siguranță publică / coord.:

Daiana Vesmaș, Andreea Dragomir. - Sibiu: Techno Media, 2025

2 vol.

ISBN 978-606-616-586-0

Vol. 2. - 2025. - Conține bibliografie. - ISBN 978-606-616-588-4

I. Veșmaș, Daiana (coord.)

II. Dragomir, Andreea (coord.)

351

Editura Techno Media este editură cu prestigiu recunoscut de către CNATDCU:
http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Editura Techno Media

550074, Sibiu, str. Dimitrie Cantemir nr. 22

tel.: 0722/320.575

www.technomedia.ro;

e-mail: office@technomedia.ro

Volum coordonat de:
Conf. univ. dr. Daiana Vesmaș
Lector univ. dr. Andreea Dragomir

Conferința de Ordine și Siguranță Publică
– Conferință națională bienală –

LUCRĂRILE EDIȚIEI A II-A 2025

TENDINȚE ACTUALE ÎN SISTEMUL
DE ORDINE ȘI SIGURANȚĂ PUBLICĂ

Organizator: Departamentul de Drept Public
Facultatea de Drept,
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Perioada: 5-6 iunie 2025
Locație eveniment: Facultatea de Drept, ULBS
Calea Dumbrăvii nr. 34, Sibiu

UNIVERSITATEA
LUCIAN BLAGA
— DIN SIBIU —

INSPECTORATUL DE POLIȚIE
JUDEȚEAN
SIBIU

ACADEMIA FORȚELOR
TERESTRE
„NICOLAE BĂLCESCU” SIBIU

CRUCEA ROȘIE ROMÂNĂ

Comitet științific:

Conf. univ. dr. Daiana Vesmaș
Prof. univ. dr. Cristian Jura
Conf. univ. dr. David Ungureanu
Conf. univ. dr. Alexandru Stoian
Conf. univ. dr. Cristina Oneț
Conf. univ. dr. Sabin Guțan
Conf. univ. dr. Viorel Velișcu
Conf. univ. dr. Cătălin Andruș
Conf. univ. dr. Dana Alexandru
Conf. univ. dr. Teodora Drăghici
Conf. univ. dr. Corina Petică Roman
Conf. univ. dr. Lucian Tarnu
Lector univ. dr. Cătălin Nicolescu
Lector univ. dr. Irinel Precup
Lector univ. dr. Alin Bodescu
Lector univ. dr. Elisabeta Boțian
Lector univ. dr. Dana Czika
Lector univ. dr. Răzvan Roghină
Lector univ. dr. Vasile Vidrighin

Comitetul de organizare:

Lector univ. dr. Andreea Dragomir
Lector univ. dr. Ioana Hulpuș
Lector univ. dr. Laurențiu Șoneriu
Asist. univ. dr. Iulia Bulea
Asist. univ. dr. Mirela State
Asist. univ. dr. Ioana Păcurariu
Asoc. dr. Costin David
Asist. univ. drd. Ana Neagoe-Roghină
Asist. drd. Sergiu Berindea
Asist. drd. Bianca Plăcintă
Asoc. Bogdan Malea
Masterand Ana Morari
Web Editor Cristian Domșa
Jr. Luiza Mihoci – Crucea Roșie
Română
Studentți voluntari:
Cojocari Mihaela
Budău Edith
Gheorghe Antonia
Moldovan Daniel

CUPRINS

Secțiunea 3.

Management, digitalizare, finanțare și comunicare în sistemul de ordine și siguranță publică

Bogdan MALEA

Interoperabilitatea sistemelor digitale utilizate în managementul ordinii și siguranței publice și cooperarea transfrontalieră 13

Andreea-Nicoleta DRAGOMIR

Digitalization of National Public Order Structures Under the Imperative of European Security.....29

Ioana Alexandra HULPUȘ

Perspective privind rolul managementului calității totale în sistemul de ordine și siguranță publică.....45

Iulia BULEA

Politici moderne pentru sporirea încrederii cetățenilor în autoritățile de aplicare a legii 61

Elena Casandra NIȚULESCU, Aura PREDA

Aplicarea principiilor Mendez în sistemul de ordine și siguranță publică- criteriu de management al echipelor performante.....68

Gabriela Francesca CONSTANTIN-ALBU, Iulia BULEA

Drepturile angajaților din sistemul de ordine publică privind protecția datelor personale și limitele supravegherii acestora....85

Lavinia DOBRIN, Ioana Alexandra HULPUȘ

Rolul metodelor cantitative și calitative în performanța organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice 97

Andreea ARDEOIU, Ioana HULPUȘ

Influența eticii și a leadership-ului etic în domeniul ordinii și siguranței publice 112

Adrian-Nicolae VASIU, Andreea Nicoleta DRAGOMIR

Crimele cibernetice și securitatea cibernetică 122

Secțiunea 4.

Dimensiunea penală a ordinii și siguranței publice

Sabin GUȚAN

Reprimarea crimei de terorism și criza sistemului penal internațional 139

Aura PREDA

Principiul umanismului în executarea pedepselor privative de libertate 152

Elisabeta BOȚIAN

Celeritatea justiției penale – pilon esențial al ordinii și siguranței publice.....169

Daniela Maria CZIKA

Protecția victimelor infracțiunilor în procedurile penale 179

Mihaela ROTARU

Conceptul de infracțiune gravă, în contextul cooperării internaționale 192

Lilioara-Alexandra OPRINCA-MUJA, Elena TOPÎRCEAN,

Silviu MORAR

Minoritatea ca limită a răspunderii penale, între protecție juridică, realități medico-legale și implicații sociale 204

Mihaela-Corina BUCUR

Protecția victimelor prin justiție restaurativă 223

Ioana PĂCURARIU

Reeducarea tinerilor infractori. de la teorie la practică 236

Elena-Irina RAHIMIAN (CÎRCIUMARU)

Traficul de droguri. Infracțiune care afectează ordinea publică 248

Monica DANILIUC

Subiecții infracțiunilor care afectează ordinea publică. Analiză comparativă între România și Republica Moldova 259

Bogdan BĂRBUCEANU

Delapidarea – cea mai întâlnită infracțiune din categoria infracțiunilor de serviciu 267

Ana-Maria EDU, Costin DAVID

Dinamica psihologică a grupurilor infracțional organizate 282

Iulia MUREȘAN, Daniela Maria CZIKA

Infracțiunea în legea internă, în legislația și practica CEDO ...296

Diana Maria CĂLINESCU, Elisabeta Mariana BOȚIAN

Necesitatea aplicării procedurii speciale a acordului de recunoaștere a vinovăției pentru asigurarea ordinii și siguranței publice.....312

Ștefania-Malvina TARCOCI (TOADER), Ioana HULPUȘ

Aspecte criminologice cu privire la persoanele de sex feminin în săvârșirea de infracțiuni 324

Simona TOTU, Cătălin NICOLESCU

Supravegherea tehnică în procesul penal. Importanță, reglementare și aplicații practice 337

Robert-Ionuț ALEXANDRU, Elisabeta BOȚIAN

Răspunderea penală a minorilor în contextul sistemului actual de ordine și siguranță publică 348

**SECȚIUNEA 3.
MANAGEMENT,
DIGITALIZARE,
FINANȚARE ȘI
COMUNICARE ÎN
SISTEMUL DE ORDINE
ȘI SIGURANȚĂ PUBLICĂ**

INTEROPERABILITATEA SISTEMELOR DIGITALE UTILIZATE ÎN MANAGEMENTUL ORDINII ȘI SIGURANȚEI PUBLICE ȘI COOPERAREA TRANSFRONTALIERĂ

*Comisar Șef de poliție Bogdan MALEA¹
Șef Serviciu Ordine Publică, IPJ Sibiu*

***Rezumat::** Interoperabilitatea sistemelor digitale devine un element esențial într-un context european marcat de mobilitate ridicată, amenințări transfrontaliere și creșterea criminalității organizate, fiind necesară o colaborare eficientă între state pentru a asigura ordinea și siguranța publică. Articolul subliniază faptul că interoperabilitatea nu înseamnă doar conectarea tehnică între sisteme informatice, ci și armonizarea proceselor operaționale, a cadrului legal și a standardelor de protecție a datelor.*

Pe lângă instrumentele și bazele de date comune europene, se menționează și importanța platformelor naționale interoperabile, care trebuie să se alinieze la cerințele europene și să integreze fluxuri de date din diverse surse: poliție, jandarmerie, autorități vamale, servicii de urgență și alte entități cu atribuții în domeniul siguranței publice. Sunt analizate cooperarea transfrontalieră, în timp real, acțiunile comune, dar și asistența reciprocă în situații de urgență sau amenințări teroriste. Se evidențiază totodată provocările întâmpinate în realizarea interoperabilității, ajungând la concluzia că interoperabilitatea sistemelor digitale și cooperarea transfrontalieră sunt condiții fundamentale pentru o securitate publică modernă, eficientă și coordonată la nivel european. Investițiile în tehnologie, standardizarea infrastructurilor și consolidarea încrederii între autoritățile statelor membre sunt esențiale pentru a face față

---

¹ Adresă de email Autor: bogdan.88@icloud.com

provocărilor actuale legate de criminalitate, migrație ilegală, terorism și alte riscuri la adresa siguranței cetățenilor.

Cuvinte-cheie: digitalizare, interoperabilitate, sisteme, rețele, eficiență, cooperare, strategie, dezvoltare.

Introducere

Într-o eră marcată de digitalizare și globalizare, gestionarea eficientă a ordinii și siguranței publice presupune nu doar utilizarea tehnologiilor moderne, ci și integrarea acestora într-un ecosistem coerent și interoperabil. În întreg procesul de digitalizare a sectorului public, interoperabilitatea reprezintă factorul esențial care face posibilă concretizarea obiectivelor serviciilor publice digitale. În absența interoperabilității, transformarea digitală a administrației publice este grav afectată¹.

În sistemul de ordine și siguranță publică, interoperabilitatea sistemelor digitale devine factorul-cheie în asigurarea unei reacții rapide, eficiente și coordonate din partea autorităților naționale și internaționale în fața amenințărilor transfrontaliere.

Răspunsul operativ în situații de urgență presupune o interoperabilitate eficientă, prin care diferitele echipe de intervenție își coordonează eforturile și își valorifică expertiza complementară, în vederea limitării și reducerii impactului produs de evenimentul critic².

Cooperarea între statele membre ale Uniunii Europene și armonizarea sistemelor digitale utilizate în domeniul siguranței sunt priorități strategice pentru prevenirea și combaterea criminalității, a terorismului și a altor riscuri.

Acest articol abordează în profunzime importanța interoperabilității sistemelor digitale utilizate în managementul ordinii și siguranței

---

¹ G.Misuraca, E. Barcevičius, C. Codagnone, G.Gaskell, R. Arendsen, „How can interoperability stimulate the use of digital public services? An analysis of national interoperability frameworks and e-Government in the European Union”, *Government Information Quarterly*, 37(4), 101505, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2020.101505>.

² N. Power, R.Philpot, M.Levine J.Alcock, „The Psychology of Interoperability: A systematic review of joint working between the UK emergency services”. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 97(1), 2024, pp. 233-252.

publice, cu accent pe cadrul european de cooperare transfrontalieră, provocările implementării, implicațiile etice și perspectivele de dezvoltare.

1. Fundamente teoretice ale interoperabilității

1.1 Definirea interoperabilității

Interoperabilitatea poate fi definită ca abilitatea diferitelor sisteme și organizații de a lucra împreună (inter-opera) pentru a atinge obiective comune. În domeniul digital, aceasta presupune schimbul de informații și funcționalități între sisteme, fără bariere tehnologice sau semantice.

În contextul UE, interoperabilitatea transfrontalieră înseamnă capacitatea sistemelor informatice, serviciilor digitale și autorităților publice din diferite state membre de a colabora eficient prin schimbul automat și sigur de date, fără bariere tehnice, administrative sau juridice¹.

Comisia Europeană definește interoperabilitatea ca fiind „capacitatea organizațiilor de a interacționa către obiective comune, implicând schimbul de date și cooperarea în procese”.²

1.2 Tipuri de interoperabilitate relevante în securitatea publică

Tip	Exemplu practic
Tehnologică (compatibilitatea software și hardware)	Interconectarea bazelor de date SIS și Eurodac
Semantică (înțelegerea și interpretarea corectă a datelor schimbate)	Clasificări comune pentru infracțiuni și alerte
Organizațională (coerența proceselor și procedurilor între entități)	Colaborare între poliții naționale și FRONTEX
Legală (conformitatea cu legislația națională și internațională în privința protecției datelor și a schimbului de informații)	Respectarea GDPR în schimbul de date sensibile

¹ A. Campmas, N.Iacob, F. Simonelli, How can interoperability stimulate the use of digital public services? An analysis of national interoperability frameworks and e-Government in the European Union. *Data & Policy*, 4, e19., 2022, <https://doi.org/10.1017/dap.2022.11>.

² Comisia Europeană, *Digital Decade Policy Programme 2030*. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2023.

2.Sisteme digitale în domeniul ordinii și siguranței publice

Digitalizarea în domeniul ordinii și siguranței publice reprezintă un proces esențial pentru creșterea eficienței, transparenței și capacității instituțiilor responsabile de protecția cetățeanului. Integrarea tehnologiilor digitale permite nu doar automatizarea unor procese, ci și o mai bună coordonare între agențiile implicate în prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență.

În acest context, sistemele digitale devin instrumente indispensabile pentru colectarea, analizarea și diseminarea informațiilor relevante în timp real, contribuind la luarea deciziilor rapide și informate.

2.1.Sisteme informatice naționale

La nivel național, aceste sisteme informatice sunt reprezentate prin platforme și infrastructuri precum Sistemul Național de Evidență a Persoanei (RNEP), care asigură o bază centralizată de date despre cetățeni, Platforma națională de supraveghere video, ce integrează camere ANPR și CCTV pentru monitorizarea spațiilor publice, precum și prin sistemele de alertare și intervenție rapide cum sunt RO-ALERT și SNUAU 112, ce oferă un cadru integrat de comunicare și răspuns în situații de urgență.

2.2. Sisteme și baze de date europene

Cooperarea transfrontalieră și schimbul de informații în domeniul ordinii și siguranței publice sunt facilitate și prin accesul la sisteme și baze de date europene precum SIS II (Schengen Information System), Europol sau ECRIS (European Criminal Records Information System). Aceste infrastructuri europene permit o colaborare strânsă între statele membre, contribuind la combaterea eficientă a criminalității transfrontaliere și la consolidarea securității la nivel comunitar.

SISTEM	DESCRIERE
SIS (Schengen Information System)	<p>Bază de date pentru persoane căutate, obiecte furate, interdicții de intrare etc.</p> <p>Este sistemul instituit care contribuie la menținerea unui nivel ridicat de securitate în spațiul de libertate, securitate și justiție al Uniunii, prin sprijinirea cooperării operaționale dintre autoritățile naționale competente, în special polițiștii de frontieră, poliție, autoritățile vamale, autoritățile din domeniul imigrației și autoritățile responsabile cu prevenirea, depistarea, investigarea sau urmărirea penală a infracțiunilor sau cu executarea pedepselor.</p>
VIS (Visa Information System)	<p>Reprezintă sistemul menit să faciliteze procedura de eliberare a vizelor de scurtă ședere și să sprijine autoritățile competente în materie de vize, frontiere, azil și migrație să verifice rapid și eficient informațiile necesare cu privire la resortisanții țărilor terțe care au nevoie de viză pentru a călători în UE.</p>
EURODAC	<p>Reprezintă unul dintre cele mai importante instrumente care contribuie la stabilirea identității străinilor, identificarea și stabilirea cu exactitate a statului membru responsabil cu analizarea unei cereri de protecție internațională precum și pentru menținerea unui nivel ridicat de securitate în spațiul de libertate, securitate și justiție al Uniunii, prin sprijinirea cooperării operaționale dintre autoritățile naționale competente, în special polițiștii de imigrări și frontieră, poliție, Europol și autoritățile naționale ale statelor membre responsabile cu prelucrarea cererilor de azil.</p>
EES (Entry/Exit System)	<p>Înregistrarea intrării și ieșirii din spațiul Schengen.</p> <p>Înregistrarea datelor de intrare și de ieșire și a datelor referitoare la refuzul intrării ale resortisanților țărilor terțe care trec frontierele externe ale statelor membre.</p> <p>Acest sistem permite înregistrarea și stocarea datei, orei și locului de intrare și ieșire și a refuzului intrării în ceea ce îi privește pe resortisanții țărilor terțe la frontierele externe, precum și furnizarea accesului statelor membre la aceste informații.</p>

SISTEM	DESCRIERE
ETIAS	<p>Sistemul european de informare și autorizare privind călătoriile colectează informații privind toți pasagerii care călătoresc fără viză în Europa.</p> <p>În acest scop a fost introdusă o autorizație de călătorie, ca o nouă condiție pentru a intra pe teritoriile statelor membre UE și asociate, iar lipsa unei autorizații de călătorie ETIAS valabile reprezintă un nou motiv de refuzare a intrării pe teritoriu.</p>
ECRIS	<p>Sistemul European de Informații cu privire la Cazierele Judiciare</p>
ECRIS-TCN	<p>Destinat să completeze ECRIS, acest sistem centralizat permite autorităților statului membru să stabilească ce alte state membre dețin caziere judiciare ale resortisanților țărilor terțe în cauză, astfel încât să poată utiliza ulterior sistemul actual ECRIS pentru a trimite cererile de informații privind condamnările doar acestor state membre.</p>

3. Cadrul legislativ și strategic european

În contextul integrării europene și al digitalizării accelerate a administrațiilor publice, interoperabilitatea transfrontalieră a devenit o prioritate strategică pentru Uniunea Europeană. Aceasta se referă la capacitatea sistemelor, instituțiilor și serviciilor digitale din diferite state membre de a colabora eficient, asigurând schimbul sigur și automatizat de date între autorități, organizații și cetățeni¹.

Pentru a sprijini această viziune, UE a dezvoltat un cadru legislativ și strategic coerent, menit să elimine barierele digitale, să îmbunătățească cooperarea administrativă și să faciliteze libera circulație a persoanelor, bunurilor, serviciilor și capitalurilor în spațiul european. Prin regulamente, directive și inițiative strategice, Uniunea își propune să

¹ A. Campmas, N.Iacob, F. Simonelli, „How can interoperability stimulate the use of digital public services? An analysis of national interoperability frameworks and e-Government in the European Union”, *Data & Policy*, 4, e19., 2022, <https://doi.org/10.1017/dap.2022.11>.

construiască o piață unică digitală funcțională, în care serviciile publice sunt accesibile, eficiente și sigure – indiferent de granițele naționale.

Această secțiune aduce în atenție principalele elemente ale cadrului legislativ și strategic european privind interoperabilitatea transfrontalieră, evidențiind obiectivele, instrumentele și provocările actuale în implementarea sa la nivelul statelor membre.

3.1 Reglementări fundamentale

Regulamentul (UE) 2019/817 privind interoperabilitatea sistemelor de informații în domeniul frontierelor și vizelor și **Regulamentul (UE) 2019/818** privind interoperabilitatea în domeniul cooperării polițienești și judiciare, azilului și migrației, au introdus:

- **Portalul european de căutare** – un punct unic de acces pentru verificarea datelor din mai multe sisteme;
- **Serviciul comun de comparare a datelor biometrice** – pentru verificarea amprentelor și a datelor faciale;
- **Repozitoriu comun de date de identitate** – care elimină duplicatele și oferă o imagine clară a identității unei persoane.

Interoperable Europe Act (2024)¹ stabilește o guvernanză comună pentru servicii digitale transfrontaliere. Acest act legislativ, adoptat de Consiliul UE, instituie un cadru de cooperare între statele membre pentru furnizarea de servicii publice digitale transfrontaliere eficiente, standardizate și sigure. Scopul său este de a crea o guvernanză europeană comună în materie de interoperabilitate, prin:

- ✓ Evaluarea interoperabilității în proiectele IT publice;
- ✓ Promovarea standardelor deschise;
- ✓ Crearea unor spații de testare transfrontaliere.

GDPR – Regulamentul general privind protecția datelor² reglementează prelucrarea datelor cu caracter personal.

---

¹ Regulation (EU) 2024/903, Interoperable Europe Act, 2024.

² Regulation (EU) 2016/679 (General Data Protection Regulation, GDPR), Official Journal of the European Union, L 119, 27 April 2016.

3.2 Strategii și programe europene relevante

- **Agenda Digitală Europeană**

Platformele de servicii digitale și tehnologiile emergente, cum ar fi inteligența artificială, ne modelează în profunzime societatea. Aceste inovații au transformat modul în care comunicăm, facem cumpărături și accesăm informații online, devenind parte integrantă din viața noastră de zi cu zi. Agenda digitală pentru Europa¹ pentru perioada 2020-2030 răspunde acestor schimbări încercând să creeze spații digitale sigure, să asigure o concurență loială pe piețele digitale și să consolideze suveranitatea digitală a Europei, în concordanță cu tranziția digitală și cea verde.

- **Programul ISA² (Interoperability Solutions for Public Administrations)**

Programul ISA² sprijină dezvoltarea de soluții digitale care permit administrațiilor publice, întreprinderilor și cetățenilor din Europa să beneficieze de servicii publice interoperabile transfrontaliere și intersectoriale. ISA² s-a desfășurat de la 1 ianuarie 2016 până la 31 decembrie 2020. Programul a fost adoptat în noiembrie 2015 de către Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene. Pentru a sărbători acest lucru, la 3 martie 2016 a avut loc o conferință „De la ISA la ISA²”.

- **Strategia UE privind Uniunea Securității (2020–2025)**

Strategia UE privind Uniunea Securității² valabilă pentru perioada 2020-2025, a avut ca obiectiv principal protejarea cetățenilor UE și promovarea modului de viață european. Această strategie se concentra pe domenii prioritare în care UE putea sprijini statele membre să asigure securitatea, respectând valorile și principiile europene. A fost înlocuită în aprilie 2025 de noua strategie europeană de securitate internă, ProtectEU.

---

¹ Comisia Europeană, Shaping Europe's digital future: Digital Compass 2030. Bruxelles, 2021, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-compass-2030-shaping-europes-digital-future>.

² Comisia europeană, Strategia Uniunii Securității 2020–2025, 24 iunie 2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52020JC0015>.

- **ProtectEU**

La 1 aprilie 2025, Comisia a prezentat ProtectEU¹ – Strategia europeană de securitate internă, care stabilește obiectivele și acțiunile pentru următorii ani pentru a asigura o Europă mai sigură și mai securizată. Strategia ProtectEU își propune să sporească capacitățile statelor membre ale UE de a proteja societățile și democrațiile de amenințările online și offline din partea teroriștilor, infractorilor și actorilor străini ostili. În plus, aceasta va garanta că implicațiile în materie de securitate sunt luate în considerare în toate politicile viitoare ale UE.

4. Cooperarea transfrontalieră

4.1 Instrumente de cooperare între state membre

- **Echipele comune de anchetă (JITs)** sunt grupuri formate din autorități din mai multe țări, care colaborează pentru a investiga infracțiuni transfrontaliere grave, cum ar fi traficul de droguri, crimele organizate sau terorismul. Aceste echipe sunt temporare și facilitează schimbul de informații și resurse între poliție și procurori din diferite state pentru a rezolva cazuri complexe. JIT-urile sunt susținute de organizații internaționale ca EUROPOL și EUROJUST.

- **Sistemul Prüm** este un sistem european de schimb rapid de informații între statele membre UE, care permite autorităților să partajeze date de identificare precum ADN, amprentele digitale și datele de înmatriculare ale vehiculelor. Scopul principal este de a sprijini combaterea criminalității transfrontaliere, ajutând la identificarea suspecților sau a persoanelor implicate în infracțiuni. Prin intermediul sistemului, statele membre pot solicita și primi rapid informații relevante din bazele de date ale altor țări, contribuind la rezolvarea mai eficientă a cazurilor de infracțiuni grave, cum ar fi terorismul sau crimele organizate.

- **FRONTEX** – Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Coastă, sprijină statele membre ale UE și țările asociate spațiului

---

¹ Comisia Europeană, ProtectEU – Strategia europeană de securitate internă. Direcția Generală pentru Migrație și Afaceri Interne, 2025. Disponibil la: https://home-affairs.ec.europa.eu/protecteu-european-internal-security-strategy_en.

Schengen în gestionarea frontierelor externe ale UE și în lupta împotriva criminalității transfrontaliere.

Agenția este un centru de excelență pentru activitățile de control la frontierele externe ale UE, împărtășind informații și expertiză cu toate statele membre și cu țările vecine din afara UE afectate de tendințele migratorii și de criminalitatea transfrontalieră. Prin intermediul Corpului permanent, primul serviciu de aplicare a legii în uniformă al Uniunii Europene, Frontex s-a transformat într-un braț operațional al UE. Sute de ofițeri participă la operațiuni de-a lungul frontierelor externe ale Uniunii Europene și dincolo de acestea. Aceștia îndeplinesc o varietate de sarcini, cum ar fi supravegherea frontierelor, combaterea criminalității transfrontaliere și asistența în operațiunile de returnare. Ofițerii colaborează cu autoritățile naționale pentru a proteja spațiul Schengen, una dintre cele mai mari realizări ale Europei.

4.2 Rolul rețelelor europene

• Europol

Având sediul la Haga, în Țările de Jos, misiunea Europol¹ este de a sprijini statele membre în prevenirea și combaterea tuturor formelor grave de criminalitate internațională și organizată, a criminalității informatice și a terorismului. De asemenea, Europol colaborează cu numeroase țări partenere din afara UE și cu organizații internaționale. Rețelele infracționale și teroriste de mare anvergură reprezintă o amenințare semnificativă la adresa securității interne a UE, precum și la siguranța și subzistența cetățenilor săi. Cele mai mari amenințări la adresa securității sunt provocate de: terorism, traficul de droguri și activitățile de spălare de bani la nivel internațional, fraudă organizată, falsificarea monedei euro și traficul de ființe umane.

• Eurojust

Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală, este un centru unic cu sediul la Haga, Țările de Jos, unde autoritățile judiciare naționale conlucrează îndeaproape pentru a combate cazuri grave de criminalitate transfrontalieră organizată. Rolul Eurojust²

---

¹ <https://www.europol.europa.eu>, pagină accesată la data de 20.07.2025.

² <https://www.eurojust.europa.eu>.

este de a contribui la transformarea Europei într-un loc mai sigur, coordonând activitatea autorităților naționale – din statele membre ale UE, precum și din statele terțe – în investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor de criminalitate transfrontalieră. Fiecare stat membru al UE, care participă, trimite un membru național la Eurojust.

Membrii naționali formează colegiul Eurojust, care răspunde de activitatea operațională a agenției. La rândul său, colegiul este susținut de administrația Eurojust, care cuprinde, printre alții, analiști de caz, consilieri juridici și experți în materie de date. Spațiile special construite ale agenției oferă săli de ședință sigure, cu posibilități de interpretare în toate limbile UE, și o sală de ședință special concepută pentru centrele de coordonare, din care pot fi monitorizate și coordonate în timp real zilele de acțiune comună.

Eurojust a dezvoltat o rețea internațională omogenă care oferă procurorilor din întreaga Uniune Europeană acces la peste 50 de jurisdicții din toată lumea. Agenția a semnat acorduri de cooperare cu 12 state din afara UE, dintre care mai multe au detașat procurori de legătură la Eurojust pentru a lucra la cazuri cu omologii lor din Colegiu. De asemenea, Eurojust colaborează îndeaproape cu alte agenții ale UE și cu parteneri care sprijină diferitele etape ale lanțului de justiție penală, inclusiv organele de aplicare a legii și organismele antifraudă.

5. Provocări și riscuri în implementarea interoperabilității

Implementarea interoperabilității în domeniul ordinii și siguranței publice, deși esențială pentru eficiența și coordonarea instituțiilor, se confruntă cu numeroase provocări și riscuri care pot afecta performanța sistemelor digitale.

➤ Provocări tehnice

Un obstacol important îl reprezintă lipsa unor standarde unificate în anumite state membre, care împiedică integrarea fluentă a sistemelor. Multe infrastructuri existente sunt învechite, iar lipsa unor interfețe API compatibile limitează posibilitatea de comunicare între platforme diferite.¹ Mai mult, conectarea mai multor sisteme crește suprafața de atac

---

¹ G.Misuraca, E. Barcevičius, C. Codagnone, G.Gaskell, R. Arendsen, How can interoperability stimulate the use of digital public services? An analysis

și expune infrastructurile la probleme de securitate cibernetică, cu riscul apariției unor breșe exploatabile, ceea ce subliniază necesitatea unor protocoale riguroase de securitate (ENISA, 2021)¹.

➤ **Probleme juridice și etice**

Din punct de vedere juridic, interoperabilitatea trebuie să respecte cu strictețe cadrul legal privind protecția datelor personale, în special Regulamentul General privind Protecția Datelor (GDPR). Asigurarea unei protecții solide a datelor personale este esențială pentru menținerea încrederii cetățenilor și pentru respectarea drepturilor fundamentale (Comisia Europeană, 2017)². Totodată, este necesară o balanță atentă între dreptul la viața privată și cerințele de securitate publică. Diferențele legislative dintre state, în special în ceea ce privește armonizarea legislației penale și accesul la informații, pot întârzia semnificativ cooperarea internațională³.

➤ **Probleme organizaționale și politice**

Pe plan organizațional, un obstacol major este lipsa încrederii între autoritățile din diferite state, ceea ce afectează schimbul de informații și colaborarea eficientă. Birocrația excesivă și procedurile greoaie reprezintă alte bariere ce încetinesc implementarea interoperabilității⁴. Mai mult, există o rezistență organizațională la schimbare, unele instituții manifestând reticență față de modernizarea și digitalizarea proceselor. Și nu în ultimul rând, sectorul public se confruntă cu un deficit semnificativ de personal IT calificat, ceea ce afectează capacitatea de dezvoltare și întreținere a sistemelor digitale complexe.

---

of national interoperability frameworks and e-Government in the European Union. *Government Information Quarterly*, 37(4), 101505, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2020.101505>.

¹ ENISA, *Cybersecurity and Interoperability in Public Safety*, 2021.

² European Commission, *European Interoperability Framework – Implementation Strategy*, 2017.

³ A.G. Ferguson, *The Rise of Big Data Policing*. New York University Press, 2017.

⁴ S. Curnin, C. Owen, Decision-making in emergency response: A review of the literature. *Journal of Emergency Management*, 12(3), 2014, pp. 183-195.

6. Perspective de dezvoltare

În următorii ani, interoperabilitatea digitală în domeniul siguranței publice va fi tot mai strâns legată de adoptarea tehnologiilor emergente, menite să îmbunătățească prevenția, cooperarea instituțională și eficiența operațională.

- Inteligența artificială va permite detectarea automată a amenințărilor prin analiză predictivă și recunoașterea comportamentelor riscante, contribuind la prevenirea criminalității).
- Tehnologia blockchain poate asigura trasabilitatea probelor digitale, garantând integritatea lanțului de custodie și reducând riscul de compromitere a dovezilor¹.
- Identitatea digitală europeană standardizată, promovată prin inițiativa eIDAS 2.0, va facilita accesul securizat și interoperabil la servicii publice digitale, inclusiv pentru forțele de ordine.
- Rețelele de cyber intelligence vor fi consolidate prin cooperare transnațională, schimb de informații și suportul agențiilor precum ENISA, esențiale în prevenirea amenințărilor cibernetice complexe²

Concluzii

Interoperabilitatea sistemelor digitale în domeniul ordinii și siguranței publice este una dintre pietrele de temelie ale unei Europe sigure, integrate și funcționale.

Într-un spațiu fără frontiere, cum este Uniunea Europeană, doar o colaborare strânsă și standardizată între state poate garanta protejarea cetățenilor și aplicarea legii.

România, ca stat membru al UE, are oportunitatea de a deveni un model regional de interoperabilitate digitală prin continuarea proiectelor naționale (precum sistemul eIDAS și platforma Ghișeul.ro) și prin implicarea activă în structurile europene relevante. Fără interoperabilitate,

---

¹ Eurojust – European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. Blockchain and criminal justice: A legal and evidentiary perspective, 2022, <https://www.eurojust.europa.eu>.

² ENISA, Cybersecurity and Interoperability in Public Safety, 2021.

cooperarea transfrontalieră rămâne limitată, iar răspunsul instituțional în fața amenințărilor moderne devine fragmentat și inefficient.

Progresele realizate până în prezent sunt notabile, dar implementarea integrală a acestui concept necesită voință politică, investiții susținute și o viziune comună.

Bibliografie

Curnin Shaun, „Owen Christine, Decision-making in emergency response: A review of the literature”, *Journal of Emergency Management*, 12(3), 2014.

Ferguson Andrew Guthrie, *The Rise of Big Data Policing*, New York University Press, 2017.

Campmas Adrien, Iacob Nicoleta, Simonelli Felice, „How can interoperability stimulate the use of digital public services? An analysis of national interoperability frameworks and e-Government in the European Union”, *Data & Policy*, 4, e19., 2022, <https://doi.org/10.1017/dap.2022.11>.

Misuraca Gianluca, Barcevičius Egard, Codagnone Cristiano, Gaskell George, Arendsen Rob, „How can interoperability stimulate the use of digital public services? An analysis of national interoperability frameworks and e-Government in the European Union”, *Government Information Quarterly*, 37(4), 101505, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2020.101505>.

Power Nicola, Philpot Richard, Levine Mark, Alcock, Jennifer, „The Psychology of Interoperability: A systematic review of joint working between the UK emergency services”, *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 97(1), 2024.

Agenția pentru Digitalizarea României (ADR), *Proiectul SITUE – Sistem de Interoperabilitate Tehnologică cu Statele Membre UE.*, București: ADR România, 2014. <https://www.adr.gov.ro>.

Comisia Europeană, *European Interoperability Framework – Implementation Strategy*. Bruxelles: Publications Office of the European Union, 2017, https://ec.europa.eu/isa2/eif_en.

- Comisia Europeană, Digital Decade Policy Programme 2030. Luxembourg: Publications Office of the EU, 2023. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-decade>.
- Comisia europeană, Strategia Uniunii Securității 2020–2025, 24 iunie 2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52020JC0015>.
- Comisia Europeană, ProtectEU – Strategia europeană de securitate internă. Direcția Generală pentru Migrație și Afaceri Interne, 2025. Disponibil la: https://home-affairs.ec.europa.eu/protecteu-european-internal-security-strategy_en.
- Comisia Europeană, *Shaping Europe's digital future: Digital Compass 2030*. Bruxelles, 2021, <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-compass-2030-shaping-europes-digital-future>.
- Consiliul Uniunii Europene, *Regulation (EU) Interoperable Europe Act*. Bruxelles: Consiliul Uniunii Europene, 2024. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6545-2024-INIT/en/pdf>.
- ENISA-European Union Agency for Cybersecurity, Cybersecurity and Interoperability in Public Safety, 2021.
- Eu-LISA, Annual Report on the 2022 Activities of eu-LISA and the Performance of the Large-Scale IT Systems. Tallinn: eu-LISA, 2023.
- Europol, Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA), 2021, Haga: Europol, <https://www.europol.europa.eu/socta/2021>.
- Eurojust – European Union Agency for Criminal Justice Cooperation. Blockchain and criminal justice: A legal and evidentiary perspective, 2022, <https://www.eurojust.europa.eu>
- Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene (2016). Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal (GDPR). Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L119/1, 4.5.2016. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>

Regulation (EU) 2024/903, Interoperable Europe Act, 2024.
Regulation (EU) 2016/679 (General Data Protection Regulation, GDPR), Official Journal of the European Union, L 119, 27 April 2016.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/64/digital-agenda-for-europe>

<https://www.europol.europa.eu>

<https://www.eurojust.europa.eu>

https://ec.europa.eu/isa2/isa2_en/

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0797>

https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-presents-protecteu-internal-security-strategy-2025-04-01_en

DIGITALIZATION OF NATIONAL PUBLIC ORDER STRUCTURES UNDER THE IMPERATIVE OF EUROPEAN SECURITY

Author: Andreea-Nicoleta DRAGOMIR¹
"Lucian Blaga" University of Sibiu, Faculty of Law

Rezumat: *Lucrarea analizează procesul de digitalizare a structurilor naționale de ordine publică în contextul exigențelor impuse de cadrul normativ și strategic al Uniunii Europene privind securitatea internă. Pornind de la documente-cheie precum Strategia Uniunii Securității 2020-2025, Agenda Digitală și regulamentul Prüm II, studiul evidențiază direcțiile de acțiune ale statelor membre în domeniul interoperabilității IT, utilizării inteligenței artificiale și protecției datelor. Sunt analizate provocările digitale majore, precum fragmentarea tehnologică, supravegherea disproporționată și lipsa competențelor digitale, dar și exemple de bune practici din Olanda, Marea Britanie și România. Concluziile propun o abordare echilibrată, care să combine eficiența operațională cu respectarea drepturilor fundamentale, prin investiții în infrastructură, formare profesională și control democratic.*

Cuvinte-cheie: *digitalizare, ordine publică, securitate europeană, interoperabilitate, protecția datelor.*

Abstract: *The paper analyses the process of digitalization of national public order structures in the context of the requirements imposed by the European Union's regulatory and strategic framework on internal security. Starting from key documents such as the Security Union Strategy 2020-2025, the Digital Agenda and the Prüm II Regulation, It explores the main strategies adopted by the Member States in the field of IT interoperability, the use of*

---

¹ Author's email address: andreea.dragomir@ulbsibiu.ro

artificial intelligence and data protection. Major digital challenges are analyzed, such as technological fragmentation, disproportionate surveillance and lack of digital skills, as well as examples of good practices from the Netherlands, the United Kingdom and Romania. The conclusions propose a balanced approach, combining operational efficiency with respect for fundamental rights, through investments in infrastructure, professional training and democratic control.

Keywords: *digitalisation, public order, European security, interoperability, data protection.*

Introducere

In the last two decades, European space has been marked by a transformation of the security paradigm, determined by the emergence of risks such as transnational terrorism, cybercrime, uncontrolled migration, digital disinformation and hybrid threats. One might argue that the digitalization of national public order structures is no longer a strategic option but an imperative necessity to ensure citizens' effective protection and the European Union's fundamental values.

Since the launch of the European Union Strategy on the Security Union 2020-2025, the European institutions have underlined the need to strengthen the digital capacities of Member States in the field of public order, with a focus on interoperability, data exchange, prevention and operational response. At the same time, the accelerated development of emerging technologies – artificial intelligence, Big Data analysis, facial recognition, and blockchain – opens new horizons for operational intervention, but also raises ethical and legal dilemmas related to protecting fundamental rights¹.

In Romania, the process of digitalizing public order structures was driven by adherence to European standards, participation in common networks and databases (such as SIS II or Prüm) and the practical need to modernize the means of preventing and combating crime². However,

---

¹ European Union Agency for Fundamental Rights, FRA's Fundamental Rights Report 2023, information available at: <https://fra.europa.eu/en/publication/2023/fundamental-rights-report-2023>, page accessed on 14.06.2025.

² Ministry of Internal Affairs, Activity Report 2022, Bucharest, 2023, section on the interoperability of information systems and international cooperation, in-

this transformation faces systemic challenges, from technological infrastructure gaps to institutional resistance to change and the lack of a coherent digital literacy strategy among operational personnel.

This paper aims to analyze how the digitalization of national public order structures responds to the imperative of European security, starting from the normative and institutional framework of the European Union, passing through the study of relevant practices at European and national level, and culminating in a critical reflection on the impact of these transformations on citizens' rights and on the functioning of public order authorities.

The methodology used will be interdisciplinary, comprising normative analysis (European and national legislation and strategies), the evaluation of good institutional practices, case studies and doctrinal interpretation. The paper is limited to the analysis of digitalization in structures with responsibilities for maintaining public order, without addressing in detail national or military security structures, although interdependencies will be mentioned where necessary.

1. The European regulatory and institutional framework regarding security and digitalization

The European Union has developed an increasingly complex legal and strategic framework to respond to the security challenges generated by globalization, accelerated digitalization and the evolution of hybrid threats. In this context, the digitalization of national public order structures is regulated, supported and guided by a series of programmatic, legislative documents and operational initiatives, all converging towards the consolidation of a Security Union.

1.1 European Union Internal Security Strategy (2020-2025)

Adopted by the European Commission in July 2020, the Security Union Strategy sets out the EU's priorities for protecting citizens and the Schengen area against emerging threats. It aims to create a „security

---

formation available at: <https://www.mai.gov.ro/wp-content/uploads/2023/05/Raport-periodic-de-activitate-MAI-2022.pdf>, page accessed on 14.06.2025.

ecosystem” based on the interoperability of IT systems, strengthen cooperation between agencies (Europol, Frontex, CEPOL, etc.) and step up the use of digital technology in preventing and fighting crime¹.

The document highlights the importance of data analysis, artificial intelligence, digital tools and common platforms for the intervention of police and public order authorities, especially in areas such as organized crime, terrorism and human trafficking².

1.2 European Pact on Cybersecurity and Digital Resilience

In parallel with the classic approach to security, the Union adopted in 2020 the Cybersecurity Strategy for the Digital Decade, also known as the „Cybersecurity Pact”, which aims to defend critical infrastructures, public networks and data against cyber-attacks. The document is an integral part of the legislative package that includes the NIS2 (Network and Information Security) Directive and the Digital Operational Resilience Regulation in the financial sector (DORA)³.

This framework provides common protection standards, monitoring tools and rapid response to cyber incidents, including through EU-CyCLONe – the European Cyber Crisis Network⁴.

---

¹ European Commission, EU Security Union Strategy 2020–2025, COM (2020) 605 final, document available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0605>, page accessed on 15.06.2025.

² Ibid., section 3.1. – „Enhancing security in the digital and physical world”

³ European Commission, Cybersecurity Strategy for the Digital Decade, JOIN (2020) 18 final, document available at: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/cybersecurity-strategy>, page accessed on 15.06.2025.

⁴ EU Agency for Cybersecurity (ENISA), BlueOLEx 2024 Exercise: EU-CyCLONe Test Its Cyber Crisis Response Preparedness, information available at: <https://www.enisa.europa.eu/news/blueolex-2024-exercise-eu-cyclone-test-its-cyber-crisis-response-preparedness>, page accessed on 14.06.2025.

1.3 Relevant initiatives for the digitalization of public order authorities

In support of police and judicial cooperation, the Union has developed a series of digital platforms and tools that facilitate data exchange and cross-border interventions:

- SIS II (Schengen Information System) allows authorities in the member states to access data on wanted persons, stolen goods or dangerous individuals¹.
- ECRIS-TCN (European Criminal Records Information System for Third-Country Nationals) is a criminal records system for third-country nationals, active since 2023².
- e-Evidence legislative proposal aimed at allowing cross-border access by authorities to digital evidence stored in another member state, with legal guarantees³.
- Europol Innovation Hub is a platform for developing and testing advanced technologies (AI, facial recognition, big data) for law enforcement agencies in the Member States⁴.
- PNR (Passenger Name Record) is a system for collecting and analyzing air passenger data, used to prevent terrorism and serious crime⁵.

---

¹ European Commission, SIS II – Schengen Information System, information available at: https://www.edps.europa.eu/data-protection/european-it-systems/schengen-information-system_en, page accessed on 14.06.2025.

² European Commission, ECRIS-TCN Factsheet, information available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=legisum:4400466>, page accessed on 14.06.2025.

³ European Parliament, Proposal for a Regulation on European Production and Preservation Orders for electronic evidence, COM(2018) 225 final, document available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018PC0225>, page accessed on 14.06.2025.

⁴ Europol, Innovation Lab, information available at: <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/innovation-lab>, page accessed on 14.06.2025.

⁵ European Commission, PNR Directive (EU) 2016/681, document available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0681>, page accessed on 14.06.2025.

All these initiatives are based on the principles of interoperability, personal data protection and cross-border operational efficiency.

1.4 Strategic documents on EU digitalization

The digitalization of public order structures is not an isolated process but is an integral part of a broader vision of the European Union regarding the digital transformation of the entire public sector. In this regard, the first strategic directions were outlined through the Digital Agenda for Europe (2010-2020), a key programmatic document that aimed to modernize digital infrastructures, reduce technological gaps between Member States and ensure universal access to high-speed internet, especially in rural or disadvantaged areas¹.

This agenda was consolidated and continued through the Digital Compass initiative: Digital Decade 2030², launched by the European Commission in 2021, which sets out four cardinal objectives of the digital decade: developing digital skills among the population, expanding data infrastructure and connectivity, digitizing public services and strengthening the protection of democratic values in the digital environment². Within this strategic framework, national authorities in the field of public order are called upon to adopt modern technological solutions, invest in digital professional training of staff and ensure rigorous compliance with European standards in terms of ethics, transparency and personal data protection.

Thus, the digitalization of public order structures becomes not only a tool for operational efficiency, but also an institutional commitment to the fundamental values of the Union: the rule of law, human rights and human dignity.

---

¹ European Commission, Digital Agenda for Europe 2010-2020, document available at: <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/digital-agenda-for-europe.html>, page accessed on 14.06.2025.

² European Commission, Digital Compass: The European Way for the Digital Decade, COM(2021) 118 final, document available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52021DC0118>, page accessed on 14.06.2025.

2. The challenges of digitalizing national public order structures

It could be argued that the European Union's legislative architecture, while conceptually sound, sometimes puts pressure on the ability of member states to adapt at a coherent and uniform pace to digital standards.

The digitalization of public order structures in EU states often encounters unexpected difficulties, be it due to infrastructure or political or cultural divergences. Although the European strategic framework promotes digital transformation as a tool for institutional modernization and strengthening internal security, implementation at national level is often fragmented, uneven and fraught with ethical and legal dilemmas.

2.1 Poor interoperability and technological fragmentation

One of the biggest challenges is the lack of interoperability between Member States' IT systems. Although the European Union has launched several initiatives to create a coherent digital security system, such as the interconnection of SIS II, ECRIS, Eurodac and ETIAS – technological differences and uneven levels of digitalization lead to significant operational dysfunctions¹. Thus, a cross-border investigation may be delayed by a state's inability to quickly integrate received data into a compatible system or by the lack of an infrastructure capable of handling complex flows of sensitive information.

This digital fragmentation not only affects operational efficiency, but also trust between national authorities, putting pressure on the principles of judicial and police cooperation enshrined in EU law².

---

¹ European Commission, Interoperability between EU Information Systems, information available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/memo_17_5241, page accessed on 14.06.2025.

² Thierry Balzacq, Sergio Carrera (eds.), *Security Versus Freedom? A Challenge for Europe's Future*, Routledge, 2016, pp. 112-117.

2.2 Excessive surveillance vs. personal data protection

Another significant obstacle is the structural tension between the need for extensive surveillance and respect for fundamental rights, in particular the right to privacy and the protection of personal data. The use of advanced technologies such as facial recognition, predictive algorithms and Big Data analysis by law enforcement raises the risk of disproportionate control over citizens and mass surveillance practices¹.

It is not entirely clear to what extent legal instruments such as the General Data Protection Regulation (GDPR) and the EU Charter of Fundamental Rights provide a sufficiently robust framework to address the challenges posed by modern surveillance technologies. While these instruments set clear legal limits on data processing – anchored in principles such as proportionality, lawfulness, and data minimization – their practical enforcement remains uneven across Member States². However, several European human rights organizations have drawn attention to the lack of effective mechanisms for democratic control over the use of technology in police activities, as well as the risk of algorithmic discrimination in the absence of decision-making transparency³.

Whether the current legal framework can effectively adapt to the fast-paced development of emerging technologies remains an open question.

2.3 Poor infrastructure and lack of digital skills

In many Member States, especially in Central and Eastern Europe, the digitalization process is hampered by the lack of a robust IT infrastructure and deficiencies in the professional training of law

---

¹ European Data Protection Supervisor, Guidelines 05/2022 on the use of facial recognition technology in the area of law enforcement, 2023, document available at: https://www.edpb.europa.eu/system/files/2023-05/edpb_guide_lines_202304_frtlawenforcement_v2_en.pdf, page accessed on 14.06.2025.

² European Parliament and the Council Regulation (EU), Regulation (EU) 2016/679 (GDPR), art. 5-6.

³ European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), Getting the future right – AI and fundamental rights, 2020, information available at: <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/artificial-intelligence-and-fundamental-rights>, page accessed on 14.06.2025.

enforcement personnel. In Romania, for example, some local police structures continue to operate with outdated equipment, and IT platforms are often not interconnected or difficult to access in real time, especially in rural areas¹.

Moreover, the digital literacy of staff remains a major challenge: training in the use of modern technologies is not uniformly implemented, and in the absence of a coherent, continuous training strategy, some tools remain unused or used inappropriately. This phenomenon leads not only to inefficiency but also to increased vulnerability to cyberattacks or operating errors.

2.4 Examples of partial implementation or institutional failures

Over the past few years, several cases have highlighted the risks of insufficiently prepared digitalization. In France, the project to integrate biometric systems into police databases was suspended due to the lack of a sufficiently clear legal framework and concerns about data protection². In Hungary, the authorities implemented a mobile tracking app during the state of emergency caused by the COVID-19 pandemic, but the Constitutional Court was critical of the lack of solid legal guarantees regarding privacy and democratic control of data processing. Although the measures were justified as necessary for public health, it was noted that they limited citizens' fundamental rights and reduced the transparency of procedures³.

---

¹ OECD, 2023 OECD Digital Government Index, Paris, 2023, pp. 37, chapter on digital infrastructure and institutional skills in the public sector, document available at: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/01/2023-oecd-digital-government-index_b11e8e8e/1a89ed5e-en.pdf, page accessed on 14.06.2025.

² Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés (CNIL), Avis sur le projet de traitement des données biométriques, 2021, document disponible à l'adresse: https://france-identite.gouv.fr/assets/files/CNIL-Délibération-2021-151_SGIN-France-Identité-1.pdf, page accessed on 14.06.2025.

³ Private Internet Access, Hungary suspends some GDPR privacy protections as part of COVID-19 "state of emergency", May 9, 2020, information available at: <https://www.privateinternetaccess.com/blog/category/surveillance/page/20/>, page accessed on 14.06.2025.

These examples demonstrate that accelerated digitalization, but lacking clear legal bases, adequate infrastructure and specialized personnel, can produce effects contrary to those expected – eroding public trust, making institutions vulnerable and exposing member states to legal and reputational risks.

3. Examples of good practices in the European Union and Romania

The process of digitalization of law enforcement structures has been visibly accelerated in some EU Member States, especially where technological innovation has been integrated into the operational systems of law enforcement. These examples demonstrate how technology can facilitate prevention, collaboration and efficiency in tackling crime, but also how important it is to respect the legal framework and fundamental rights.

3.1 Dutch Police's predictive crime system

The Netherlands offers a notable and advanced example of predictive policing, having successfully integrated tools grounded in Big Data analysis. It could be reasonably assumed that this model reflects a mature approach to technology-driven crime prevention. The National Police has implemented the Criminal Anticipation System (CAS), a system that groups historical, demographic and socio-economic data at the urban grid level (125×125m) and uses machine learning algorithms to generate risk maps for the next two weeks¹.

Studies show that while predictive applications are mainly focused on front-line activities and investigations, there are legitimate concerns about data discretion and potential discriminatory profiling².

---

¹Marc Schuilenburg, Melvin R. J. Soudijn, „Big data policing: The use of big data and algorithms by the Netherlands Police” in *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 2023, DOI: 10.1093/police/paad061.

² Maša Galič, Abhijit Das, Marc Schuilenburg, „AI and Administration of Criminal Justice: predictive policing in the Netherlands” in *Vrije Universiteit Brussel*, 2021, information available at: <https://research.vu.nl/en/publications/ai-and-administration-of-justice-predictive-policing-and-predicti>, page accessed on 15.06.2025.

Critics warn that widespread use of these tools could lead to mass surveillance and privacy violations¹.

The Dutch experience may not be replicable in all Member States, but it offers a viable model of technology-civil rights collaboration.

3.2 The use of AI and Big Data in the UK (before Brexit)

In the United Kingdom, the Metropolitan Police ran Project Alpha, an initiative to collect and analyze data from social media and mass media to predict gang violence and anti-social behavior. Launched in 2019, the project actively monitored video and audio content in urban communities². While the initiative has strengthened the police's ability to respond quickly to serious violence, independent reports have drawn attention to shortcomings in transparency and child protection, pointing to significant risks in terms of data manipulation and inadequate ethical processing. For example, the Guardian reported that people as young as 13 were monitored online without their knowledge and adequate legal safeguards, and groups such as Liberty have criticized possible breaches of the Human Rights Act, the Equality Act and the Data Protection Act³.

3.3 Prüm Project – DNA and fingerprint data exchange

Although not strictly a digital tool, the Prüm Decisions (2008) laid the foundations for a high-performance system for the cross-border exchange of sensitive data (DNA, fingerprints, vehicles), later supported

---

¹ Amnesty International, *We Sense Trouble – Automated Discrimination and Mass Surveillance in Predictive Policing in the Netherlands*, 2020, information available at: <https://www.amnesty.org/en/documents/eur35/2971/2020/en/>, page accessed on 15.06.2025.

² Wikipedia, *Project Alpha (police) – Metropolitan Police*; lizzie Dearden, BBC, *The Guardian*, information available at: [https://en.wikipedia.org/wiki/Project_Alpha_\(police\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Project_Alpha_(police)), page accessed on 15.06.2025.

³ *The Guardian*, *Met police operation secretly monitors children online*, information available at: <https://www.theguardian.com/uk-news/2023/jun/06/met-police-operation-secretly-monitors-children-online?>, page accessed on 15.06.2025.

by technological interoperability. More than 20 Member States have already integrated data into SIS II, helping to solve transnational crimes and locate wanted persons. Reports from the European Commission show that such digital mechanisms strengthen the EU's capacity to fight organized crime and terrorism¹.

3.4 Digitalization of public order structures in Romania

In Romania, the Ministry of Internal Affairs (MAI) has launched a large-scale digitalization program for the period 2022-2025, to modernize the operational infrastructure of public order structures and increase efficiency in incident management. The project is designed in line with European objectives regarding the digital transformation of public administration and citizen safety.

The first pillar of this initiative is the development of an integrated incident management information system, which functions as a central backbone for the recording, processing and real-time monitoring of police events. This system is designed to be interoperable with the communications and security infrastructures managed by the Special Telecommunications Service (STS) and the Romanian Intelligence Service (SRI), facilitating the rapid and secure exchange of data between strategic institutions².

Another essential component of digitalization is the provision of individual surveillance cameras (bodycam) to operational personnel. These devices were introduced to ensure operational transparency, accurately document interactions between agents and citizens, and provide clear evidence in the event of critical incidents. By using these technologies, the Ministry of Internal Affairs aims not only to hold

---

¹ European Parliament and of the Council, Regulation (EU) 2024/982 on automated searching and exchange of data for the purposes of police cooperation, document available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/982/oj/ron>, page accessed on 15.06.2025.

² Authority for the Digitalization of Romania, Annual Report 2024, Bucharest, 2025, document available at: www.adr.gov.ro/wp-content/uploads/2025/06/Raport-ADR_2024.pdf, page accessed on 15.06.2025.

agents accountable but also to protect the fundamental rights of persons involved in events of a contravention or criminal nature¹.

In addition to the fixed infrastructure, the project also includes the development of mobile applications dedicated to field agents. These applications allow for the rapid transmission of notifications, access to relevant databases and the efficient coordination of patrols or interventions in emergencies. They contribute to reducing reaction time and streamlining communication between the dispatch center and the operational crews.

These initiatives are supported by technological collaboration with the Special Telecommunications Service (STS), the Romanian Intelligence Service (SRI) and the Border Police, which ensure the interconnection of data networks and the appropriate infrastructural equipment. In the same sense, Romania actively participates in European interoperability projects IT – SIS II², Prüm³, ECRIS-TCN⁴ –, contributing to the consolidation of a secure European space, but also to the alignment with data protection standards and ethics in the use of technologies.

These examples of good practices demonstrate that the digitalization of public order structures is not an end, but an essential tool for strengthening the capacity of states to respond efficiently, coordinated and responsibly to contemporary security challenges. The implementation

---

¹ MAI Romania, Integrity Plan implementation narrative report, body-cam and digitalization chapter 2022, document available at: <https://www.mai-dga.ro/storage/2023/04/Raport-narativ-implementare-Plan-de-integritate-MAI.pdf>, page accessed on 15.06.2025.

² EuroCloud Europe, Knowing Your Data Related Rights: Romania's Schengen Full Access, information available at: <https://eurocloud.org/news/article/knowning-your-data-related-rights-romaniias-schengen-full-access/>, page accessed on 16.06.2025.

³ European Parliament and of the Council, Regulation (EU) 2024/982 on automated searching and exchange of data for the purposes of police cooperation, document available at: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/982/oj/ron>, page accessed on 15.06.2025.

⁴ eu-LISA, Combatting Cross-Border Crime, information available at: <https://www.eulisa.europa.eu/activities/large-scale-it-systems/ecris-tcn/>, page accessed on 16.06.2025.

of technologies such as artificial intelligence, predictive analytics, or database interoperability has the potential to fundamentally transform the way law enforcement institutions operate. However, the success of these efforts depends on the existence of a clear regulatory framework, strict respect for fundamental rights and the capacity of national administrations to integrate innovation into the organizational culture. Romania, through active participation in European interoperability projects and the modernization of its IT systems, is taking significant steps towards alignment with European standards, but constant attention to the balance between operational efficiency and citizen protection remains necessary.

Conclusion

The digitalization of national law enforcement structures, under the imperative of European security, represents an inevitable but complex strategic direction, located at the intersection of technological innovation, administrative efficiency and the protection of fundamental rights. The European Union offers a solid regulatory and institutional framework, supported by initiatives such as Prüm II, SIS II, ECRIS-TCN and the Digital Agenda 2030, which encourage interoperability and cross-border collaboration. Examples of good practice from the Netherlands, the United Kingdom and Romania confirm that, under conditions of well-calibrated digital governance, technology can become an essential ally in combating crime and ensuring an efficient and responsible law enforcement climate.

It remains to be seen whether the proposed measures will succeed in maintaining the delicate balance between operational efficiency and citizens' rights. Yet, can we be certain that these mechanisms are thoroughly tested and fully assumed by the institutions implementing them? It is not yet entirely clear to what extent such measures will prove resilient in times of systemic crisis. One may rightly ask: *Are these digital reforms truly prepared to withstand the next wave of societal and technological disruption?*

For this process to reach its potential, Member States must adopt a coherent and ethical approach to digitalization. Sustained investments in IT infrastructure, European standardization of data formats, and

mandatory continuous training programs for operational personnel in digital skills are required. At the same time, it is recommended to establish independent mechanisms for audit and democratic control of technologies used in the public order sector, as well as to involve civil society in assessing the impact of these tools. Only through a balance between operational efficiency and legal guarantees will digitalization be able to make a real contribution to strengthening European security and citizens' trust in the institutions that protect them. I believe that truly effective digitalization requires more than technology – it requires institutional trust and real democratic control.

In conclusion, while digital transformation is essential, it is not a cure-all. Only through deliberate, ethically anchored policy and inclusive governance can these technologies fulfill their promise

Bibliography:

Balzacq, Thierry & Carrera, Sergio (eds.). *Security Versus Freedom? A Challenge for Europe's Future*, Routledge, 2016.

Schuilenburg, Marc & Soudijn, Melvin R.J. „Big Data Policing: The Use of Algorithms by the Netherlands Police”, in *Policing: A Journal of Policy and Practice*, 2023.

Vrije Universiteit Brussel. *AI and the Administration of Criminal Justice: Predictive Policing in the Netherlands*, 2021.

Amnesty International. *We Sense Trouble: Automated Discrimination and Mass Surveillance in Predictive Policing in the Netherlands*, 2020.

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA). *Artificial Intelligence and Fundamental Rights*, 2023.

European Data Protection Supervisor (EDPS). *Opinion on Facial Recognition Technologies in Law Enforcement*, 2020.

Regulation (EU) 2024/982 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2024 on the automated search and exchange of data for police cooperation (“Prüm II Regulation”).

Regulation (EU) 2016/679 – General Data Protection Regulation (GDPR).

European Commission. EU Security Union Strategy 2020-2025, COM(2020) 605 final.

European Commission. Cybersecurity Strategy for the Digital Decade, JOIN(2020) 18 final.

European Commission. Digital Compass: The European Way for the Digital Decade, COM(2021) 118 final.

Council of the EU. Prüm Decisions: 2008/615/JHA and 2008/616/JHA.

European Commission. Proposal for a Regulation on European Production and Preservation Orders for electronic evidence, COM(2018) 225 final.

<https://eur-lex.europa.eu>

<https://home-affairs.ec.europa.eu>

<https://edps.europa.eu>

<https://fra.europa.eu>

<https://www.europol.europa.eu>

<https://www.curteadeconturi.ro>

<https://digital-strategy.ec.europa.eu>

<https://www.libertyhumanrights.org.uk>

<https://www.theguardian.com>.

PERSPECTIVE PRIVIND ROLUL MANAGEMENTULUI CALITĂȚII TOTALE ÎN SISTEMUL DE ORDINE ȘI SIGURANȚĂ PUBLICĂ

Lector univ. dr. Ioana Alexandra HULPUȘ¹

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

***Rezumat:** Este incontestabil faptul că societatea umană nu poate funcționa în absența unei ordini generale și a unor structuri instituționale capabile să o asigure. În acest cadru, instituțiile de ordine și siguranță publică devin piloni esențiali ai stabilității sociale. Pornind de la această premisă solidă privind importanța domeniului, ne aliniem opiniilor care acordă o atenție sporită acestor organizații, punând un accent special pe problematica managementului calității – văzut ca un factor-cheie în atingerea dezideratelor de calitate și consolidarea încrederii cetățenilor. Managementul calității în organizațiile de ordine și siguranță publică devine esențial pentru asigurarea unui serviciu eficient, transparent și orientat către cetățean. Acesta presupune aplicarea unor principii și instrumente specifice Managementului Calității Totale (Total Quality Management – TQM), adaptate la specificul instituțiilor din domeniul siguranței publice.*

În acest context, obiectivul cercetării constă în identificarea și analiza direcțiilor actuale privind aplicarea managementului calității în structurile de ordine publică. Scopul urmărit este de a contribui la dezvoltarea teoretică și aprofundarea cunoștințelor în domeniile vizate, prin adaptarea principiilor managementului calității la particularitățile acestor organizații. Totodată, se urmărește formularea unor soluții viabile pentru probleme specifice, fundamentate pe argumente științifice riguroase.

---

¹ Adresă de email Autor: ioana.hulpuș@ulbsibiu.ro

Cuvinte-cheie: calitate, managementul calității totale, ordine și siguranță publică.

Introducere

Într-o societate care a devenit din ce în ce mai complexă, rolul organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice tinde să fie polivalent¹.

Lucrarea prezintă o sinteză a literaturii referitoare la managementul calității și a diferitelor modele care au fost dezvoltate în ultimele decenii pentru a fi utilizate în îmbunătățirea calității serviciilor. Articolul explorează conceptul de calitate a serviciilor, introducând abordarea Managementului Calității Totale (Total Quality Management – TQM), analizând modul în care această ramură nouă a managementului strategic a fost extins din contextul său original în sectorul privat, de producție, în sectorul public, ca metodă de îmbunătățire a furnizării de servicii.

Managementul calității reprezintă, fără îndoială, un domeniu relativ nou pentru organizațiile care activează în sectorul ordinii și siguranței publice. Totuși, necesitatea asigurării calității în aceste instituții este acută, fiind strâns legată de încrederea cetățenilor, context în care managementul oferă o perspectivă mai amplă asupra provocărilor cu care se confruntă sistemul, prin aplicarea metodelor și tehnicilor specifice și, mai ales, prin evidențierea importanței implementării acestora în practică.

Așa cum subliniază specialiștii în domeniu, indiferent de sectorul de activitate sau de particularitățile acestuia, organizațiile împărtășesc un element comun: în atingerea obiectivelor legate de calitate, acestea depind în mod esențial de management. Nicio activitate și nicio organizație nu pot revendica eficiență sau eficacitate fără a se baza pe știința managementului – care include tehnici, metode, principii și legi specifice acestui domeniu².

Pornind de la aceste argumente ne propunem să realizăm o delimitare conceptuală a noțiunii de calitate a serviciilor în contextul

---

¹ Ciabucă Alina, *Evaluarea imaginii publice a poliției prin intermediul Diferențiatorului Semantic, între real și deziderat*, Psihologia Resurselor Umane, 12, 159 – 173, 2014.

² L. Barac, *Management Judiciar*. București: Editura Hamangiu, 2009.

analizei oportunității aplicării managementului calității totale în cadrul organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice. Articolul pornește de la explorarea conceptului de calitate a serviciilor, introducând abordarea Managementului Calității Totale (Total Quality Management - TQM) ca metodă de îmbunătățire a furnizării de servicii., realizând totodată o particularizare a principiilor primordiale ale acestei ramuri în situația organizațiilor studiate. Totodată lucrarea își stabilește ca obiectiv de cercetare și identificarea unor situații concrete din practică privind exemple de bune practici în implementarea managementului calității.

Ipoteza principală a vizat demonstrarea faptului că managementul calității în organizațiile de ordine și siguranță publică devine esențial pentru asigurarea unui serviciu eficient, transparent și orientat către cetățean. Acesta presupune aplicarea unor principii și instrumente specifice Managementului Calității Totale (Total Quality Management – TQM), adaptate la specificul instituțiilor din domeniul siguranței publice.

1.Noțiunea de calitate a serviciilor. Abordări conceptuale

Conceptul de calitate a serviciilor este, în esență, unul simplu și se referă la furnizarea de bunuri sau servicii care corespund așteptărilor beneficiarilor. Asigurarea calității în livrarea produselor sau serviciilor a devenit un aspect esențial al managementului în toate domeniile de activitate, întrucât s-a conștientizat că doar prin satisfacerea clienților o organizație își poate păstra baza de clienți și chiar o poate extinde pe viitor.

Este important de subliniat că acest concept nu este aplicabil doar în mediul comercial, ci are o relevanță majoră și în instituțiile care oferă servicii publice, unde livrarea calității este la fel de importantă. Prin urmare, în analiza conceptului de calitate a serviciilor și a diverselor metode de asigurare a acesteia, trebuie avut în vedere că el se aplică atât în sectorul privat, cât și în cel public, chiar dacă originile conceptului sunt puternic ancorate în mediul de afaceri¹.

---

¹ T.J. Douglas, W.Q. Judge, Total quality management implementation and competitive advantage: the role of structural control and exploration, *Academy of Management Journal*, vol. 44, no. 1, 2001, pp. 158-169.

Managementul Calității Totale este un sistem bazat pe calitate, pe implicarea tuturor membrilor săi, urmărind ca finalitate succesul pe termen lung al organizației, prin satisfacerea clientului și obținerea de avantaje pentru toți membrii organizației.

În literatura de specialitate¹ există opinii care leagă definirea completă a noțiunii de Management al Calității Totale (TQM) de însăși componența termenilor noțiunii, respectiv:

- termenul *total* presupune ca întreg personalul să fie implicat în producerea bunului sau serviciului final destinat clientului, așadar un angajament la toate nivelurile;
- *calitatea* reclamă o politică corespunzătoare care să clarifice pentru toți membrii organizației ce presupune ideea de calitate, cum poate fi definită și mai mult cum poate fi măsurată și cuantificată, care sunt așteptările și valorile promovate;
- *management*, este un termen cu mai multe semnificații în acest context. Într-o primă perspectivă acesta sugerează că implementarea TQM trebuie să pornească de la managementul de top, de la conducerea organizației care trebuie să stabilească o strategie și obiective de calitate și să le comunice în întreaga organizație. Chiar dacă o trăsătură definitorie a managementului calității totale este tocmai extinderea problematicii calității la toate nivelurile organizatorice este important să se observe rolul managerilor care sunt singurii în măsură să stabilească o strategie conformă cu calitatea și să acționeze pentru aplicarea acesteia. Cealaltă perspectivă leagă rolul managementului de influențarea culturii organizaționale în concordanță cu obiectivele de calitate stabilite, managerii trebuie să manifeste un rol activ în a obține angajamentul întreg personalului pentru o îmbunătățire continuă.

Această perspectivă din urmă prefigurează cele mai importante principii care vor governa domeniul Managementului Calității Totale, subliniind totodată interdependența dintre acestea.

În același timp nu trebuie să uităm că pentru managementul calității primordială este „satisfacerea la un nivel superior a cerințelor și

---

¹ C. Oprean, C.V. Kifor, *Managementul calității*. Editura Universității “Lucian Blaga” din Sibiu, Sibiu, 2002, p.54.

așteptărilor consumatorului”.¹ Conceptul de calitate totală și formarea unei adevărate culturi organizaționale a calității au schimbat reperele tradiționale. Profitul, ca valoare fundamentală în societatea tradițională își pierde primatul, ființa umană fiind valoarea acum cea mai prețuită.

TQM aduce așadar o abordare nouă care se materializează în practică printr-o schimbare a viziunii, concentrându-se pe depășirea așteptării clienților, dar și printr-o organizare diferită a funcționării activităților organizației.

Implementarea Managementului Calității Totale (TQM) într-o instituție necesită un angajament ferm din partea conducerii la toate nivelurile ierarhice. Pentru ca acest proces să fie eficient, este esențială o reevaluare a valorilor organizaționale, începând de la nivelul managerial superior și până la nivelul executiv. Fiecare nivel are un rol bine definit în cadrul acestui demers: conducerea de vârf este responsabilă de formularea strategiilor și tacticilor, managementul intermediar are rolul de a asigura punerea lor în aplicare, iar personalul operațional trebuie să adopte metodele și instrumentele compatibile cu principiile TQM.

Obiectivul final al implementării TQM nu poate fi atins fără o transformare profundă a culturii organizaționale – adică a modului cotidian de lucru și interacțiune – într-o cultură orientată spre calitate.

În acest sens, Philip B. Crosby subliniază importanța existenței unui angajament clar la toate nivelurile, susținut de un cadru conceptual solid al politicii organizaționale. El avertizează că, în absența unei politici oficiale privind calitatea, angajații vor ajunge să își definească propriile standarde, ceea ce poate conduce la inconsistențe în livrarea serviciilor.²

Cerințele actuale privind nevoia de calitate și implicit, de implementare a sistemului de management al calității, redefinesc conceptele manageriale și reformulează politicile calității. O politică adecvată a calității trebuie să se bazeze pe următoarele considerente:

- ✓ Conducerea organizației este cea care definește calitatea, stabilind o politică adecvată a calității și implicându-se în realizarea ei;

---

¹ C. Oprean, C.V. Kifor, *Managementul calității*, Editura Universității “Lucian Blaga” din Sibiu, 2002.

² P. B. Crosby, *Quality Is Free: The Art of Making Quality Certain*. New York, NY: McGraw-Hill, 1979.

- ✓ Stabilirea și implementarea politicii calității este făcută de conducerea organizației prin antrenarea întregului personal, fiind practic un angajament al acesteia față de angajați, ca primele persoane interesate, dar și față de clienți și societate, în general;
- ✓ Aprecierea finală asupra calității produsului/serviciului este prerogativa clientului, a societății. Clienții satisfăcuți și fidelizați sunt reperul competenței organizației în domeniul calității.

Totodată, pentru înțelegerea Managementului Calității Totale este necesară cunoașterea principiilor primordiale, ca regulile de maximă generalitate și adaptarea acestora la specificul domeniului și organizațiilor ordinii și siguranței publice.

2. Principiile Managementului Calității Totale

În sistemul de Management al Calitatii Totale, primordial este consumatorul serviciilor, organizațiile fiind ținute să facă eforturi în identificarea nevoilor curente și viitoare, să satisfacă cerințele și chiar sa se preocupe de a depăși așteptările acestora. După cum subliniază specialiștii științei managementului „*Calitatea este ceea ce clientul vrea, si nu ceea ce instituția decide că este mai bine pentru el*”¹. Aplicarea principiului orientării către client presupune cu precădere:

- înțelegerea nevoilor și așteptărilor clienților, cunoașterea cerințelor acestora;
- armonizarea nevoilor clienților cu posibilitățile și interesele organizației, ale furnizorilor și ale comunității locale;
- comunicarea nevoilor și așteptărilor clienților în cadrul organizației;
- evaluarea periodică a satisfacției clienților pentru măsurarea eventualelor îmbunătățiri;
- managementul relațiilor cu clienții.

În organizațiile de ordine și siguranță publică, „clientul” este reprezentat în primul rând de către cetățeni, comunitate și alte părți interesate (autorități locale, alte instituții). Succesul acestor organizații

---

¹ C. Oprean, C.V. Kifor, *Managementul calității*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2002.

depinde de înțelegerea și satisfacerea nevoilor acestor clienți legate de siguranță, protecție și ordine publică.

Calitatea serviciilor nu este definită intern, ci prin percepția cetățeanului asupra eficienței, corectitudinii și promptitudinii intervențiilor. Literatura de specialitate¹ subliniază importanța monitorizării continue a satisfacției cetățenilor prin sondaje, feedback și dialog deschis. Aceste dimensiuni sunt profund interconectate, întrucât modul în care publicul percepe instituția poliției, spre exemplu, influențează în mod direct percepția asupra legitimității autorității acesteia, precum și nivelul de respect și conformare voluntară față de normele legale². Totodată, percepția publică modelează calitatea interacțiunilor dintre cetățeni și forțele de ordine, afectând gradul de cooperare între cele două părți.

O poliție percepută ca legitimă, în consonanță cu principiile statului de drept, se bucură de un nivel crescut de încredere din partea populației și beneficiază de sprijinul acesteia. În astfel de condiții, cetățenii sunt mai predispuși să solicite sprijinul autorităților în situații conflictuale³ și să colaboreze în mod voluntar cu reprezentanții forțelor de ordine⁴.

În contrast, o percepție negativă a publicului reduce disponibilitatea cetățenilor de a susține acțiunile poliției și diminuează gradul de complianță la solicitările acesteia. În absența sprijinului public, capacitatea poliției de a preveni, combate și soluționa fenomenul infracțional, precum și de a menține ordinea și siguranța publică, este considerabil afectată, limitând eficiența operațională a instituției.

În concluzie, toate organizațiile de ordine publică trebuie să identifice nevoile și așteptările comunității, să ofere servicii sigure, rapide și eficiente și să mențină încrederea publică.

---

¹ L. Grecu, *Managementul calității serviciilor publice*. Editura Economică, București, 2017. C. Păunescu, *Calitatea și performanța în serviciile publice*, Polirom, Iași, 2017.

² T.R. Tyler, J. Huo, *Trust in the Law: Encouraging Public Cooperation with the Police and Courts*, Russell Sage Foundation, New York, 2002.

³ T.R. Tyler, *Why People Obey the Law*. Princeton, Princeton University Press, New York, 2006.

⁴ T.R. Tyler, J. Fagan, *Legitimacy and Cooperation: Why Do People Help the Police Fight Crime in Their Communities?* *Ohio State Journal of Criminal Law*, 6, 200, pp.231–275,

Leadership

Conducerea în organizațiile de ordine și siguranță publică trebuie să stabilească o viziune clară privind misiunea instituției – asigurarea ordinii, respectarea legii și protejarea vieții și proprietății. Liderii trebuie să inspire profesionalism și etică¹, să comunice clar valorile instituției și să promoveze implicarea tuturor angajaților, astfel încât să crească coeziunea colectivului și responsabilitatea individuală.

Implicarea angajaților

Potrivit unor opinii din literatura de specialitate, managementul calității totale este procesul continuu de implicare a tuturor membrilor organizației în urmărirea ca fiecare activitate legată de producerea bunurilor sau a serviciilor să aibă un rol adecvat în asigurarea calității produsului sau serviciului². Personalul este elementul esențial în implementarea misiunii de ordine și siguranță publică. Implicarea acestora presupune nu doar delegarea responsabilităților specifice, ci și crearea unui climat care stimulează inițiativa, respectul reciproc și formarea continuă – aspect esențial în contextul schimbărilor legislative și tehnologice rapide. Cultura organizațională trebuie să promoveze deopotrivă responsabilitatea fiecărui angajat pentru calitatea serviciilor prestate.

Abordarea bazată pe proces

Activitățile din organizațiile de ordine și siguranță publică trebuie să fie structurate ca procese clare și bine definite: de exemplu, investigarea incidentelor, gestionarea intervențiilor, comunicarea cu cetățenii, cooperarea interinstituțională. Definirea și monitorizarea pașilor proceselor contribuie la reducerea erorilor și creșterea eficienței³.

Abordarea sistemică a managementului

Abordarea sistemică a managementului ca principiu TQM în sistemul de ordine și siguranță publică reprezintă o viziune integratoare asupra funcționării instituțiilor din acest domeniu, cu accent pe interdependența proceselor, pe coordonare eficientă și pe orientarea către

---

¹ K. Poulis, E. Poulis, E., *Leadership in Complex Environments: Public Safety and Ethics*, Palgrave Macmillan, London, 2016.

² S. Certo, *Management modern*, Ed. Teora, București, 2001.

³ C. Oprean, C.V. Kifor, *Managementul calității*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2002.

îmbunătățirea continuă a performanței. În cadrul Total Quality Management (TQM), această abordare este esențială pentru asigurarea coerenței și eficienței în livrarea serviciilor publice. Conform Dale și colaboratorii (2016), organizațiile care aplică o abordare sistemică reușesc să alinieze strategiile, politicile și resursele pentru a îmbunătăți eficiența și eficacitatea.¹

Organizațiile de ordine și siguranță publică sunt complexe și interconectate: poliția, jandarmeria, serviciile de pompieri, serviciile de informații. Succesul este condiționat de integrarea activităților și cooperarea între toate structurile. Managementul trebuie să promoveze transparența, fluxul informațional rapid și decizional și colaborarea interinstituțională pentru a răspunde eficient provocărilor. Fără o abordare sistemică, pot apărea disfuncționalități între structuri, comunicarea devine deficitară, iar reacțiile instituționale pot fi întârziate sau ineficiente. TQM propune în acest context o integrare coerentă între aceste structuri, cu accent pe:

- procese bine definite;
- responsabilități clare;
- feedback continuu între nivele ierarhice și între organizații.²

Îmbunătățirea continuă

Domeniul siguranței publice este dinamic, cu amenințări noi și schimbări legislative frecvente. Îmbunătățirea continuă presupune evaluări periodice ale performanței, adaptarea procedurilor, formarea profesională și utilizarea tehnologiilor moderne. Cultura organizațională trebuie să încurajeze inovația și identificarea proactivă a soluțiilor.

Decizii bazate pe date și informații

Deciziile în ordine și siguranță publică trebuie să se bazeze pe informații obiective: statistici criminale, analize de risc, rapoarte de teren, feedback cetățenesc. Managementul trebuie să utilizeze sisteme informatice performante pentru colectarea și analiza datelor, astfel încât să optimizeze resursele și să răspundă rapid și corect.

---

¹ B. G Dale, T. van der Wiele, J. van Iwaarden, J., *Managing Quality: An Essential Guide and Resource Gateway*, Wiley, 2016.

² S.P.Osborne, *The New Public Governance? Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance*, Routledge, 2010.

Relații reciproc avantajoase cu furnizorii

Organizațiile de ordine și siguranță publică colaborează cu furnizorii de echipamente, tehnologie, servicii de mentenanță, precum și cu alte instituții publice și private. Relațiile trebuie să se bazeze pe încredere și parteneriat pentru asigurarea unei infrastructuri stabile și de calitate.

3. Exemple internaționale de bune practici

În multe state europene, inclusiv în România, dar și în SUA, Canada și Australia, se remarcă diferite practici în aplicarea managementului calității în sistemele de ordine și siguranță publică, respectiv:

- Implementarea standardelor ISO 9001 în cadrul unor direcții operaționale sau administrative;
- Evaluarea satisfacției cetățenilor față de serviciile oferite (sondaje de percepție privind intervenția poliției, timpul de răspuns etc.);
- Analiza performanței pe bază de indicatori cuantificabili, cum ar fi: timpii de intervenție, gradul de soluționare a cazurilor, calitatea comunicării cu publicul;
- Programe interne de audit și control al calității, însoțite de planuri de îmbunătățire continuă;
- Traininguri pentru personal în domenii precum leadership, comunicare, etică și managementul schimbării.

Poliția din Marea Britanie (Metropolitan Police), ca exemplu de bune practici, a implementat sisteme de tip *performance management*, cu audituri externe de calitate și cu implicarea comunității. Totodată, așa cum este afirmat și pe site-ul oficial, Inspectoratul HMICFRS utilizează cadrul PEEL (Eficiență, Eficacitate și Legitimitate) pentru evaluarea forțelor de poliție, bazându-se atât pe indicatori cantitativi (arestări, crime rezolvate), cât și pe feedback calitativ (percepția cetățenilor), evidențiind cele mai bune practici în managementul performanței¹. Un alt exemplu este Merseyside Police, unde percepția publică privind încrederea, integritatea, siguranța este monitorizată constant și în mod independent, iar analiza rezultatelor determină optimizarea alocării resurselor și

---

¹ hmicfrs.justiceinspectores.gov.uk, pagină accesată la data de 01.05.2025.

prioritizarea indicatorilor de performanță.¹ Diverse studii² care analizează aceste aspecte demonstrează că poliția britanică a trecut de la o abordare reactivă (concentrare exclusivă pe date operative) la una proactivă, structurată și orientată pe performanță, folosind instrumente moderne (KPIs, audituri), susținute prin modele specifice Noului Management Public (NPM) și standardelor ISO. Implementarea TQM este mai frecventă în zonele administrative sau de suport, în timp ce abordarea strategică de tip NPM modelează aria operațională. Studiile semnaleză totuși faptul că există o tensiune continuă între evaluarea individuală a ofițerilor (performanță personală) și viziunea holistică a managementului calității.

Poliția din Olanda și Suedia folosește modele de tip EFQM pentru îmbunătățirea continuă și implicarea personalului în procesele decizionale.

În România, unele structuri ale MAI au adoptat certificări ISO în domeniul logistice, de resurse umane și achiziții publice, dar, mai rar, în activitățile operative³.

4. Considerații privind aplicarea principiului primordial TQM-orientarea către client în cadrul organizațiilor de ordine și siguranță publică

Mai mulți autori⁴ subliniază importanța sondajelor de opinie publică, nu doar ca instrumente de cercetare, ci și ca instrumente manageriale

---

¹ <https://www.college.police.uk/support-forces/practices/problem-solving-a-approach-performance-management>, pagină accesată la data de 01.05.2025

² M. Perkins, M. Davies, „Shifting oversight: the evolution of modern police performance management in England and Wales”, *Public Management Review*, 2024, P. Hunton, A. Jones, P Baker, „New development: Performance management in a UK police force”, *Public Money & Management*, 29(3), 2009, pp. 195-200, tandfonline.com+3tandfonline.com+3crimesciencejournal.biomedcentral.com+3, R. Butterfield, C. Edwards, C., J. Woodall, *The new public management and the UK Police Service. Public Management Review*, 6(3), 2007, pp. 395-415.

³ <https://www.mai.gov.ro/informatii-publice/achizitii-publice>, pagină accesată la data de 01.05.2025.

⁴ V. Andreescu, D. Keeling, *Romanians Trust in the Police, International Affairs and Justice in the Process of European Integration and Globalization*

esențiale în evaluarea situației curente și în identificarea direcțiilor strategice viitoare. Atunci când sunt aplicate periodic, sondajele și alte instrumente similare pot furniza practicienilor din cadrul poliției date relevante, utile în conturarea unei strategii coerente pentru îmbunătățirea percepției publice și creșterea încrederii cetățenilor români în această instituție centrală a statului.

Sușținem această abordare, care depășește rolul tradițional al comunicării și relațiilor publice și care se înscrie în managementul calității, facilitând orientarea organizației către nevoile utilizatorilor de servicii.

Într-un demers anterior¹, am examinat modalitățile prin care anumite structuri din cadrul Poliției Române utilizau chestionarele de evaluare a satisfacției cetățenilor. Rezultatele cercetării au evidențiat lipsa unei aplicări unitare și constante a acestor instrumente, indiferent dacă sunt distribuite în format tipărit sau electronic. Pornind de la identificarea unui caz de bună practică, analiza a fost extinsă și la nivelul polițiilor locale, unde se remarcă inițiative de aplicare a unor astfel de chestionare pentru a măsura percepția publică asupra serviciilor oferite. În cazurile identificate, aceste demersuri se fundamentează pe rezultatele unor cercetări realizate de Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, în colaborare cu Centrul de Cercetări Socio-Umane LUMEN, în contextul unui proiect dedicat evaluării satisfacției beneficiarilor serviciilor publice, „*Construcția Socială a Eticii în Societatea bazată pe cunoaștere*”.² Astfel, colaborarea strategică cu mediul academic și cu Centrul de Cercetări Socio-Umane LUMEN a permis introducerea unui instrument relevant pentru evaluarea atât a imaginii instituționale, cât și a nivelului calitativ al serviciilor oferite.

Valorificarea feedback-ului extern, fie prin metode calitative, fie cantitative, reprezintă o implementare concretă a principiului fundamental al

---

(Conference Proceedings – A.I. Cuza Police Academy, Bucharest, Romania, May 13-14, 2010), Editura Universul Juridic, 2010, p. 993-1003.

¹ I.A. Hulpus, I.M. Vasii, *Managementul comunicării și încrederea instituțională în cadrul organizațiilor domeniului ordinii și siguranței publice. Perspective privind imaginea publică*, Conferința națională de ordine și siguranță publică, Editia I, 8-9 iunie, Sibiu 2023.

² <https://pcslobozia.ro/chestionar-satisfactie/> accesat la 10.04.2023

managementului calității totale: orientarea către utilizator (customer focus). În contextul instituțiilor de ordine și siguranță publică, această abordare poate avea ca impact major:

- ✓ Creșterea încrederii cetățeanului, deoarece serviciile publice pot fi adaptate pe baza așteptărilor și experiențelor reale ale utilizatorilor (practicieni, comunitate);
- ✓ Îmbunătățirea calității serviciilor de siguranță publică, prin ajustarea continuă a procedurilor, resurselor și competențelor organizației.

Prin urmare, integrarea sistematică a sondajelor, interviurilor și analizelor statistice în ciclul decizional al instituțiilor de ordine nu doar că răspunde nevoilor cetățenilor, ci și consolidează un circuit de feedback continuu, indispensabil pentru dezvoltarea profesională și adaptarea strategică a organizației.

Concluzii

Practica managementului calității în structurile de ordine și siguranță publică evoluează într-o manieră pragmatică și adaptată. Îmbinarea standardelor ISO, a mecanismelor de audit intern/extern și a indicatorilor de performanță direcționați către cetățeni contribuie la creșterea eficienței, transparenței și legitimității instituțiilor de ordine publică. Totuși, succesul real depinde de asumarea internă, de leadership-ul strategic și adaptarea modului de lucru la cerințe organizaționale complexe dar și de modul în care este valorificat feedback-ul extern.

Organizațiile din domeniul ordinii și siguranței publice recunosc tot mai mult valoarea adăugată adusă de managementul calității, însă implementarea acestuia este selectivă și graduală, fiind adaptată specificului instituțional. Practicile sunt mai dezvoltate în componentele administrative și suport, în timp ce în structurile operative implementarea este mai dificilă, dar nu imposibilă – mai ales în contextul creșterii presiunii publice pentru eficiență, transparență și responsabilitate.

Bibliografie:

- Certo Samuel, *Management modern*, Ed. Teora, București, 2001.
Crosby B Philip, *Quality Is Free: The Art of Making Quality Certain*, McGraw-Hill, New York, 1979.

- Barac Lidia, *Management judiciar*, Editura Hamangiu, București, 2009.
- Besterfield Dale Howard, Besterfield-Michna Carol, Besterfield, Glen Howard, Besterfield-Sacre Mary, *Total Quality Management (3rd ed.)*, Prentice Hall, 2003.
- Defeo Joseph A., Juran Joseph Moses, *Juran's Quality Handbook: The Complete Guide to Performance Excellence (6th ed.)*. McGraw-Hill Education, 2010.
- Greco Lucian, *Managementul calității serviciilor publice*, Editura Economică, București, 2017.
- Oakland John S., *Total Quality Management: Text with Cases (3rd ed.)*, Butterworth-Heinemann, 2003.
- Oprean Constantin, Kifor Claudiu Vasile, *Managementul calității*, Editura Universității "Lucian Blaga" din Sibiu, 2002.
- Păunescu Cătălin, *Calitatea și performanța în serviciile publice*, Polirom, Iași, 2017.
- Poulis Konstantinos, Poulis Efrosyni, *Leadership in Complex Environments: Public Safety and Ethics*, Palgrave Macmillan, London, 2016.
- Rawlins L. Ashley, *Total Quality Management*, AuthorHouse, 2008.
- Tyler Tom R., Yuen J. Huo, *Trust in the Law: Encouraging Public Cooperation with the Police and Courts*, Russell Sage Foundation, New York, 2002.
- Tyler Tom R., *Why People Obey the Law*, Princeton, New York, Princeton University Press, 2006.
- Al-Ibrahim Abdulaziz, „Quality Management and Its Role in Improving Service Quality in Public Sector”, *Journal of Business and Management Sciences* 2.6, 2014.
- Andreescu Viviana, Keeling Deborah., *Romanians Trust in the Police*, International Affairs and Justice in the Process of European Integration and Globalization (Conference Proceedings – A.I. Cuza Police Academy, Bucharest, Romania, May 13-14, 2010), Editura Universul Juridic, 2010.

- Butterfield Rachel, Edwards Catriona, Woodall Joan, „The new public management and the UK Police Service”, *Public Management Review*, 6(3), 2007.
- Ciabucă Alina, „Evaluarea imaginii publice a poliției prin intermediul Diferențiatorului Semantic, între real și deziderat”, *Psihologia Resurselor Umane*, 12, 2014.
- Dale Barrie G., van der Wiele Ton; van Iwaarden Jos, *Managing Quality: An Essential Guide and Resource Gateway*, Wiley, 2016.
- Douglas Thomas, Judge Wiliam Q., „Total quality management implementation and competitive advantage: the role of structural control and exploration”, *Academy of Management Journal*, vol. 44, no. 1, 2001.
- Hulpus Ioana Alexandra, VasIU Ioan Mihai, *Managementul comunicării și încrederea instituțională în cadrul organizațiilor domeniului ordinii și siguranței publice. Perspective privind imaginea publică*, Conferința națională de ordine și siguranță publică, Editia I, 8-9 iunie, Sibiu 2023.
- Hunton Peter, Jones Alison, Baker Filip, „New development: Performance management in a UK police force”. *Public Money & Management*, 29(3), 2009.
- Kluse Charles, „Case Study: TQM and the Government-The Importance of Leadership and Personal Transformation”, *Journal for Quality and Participation*, vol. 32, no. 3, 2009.
- Lopez-Mielgo Nuria, Montes-Peón Jose, Vázquez-Ordás Camilo J., „Are Quality and Innovation Management Conflicting Activities?”, *Technovation*, 29(8), 2009.
- Osborne Stephan P., *The New Public Governance? Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance*. Routledge, 2010.
- Perkins Martin, Davies Michael, „Shifting oversight: the evolution of modern police performance management in England and Wales”, *Public Management Review*, 2024.
- Tyler Tom R., Fagan Jeffrey, „Legitimacy and Cooperation: Why Do People Help the Police Fight Crime in Their Communities?” *Ohio State Journal of Criminal Law*, 6, 2008.

<https://www.iso.org/standards.html>

<https://hmicfrs.justiceinspectrates.gov.uk/>

<https://www.college.police.uk.>

<https://www.mai.gov.ro>

POLITICI MODERNE PENTRU SPORIREA ÎNCREDERII CETĂȚENILOR ÎN AUTORITĂȚILE DE APLICARE A LEGII

Asist. univ. dr. Iulia BULEA¹

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Lucrarea analizează raporturile dintre autorități și cetățeni în ce privește menținerea ordinii publice, subliniind că încrederea populației în instituțiile cu rol coercitiv este influențată de atitudinea statului față de aceste structuri. Evidențiem faptul că, în țara noastră, deși cadrul normativ este aliniat la cel european, implementarea și adaptarea practică sunt deficiente, în special din cauza unui management rigid și al lipsei de valorizare a poliției.*

Propunem astfel o schimbare de perspectivă, în care profilaxia și colaborarea comunitară să devină priorități. Promovăm ideea unei poliții participative, care funcționează pe principii de transparență, parteneriat și prezență empatică în societate. În acest sens, inovația organizațională trebuie tratată nu doar ca aplicare de metode științifice, ci ca un proces integrat de transformare culturală și relațională.

În plus, insistăm asupra rolului nevalorificat al voluntariatului în sfera siguranței publice, considerând că implicarea activă a cetățenilor poate consolida atât eficiența intervențiilor, cât și percepția pozitivă asupra instituțiilor. Obstacolele birocratice și lipsa unui cadru legal clar contribuie însă la menținerea unei distanțe inutile între populație și structurile de ordine.

În concluzie, textul pledează pentru o reformă funcțională a sistemului, în care autoritatea nu este impusă unilateral, ci construită în parteneriat cu societatea, într-un cadru adaptat realităților moderne.

---

¹ Adresă de email autor: iulia.bulea@ulbsibiu.ro

Cuvinte cheie: responsabilitate, încredere, voluntariat, strategii, prevenție.

Introducere

În cadrul vieții publice interne, la nivel național, entitățile proeminente sunt reprezentate de autoritatea statală – prin instituțiile și structurile aferente, cetățenii (atât la nivel individual, cât și colectiv, inclusiv societatea civilă), precum și piața.¹ Cel mai important element de orientare și influențare în ceea ce privește gradul de încredere acordat de către populație instituțiilor de asigurare, menținere și restabilire a ordinii publice îl constituie atitudinea pe care înseși autoritățile de stat o au față de organele polițienești. Cum putem determina acest coeficient? De la actul de legiferare (competențele acordate, măsura în care actele normative sunt corelate între ele, actualizate), până la garantarea resurselor necesare bunei funcționări și măsura în care înțeleg să susțină și să promoveze aceste entități care, alături de ele, sunt parte a unui întreg. În măsura în care relația instituțională cu aceste organizații – garant al aplicării legii, al asigurării bunei conviețuiri în comunități prin concretizarea voinței statului – este solidară, favorabilă și susținută într-un mod coerent, perspectiva cetățenilor față de jandarmi, polițiști și polițiști locali va fi una pozitivă.

Însă, deocamdată, la nivelul țării noastre, din acest punct de vedere, politicile nu sunt moderne. La finalul lucrării vom aduce o serie de propuneri nu atât novatoare, cât firești. Putem vorbi despre politici moderne integrate abia după ce avem politici funcționale, pe care să le facem performante. Managementul în țara noastră solicită ca „totul să fie făcut ca la carte”, menținând ideile rigide, în care se observă o reticență la tot ceea ce este nou.² În multe cazuri, managementul public din România păstrează o orientare birocratică, limitând flexibilitatea și deschiderea către inovație.

Dacă, istoric vorbind, legislația României s-a inspirat întotdeauna din cele ale altor state europene, de aproape două decenii actele normative

---

¹ A.N. Dragomir, *Europenizarea spațiului public*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2016, p. 197.

² Ș. Dițuleasa, *Implicații culturale în managementul public românesc*, în Studii și cercetări științifice în științe administrative, Volumul I, Editura Techno Media, Sibiu, 2022, p. 96.

din țara noastră sunt aproape total armonizate cu acestea. Nu însă și nivelul de înțelegere a lor, de asimilare, de adaptare, nu însă și calitatea serviciilor și fără ca autoritățile cu prerogative polițienești să fie valorizate și investite cu putere, încredere și suport.

Depășind partea pragmatică a situației în care ne aflăm, constatăm că raportul dintre eforturile organelor de ordine publică și efectele pe care acestea le produc depinde într-o anumită măsură de managementul de la nivel local. Cu o pondere mai mică la poliție și jandarmerie și cu un grad sporit la polițiile locale care, cu avantaje și dezavantaje, deși au fost înființate și sunt guvernate de aceleași acte normative, sunt organizate și funcționează ținând cont de necesitățile percepute de primari și conducătorii de structuri la nivel de unități administrativ-teritoriale.

Reinventarea raportului dintre autoritățile polițienești și cetățeni

Inovația, ca proces de implementare a ideilor moderne ce se transformă în practici curente în organizație, constituie o formă avansată de schimbare. Identificarea noului mediu, asimilarea lui în organizație și relevarea unor valori neexploatate sunt elemente ale inovației. Adesea, acest aspect nu este luat în calcul, deoarece se presupune că procesul de inovare se bazează strict pe știință și metodologie, considerate a aparține unui registru al gândirii raționale și stricte.¹

Creșterea încrederii publicului în structurile de ordine necesită de asemenea un proces inovativ, inclusiv printr-o restructurare radicală a paradigmei de prevenție. Instituțiile abilitate trebuie să reducă practicile reactive și să adopte mecanisme profilactice, bazate pe o analiză de perspectivă (date sociale, economice, psihologice ș.a.). Analizarea riscurilor infracționale, pe baza inteligenței artificiale și a algoritmilor comportamentali, poate oferi o hartă dinamică a tipologiilor infracționale și a zonelor vulnerabile, intervențiile devenind mai rapide și mai precise, orientate pe profiluri de risc.

O altă abordare poate fi extinderea parteneriatelor cu organizații non-guvernamentale – centre educaționale, platforme digitale, formatori

---

¹ C. Voicu, Ș. Prună, *Managementul Poliției*, Editura MediaUno, București, 2004, p. 68.

de opinie – pentru a promova mesajele de prevenție într-un limbaj accesibil și personalizat pentru fiecare grup-țintă.¹ Prevenția eficientă presupune mai mult decât afișe și broșuri: înseamnă simulări sociale, jocuri educaționale, intervenții psihosociale țintite și dialoguri constante cu cetățenii. Este necesară o reconceptualizare a infrastructurii educaționale, astfel încât formarea juridică și civică să fie un demers continuu orientat spre dezvoltarea spiritului comunitar și promovarea respectului față de pluralismul social. În timp ce în localitățile mari astfel de inițiative încep să prindă contur,² în zonele rurale ele sunt adesea absente sau tratate superficial.

Cultivarea încrederii are nevoie în primul rând de un proces substanțial de reconfigurare a autorității: în locul unei structuri pe verticală, în care autoritatea este exercitată unilateral, se impune o arhitectură orizontală, participativă, în care cetățeanul este co-proprietar al ordinii publice. Nu este vorba despre slăbirea forței coercitive a statului, ci despre recalibrarea ei în favoarea legitimității și transparenței.

Modelul de poliție comunitară (făcând referire aici la toate autoritățile cu prerogative de asigurare, menținere și restabilire a ordinii publice), mult discutat, dar puțin aplicat în mod autentic, trebuie să devină normă, nu excepție. Instituțiile trebuie să opereze cu o „etică a prezenței” – o vizibilitate activă, empatică și integrativă, capabilă să reducă nesiguranța colectivă și să transforme munca de teren într-un instrument de coeziune, în primul rând, și abia apoi de control.

Imaginea publică este o componentă principală atunci când ne referim la rolul organelor de ordine publică într-o societate democratică. Chiar mai mult, aceasta este determinantă în nivelul de încredere manifestat de cetățeni. Este fără tăgadă faptul că însăși capacitatea lucrătorilor în domeniu de a duce la îndeplinire responsabilitățile este condiționată de percepția civililor cu privire la imaginea organizațiilor polițienești.³

---

¹ S. Vaney, *Manual pentru poliția de proximitate*, Ediția a doua, revizuită și adăugită, Editura MAI, București, 2007, p. 71.

² <https://sb.politiaromana.ro/ro/prevenirea-criminalitatii/programe-prioritare> pagină accesată la data de 28.06.2025.

³ I. Hulpuș, *Managementul comunicării și încrederea instituțională în cadrul organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice*. Perspective privind

Voluntariatul ca resursă nevalorificată în sistemele de ordine publică

Odată cu intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 679/2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE, instituțiile evită și mai mult decât până la acel moment imixtiunea persoanelor din afara autorităților publice în munca lor. Complexitatea, dispozițiile dificil de interpretat și de aplicat unitar, norme formulate într-o manieră abstractă și generală, volumul mare de informații produc incertitudine pentru cei care trebuie să aplice și să respecte legislația din acest domeniu. Mai mult decât atât, la nivelul instituțiilor publice sunt numiți responsabili cu protecția datelor angajați care au o cu totul altă pregătire și cu totul alte atribuții, preluând această responsabilitate, obligatorie prin lege, independent de postul pe care îl ocupă. Această stare de fapt descurajează recrutarea de voluntari, acceptarea de practicanți din alte instituții sau implicarea acestora în activități importante. Se relevă lipsa unui cadru procedural clar pentru instruirea și supravegherea acestora.

Oricum, una dintre cele mai subevaluate resurse în combaterea criminalității este capacitatea civică a populației. Implicarea civică, deși adesea ignorată, poate constitui o resursă complementară utilă pentru consolidarea prevenției și creșterea încrederii în autorități. Valorificarea acesteia prin programe de voluntariat reglementat și sprijinit logistic poate crea un efect pozitiv în ceea ce privește prezența și eficiența instituțiilor de ordine publică. Voluntarii pot acționa ca mediatori, promotori ai legalității, factori de alertare preventivă și chiar ca ambasadori ai încrederii publice.

Modelele europene demonstrează că integrarea civililor în activitatea poliției – nu doar simbolic, ci procedural – aduce într-adevăr beneficii: reducerea sentimentului de izolare a autorităților, creșterea raportărilor de incidente, dar și cultivarea unei solidarități comunitare bazate pe responsabilitate mutuală. România are nevoie de un cadru

---

imaginea publică, în Studii și cercetări științifice în științe administrative, Volumul II, Editura Techno Media, Sibiu, 2023, pp. 398-399.

legislativ dedicat voluntariatului în sfera ordinii publice,¹ cu un mecanism procedural specific și funcțional pentru integrarea voluntarilor, precum și de o campanie de redefinire a imaginii poliției – dintr-un personaj al constrângerii, într-un partener al dezvoltării sociale.

Concluzii

Sistemul de ordine publică nu poate fi unul obstinat. El trebuie să se adapteze permanent condițiilor actuale. Criminalitatea, riscurile și amenințările, metodele de operare se amplifică, persoanele care săvârșesc fapte antisociale se specializează, identifică orice vulnerabilitate, iar nivelul de expunere la riscuri, inclusiv sau mai ales prin utilizarea tehnologiei, crește semnificativ. *In nuce*, există toate elementele necesare pentru a combate fenomenul criminal. Practic? Resursele sunt limitate: personal, buget, pregătire continuă, legislație necorelată și învechită.

În analiza structurii puterii statale, este important să înțelegem cum autoritatea centrală funcționează ca un garant al ordinii, creând un cadru în care indivizii se supun unor reguli comune pentru a asigura stabilitatea socială, în interesul ambelor părți. Autoritățile polițienești nu se reduc la un simplu instrument pragmatic pentru menținerea ordinii, ci reprezintă o manifestare a contractului social, reflectând atât legitimitatea, cât și limitele autorității suverane. O evaluare a impactului și încrederii publice în instituții trebuie să ia în considerare această dimensiune ontologică: poliția nu este doar o entitate operațională, ci una care garantează condițiile existențiale necesare pentru menținerea ordinii și siguranței – condiții fără de care însăși existența societății este total vulnerabilă.

Rezultatele pozitive ale activităților polițienești și implicarea cetățenilor sunt interdependente. Munca de poliție nu poate fi privită ca un element strict endogen. Cetățenii sunt factori care provin din exteriorul sistemului, beneficiari, dar care îi influențează dezvoltarea. Asumpția că reușita unei instituții, creată pentru a fi în folosul comunității, nu are nevoie de aportul acesteia pentru conturarea propriului spațiu social constituie o gravă eroare de gândire și abordare. Atunci când poliția și

---

¹ I. Bulea, *Poliția locală – Forță complementară a sistemului de ordine și siguranță națională*, Editura Techno Media, Sibiu, 2022, p. 134.

comunitatea conlucrează cu onestitate și viziune, ordinea publică începe să mai fie o problemă de control și devine o expresie a unei societăți mature și responsabile.

Bibliografie

Androniceanu Armenia, *Management public internațional*, Ediția a II-a, Editura Economică, București, 2010.

Bulea Iulia, *Poliția locală – Forță complementară a sistemului de ordine și siguranță națională*, Editura Techno Media, Sibiu, 2022.

Dițuleasa Ștefan, „Implicații culturale în managementul public românesc”, în *Studii și cercetări științifice în științe administrative*, Volumul I, Editura Techno Media, Sibiu, 2022.

Dragomir Andreea Nicoleta, *Europeanizarea spațiului public*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2016.

Hulpuș Ioana, „Managementul comunicării și încrederea instituțională în cadrul organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice. Perspective privind imaginea publică”, în *Studii și cercetări științifice în științe administrative*, Volumul II, Editura Techno Media, Sibiu, 2023.

Vaney Stéphane, *Manual pentru poliția de proximitate*, Ediția a doua, revizuită și adăugită, Editura MAI, București, 2007.

Voicu Costică, Prună Ștefan, *Managementul Poliției*, Editura MediaUno, București, 2004.

<https://sb.politiaromana.ro/ro/prevenirea-criminalitatii/programe-prioritare>

APLICAREA PRINCIPIILOR MENDEZ ÎN SISTEMUL DE ORDINE ȘI SIGURANȚĂ PUBLICĂ – CRITERIU DE MANAGEMENT AL ECHIPELOR PERFORMANTE

*Drd. cadru asociat Elena Casandra NIȚULESCU¹
„Academia de Studii Economice” București
Conf. univ. dr. Aura PREDA²
Universitatea „Spiru Haret” București*

***Rezumat:** Performanța în sistemul de ordine și siguranță publică reprezintă un standard intern managerial de importanță deosebită pentru crearea echipelor în toate domeniile de activitate. Însă pentru ca performanța să aducă rezultatele scontate, potrivit obiectivelor generale și specifice ale organizației, liderii trebuie să adopte și să dezvolte politici de reglementare corespunzătoare care să asigure respectarea drepturilor și libertăților cetățenilor pentru îmbunătățirea siguranței publice, în lumina normelor interne și internaționale. Abordarea din articol are ca subiect modalitatea de reglementare și aplicare națională a performanței în sistemul de ordine și siguranță publică, a garanțiilor fundamentale cu ocazia interogării persoanelor aflate în custodia organelor de urmărire penală naționale și gradul de corelare cu principiile internaționale Mendez, prin încurajarea administrării eficiente a anchetei și dezvoltarea angajamentului față de schimbările societale pozitive. Cel puțin prin diseminarea acestor considerente în sistemul de ordine și siguranță publică, să se puncteze rolul culturii organizaționale pentru formarea echipelor performante în acord cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale.*

---

¹ Adresa de email Autor: casandra.nitulescu@yahoo.com

² Adresă de email Autor: aura.preda@spiruharet.ro

Cuvinte-cheie: principii Mendez, garanții fundamentale, sistem de ordine și siguranță publică, cultură organizațională, echipe performante.

Introducere

În acest articol vor fi abordate aspecte teoretice rezultate din studiul literaturii de specialitate privind modalitatea de aplicare a principiilor care guvernează garanțiile și drepturile fundamentale ale omului cu ocazia desfășurării interogatoriilor judiciare sau/și a anchetelor penale.

Subsidiar, și ca o consecință nemijlocită, ne vom pronunța cu privire la necesitatea formării echipelor performante cu ocazia derulării interogatoriului judiciar, timp în care persoana se află în custodia autorităților statului.

Vor fi precizate pornind de la un flux logic, aspectele teoretice care reglementează garanțiile fundamentale acordate persoanelor interogate la nivel național, ulterior european și internațional, urmând să se explice dacă viziunea autorităților statului rezidă în necesitatea complementarității lor, cu indicarea motivelor esențiale.

Concluziile reflectă reușitele interoperabilității implementării principiilor privind asigurarea drepturilor omului în spectrul execuțional penal și recomandări pertinente referitoare la imperativul pregătirii profesionale adaptat provocărilor societale în continuă schimbare.

Normele, codurile de conduită și evaluările interne ale activității din cadrul autorităților competente, reflectă angajamentul față de administrarea eficientă a interogatoriului și respectarea garanțiilor aferente.

1. Reglementarea performanței în sistemul de ordine și siguranță publică

În prezent, în Poliția Română, activitatea de monitorizare a performanțelor structurilor de poliție se realizează în conformitate cu Metodologia privind planificarea și evaluarea activității structurilor de poliție, aprobată prin Dispoziția Inspectoratului General al Poliției Române nr.91/16.09.2019 și Procedura de Sistem privind monitorizarea și raportarea performanțelor PS-MA – CCM-60.

În conformitate cu prevederile Standardului 7 – Monitorizarea Performanțelor din Ordinul Secretarului General al Guvernului nr. 600/2018,

conducătorul entității publice dispune monitorizarea performanțelor pentru obiectivele și/sau activitățile compartimentelor, prin intermediul unor indicatori cantitativi și/sau calitativi, inclusiv cu privire la economicitate, eficiență și eficacitate. De asemenea, conducătorii compartimentelor monitorizează performanțele activităților aflate în coordonare, prin elaborarea unui sistem adaptat dimensiunii și specificului activității compartimentului. Monitorizarea performanțelor activităților desfășurate se realizează la nivelul fiecărui compartiment în vederea informării conducerii entității publice privind realizarea obiectivelor propuse¹.

Entitatea publică asigură, pentru fiecare politică și activitate, monitorizarea performanțelor, utilizând indicatori cantitativi și calitativi relevanți, inclusiv cu privire la economicitate, eficiență și eficacitate.

Cerințele avute în vedere se circumscriu unor condiții bine determinate, respectiv faptului că managementul trebuie să primească sistematic raportări asupra desfășurării activității entității publice, evaluează performanțele, constatând eventualele abateri de la obiective în scopul luării măsurilor corective ce se impun.

Sistemul de monitorizare a performanței este influențat de mărimea și natura entității publice, de modificarea/schimbarea obiectivelor sau/și a indicatorilor, de modul de acces al salariaților la informații.

Pentru eficiența maximă, la nivelul entității publice se vor exploata mijloacele avute la dispoziție pentru realizarea obiectivelor specifice, urmărindu-se identificarea riscurilor și avertizarea timpurie a factorilor de conducere. De asemenea, măsurile adoptate pentru dezvoltarea mecanismelor interne, a legislației, a tehnologiei și a infrastructurii, precum și a procesului de culegere și de fuziune a informațiilor, reprezintă cerințe fără de care indicatorii de performanță nu vor putea fi atinși.

Pe zona decizională, se vor dezvolta capacitățile de care dispune instituția în tandem cu un management integrat al acțiunilor complexe, al situațiilor speciale și de criză în domeniul ordinii și siguranței publice, în actualul context tehnologic și de securitate.

---

¹ Standardul 7 – Monitorizarea Performanțelor din Ordinul Secretarului General al Guvernului nr.600/2018.

2. Interoperabilitatea principiilor Mendez cu garanțiile fundamentale care se aplică în contextul desfășurării interogatoriului

2.1. Garanțiile fundamentale aplicabile persoanelor aflate în custodia instituțiilor statului

Atunci când o persoană privată de libertate este interogată, fiind pe durata interviului în custodia poliției sau a autorităților statului, garanțiile sunt reglementate de lege și aplicate în mod obligatoriu de către persoanele îndrituite cu statut special.

Articolul 5 din Convenție¹ – Dreptul la libertate și la siguranță stipulează că orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

a) dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;

b) dacă a făcut obiectul unei arestări sau al unei dețineri legale pentru nesupunerea la o hotărâre pronunțată, conform legii, de către un tribunal ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

d) dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în scopul aducerii sale în fața autorității competente;

e) dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;

f) dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală a unei persoane pentru a o împiedica să pătrundă în mod ilegal pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

---

¹ Articolul 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Se observă interesul autotităților europene de preservare a garanțiilor fundamentale care sunt transpuse și aplicate fără părtinire de la momentul în care o persoană se află în custodia autorităților naționale.

Pe cale de consecință, domeniul de reglementare națională pune în valoare garanțiile amintite în cadrul de legiferare din sfera execuțional penală, dar și în cazuri particulare, încă de la momentul privării de libertate a unei persoane.

Mai mult, organele de anchetă țin cont de faptul că cerința de legalitate nu este îndeplinită prin simpla respectare a dreptului intern relevant, ci trebuie ca dreptul intern să se conformeze el însuși Convenției, inclusiv principiilor generale enunțate sau implicate de aceasta¹.

Baza reglementării interne este Constituția. În doctrină, s-a convenit că drepturile și libertățile prevăzute în Constituție sunt fundamentale pentru că au fost consacrate în cel mai important act normativ la nivel național. Constituția prevede în capitolul II, intitulat „Drepturile și libertățile fundamentale” (art. 22-52) drepturile civile și politice împreună cu cele economice, sociale și culturale, fiind inspirată, probabil, de sistemul mixt de menționare din Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948.

Exemplu: Constituția României vs. CEDO, există cazuri în care Constituția are prevederi mai favorabile pentru drepturile omului decât Convenția europeană. Spre exemplu, în reglementarea Convenției, care se întregește organic cu jurisprudența CEDO, reținerea unei persoane poate avea durată maximă de 3 zile (72 de ore). Constituția prevede expres că o persoană nu poate fi reținută mai mult de 24 de ore².

Aceasta înseamnă că în Convenția europeană sunt prevăzute standarde minimale pentru drepturile omului, sub care nu se poate coborî de către statele-părți la Convenție. Dar, în același timp, statele-părți pot stabili standarde pentru drepturile omului chiar mai favorabile decât cele prevăzute în Convenție.

---

¹ https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_prisoners_rights_rum, Ghid privind jurisprudența derivată din Convenția europeană a drepturilor omului, pagina accesată la data de 27.06.2025.

² <https://www.drepturicivile.ro/drepturile-omului/drepturile-omului-in-instantele-nationale/>, pagina accesată la data de 27.06.2025.

În același timp, Constituția României conține o prevedere în sensul că dacă există neconcordanțe între reglementările interne și cele internaționale privind drepturile omului, prioritatea revine acelor reglementări mai favorabile pentru drepturile omului, indiferent dacă fac parte dintr-o lege internă sau internațională¹

Drept urmare, legislația incidentă domeniului execuțional penal prevede o serie de garanții contextualizate sferei de competență, de la realizarea interogatoriului pentru aflarea adevărului, până la custodia persoanelor private de libertate în centre de detenție.

În vederea bunei desfășurări a procesului penal și a respectării drepturilor fundamentale, persoanele private de libertate, deținute în centre se supun regimului de executare a măsurilor preventive privative de libertate prevăzut în prezent².

Exercitarea drepturilor persoanei private de libertate aflată în centru nu poate fi îngădită decât în limitele și condițiile prevăzute de Constituția României și lege. Supunerea la tortură, tratamente inumane sau degradante ori la alte rele tratamente a persoanelor private de libertate aflate în centru este strict interzisă. Nicio împrejurare excepțională, oricare ar fi ea – stare de război sau de amenințări cu războiul, instabilitate politică internă sau orice altă stare de excepție, ordinul superiorului sau al unei autorități publice – nu poate fi invocată pentru a justifica tortura. Pe timpul cât se află în centru, este interzisă orice formă de discriminare a persoanei private de libertate pe temei de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, gen, orientare sexuală, opinie ori apartenență politică, avere, origine socială, vârstă, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infecție HIV/SIDA sau alte temeuri de același fel³.

---

¹ Articolul 20 al. 2 din Constituția României.

² Articolul 3 din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr.18 din 19.02.2018 privind organizarea și funcționarea centrelor de rețineră și arestare preventivă și măsurile necesare pentru siguranța acestora.

³ Articolul 100 din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr.18 din 19.02.2018 privind organizarea și funcționarea centrelor de rețineră și arestare preventivă și măsurile necesare pentru siguranța acestora.

De la momentul dispunerii de către organele judiciare a unei măsuri preventive privative de libertate, legiuitorul a prevăzut¹ respectarea de către administrația locului de detenție a următoarelor drepturi conferite acestora, respectiv:

- ✓ Libertatea conștiinței, a opiniilor și libertatea credințelor religioase;
- ✓ Dreptul la informație;
- ✓ Dreptul la consultarea documentelor cu caracter personal;
- ✓ Asigurarea exercitării dreptului la asistență juridică;
- ✓ Dreptul de petiționare și dreptul la corespondență;
- ✓ Dreptul la convorbiri telefonice;
- ✓ Dreptul la comunicări on-line;
- ✓ Dreptul la plimbare zilnică;
- ✓ Dreptul de a primi vizite și dreptul de a fi informat cu privire la situațiile familiale deosebite;
- ✓ Dreptul la vizită intimă;
- ✓ Dreptul de a primi bunuri, sume de bani și de a efectua cumpărături;
- ✓ Dreptul la asistență medicală;
- ✓ Dreptul la asistență diplomatică;
- ✓ Dreptul la încheierea unei căsătorii;
- ✓ Dreptul de a vota;
- ✓ Dreptul la odihnă și repaus săptămânal;
- ✓ Dreptul la muncă neremunerată;
- ✓ Dreptul la hrană, ținută personală, cazarmament și condiții minime de cazare.

De asemenea, considerăm necesar să amintim că în realizarea sarcinilor ce îi revin², polițistul este investit cu exercițiul autorității publice și are următoarele drepturi și obligații principale:

---

¹ Capitolul VII Drepturile persoanei private de libertate aflată în centru din Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr.18 din 19.02.2018 privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă și măsurile necesare pentru siguranța acestora.

² Articolul 31 din Legea nr.218 din 23.04.2002, cu modificările și completările ulterioare, privind organizarea și funcționarea Poliției Române.

- a) să legitimizeze și să stabilească identitatea persoanelor, în condițiile legii;
- b) să conducă persoane la sediul poliției, ca măsură administrativă, în condițiile legii;
- c) să invite la sediul poliției, persoanele a căror prezență este necesară pentru îndeplinirea atribuțiilor poliției, prin aducerea la cunoștință, în scris, a scopului și a motivului invitației;
- d) să pună în executare mandatele de aducere, de arestare și pe cele de executare a pedepselor, în condițiile prevăzute de lege. Polițiștii au obligația să aducă de îndată la cunoștința celui arestat, motivul arestării și drepturile acestuia;
- e) în cazul săvârșirii unei infracțiuni, al urmăririi unor infractori sau al unei acțiuni teroriste, să intre în incinta locuințelor, a unităților economice, a instituțiilor publice sau particulare, a organizațiilor social-politice, indiferent de deținător sau proprietar, precum și la bordul oricăror mijloace de transport românești, cu respectarea dispozițiilor legale;
- f) să efectueze controlul corporal al persoanei legitimate și, după caz, al bagajelor sau al vehiculului utilizat de aceasta, în condițiile legii;
- g) să efectueze controale și razii, atunci când există indicii temeinice cu privire la săvârșirea de infracțiuni ori ascunderea unor infractori, bunuri provenite din infracțiuni sau posibile acțiuni teroriste;
- h) să poarte asupra sa armamentul și muniția necesare, indiferent dacă este în uniformă sau îmbrăcat civil, și să folosească, pentru îndeplinirea misiunilor, autovehiculele din dotare, cu sau fără însemnele distinctive ale poliției;

După cum se poate observa, aplicarea legii chiar și sub forma integrității judiciare, se realizează de către persoane abilitate de lege, cu statut special, cu pregătire de specialitate, toți acești factori reprezentând garanții ai autorității statului pentru asigurarea și respectarea drepturilor cetățenilor în general.

2.2. Etapele interogatoriului judiciar în România

Potrivit măsurilor de tactică polițienească¹, etapele audierii faptuitorului parcurg cronologic următorii pași:

a) *Etapa identificării*

Potrivit art. 107 din Cod procedura penală, la începutul primei audieri, organul judiciar adresează întrebări privind persoana suspectului sau a inculpatului.

În practică, au existat situații când făptuitorii nu își cunoșteau cu exactitate datele de identitate sau care nu avuseseră niciodată acte de identitate, nefigurând în baza de date privind evidența populației. În aceste situații s-a procedat la amprentarea, luarea unor probe genetice, fotografierea acestora, dispunându-se ulterior efectuarea unor expertize antropologice sau genetice. Este important ca, în această etapă a identificării, organul judiciar să nu se mărginească doar la consemnarea pe formular a datelor de identitate, ci să încerce să poarte un dialog cu făptuitorul pentru a-i cunoaște personalitatea și pentru a crea un cadru propice de discuții.

b) *Etapa comunicării învinuirii*

Potrivit art. 108 alin. 1 din C. proc. pen, organul judiciar comunică suspectului sau inculpatului calitatea în care este audiat, fapta prevăzută de legea penală pentru săvârșirea căreia este suspectat sau pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală și încadrarea juridică a acesteia.

c) *Etapa comunicării drepturilor și obligațiilor*

Potrivit art. 108 alin. 2 din C. proc. pen, suspectului sau inculpatului i se aduc la cunoștință drepturile prevăzute la art. 83 din C. proc. pen, apoi obligațiile expres prevăzute de lege. Pentru o bună comunicare cu persoana audiată, anchetatorul trebuie să aibă răbdarea necesară de a-i explica pe îndelete și în mod concret toate aceste aspecte procedurale și nu doar să se rezume la a consemna birocratic pe formular că i-au fost aduse la cunoștință toate aceste prevederi.

---

¹ <https://inm-lex.ro/poca/files/Ghid%20tehnici%20audiere%20-%20web-online.pdf>, pagina accesata la data de 27.06.2025.

d) Etapa narativă sau a relatării libere

Potrivit art. 109 alin. 1 teza I din C. proc. pen, suspectul sau inculpatul este lăsat să declare tot ceea ce dorește referitor la fapta prevăzută de legea penală care i-a fost comunicată. În această etapă, organul judiciar va trebui să aibă răbdarea de asculta ceea ce declară persoana audiată fără a o întrerupe în vreun fel și fără a-i adresa întrebări. Întreruperea poate fi făcută doar dacă, după ce i s-a lăsat suficient timp pentru relatare, a deviat cu mult de la obiectul cauzei.

e) Etapa interogativă sau a formulării întrebărilor

Potrivit art. 109 alin. 1 teza II-a C. proc. pen., după etapa relatării libere, suspectului sau inculpatului i se pot pune întrebări. Se va începe cu întrebările deschise, iar întrebările închise vor fi formulate numai în măsura în care răspunsurile la întrebările deschise nu sunt considerate suficiente. O întrebare deschisă creează cadrul unei relatări („Povestește-mi, ce s-a întâmplat?”), spre deosebire de întrebarea închisă, care oferă un număr limitat de posibile răspunsuri („Tu ai omorât-o pe victima?”). Întrebările care trebuie evitate sunt întrebările negative („Tu nu ai participat la faptă, e adevărat?”), întrebările compuse („La ce oră ai ajuns și cât timp ai stat?”), întrebările despre pedeapsă („Câți ani de pușcărie crezi că merită cel care a făcut asta?”) sau întrebările sugestive.

f) Etapa consemnării declarației

Este contraindicată o consemnare a declarației care să fie făcută de anchetatorul care conduce activitatea de audiere, deoarece acesta trebuie să se concentreze strict pe făptuitor. Consemnarea trebuie făcută de un grefier sau de al doilea anchetator. Paralel cu consemnarea, Codul de procedură penală prevede obligativitatea înregistrării audio sau audio-video a declarației făptuitorului sau inculpatului (cu excepția situației în care înregistrarea nu e posibilă).

g) Etapa semnării declarației

2.3. Principiile Mendez cu privire la desfășurarea interogatoriului

Principiile Mendez au fost adoptate în mai 2021 de către Comitetul de coordonare al experților cu sprijinul Inițiativei împotriva torturii, al

Asociației pentru prevenirea torturii și al Centrului norvegian pentru drepturile omului¹.

Principiile sunt, în esență, o recunoaștere a faptului că rezultatul unui interviu este corelat cu exercitarea deplină a drepturilor de către o persoană în fiecare etapă a contactului cu autoritățile publice, indiferent dacă aceste întâlniri sunt etichetate drept conversații, interogatorii, interviuri sau audieri. Ele reprezintă o alternativă la riscurile pe care le presupune luarea cu forță a declarațiilor.

În întreaga lume, mărturisirile false și informațiile lipsite de credibilitate obținute prin practici abuzive au condus la decizii nefundamentate, condamnări nejustificate și grave erori judiciare. Din cauza unei concepții greșite, larg răspândite, potrivit căreia „tortura dă rezultate”, interogatoriul, în special în cazul suspectilor, este adesea însoțit de riscuri inerente de intimidare, constrângere și maltratare. Astfel de practici în cadrul interogatoriilor nu sunt doar ineficiente, ci și profund contra-productive, cu consecințe potențial devastatoare pentru victime, autori, instituții și societate în ansamblu, iar când iau forma torturii sau a tratamentelor ori a pedepselor crude, inumane sau degradante (alte forme de rele tratamente) sunt absolut interzise de dreptul internațional.

Principiile privind administrarea eficientă a interogatoriului în scopul instrumentării anchetei și culegerii de informații reunesc cerințele legale cu rezultatele unor cercetări științifice solide și aflate în continuă evoluție asupra metodelor care permit obținerea celor mai exacte și credibile informații de la persoana interogată. Principiile urmăresc:

a. să sprijine autoritățile în îmbunătățirea eficacității, echității și calității anchetelor și activităților de culegere a informațiilor, asigurând totodată respectarea demnității inerente și a drepturilor naturale ale tuturor persoanelor supuse interogatoriului, precum și să fundamenteze elaborarea politicilor publice și promovarea implementării temeinice a unor metodologii de interogare etică și eficientă în toate instituțiile relevante;

b. să sprijine autoritățile și agențiile în implementarea unor reforme cuprinzătoare la nivel instituțional, precum și în îmbunătățirea abordării și desfășurării interogatoriilor, inclusiv sub aspecte precum planificarea, formarea profesională, alocarea resurselor și evaluarea;

---

¹ www.interviewingprinciples.com, pagina consultată la data de 27.06.2025.

c. să fundamenteze programele de formare profesională, a ghidurilor practice și a altor materiale educaționale și de instruire;

d. să faciliteze schimbarea mentalității și transformarea culturii instituționale în rândul organelor de aplicare a legii de la practici axate pe obținerea mărturisirilor la unele bazate pe relaționarea dintre persoana care administrează interogatoriul și cea interogată.

Potrivit Ghidului privind principiile pentru administrarea eficientă a interogatoriului în scopul instrumentării anchetei și culegerii informațiilor¹, acestea au fost clasificate după cum urmează:

Principiul 1 – Elementele de bază

Administrarea eficientă a interogatoriului se bazează pe știință, lege și etică.

Principiul 2 – Practicile

Administrarea eficientă a interogatoriului este un proces complex, care vizează colectarea de informații exacte și credibile, cu aplicarea garanțiilor legale în materie.

Principiul 3 – Vulnerabilitatea

Administrarea eficientă a interogatoriului presupune identificarea și gestionarea nevoilor persoanele care fac obiectul interogatoriului aflate în situații de vulnerabilitate.

Principiul 4 – Formarea

Administrarea eficientă a interogatoriului sau audierii constituie o atribuție profesională care impune formare specifică.

Principiul 5 – Responsabilitatea

Administrarea eficientă a interogatoriului presupune instituții transparente și responsabile.

Principiul 6 – Punerea în aplicare

Punerea în aplicare a metodelor de administrare eficientă a interogatoriului presupune adoptarea unor măsuri ferme la nivel național.

Fondatorul acestor principii, Juan E.Mendez, co-președinte al Comitetului de Coordonare a experților, fost raportor ONU asupra torturii,

---

¹ www.interviewingprinciples.com, pagina consultata la data de 27.06.2025.

susținea ca „prezentele principii privind administrarea eficientă a interogatoriului se bazează pe cercetări științifice riguroase și pe decenii de experiență a anchetatorilor penali. Acestea îmbunătățesc eficacitatea și acuratețea culegerii probelor și previn erorile judiciare cauzate de actele de tortură și coerciție pentru obținerea unei mărturisiri. Au scopul de a proteja drepturile fundamentale ale persoanelor suspectate de săvârșirea unei infracțiuni, precum și pe cele ale victimelor și martorilor, și de a îmbunătăți încrederea civică în aplicarea legii”.

3. Interconectarea principiilor - criteriu de formare a echipelor performante

Studiul literaturii de specialitate în domeniul respectării drepturilor fundamentale ale omului, cu aplicabilitate în cazul nostru, în sistemul de ordine și siguranță publică, atunci când o persoană este anchetată/interogată fiind astfel privată de libertate fie strict pe durata discuțiilor, fie custodiată într-un centru de detenție, conduce la constatarea că autoritățile internaționale (europene și/sau mondiale), dar și cele naționale, dispun de un interes comun cu impact societal: asigurarea garanțiilor în baza respectării drepturilor fundamentale ale omului.

Complementaritatea principiilor enunțate este eficientă și necesară, formează contexte calitative pentru desfășurarea interogatoriilor.

Această ipoteză determină identificarea indicatorilor de performanță, ca personalul cu statut special să aibă abilitățile de aplicare a acestora circumstanțiate de la caz la caz. Din practica organelor de urmărire penală, conjugată cu rapoartele de activitate și evaluările periodice de către organele de specialitate, reiese că la nivelul resortului ordine și siguranță publică garantarea unui tratament echitabil, transparent și legal se aplică în concordanță cu normele interne și internaționale în domeniul drepturilor omului. Totodată, managementul performanței echipei implică activități recurente pentru stabilirea obiectivelor echipei, monitorizarea progresului în direcția atingerii obiectivelor și efectuarea unor ajustări pentru atingerea acestor obiective mai efectiv și mai eficient. Din perspectiva sistemelor, obiectivul general al managementului performanței echipei este să se asigure că echipa și toți membrii acesteia lucrează împreună într-un mod optim pentru a obține rezultatele dorite de managerul echipei.

Formarea și gestiunea unei echipe, dar mai ales al unei echipe performante are nevoie de timp și răbdare, de o investiție susținută și de o structură a procesului bine definită. Preponderent, este folosită o abordare excesiv relațională, concentrată pe oameni și nu pe rezultatele activității comune.

M. Belbin¹ definește echipa precum un grup de oameni cu aptitudini și sarcini diferite, care lucrează împreună pentru un scop sau un proiect comun, ale căror funcțiuni se împletesc armonios și care se susțin reciproc.

În acest sens, raportat la desfășurarea unui interogatoriu, se observă necesitatea pregătirii unui plan care să detalieze aspecte precum obiectivele, întrebările care vor fi adresate, mijlocul de înregistrare/consenare, ora, locul interogatoriului, precum și prezența altor persoane în sala respectivă. Interogatoriile eficiente trebuie să aibă o durată delimitată, să includă un element de flexibilitate dat fiind caracterul imprecizabil al persoanei cu care se poartă discuții. De aici, se evidențiază și pregătirea psihologică a anchetatorului, care este pregătit să descifreze mesajele verbale, dar mai ales non-verbale ale interlocutorului. Toate aceste caracteristici impun cunoaștere permanentă, perseverență și atenție, astfel încât, finalitatea judiciară să se axeze pe aflarea adevărului în concordanță cu respectarea principiilor care guvernează drepturile fundamentale ale omului.

Din analiza documentelor existente la nivelul structurii de arest preventiv de la nivelul Poliției Capitalei, pe o perioadă de zece ani, am studiat dinamica încarcerărilor persoanelor în centre de detenție, față de care au fost dispuse măsuri preventive privative de libertate, toate aceste persoane fiind anchetate de către organele de urmărire penală cu respectarea drepturilor fundamentale.

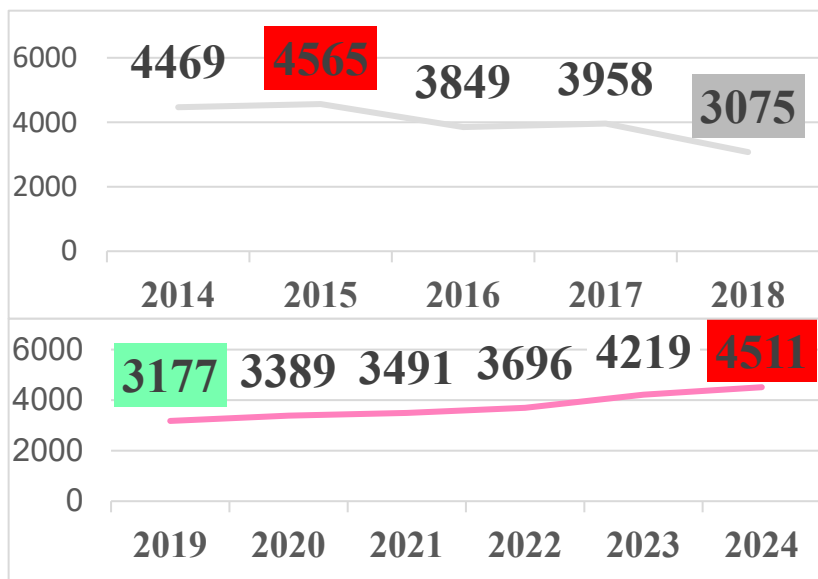
Se observă tendința de creștere a combaterii infracționalității sesizate de la an la an, cu excepția anului 2015 care indică un plus de 55 persoane private de libertate comparativ cu anul 2024.

Evaluarea indică volumul ridicat de audieri coroborate cu administrarea mijloacelor de probă și pericolul ridicat de risc societal apreciat de către organele judiciare cu ocazia dispunerii măsurilor restrictive de libertate față de aceste persoane.

---

¹ Belbin, R.M., *Team roles at work*, Butterworth Heinemann, Oxford, 1996.

De la primirea în centrele de deținere, principiile pentru garantarea drepturilor fundamentale se aplică în acord cu reglementările execuțional penale.

Figura nr.1 Dinamica încarcerărilor în centrele de detenție din București 2014-2024 (10 ani)¹

Concluzii

Principala concluzie rezultată din studiul literaturii de specialitate o reprezintă certitudinea că statele își revizuiesc sistematic cadrele juridice și promovează politici în acord cu principiile naționale și internaționale în sfera drepturilor omului, astfel încât persoanele interogate să se bucure de garanțiile prevăzute de lege.

Cultura instituțională în privința formării echipelor performante în sistemul de ordine și siguranță publică pentru gestionarea interogatoriilor, a dezvoltat guvernanță solidă și planificare judicioasă.

¹ Evaluarea profesională din 2024 a activităților Serviciului Independent de Reținere și Arestare Preventivă.

Evidențierea eficacității administrării interogatoriului și a garanțiilor aplicabile este esențială pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ale statului, în vederea realizării drepturilor omului și a prevenirii torturii.

Pentru continuarea procesului de garantare eficientă a respectării drepturilor omului cu ocazia desfășurării interogatoriilor în sistemul de ordine și siguranță publică, indicatorul de monitorizare și de cuantificare a performanțelor în acest domeniu trebuie menținut și adaptat la noile tehnologii în spectrul pregătirii profesionale. Programele de formare trebuie actualizate periodic, pentru a reflecta evoluția normelor și cercetărilor științifice în domeniul drepturilor omului. De asemenea, introducerea rezultatelor cercetărilor și tehnicilor validate în practică poate contribui la consolidarea programelor de formare¹.

Bibliografie

Belbin Meredith, *Team roles at work*, Butterworth Heinemann, Oxford, 1996.

Constituția României.

Convenție împotriva torturii și altor pedepse și tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, Roma, 4.XI.1950.

Dispoziția Inspectoratului General al Poliției Române nr. 91/16.09.2019.

Legea nr. 135 din 01.07.2010, cu completările și modificările ulterioare, privind Codul de procedură penală.

Legea nr. 218 din 23.04.2002, cu modificările și completările ulterioare, privind organizarea și funcționarea Poliției Române.

Manualul principalelor măsuri polițienești, Inspectoratul General al Poliției Române, nr. 367735 din 12.12.2019.

---

¹ Articolul 11 din Convenția ONU împotriva torturii și altor pedepse și tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr.18 din 19.02.2018 privind organizarea și funcționarea centrelor de reținere și arestare preventivă și măsurile necesare pentru siguranța acestora.

Ordin al Secretariatului General al Guvernului nr. 600 din 20 aprilie 2018 privind aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice.

Procedura de Sistem privind monitorizarea și raportarea performanțelor PS-MA – CCM-60.

www.interviewingprinciples.com.

www.interviewingprinciples.com

<https://inm-lex.ro>.

<https://ks.echr.coe.int>.

<https://www.drepturicivile.ro>.

DREPTURILE ANGAJAȚILOR DIN SISTEMUL DE ORDINE PUBLICĂ PRIVIND PROTECȚIA DATELOR PERSONALE ȘI LIMITELE SUPRAVEGHERII ACESTORA

Gabriela Francesca CONSTANTIN-ALBU¹

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de masterat:

Managementul Ordinii și Siguranței Publice

Asist. univ. dr. Iulia BULEA²

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: În contextul unei societăți moderne digitalizate, protecția datelor cu caracter personal a devenit un drept fundamental, mai ales în domeniul ordinii publice, unde supravegherea și responsabilitatea sunt intensificate. Acest articol analizează drepturile angajaților din structurile de ordine publică în raport cu protecția datelor personale, identificând limitele legale ale supravegherii instituționale. Sunt prezentate reglementările naționale și europene relevante, în special Regulamentul (UE) 2016/679 (GDPR) și Legea nr. 190/2018 care permit adoptarea unor dispoziții specifice în domeniul muncii.

Lucrarea evidențiază drepturile angajaților – accesul, informarea, rectificarea – și modul în care acestea pot fi limitate din punct de vedere legal în contextul protejării securității publice. Sunt oferite exemple concrete privind supravegherea video, testele de integritate, anonimizarea în cadrul examenelor și protejarea imaginii angajaților în mediul online. De asemenea, se analizează

---

¹ Adresă de email Autor: albufrancesca@yahoo.com

² Adresă de email Autor: iulia.bulea@ulbsibiu.ro

rolul ANSPDCP ca Autoritate de Supraveghere. Concluzia arată necesitatea unui echilibru între controlul instituțional și respectarea drepturilor fundamentale ale angajaților din acest domeniu strategic.

Cuvinte-cheie: *protecția datelor personale, GDPR, angajați ordine publică, supraveghere instituțională, drepturi fundamentale.*

Introducere

Într-o societate modernă, în continuă schimbare, în care tehnologia și digitalizarea influențează profund relațiile de muncă, *respectarea confidențialității informațiilor cu caracter personal, privat a ajuns să fie considerată un drept fără egal.* Personalul din sistemul de ordine publică, ca parte a unei structuri ce presupune un grad sporit de responsabilitate și supraveghere, se află adesea în situații în care echilibrul dintre dreptul la viața privată și nevoia de control instituțional devine tot mai delicat.

Acest articol are ca obiectiv examinarea aprofundată a respectării drepturilor angajaților din domeniul ordinii publice în legătură cu protecția datelor care au caracter personal, precum și identificarea limitelor legale aplicabile supravegherii desfășurate de angajator. Vor fi avute în vedere atât prevederile legale naționale și europene, cât și practica instituțională și jurisprudența relevantă. Scopul lucrării este de a evidenția necesitatea asigurării unui cadru echitabil, în care drepturile angajaților să fie protejate, fără a compromite funcționalitatea și securitatea sistemului din care fac parte.

Articolul 88 din Regulamentul UE¹ permite statelor membre să adopte dispoziții suplimentare referitoare la protecția datelor angajaților, ținând cont de specificul relațiilor de muncă. Acest articol este fundamentul juridic pe baza căruia se reglementează, la nivel național, situații precum monitorizarea angajaților, supravegherea video sau controlul asupra echipamentelor de serviciu.

---

¹ Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE, J.O. L 119, 4.5.2016, disponibil la adresa: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0394-AM-096-096_RO.pdf, pagină accesată la data de 16.05.2025.

Cadrul legislativ

Protecția informațiilor care au sau pot avea un caracter personal este reglementată atât de legislația națională, cât și de cea europeană. Aceasta are o relevanță specială pentru angajații din sistemul de ordine publică, datorită naturii activităților desfășurate și riscurilor asociate prelucrării datelor personale.

La nivel european, cadrul general este stabilit de Regulamentul Uniunii Europene nr. 679 din anul 2016, cunoscut și ca Regulamentul general care are ca scop principal protecția tuturor datelor ce pot face un individ identificabil, prescurtat GDPR. Acesta definește principiile legate de legalitatea, transparența, minimizarea și securitatea datelor personale, aplicabile tuturor operatorilor de date, inclusiv instituțiilor publice.

În România, implementarea Regulamentului UE nr. 679/2016 a fost realizată prin Legea nr. 190/2018, care conține dispoziții specifice pentru prelucrarea datelor în contextul relațiilor de muncă, conform articolului 88 din Regulament. De asemenea, instituțiile cu atribuții în domeniul ordinii publice – Poliția și Jandarmeria – funcționează și în baza unor legi speciale ce includ prevederi legate de accesul la date, supravegherea video și monitorizarea operațională.

Aceste reglementări trebuie interpretate și aplicate în mod coerent, încât să fie asigurat echilibrul dintre interesul legitim pe care îl au autoritățile publice de a menține ordinea și siguranța publică, și respectarea drepturilor individuale ale angajaților la viața privată și protecția informațiilor personale.

În România, Regulamentul se aplică concomitent cu Legea nr. 190/2018¹, care stipulează instrumente de implementare a Regulamentului European. Această lege specifică modalitatea de prelucrare a datelor în raporturile de muncă, incluzând aspecte referitoare la supravegherea angajaților prin mijloace electronice, instalarea sistemelor de monitorizare audio-video, precum și condițiile necesare pentru obținerea consimțământului salariatului.

Pentru angajații din instituțiile publice, inclusiv cei din structurile de ordine publică, legea prevede că supravegherea trebuie să fie:

---

¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/203151>, pagină accesată la data de 18.04.2025.

- justificată de un **interes legitim clar** (ex. protejarea bunurilor sau siguranța personalului);
- realizată **proporțional**, fără a afecta excesiv viața privată;
- însoțită de o **informare prealabilă clară și accesibilă**.

În România, Legea nr. 363/2018 reglementează prelucrarea informațiilor care permit identificarea unei persoane de către structurile ce fac parte integrantă din Ministerul Afacerilor Interne în activități precum: prevenirea, cercetarea și combaterea infracțiunilor, precum și menținerea și asigurarea ordinii publice.

Conform acestei legi, informațiile referitoare la identitatea unui individ pot fi transmise către o autoritate competentă, în baza unei obligații legale, doar dacă există o responsabilitate legală, ori o obligativitate prevăzută de ANSPDCP. Mai mult decât atât, datele nu pot fi furnizate, dacă individul vizat nu își dă consimțământul în mod special și distinct.¹

Declarațiile de avere încalcă sau nu GDPR-ul?

Declarațiile de avere reprezintă obligații legale pentru toate persoanele care ocupă funcții publice², conform *Legii nr. 176 din anul 2010*³,

---

¹ Legea nr. 363 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, descoperirii, cercetării, urmăririi penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/209627>, pagină accesată la data de 16.05.2025.

² Legea nr. 176 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 621 din 2 septembrie 2010, <https://legislatie.just.ro/public/detaliiidocument/121924>, pagină accesată la data de 18.04.2025.

³ Legea nr. 176 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, publicată în *Monitorul*

precum și principiului transparenței promovată de Constituția României. Acestea se conformează Regulamentului General privind Protecția Datelor (GDPR) cu respectarea anumitor condiții. Așa cum este stipulat în *art. 6 care face parte* din Regulamentul menționat în lucrare, operarea/procesarea datelor este legală, dacă este necesară pentru respectarea unei datorii legale.

Articolul 86 din GDPR permite ca datele personale conținute în documente oficiale să fie făcute publice pentru asigurarea transparenței, cu implementarea măsurilor de protecție adecvate. *Declarațiile de avere și de interes nu încalcă GDPR*, atâta timp cât sunt publicate conform legii și respectă principiile de minimizare și protecție.

Angajații din sistemul de ordine publică sunt funcționari publici în exercițiul funcțiunii, reprezentând statul în activitățile desfășurate în spațiul public pentru menținerea ordinii și siguranței. Așa cum reiese din practica instanței europene pentru drepturile omului (CEDO), aceștia nu beneficiază de așteptarea legitimă a unei vieți private, atunci când acționează vizibil, în interes public.

Dreptul persoanelor de a filma sau fotografia intervențiile acestora în contextul evenimentelor publice, cum sunt protestele, este protejat de articolul 10 al CEDO cu privire la libertatea de exprimare și informare, de articolul 30 ce face parte din Constituția României, precum și de practica CEDO, care susține că documentarea activității autorităților contribuie la transparență și responsabilitate.

Drepturile angajaților din sistemul de ordine publică privind protecția datelor personale

Conform Regulamentului nr. 679 din 2016 și al Legii nr. 190 din 2018, care completează dispozițiile GDPR în contextul legislativ al României, drepturile angajaților sunt următoarele:

- **Dreptul la informare:** angajații trebuie să fie informați clar despre ce date personale li se colectează, scopul, durata stocării și cine are acces la ele.

Oficial al României, Partea I, nr. 621 din 2 septembrie 2010, <https://legislatie.just.ro/public/detaliidocument/121924>, pagină accesată la data de 18.04.2025.

- **Dreptul de acces:** angajații au dreptul să solicite accesul la datele lor personale procesate de angajator (fișe de evaluare, date din dosarul personal etc.).
- **Dreptul la rectificare:** angajații pot cere corectarea datelor inexacte sau incomplete.
- **Dreptul la restricționarea prelucrării:** în anumite cazuri, angajații pot solicita limitarea utilizării datelor lor.
- **Dreptul la opoziție:** angajații pot obiecta față de prelucrarea datelor în anumite situații (de exemplu, profilare excesivă).
- **Dreptul la a fi șterse datele (denumit popular și „dreptul de a fi uitat”)**, ținând cont de anumite condiții (nu este întotdeauna aplicabil în sectorul public, unde există obligații legale de arhivare).
- **Dreptul la portabilitatea datelor** este mai puțin aplicabil în mediul instituțiilor publice de ordine publică.

Articolul 88¹ din Regulament permite statelor membre UE să stabilească dispoziții suplimentare menite să protejeze/să respecte aspecte ce implică procesarea informațiilor personale ale angajaților, în contextul relațiilor de muncă.

Prin urmare, prelucrarea datelor este folosită în diverse scopuri, precum selecția și recrutarea personalului/militarilor/funcționarilor publici cu statut special, îndeplinirea clauzelor contractului de muncă, promovarea principiilor de egalitate și diversitate, protejarea sănătății și siguranței angajaților, apărarea proprietății angajatorului, accesul la beneficiile aferente statutului profesional, individual ori colectiv, precum și gestionarea procesului de încetare a relațiilor de muncă.²

Un exemplu de respectare a GDPR este că toți angajații din cadrul instituțiilor de ordine publică, care aplică pentru un concurs pentru o funcție de conducere sau pentru trecerea în corpul ofițerilor, au parte de anonimizare pe listele care sunt publicate online sau la avizare, astfel fiind afișate doar codurile primite la înscriere.

---

¹ Regulamentul (UE) 2016/679 J.O.L nr. 119, 4.5.2016, disponibil la adresa: <https://isjolt.ro/wp-content/uploads/2023/05/PO-bilingv-2023.pdf>, pagină accesată la data de 17.04.2025.

² <https://www.cnlr.ro/>, pagină accesată la data de 15.05.2025.

Un alt exemplu relevant este că are loc semnarea unui acord GDPR înainte de susținerea concursului pentru o funcție în sistemul de ordine publică cu scopul de a nu fi comise fraude sau filmări, care rămân o perioadă determinată, apoi se șterg. Astfel, supravegherea, respectiv înregistrarea video, pot fi întreprinse pentru scopul de a preveni sau combate săvârșirea infracțiunilor¹.

Limitele supravegherii

Deși supravegherea este mai accentuată în sistemul de ordine publică (pentru a preveni abuzurile și corupția), există **limite legale**:

Controale interne/investigații care se realizează conform unor proceduri interne aprobate și trebuie să respecte drepturile fundamentale, inclusiv protecția datelor;

Teste de integritate care sunt reglementate, dar care trebuie să respecte principiul proporționalității și să fie autorizate;

Supravegherea video, realizată în zone precum intrările sau coridoarele sediului/unității militare, trebuie să fie proporțională și justificată, fără a invada intimitatea angajaților. În mod special, în spațiile private – vestiarele și toaletele – utilizarea camerelor video este interzisă, iar angajații trebuie să fie informați în mod clar despre existența oricărei supravegheri. Astfel, prelucrarea datelor personale prin intermediul supravegherii video nu este permisă în locuri unde este necesară protejarea intimității, precum cabinele de probă, vestiarele, cabinele de duș, toaletele și alte spații similare².

În **instituțiile de ordine publică, drepturile privind protecția datelor personale** pot fi **limitate** în anumite situații, **dar nu anulate**.

---

¹ *Decizia nr. 52 din 31 mai 2012 privind prelucrarea datelor cu caracter personal prin utilizarea mijloacelor de supraveghere video, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389, 11 iunie 2012, accesată la <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/138714>, la 16.05.2025.*

² *Decizia nr. 52 din 31 mai 2012 privind prelucrarea datelor cu caracter personal prin utilizarea mijloacelor de supraveghere video. Actualizată la 28 decembrie 2015. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389, 11 iunie 2012, accesată la <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/138714>, la 16.05.2025.*

În consecință, nu se filmează în zonele de securitate (*unde se vehiculează informații clasificate*).

Dreptul la informare poate fi limitat dacă divulgarea ar periclita o anchetă internă, o misiune sau securitatea națională. Conform articolului 23 din Regulamentul (UE) 2016/679, Legislația europeană sau cea națională poate, prin norme speciale, să limiteze unele drepturi și obligații privind datele personale, cu condiția ca aceste restricții să păstreze respectul pentru drepturile fundamentale și să fie justificate într-o societate care are ca scop principal protejarea securității naționale, apărării sau siguranței publice.¹

Instituții de monitorizare

- **Instituția care se ocupă cu monitorizarea prelucrării acestor datelor**² **Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal (ANSPDCP)**³ are rolul de a urmări respectarea drepturilor salariaților, în special în ceea ce privește protecția vieții private și a datelor cu caracter personal. Această misiune reflectă angajamentul față de valorile fundamentale europene.⁴ Astfel, respectarea acestor reglementări asigură un echilibru între necesitățile organizaționale și privilegiile fundamentale ale acestora.
- Angajații pot depune plângeri la ANSPDCP⁵ dacă au motive să creadă că le-au fost afectate drepturile.

---

¹ Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), J.O.L nr. 119, 4.5.2016, pagină accesată la data de <https://isjolt.ro/wp-content/uploads/2023/05/PO-bilingv-2023.pdf>, la 17.04.2025.

² <https://www.hddcaddy.ro/confidentialitatea-datelor-personale>, pagină accesată la data de 16.05.2025.

³ <https://www.dataprotection.ro/>, pagină accesată la data de 17.04.2025.

⁴ www.adr.gov.ro, pagină accesată la data de 17.04.2025.

⁵ <https://www.dataprotection.ro/>, pagină accesată la data de 17.04.2025.

Exemple

Dreptul la informare: Un polițist anchetat disciplinar nu este informat despre anumite interceptări administrative (dar numai dacă există temei legal și autorizare).

De asemenea, conform Legii nr. 360/2002 – Statutul polițistului, articolul 23, alin. 6, semnarea jurământului de credință presupune, printre altele, consimțământul polițistului de a fi supus unor evaluări specializate menite să verifice fidelitatea și integritatea sa profesională, în conformitate cu normele legale.¹

Având în vedere că angajații din domeniul ordinii și siguranței publice gestionează informații clasificate, este important să subliniem că persoanele autorizate să acceseze secrete de stat trebuie să fie supuse unor verificări prealabile, care să confirme integritatea și competența lor în utilizarea acestor date sensibile², conform articolului 7, Legea nr. 182/2002.

Dreptul de acces la date personale: Un jandarm care suspectează că a fost evaluat într-o anchetă internă poate cere să consulte datele personale stocate despre el, inclusiv rapoartele de evaluare, dosarul personal. Conform prevederilor articolului 15, persoana în cauză are dreptul să solicite operatorului confirmarea existenței sau inexistenței prelucrării datelor personale care o privesc și, dacă acestea sunt prelucrate, să obțină acces la respectivele informații.³

---

¹ Legea nr. 360 privind Statutul polițistului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 24 iunie 2002, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/36819>, www.monitorul-oficial.ro, accesate la data de 17.04.2025.

² Legea nr. 182 privind protecția informațiilor clasificate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 248 din 12 aprilie 2002, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/35209>, pagină accesată la data de 16.05.2025.

³ Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), J.O.L nr. 119, 4.5.2016, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/201834>, pagină accesată la data de 17.04.2025.

Dreptul la transparență: Un polițist supus periodic evaluării psihologice are dreptul să știe ce date sunt colectate, cum vor fi folosite și cine are acces la ele.

Dreptul la confidențialitatea datelor medicale: Un jandarm care efectuează vizita medicală anuală are dreptul ca rezultatele acesteia să fie confidențiale, fiind accesibile doar personalului medical și factorilor de decizie autorizați.

Dreptul la un consimțământ valabil: Publicarea fotografiilor sau videoclipurilor care conțin imaginea angajaților din sistemul de ordine publică pe platforme de social media, precum Facebook, poate fi realizată doar cu acordul expres al persoanei vizate, în conformitate cu dreptul la protejarea informațiilor personale și dreptul de a avea o viață privată. Folosirea imaginilor unui angajat în scopuri publice, fără consimțământul acestuia, constituie o încălcare a legislației privind protecția datelor și poate atrage răspunderea civilă sau disciplinară.

Situație: Inspectoratul de Jandarmi Județean Brașov organizează o festivitate de premiere a angajaților săi și fotografiile realizate la eveniment sunt destinate publicării pe pagina oficială de Facebook a inspectoratului.

În acest caz, înainte de publicare, instituția trebuie:

- să informeze angajații cu privire la utilizarea fotografiilor în scopuri de promovare, informare publică sau comunicare instituțională;
- să solicite consimțământul scris al fiecărei persoane fotografiate;
- să le explice scopul (ex: promovarea imaginii instituției) și drepturile lor (inclusiv dreptul de a refuza, fără consecințe).

Dacă un angajat refuză, imaginea sa nu poate fi publicată.

Concluzii

Protecția datelor personale ale angajaților din sistemul de ordine publică reprezintă un aspect esențial în respectarea drepturilor fundamentale, chiar într-un domeniu caracterizat prin necesitatea controlului și disciplinei stricte. Deși polițiștii, jandarmii sau militarii beneficiază de aceleași drepturi generale conferite de Regulamentul (UE) 2016/679

(GDPR) și de legislația națională, aceste drepturi pot fi limitate legal, în mod justificat, pentru protejarea securității naționale.

Supravegherea angajaților, fie prin monitorizare video, interceptarea comunicațiilor sau alte metode, trebuie să respecte principiile de necesitate, proporționalitate și transparență. Este esențial ca aceste măsuri să fie clar reglementate, să fie aduse la cunoștința personalului și să păstreze echilibrul între interesele legitime ale instituției și respectarea demnității umane.

Bibliografie:

Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), J.O.L nr. 119, 4.5.2016, accesat la <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/201834>.

Decizia nr. 52 din 31 mai 2012 privind prelucrarea datelor cu caracter personal prin utilizarea mijloacelor de supraveghere video. Actualizată la 28 decembrie 2015. Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 389, 11 iunie 2012, accesată la <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/138714>.

Legea nr. 363 din 28 decembrie 2018 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, descoperirii, cercetării, urmării penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/209627>.

Legea nr. 176 din 1 septembrie 2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 621 din 2 septembrie 2010.

Legea nr. 360 din 6 iunie 2002 privind Statutul polițistului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 24 iunie 2002.

Legea nr. 182 din 12 aprilie 2002 privind protecția informațiilor clasificate, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 248 din 12 aprilie 2002.

<https://www.dataprotection.ro>.

<https://legislatie.just.ro>.

<https://www.cnlr.ro>.

<https://vdocuments.mx>.

<https://isjolt.ro>.

www.adr.gov.ro.

ROLUL METODELOR CANTITATIVE ȘI CALITATIVE ÎN PERFORMANȚA ORGANIZAȚIILOR DIN DOMENIUL ORDINII ȘI SIGURANȚEI PUBLICE

Lavinia DOBRIN¹

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de masterat:

Managementul Ordinii și Siguranței Publice

Lector univ. dr. Ioana Alexandra HULPUȘ²

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Lucrarea aduce în atenție complexitatea domeniului ordinii și siguranței publice în contextul societății contemporane, marcate de schimbări accelerate și de provocări multiple, punând accentul pe importanța cercetării științifice și, în special, pe utilizarea integrată a metodelor cantitative și calitative, ca fundament pentru înțelegerea fenomenelor sociale și pentru elaborarea unor politici publice eficiente. Metodele cantitative (statistica descriptivă, sondajele și analizele predictive) – oferă date concrete necesare pentru identificarea tendințelor și pentru optimizarea alocării resurselor. În paralel, metodele calitative (interviuri, focus-grupuri și observație) contribuie la înțelegerea nuanțată a percepțiilor și comportamentului cetățenilor, aspecte esențiale pentru consolidarea încrederii între populație și instituțiile de ordine publică.*

Lucrarea are ca temă centrală rolul acestor metode în creșterea performanței organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice.. Obiectivele cercetării vizează prezentarea și compararea celor două tipuri de metode, precum și

---

¹ Adresă de email Autor: laviniapetruta.dobrin@ulbsibiu.ro

² Adresă de email Autor: ioana.hulpus@ulbsibiu.ro

aplicarea lor practică în evaluarea percepțiilor cetățenilor. Studiul empiric utilizează chestionare și interviuri pentru a analiza modul în care metodele de cercetare pot sprijini dezvoltarea unor servicii mai eficiente. Concluziile subliniază că integrarea cercetării în strategiile instituționale nu doar că îmbunătățește calitatea serviciilor, ci contribuie și la anticiparea riscurilor emergente, într-un mediu tot mai digitalizat și globalizat. Astfel, cercetarea devine un instrument indispensabil în adaptarea continuă a organizațiilor la noile provocări.

Cuvinte-cheie: cercetare științifică, metode cantitative, metode calitative, performanță, ordine și siguranță publică.

Introducere

Într-o lume aflată în continuă schimbare, provocările legate de ordine și siguranță publică devin tot mai complexe, evidențiind necesitatea cercetării în acest domeniu. Societățile sănătoase se bazează pe stabilitate și siguranța cetățenilor, iar organizațiile specializate au responsabilitatea de a asigura un mediu sigur pentru toți.

Cercetarea reprezintă un instrument esențial, utilizând atât metode cantitative, cât și metode calitative, pentru a obține o perspectivă completă asupra problemelor și soluțiilor. În domeniul ordinii publice, cercetarea nu se limitează doar la analiza statisticilor incidente de securitate, ci implică o înțelegere profundă a dinamicii sociale, a factorilor care contribuie la infracționalitate și a comportamentului cetățenilor.

Metodele cantitative, precum analizele statistice și cercetările de amploare, oferă date concrete, facilitând identificarea tendințelor și corelațiilor între variabilele ce influențează siguranța publică, în **metodele calitative**, cum ar fi interviurile, focus-group-urile și observațiile directe, permit o înțelegere nuanțată a percepțiilor și experiențelor comunităților, contribuind la elaborarea unor politici publice eficiente și la consolidarea încrederii între cetățeni și autorități.

Importanța cercetării constă și în capacitatea acesteia de a evalua impactul politicilor și strategiilor aplicate, măsurând efectele asupra ratei criminalității și percepției de siguranță. Perspectiva subiectivă oferită de metodele calitative influențează succesul pe termen lung al măsurilor luate. Cercetarea contribuie, de asemenea, la formarea continuă a profesioniștilor din domeniu, facilitând dezvoltarea abilităților

de comunicare și intervenție ale polițiștilor și altor specialiști, prin integrarea rezultatelor în programele de training. Un aspect esențial îl reprezintă și anticiparea noilor amenințări, mai ales în contextul avansului tehnologic și al globalizării, care au adus infracțiuni tot mai sofisticate. Cercetările continue, bazate pe metode diverse, sunt cruciale pentru identificarea tendințelor emergente și pentru dezvoltarea unor strategii eficiente de prevenire și intervenție.

Scopul cercetării cu tema „Rolul metodelor cantitative și calitative în performanța organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice” constă în evaluarea percepției și atitudinii cetățenilor față de instituțiile responsabile de menținerea a ordinii și siguranței publice, cum ar fi poliția, jandarmeria și alte organizații relevante, utilizând atât metode de cercetare cantitative, cât și calitative, în vederea oferirii unei imagini clare asupra percepțiilor cetățenilor și să contribuie la îmbunătățirea relațiilor dintre comunitate și organizațiile de asigurare a ordinii și siguranței publice.

Lucrarea își propune ca obiective de cercetare prezentarea metodelor cantitative și calitative cu evidențierea unei analize comparative între cele două metode de cercetare științifică. Totodată, partea aplicativă analizează rolul metodelor de cercetare în performanța organizațiilor, folosind chestionarul și interviul pentru a evalua percepțiile cetățenilor. În final, concluziile subliniază importanța cercetării în îmbunătățirea serviciilor și în crearea unor strategii eficiente în domeniul ordinii și siguranței publice, contribuind la o înțelegere mai bună a complexității organizațiilor din acest domeniu.

1. Rolul metodelor cantitative în domeniul ordinii și siguranței publice

Ordinea și siguranța publică sunt priorități fundamentale pentru orice societate, fiind esențiale pentru asigurarea unei calități ridicate a vieții cetățenilor. În contextul modernizării și al avansului tehnologic, metodele cantitative au devenit instrumente indispensabile pentru analiza și gestionarea problemelor legate de siguranța publică. Acestea se referă la tehnici de cercetare bazate pe colectarea și interpretarea datelor numerice, incluzând statistici descriptive, analize inferențiale,

modelare matematică și sondaje de opinie, cu scopul de a transforma datele brute în informații relevante pentru luarea deciziilor informate¹.

Metodele cantitative sunt variate și complexe, fiind fundamentate pe date măsurabile, colectate sistematic și analizate cu rigurozitate științifică. Acestea permit identificarea tendințelor, corelațiilor și previziunilor în comportamentul social, precum și evaluarea riscurilor și eficienței măsurilor de prevenire a criminalității. În domeniul siguranței publice, aceste tehnici sprijină autoritățile în alocarea resurselor, în identificarea zonelor cu risc crescut și în dezvoltarea de politici și strategii eficiente pentru reducerea infraționalității și protejarea comunităților².

Aplicarea metodelor cantitative în România a crescut în ultimele decenii. Poliția Română utilizează analize statistice pentru raportarea infracțiunilor, pentru identificarea tiparelor criminale și pentru evaluarea impactului politicilor de securitate. De exemplu, colectarea și interpretarea datelor privind infraționalitatea permit autorităților să concentreze resursele în zonele cele mai vulnerabile. Cercetările de tip sondaj și studii de opinie, realizate de organizații precum Asociația pentru Drepturile Omului, oferă informații despre percepția cetățenilor asupra siguranței și încrederii în instituțiile de ordine publică³. Astfel, aceste instrumente ajută la adaptarea măsurilor de intervenție și la creșterea încrederii cetățenilor în sistem.

Un alt aspect important îl reprezintă analiza impactului măsurilor de securitate. Compararea datelor înainte și după implementarea anumitor programe, precum patrulele, demonstrează eficiența acestora în reducerea criminalității. În plus, analiza statistică a datelor ajută la identificarea tendințelor emergente și la previzionarea comportamentului infracțional, facilitând astfel intervenții proactive și strategii preventive⁴.

---

¹ M.A.I., *Glosar de termeni din domeniul ordinii și siguranței publice*, Editura Ministerului Administrației și Internelor, București, 2006.

² Septimiu Chelcea, *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative*, Editura Pro Universitaria, București, 2022, p. 12.

³ Asociația pentru Drepturile Omului, *Sondaj de opinie privind percepția cetățenilor asupra ordinii publice*, 2023, disponibil la adresa: <https://apador.org/en/drepturile-omului-in-romania-2023/>, pagină accesată la data de 05.01.2025.

⁴ Septimiu Chelcea, *Op. cit.*, p. 24.

Perspectiva viitoare în utilizarea metodelor cantitative include colaburarea interdisciplinară între cercetători din diverse domenii, dezvoltarea modelelor matematice avansate și asigurarea transparenței în procesul de colectare și analiză a datelor, respectând standardele etice. Aceste evoluții vor consolida rolul acestor metode în crearea unor sisteme de siguranță publică mai eficiente și sustenabile pe termen lung.

Instrumentele și tehnicile utilizate în cercetarea cantitativă, precum chestionarele și analizele statistice, sunt esențiale pentru evaluarea percepției și experienței cetățenilor, precum și pentru monitorizarea eficienței intervențiilor. Chestionarele, administrate online, prin poștă sau față în față, permit colectarea rapidă și cost-eficientă a datelor, facilitând compararea rezultatelor și înțelegerea profundă a nevoilor comunităților. Totodată, analizele statistice, inclusiv cele descriptive, inferențiale și multivariate, contribuie la identificarea relațiilor cauzale, tendințelor și riscurilor, sprijinind elaborarea de politici publice eficiente¹.

Limitările acestor metode includ răspunsurile subiective, rata redusă de răspuns și interpretările culturale diferite, însă avantajele, precum accesibilitatea, standardizarea și capacitatea de a analiza volume mari de date, le fac indispensabile în domeniu.

Rapoartele M.A.I din România, despre siguranța publică, ilustrează modul în care analizele statistice și sondajele de opinie pot oferi informații valoroase pentru ajustarea strategiei de securitate și pentru creșterea încrederii în instituțiile de aplicare a legii².

În concluzie, metodele cantitative joacă un rol important în analiza și gestionarea siguranței publice, fundamentând strategiile de intervenție și prevenire pe dovezi solide. În continuare, integrarea acestor tehnici în procesul decizional va asigura un mediu mai sigur și mai protejat pentru toți cetățenii, contribuind la construirea unor comunități reziliente și bine pregătite pentru provocările viitoare.

---

¹ G. Bădescu, *Metode de cercetare în științele sociale*, Editura Universitară, București, 2019.

² M.A.I., *Raport anual privind starea de securitate publică în România*, Ministerul Afacerilor Interne, 2020, disponibil la adresa <https://www.mai.gov.ro/wp-content/uploads/2021/04/Raport-periodic-de-activitate-MAI-2020.pdf>, pagină accesată la data de 05.01.2025.

2. Analiză comparativă privind metodele calitative și cantitative utilizate în cadrul organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice

În această secțiune sunt analizate comparativ metodele calitative și cantitative utilizate în cercetarea din domeniul ordinii și siguranței publice, evidențiind avantajele, dezavantajele și relevanța fiecăreia pentru procesul decizional organizatoric. În contextul unui sector dinamic și complex, organizațiile se confruntă cu provocări variate, precum criminalitatea, relațiile cu comunitățile minoritare sau percepțiile publice, necesitând abordări de cercetare bine fundamentate pentru a dezvolta politici eficiente și pentru a îmbunătăți performanța operațională¹.

Metodele cantitative se bazează pe colectarea și analiza datelor numerice, fiind utile pentru testarea ipotezelor, evaluarea statisticilor despre infraționalitate, și generalizarea rezultatelor pe populații largi. Avantajele lor includ obiectivitatea, posibilitatea de a realiza analize statistice avansate și de a extinde concluziile la nivel național sau regional. Dezavantajele constau în limitarea contextului social și în rigiditatea instrumentelor, care pot ignora nuanțele sociale și culturale ale fenomenelor studiate².

Pe de altă parte, *metodele calitative* urmăresc înțelegerea profundă a experiențelor, percepțiilor și comportamentelor umane, prin interviuri, focus grupuri, observație participativă și analiză documentară³. Acestea oferă o perspectivă detaliată, flexibilă și capabilă să surprindă nuanțe subtile, însă sunt mai subiective, dificil de generalizat și necesită interpretare atentă. Exemple de cercetări calitative în România includ studiile privind percepțiile victimelor violenței domestice și

---

¹ M.A.I., *Raport anual privind starea de securitate publică în România, Ministerul Afacerilor Interne*, 2022, disponibil la adresa <https://www.mai.gov.ro/wp-content/uploads/2023/05/Raport-periodic-de-activitate-MAI-2022.pdf>, pagină accesată la data de 01.05.2025.

² G. Bădescu, *Metode de cercetare în științele sociale*, Editura Universitară, București, 2019.

³ C. Zamfir, *Sociologia ordinii publice*, Editura Economică, București, 2017.

interacțiunile dintre polițiști și comunități minoritare, care au evidențiat obstacole în raportare și tensiuni sociale¹.

Un aspect important abordat este posibilitatea combinării acestor metode într-o cercetare mixtă, care să valorifice avantajele ambelor și să compenseze dezavantajele. Acest model integrativ asigură o imagine completă asupra fenomenelor sociale, validând rezultatele și facilitând adaptarea soluțiilor la specificul fiecărei comunități. Cu toate acestea, abordările mixte implică și provocări, cum ar fi complexitatea logistică, costurile și necesitatea unor competențe diverse ale cercetătorilor.

În domeniul organizațiilor din ordinea publică, metodele cantitative și calitative joacă un rol important în evaluarea și îmbunătățirea performanței. Ele permit măsurarea timpilor de reacție, analizarea percepțiilor cetățenilor sau înțelegerea motivațiilor infractorilor și victimelor. Astfel, acestea contribuie la elaborarea de politici eficiente, la creșterea încrederii cetățenilor și la consolidarea relației dintre autorități și comunități. Implementarea unor strategii bazate pe date și analize aprofundate sprijină alocarea eficientă a resurselor și răspunde provocărilor emergente, inclusiv cele generate de tehnologiile moderne și de formele noi de criminalitate².

Contextul internațional și reformele din România impun adaptarea continuă a politicilor de securitate, implicând colaborarea între instituții și utilizarea tehnologiilor avansate pentru prevenție și intervenție. Organizațiile de ordine publică trebuie să dezvolte capacități operaționale și resurse umane, precum și să utilizeze cercetări riguroase pentru a evalua impactul inițiativelor. În plus, abordările integrate și participarea activă a cetățenilor sunt esențiale pentru crearea unui climat social stabil, sigur și prosper.

În concluzie, cercetarea în domeniul ordinii și siguranței publice beneficiază de o abordare variată, combinând metodele calitative și cantitative pentru a răspunde complexității problemelor sociale actuale. O astfel de strategie diversificată asigură o înțelegere holistică, sprijină elaborarea de politici eficiente și contribuie la construirea unor

---

¹ G. Bădescu, *Criminalitatea și factorii socio-economici: O abordare calitativă*, Editura Universitară, București, 2020.

² S. Chelcea, *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative*, Editura Pro Universitaria, București, 2022.

comunități mai sigure și mai încrezătoare în instituțiile responsabile de menținerea ordinii și siguranței¹.

3. Aplicații privind rolul metodelor cantitative și calitative în performanța organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice

Scopul cercetării aplicative a constat în evaluarea percepției cetățenilor față de instituțiile responsabile de menținere a ordinii și siguranței publice, îmbinând metode de cercetare cantitative și calitative, în vederea oferirii unei imagini cât mai cuprinzătoare. În același timp, ne-am propus ca, pe baza rezultatelor, să formulăm recomandări care să contribuie la consolidarea relațiilor dintre comunitate și organizațiile analizate.

Prin această cercetare, ne-am propus ca obiective:

O1- Identificarea nivelului de satisfacție al cetățenilor în raport cu serviciile oferite de organizațiile de ordine publică, incluzând aspecte precum eficiența, transparența și accesibilitatea acestora.

O2-Analizarea gradului de încredere pe care cetățenii îl au în aceste instituții, explorând factorii care influențează această încredere.

O3- Examinarea corelației dintre satisfacția cetățenilor și nivelul de încredere în organizațiile de asigurare a ordinii publice, pentru a înțelege cum aceste două dimensiuni se influențează reciproc.

O4-Identificarea nevoilor și așteptărilor cetățenilor față de aceste instituții, pentru a oferi recomandări concrete, care să contribuie la îmbunătățirea serviciilor și la întărirea relației dintre cetățeni și organizațiile de ordine publică.

Ipotezele cercetării au fost următoarele:

Ipoteza 1: Presupunem că prin aplicarea unui chestionar online putem determina gradul de satisfacție și încredere al cetățenilor în organizațiile din domeniul ordinii și siguranței publice.

Ipoteza 2: Presupunem că prin aplicarea, ca metodă de cercetare, a interviului putem determina existența unei corelații pozitive între satisfacția cetățenilor față de serviciile organizațiilor de ordine publică

---

¹ Centrul de Studii în Securitate. (2022). Evaluarea eficienței programelor de patrulare în domeniul siguranței publice, disponibil la adresa: https://cssas.unap.ro/ro/pdf_publicatii/is82.pdf, pagină accesată la data de 10.01.2025.

și nivelul de încredere pe care aceștia îl au în aceste instituții. Astfel, cu cât cetățenii sunt mai satisfăcuți de servicii, cu atât nivelul lor de încredere va fi mai ridicat.

Ipoteza 3: Presupunem că prin aplicarea unui chestionar online și a unui interviu putem determina dacă cetățenii au așteptări specifice legate de transparența, accesibilitatea și eficiența serviciilor oferite de organizațiile de ordine publică, iar identificarea acestor nevoi va conduce la recomandări concrete, menite să îmbunătățească percepția și relația dintre cetățeni și aceste instituții.

În cercetarea de față am folosit ca metode *chestionarul online*, care este o metodă de cercetare cantitativă, și *interviul*, ca metodă calitativă, considerând că o abordare mixtă a cercetării ne permite o mai bună înțelegere a subiectului și emiterea unor concluzii pertinente cu aplicabilitate generală.

Chestionarul online este conceput pentru a colecta informații relevante despre satisfacția și încrederea cetățenilor în organizațiile de ordine publică, în concordanță cu obiectivele stabilite. Structurat în șase secțiuni, acesta include Informații generale, satisfacția și încrederea cetățenilor, corelația dintre acestea, nevoile și așteptările lor, și o secțiune finală. Conține 25 de întrebări: primele trei colectează date personale anonim, 17 sunt cu alegere duală sau multiplă, iar 5 sunt cu răspuns deschis.

Ghidul de interviu facilitează discuții deschise cu cetățenii pentru a evalua satisfacția și încrederea în organizațiile de ordine publică, precum și așteptările lor. Interviul cuprinde 10 întrebări deschise, aliniate cu obiectivele studiului. Primele trei întrebări vizează percepția generală asupra serviciilor, transparența și problemele întâmpinate. Întrebările 4-6 analizează factorii care influențează încrederea și impactul mass-media. Întrebarea 7 explorează corelația dintre satisfacție și încredere, iar ultimele trei întrebări solicită sugestii, nevoi și feedback constructiv pentru îmbunătățire.

Eșantionul cercetării

În cadrul studiului au fost implicați în total 50 de participanți, care au fost împărțiți în două eșantioane distincte, în funcție de metoda de colectare a datelor, ceea ce a putut oferi o perspectivă mai amplă asupra subiectului studiat.

Analiza și interpretarea datelor

Metoda de cercetare cantitativă utilizată a avut un rol important în colectarea și analizarea datelor numerice, oferind o imagine clară asupra indicatorilor de performanță și facilitând identificarea tendințelor generale. Această abordare a permis obținerea unor răspunsuri obiective din partea unui grup mai larg de respondenți, fiind utilă pentru a evalua percepțiile, satisfacția și încrederea cetățenilor în organizațiile de ordine publică. Pe de altă parte, metoda calitativă aplicată a adus o altă perspectivă, explorând experiențele, percepțiile și motivațiile cetățenilor, ceea ce a contribuit la înțelegerea contextului și a factorilor care influențează eficiența serviciilor. Combinarea celor două abordări asigură o analiză comprehensivă, esențială pentru dezvoltarea și îmbunătățirea performanței organizațiilor din domeniu, iar datele obținute și interpretarea acestora permit formularea unor concluzii și recomandări relevante.

Etapa 1 – Chestionarul

Vârsta participanților variază între 18 și 50 de ani, fiind evidențiat un interes mai mare în rândul celor cu vârsta între 22 și 35 de ani, urmat de grupa de 36-46 de ani. Participanții provin atât din mediul urban, cât și din mediul rural, ceea ce conferă o perspectivă diversificată asupra opiniilor și experiențelor.

În privința satisfacției cetățenilor față de serviciile organizațiilor de ordine publică, rezultatele indică faptul că majoritatea respondenților, peste jumătate, sunt satisfăcuți de eficiența acestora. Un procent mic, de doar 7,7%, consideră serviciile foarte eficiente, în timp ce același procent exprimă nemulțumiri severe. Percepția asupra transparenței activității acestor organizații este, de asemenea, în general favorabilă, majoritatea considerând activitatea destul de transparentă, deși o parte semnificativă rămâne neutră, ceea ce poate indica o lipsă de informații suficiente sau o percepție ambiguă.

Percepția asupra accesibilității serviciilor este în mare parte pozitivă, 69,2% dintre respondenți considerându-le accesibile, în timp ce un procent mic percepe serviciile ca fiind inaccesibile. Experiențele directe cu organizațiile de ordine publică sunt diverse, însă jumătate dintre respondenți au avut experiențe pozitive, iar natura acestor interacțiuni variază de la solicitarea de adeverințe și plăți online până

la participarea la activități de combatere a drogurilor sau ajutor în caz de accidente.

În ceea ce privește încrederea, majoritatea respondenților au o încredere considerabilă în aceste organizații, fiind influențați în principal de experiențele personale și de modul în care mass-media prezintă incidentele. Relațiile și interacțiunea cu comunitatea joacă, de asemenea, un rol important. Un procent foarte mic, 7,7%, manifestă o încredere foarte mare, dar nimeni nu exprimă încredere redusă, ceea ce sugerează o percepție predominant pozitivă. Incidentele de infraționalitate observate ca martori nu au afectat în general încrederea în aceste organizații, iar 90% dintre respondenți și-au păstrat încrederea chiar și în cazul unor incidente.

Corelația între satisfacția față de servicii și încredere relevă că aproape jumătate dintre respondenți consideră că satisfacția influențează încrederea, ceea ce evidențiază importanța calității serviciilor pentru consolidarea relației de încredere. În plus, majoritatea consideră extrem de important să aibă o relație de încredere cu aceste organizații, percepția fiind că această încredere contribuie la o colaborare eficientă în comunitate.

Așteptările cetățenilor sunt centrate pe eficiența intervențiilor și pe transparența în comunicare, fiind prioritară o reacție rapidă la incidente și o comunicare deschisă și clară. În privința implicării organizațiilor de ordine publică în activități comunitare, majoritatea respondenților consideră că acestea trebuie să fie foarte implicate, iar comunicarea și colaborarea frecventă cu cetățenii sunt percepute ca fiind esențiale pentru consolidarea încrederii și eficienței serviciilor. În ceea ce privește evaluarea comunicării, majoritatea respondenților o consideră bună, însă există și opinii despre deficiențe, ceea ce indică necesitatea unor îmbunătățiri în această direcție.

În concluzie, rezultatele arată că cetățenii apreciază, în general, serviciile și încrederea în organizațiile de ordine publică, dar subliniază și nevoia de îmbunătățire a comunicării, transparenței și implicării active. Implementarea unor strategii de comunicare eficiente, promovarea transparenței și colaborarea strânsă cu comunitatea pot spori încrederea și eficiența acestor structuri, contribuind astfel la o societate mai sigură și mai conștientă.

Datele obținute prin metoda interviului reflectă faptul că experiența generală cu serviciile organizațiilor de ordine publică este variată, reflectând o gamă largă de situații și percepții ale cetățenilor. Unii respondenți au relatat că au avut experiențe pozitive, evidențiind intervențiile rapide și eficiente ale autorităților, în situații de urgență. Aceștia au apreciat promptitudinea, profesionalismul și modul calm în care au fost tratați, ceea ce a crescut încrederea în serviciile publice. În același timp, există și persoane care consideră că aceste experiențe au fost mai puțin favorabile, menționând atitudinea adesea obosită sau grăbită a funcționarilor, precum și răspunsurile rapide, dar fără explicații suficiente, fapt ce a generat neînțelegeri și frustrare. Unele persoane nu au avut experiențe directe și, prin urmare, nu pot oferi o opinie clară despre serviciile de ordine publică. În general însă, opinia majoritară indică aprecierea pentru rapiditatea intervențiilor și disponibilitatea autorităților, dar și o nevoie de îmbunătățire a profesionalismului și comunicării, precum și a unei atitudini mai prietenoase din partea funcționarilor. Astfel, experiența cu aceste servicii variază, însă tendința generală subliniază necesitatea unor eforturi de îmbunătățire a comunicării și abordării personalului.

Aspectele pozitive care au impresionat respondenții includ în special, intervențiile rapide ale poliției în situații de urgență. Participanții au fost impresionați de modul profesionist, calm și empatic în care polițiștii gestionează situațiile critice, precum și de interacțiunea lor cu comunitatea, care inspiră încredere și respect pentru instituțiile de ordine publică. Totodată, modul în care agenții mențin ordinea și siguranța a fost perceput ca un factor de stabilitate socială.

Pe de altă parte, anumite aspecte ale serviciilor au fost sursă de nemulțumiri, în principal din cauza birocrăției și a lipsei de comunicare eficiente. Participanții au întâmpinat dificultăți în obținerea de informații clare și rapide din cauza procedurilor greoaie și a lipsei de transparență a instituțiilor. Această birocrăție excesivă duce la întârzieri și frustrare, mai ales în situații urgente. În plus, comunicarea cu personalul instituțiilor nu a fost întotdeauna eficientă; uneori, a fost percepută lipsa de empatie și o abordare autoritară, ceea ce a generat nemulțumiri și neînțelegeri. Un alt punct slab menționat este vizibilitatea insuficientă

a anumitor servicii sau dificultatea accesului la acestea, complicând și mai mult utilizarea lor.

În concluzie, aceste probleme afectează experiența generală și pot diminua încrederea în autorități, astfel încât simplificarea procedurilor și îmbunătățirea comunicării ar fi soluții de luat în considerare.

Percepția în ceea ce privește încrederea în organizațiile de ordine publică este moderată. Participanții observă că aceste structuri încearcă să-și îmbunătățească imaginea și să promoveze transparența, ceea ce este un aspect pozitiv.

Încrederea este influențată de experiențele personale și de relațiile celor apropiați, precum și de imaginea mediatizată. Dacă au avut experiențe pozitive sau dacă au auzit despre intervenții eficiente, încrederea crește. În schimb, mass-media poate avea un impact dual: dacă accentuează cazurile pozitive, încrederea se consolidează, dar, dacă se pun în evidență abuzuri, ineficiență sau incidente negative, percepția despre integritatea și profesionalismul acestor structuri scade. Astfel, percepția generală rămâne influențată de combinația acestor factori, iar participanții consideră că este esențial ca autoritățile să continue eforturile de îmbunătățire a comunicării și colaborării cu cetățenii pentru a crește încrederea publicului.

Experiențele personale pozitive și negative sunt diverse. Unii respondenți au relatat despre intervenții rapide și eficiente, precum cazul unui echipaj de poliție care a gestionat, cu profesionalism, o situație de urgență, fapt ce le-a consolidat încrederea în instituție. În contrast, alții au avut experiențe negative, legate de abordări autoritare, lipsa de empatie sau de transparență, ceea ce a generat frustrare și neînțelegeri. Aceste variabilități evidențiază importanța ca instituțiile de ordine publică să continue să-și îmbunătățească modul de intervenție și de comunicare pentru a construi și a menține încrederea comunității.

Mediatizarea incidentelor de infracționalitate are un impact semnificativ asupra percepției cetățenilor. Expunerea frecventă la știri despre infracțiuni grave sau violente poate genera anxietate, neliniște și o percepție exagerată a riscului de a deveni victimă, chiar dacă realitatea nu susține această temere. În plus, accentuarea cazurilor negative sau a abuzurilor din partea forțelor de ordine, mai ales în mass-media, poate duce la scăderea încrederii în aceste instituții, creând o percepție de

ineficiență sau abuz. În consecință, această mediatizare selectivă poate afecta coeziunea socială și respectul față de autoritate.

Nivelul de satisfacție al cetățenilor față de serviciile organizațiilor de ordine publică influențează direct încrederea în aceste structuri. Atunci când serviciile sunt eficiente și prompte iar tratamentele sunt corecte și respectuoase, încrederea crește, iar relația dintre comunitate și autorități se consolidează.

Așadar experiența cetățenilor reprezintă un indicator esențial al calității serviciilor și al nivelului de încredere în instituții. Pentru a asigura o colaborare eficientă și un climat de siguranță, autoritățile trebuie să îmbunătățească comunicarea, să reducă birocracia, să promoveze transparența și să investească în formarea personalului. Astfel, se poate construi o relație solidă între cetățeni și forțele de ordine, bazată pe respect, încredere și colaborare pentru binele comun.

Concluzii

Integrarea celor două metode în cercetare aduce beneficii semnificative pentru performanța organizațiilor din domeniul ordinii și siguranței publice. *Metodele cantitative* oferă o bază solidă pentru evaluarea rezultatelor și monitorizarea progresului pe termen lung, facilitând deciziile informate. În același timp, *metodele calitative* permit o înțelegere profundă a contextului uman și a factorilor sociali, contribuind la optimizarea intervențiilor și politicilor publice. Prin combinarea acestor abordări, se obține o imagine completă și precisă a situației, ceea ce permite implementarea unor măsuri eficiente, adaptate nevoilor societății.

În acest domeniu, unde siguranța publică și încrederea cetățenilor sunt fundamentale, utilizarea integrată a metodelor calitative și cantitative devine prioritară pentru a construi instituții mai eficiente, transparente și orientate spre serviciul public.

Bibliografie

- Bădescu Gabriel, *Metode de cercetare în științele sociale*, Editura Universitară, București, 2019.
- Bădescu Gabriel, *Criminalitatea și factorii socio-economici: O abordare calitativă*, Editura Universitară, București, 2020.

Chelcea Septimiu, *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative*, Editura Pro Universitaria, București, 2022.

Radu Florin, *Cercetarea calitativă în științele sociale*, Editura Polirom, Iași, 2016.

Stan Liliana, *Siguranța publică în România: Provocări și soluții*, Editura Polirom, București, 2021.

Institutul Național de Statistică, *Percepția cetățenilor asupra siguranței publice*, INS, București, 2022.

Zamfir Cătălin, *Metode de cercetare în managementul ordinii publice*, Editura Economică, București, 2018.

Zamfir Cătălin, *Sociologia ordinii publice*, Editura Economică, București, 2017.

M.A.I., *Glosar de termeni din domeniul ordinii și siguranței publice*, Editura Ministerului Administrației și Internelor, București, 2006.

M.A.I., *Raport anual privind starea de securitate publică în România*, Ministerul Afacerilor Interne, 2020, disponibil la adresa <https://www.mai.gov.ro/wp-content/uploads/2021/04/Raport-periodic-de-activitate-MAI-2020.pdf>.

M.A.I., *Raport anual privind starea de securitate publică în România*, Ministerul Afacerilor Interne, disponibil la adresa <https://www.mai.gov.ro/wp-content/uploads/2023/05/Raport-periodic-de-activitate-MAI-2022.pdf>, 2022.

<https://www.mai.gov.ro>.

<https://apador.org/en>.

<https://cssas.unap.ro>.

INFLUENȚA ETICII ȘI A LEADERSHIP-ULUI ETIC ÎN DOMENIUL ORDINII ȘI SIGURANȚEI PUBLICE

Andreea ARDEOIU¹

*Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat:
Managementul Ordinii și Siguranței Publice*

Lector univ. dr. Ioana HULPUȘ²

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat:: *Lucrarea analizează importanța respectării normelor de etică, deontologie profesională și leadership în activitatea polițienească, într-un context social și instituțional marcat de schimbări rapide și de scăderea încrederii publice în forțele de ordine. Sunt definite conceptele de etică, deontologie și leadership, subliniindu-se rolul acestora în consolidarea unei conduite profesionale conforme valorilor democratice. Studiul de caz prezentat evidențiază deficiențele în aplicarea acestor principii în cadrul unor intervenții ale Poliției Române, cu accent pe utilizarea excesivă a forței și lipsa de reacție a cadrelor implicate. Astfel de comportamente contravin normelor de conduită prevăzute în „Codul de etică și deontologie al polițistului” și afectează negativ percepția publicului asupra instituției. Concluzia evidențiază nevoia stringentă de formare profesională continuă, consolidarea leadership-ului etic și respectarea normelor de conduită, ca elemente esențiale pentru recâștigarea încrederii cetățenilor și îmbunătățirea calității serviciului polițienesc.*

Cuvinte-cheie: *leadership, etică, motivație, cultură organizațională, ordine și siguranță publică.*

---

¹ Adresă de email Autor: andreea.ardeoiu@ulbsibiu.ro

² Adresă de email Autor: ioana.hulpus@ulbsibiu.ro

Introducere

Lumea în care trăim este într-o continuă schimbare, ceea ce atrage cu sine și nevoia de a avea și organizații de ordine și siguranță publică ancorate în realitate, în concordanță cu valorile democratice, etice și morale. În cele ce urmează vom prezenta importanța eticii și a unui leadership bun în ceea ce privește activitatea poliției.

Leadership-ul și etica sunt fundamente esențiale în cadrul organizațiilor de ordine și siguranță publică, influențând nu doar eficiența operațională, ci și percepția comunității asupra acestor instituții. Un leadership eficient promovează o cultură organizațională bazată pe valori etice solide, ceea ce contribuie la creșterea încrederii cetățenilor și la îmbunătățirea relațiilor comunității cu forțele de ordine. Un leadership puternic promovează o viziune clară și o cultură organizațională pozitivă, esențială pentru motivarea angajaților și pentru gestionarea situațiilor de criză. În același timp, etica joacă un rol crucial în menținerea integrității și transparenței, asigurând responsabilitatea socială și combaterea corupției.

Așa cum susținea Robert Frost: „Educația este abilitatea de a asculta pe oricine fără a-ți pierde cumpătul”, iar în profesia de polițist aceasta este un aspect deosebit de important, deoarece zi de zi, polițiștii se confruntă cu tot felul de situații care îi pun în dificultate, fiind în slujba cetățenilor, dar mai presus, în slujba legii. De aceea, aceștia trebuie să cunoască și să aplice normele etice și deontologice și să dea dovadă de un comportament demn de instituția pe care o reprezintă.

1. Deontologie, etică, leadership. Delimitări conceptuale

Pentru a putea avea o idee cât mai clară și corectă a ceea ce înseamnă deontologia, ne vom ghida după definiția acesteia. Conform dexonline.ro, *deontologia* este „acea parte a eticii care studiază normele și obligațiile specifice unei activități profesionale, în cazul subiectului principal al acestui referat, polițistul”.

Pe de altă parte, tot dexonline.ro oferă și definiția eticii, și anume: „știința care se ocupă cu studiul principiilor morale, cu legile lor de dezvoltare istorică, cu conținutul lor de clasă și cu rolul lor în viața

socială; totalitatea normelor de conduită morală corespunzătoare ideologiei unei anumite clase sau societăți; morală”. Tot în cadrul acestei definiții este precizat că etica este una dintre formele conștiinței sociale. În consecință, deontologia este o parte integrantă a eticii, care reglementează o anumită activitate profesională.

Atunci când ne referim la etică și la normele deontologice în cadrul activității polițienești, vorbim despre toate principiile și modul de acționare ale acestora, care să fie conforme cu normele în vigoare. Așa cum am menționat anterior, deontologia polițistului este considerată „rădăcina” activității polițienești. Aceasta reprezintă menținerea sau creșterea nivelului de apreciere a cetățenilor față de cei ce pun în aplicare legea, cetățenii fiind principalii beneficiari. Regulile cu privire la atitudinea polițistului față de modul de acțiune în funcție de situație și de persoanele cărora se adresează se bazează pe imparțialitate.

În ceea ce privește noțiunea de leadership, în domeniul ordinii și siguranței publice se presupune că sunt îndeplinite condiții precum experiența profesională, posibilitatea corelării acestei experiențe cu realitatea socială a beneficiarilor și a subordonaților. Este necesar ca liderul să realizeze o evaluare corectă a riscurilor și vulnerabilităților acestei profesii, în vederea gestionării eficiente a resurselor financiare, logistice, cât și umane. Astfel, liderul devine un stâlp de încredere care coordonează și acordă sprijin. A fi lider înseamnă mai mult decât a fi un model. Există anumite caracteristici care susțin imaginea unui adevărat lider aceea de a fi uman, de a avea calități și defecte în egală măsură, ambele lucrând pentru binele general. A fi lider înseamnă a avea o viziune concretă, de a fi apt să transmiți clar și fără rezerve indicații, precum și asumarea și formarea unei echipe unite, care să își unească forțele în vederea realizării cu succes a sarcinilor zilnice.

Așa cum este prezentată și Legea nr.218/2002¹, privind Organizarea și funcționarea Poliției Române, art. 1, alin. 1 „Poliția Română face parte din Ministerul Afacerilor Interne și este instituția specializată a statului, care exercită atribuții privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea și descoperirea infracțiunilor, respectarea ordinii și liniștii publice, în

---

¹ Legea nr. 218 din 23 aprilie 2002 privind Organizarea și funcționarea Poliției Române, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 305/2002.

condițiile legii”. Prin urmare, se observă clar că polițistul, ca reprezentant direct al instituție din care face parte, este cel însărcinat cu apărarea drepturilor cetățenilor.

La nivel european, s-a adoptat Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Acest act constituie baza comună pentru protecția drepturilor persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale, care include etapa care precedă procesul penal și etapa procesului penal.

2. Studii de caz privind implicațiile eticii și ale leadership-ului în sistemul de ordine și siguranță publică

Pentru a înțelege mai clar rolul eticii profesionale și al leadership-ului în activitatea polițienească, este necesară analiza unor situații concrete, care evidențiază atât respectarea, cât și încălcarea acestor principii. Studiul de caz are ca scop examinarea unui incident mediatic cu impact major asupra opiniei publice, în care comportamentul unor reprezentanți ai forțelor de ordine a fost profund contestat. Prin prezentarea contextului, a reacțiilor instituționale și a implicațiilor etice ale intervenției, se urmărește evidențierea diferenței dintre conduita profesională ideală și realitatea practică. Totodată, cazul analizat oferă un cadru relevant pentru a discuta despre responsabilitatea liderilor din sistemul polițienesc, despre respectarea drepturilor fundamentale ale omului și despre nevoia unei conduite conforme valorilor statului de drept.

Contextul actual al cercetării de față nu este unul tocmai plăcut din punctul de vedere al opiniei cetățenilor referitoare la forțele de ordine. Evenimentele au influențat opinia publică referitor la încrederea pe care o pot avea cetățenii în instituțiile care ar trebui să îi apere. Un exemplu în acest sens, îl constituie diferite imagini cu polițiști în ipostaze care dăunează imaginii și credibilității acestora. Trebuie menționat că din momentul în care acesta devine parte în această instituție, prin rostirea jurământului militar de credință față de țară, nu se mai reprezintă doar pe sine însuși ci devine, chiar imaginea instituției.

Prin urmare, apariția în presă a unor imagini cu polițiști în restaurante, baruri, excluzând momentele în care aceștia sunt prezenți în locul

respectiv pentru îndeplinirea unor atribuții de serviciu, va forma opinii greșite asupra integrității acestora. Un exemplu în acest sens, îl reprezintă surprinderea unui echipaj de poliție dormind în autospecială, fiind surprinși foto-video de un șofer, acesta chiar afirmând „jenant pentru instituție în primul rând”.

Alt exemplu îl reprezintă câteva fotografii în care apar persoane cu funcții de conducere din Poliția Dej în timpul unei petreceri. Aceste imagini au fost postate pe Facebook. Problema principală referitor la aceste fotografii este reprezentată de afișarea acestora în perioada stării de urgență instalată în România datorită pandemiei de Coronavirus din 2020, în care ieșirea din case fără un motiv întemeiat era strict interzisă prin reglementările ordonanței de urgență aflate în vigoare la momentul respectiv.

Desigur că nu putem generaliza aceste situații, însă de multe ori, un exemplu negativ le poate șterge pe toate cele pozitive. Membrii instituțiilor publice trebuie să fie modele demne de urmat, conforme cu valorile pe care le promovează și în concordanță cu normele deontologice ale polițistului, cu atât mai mult cu cât reprezintă imaginea unei funcții de conducere, a unui lider.

Un alt eveniment care a determinat scăderea încrederii în forțele de ordine îl reprezintă declararea neconstituțională a amenzilor pe care aceștia le-au acordat celor care nu au respectat măsurile de carantină și a restricțiilor de deplasare din timpul stării de urgență.

Pe o scară mai largă, evenimentele din 10 august 2018 au reprezentat un moment semnificativ în istoria recentă a României. În acea zi, aproximativ 100.000 de persoane s-au adunat în Piața Victoriei din București pentru a protesta împotriva Guvernului condus de Viorica Dăncilă. Protestatarii și-au exprimat nemulțumirile față de guvernarea social-democrată, contestând modificările aduse legilor justiției și Codurilor penale, cerând demiterea procurorului-șef al DNA, Laura Codruța Kövesi, criticând greșelile premierului Dăncilă, precum și prezența lui Liviu Dragnea, condamnat penal, în fruntea Camerei Deputaților. Manifestarea a degenerat în confruntări violente între protestatari și forțele de ordine, care au intervenit pentru dispersarea mulțimii folosind grenade cu gaze lacrimogene și un tun cu apă. Ca urmare a acestor evenimente, 452 de persoane, inclusiv copii și membri

ai jandarmeriei, au necesitat îngrijiri medicale, dintre care 70 au fost internate în spital.

Opinia publică, inclusiv mass-media au contestat vehement atitudinea forțelor de ordine, considerând nejustificată folosirea forței în cadrul protestelor pașnice, atacându-i pe cetățeni. Chiar dacă intervenția a aparținut în mare parte jandarmeriei, opinia publică a împărtășit aceleași sentimente de antipatie și respingere a tuturor forțelor de ordine și siguranță publică.

Codul de etică și deontologie al polițistului conturează conduita adecvată a unui polițist din punct de vedere al moralității. Pentru a ne putea da seama de importanța acestora, vom urmări și detalia un exemplu negativ care s-a produs ca urmare a încălcării acestor norme.

Speța care va servi drept bază, drept conținut în cadrul acestei etape se referă la cazul unui bărbat care a fost agresat fizic de către polițiștii ajunși la fața locului, în orașul Bolintin Vale, județul Giurgiu.

Episodul a avut loc la data de 17 aprilie 2020, când mai mulți reprezentanți ai Poliției și ai Jandarmeriei au intervenit în forță, în urma unei solicitări, într-o comunitate de romi din orașul Bolintin Vale, județul Giurgiu. Acțiunea s-a petrecut în fața curții personajului central, Marian Leonard, în timpul unei petreceri, în care protagoniștii petreceau cu muzică și băuturi alcoolice. Este imperios de menționat faptul că toate acestea au avut loc în contextul pandemiei de Coronavirus din România, când evenimentele cu participarea a mai mult de 3 persoane care nu locuiesc împreună erau interzise prin ordonanțele militare aflate în vigoare, ca urmare a stării de urgență.

Ceea ce este mai puțin obișnuit este modul în care polițiștii au reușit să gestioneze situația, martorii la fața locului susținând că unul dintre bărbați, Marian Leonard a fost bătut crunt, fiind trântit la pământ și lovit în nerepetate rânduri de către unul dintre polițiști, în timp ce restul cadrelor poliției și jandarmeriei priveau cu indiferență scenele de violență. Pe o înregistrare audio polițistul este auzit înjurând, în același timp pe fundal se disting zgomotul loviturilor și strigătele celui bătut.

Ulterior, în spațiul public au apărut imagini și videoclipuri care demonstau cele relatate, cum că polițiștii au intervenit în forță, pe 18 aprilie, asupra unor persoane surprinse la grătar în stradă. Conform știrilor din mediul online, în filmare se văd mai mulți bărbați întinși cu

fața în jos și imobilizați cu mâinile la spate, în timp ce unul dintre ei este lovit cu brutalitate, în mod repetat, și înjurat de către un polițist în civil, în fața altor polițiști în uniformă și a unor jandarmi care asistă impasibili, fără ca vreunul să intervină, în ciuda strigătelor și panicii persoanei imobilizate. Potrivit declarațiilor martorilor, cel care îl lovește în repetate rânduri pe bărbatul culcat la pământ ar fi chiar șeful Poliției din Bolintin Vale, practic, un lider care nu a oferit o imagine model subordonaților săi.

În cadrul situației prezentate, având în vedere cele menționate mai sus, principiul legalității a fost încălcat prin folosirea excesivă a forței și într-un mod necorespunzător, fapt susținut și de declarația Inspectoratului General al Poliției Române, după ce filmarea a apărut în spațiul public „Cazul respectiv a fost prelucrat cu toate efectivele de poliție, în vederea preîntâmpinării unor astfel de situații”. (Șeful poliției din Bolintin Vale, a lovit victima cu ură și nerespectând gradualitatea folosirii forței). În același timp, este important de menționat și faptul că victima era imobilizată, iar în acest fel, deși nu mai reprezenta un pericol, a fost lovită în continuare, aducându-se astfel atingere drepturilor fundamentale ale omului.

Un alt principiu de la care polițiștii se abat este integritatea morală, prin adoptarea unui comportament neconform normelor etice acceptate și practicate în societate. Tacticile utilizate asupra lui Marian Leonard reprezintă exemple de imoralitate, atât din parte lui Marian Costel Șerban, cât și a celor prezenți care, văzând că situația degenerază, nu au luat măsuri. Moralitatea trebuie demonstrată prin fapte, iar odată pierdută, este foarte greu de recuperat.

Speța menționată a determinat dileme morale în ceea ce îi privește pe polițiști. O dilemă morală, cunoscută și sub denumirea de paradox etic, reprezintă o situație decizională complexă în care o persoană trebuie să aleagă între două opțiuni de natură morală, niciuna dintre ele nefiind complet satisfăcătoare din punct de vedere etic. Dificultatea acestor situații constă în faptul că alegerea unei alternative implică inevitabil încălcarea celeilalte. În filosofia morală, astfel de dileme sunt adesea utilizate pentru a evidenția limitele unui sistem de valori sau pentru a propune revizuirii menite să depășească incoerențele morale existente.

Esența speței cuprinde faptul că lucrătorii de poliție au aplicat forța excesivă asupra unui bărbat în mod special, dar și asupra altor persoane prezente. Deși Poliția deține dreptul de a folosi forța, totuși trebuie respectate anumite reguli. Prin urmare, chiar dacă cei bătuți încălcău ordonanța militară, acesta nu a fost un fapt atât de grav, încât să necesite o forță de asemenea intensitate.

Mai exact, se pune problema: dacă lucrătorii de poliție nu ar fi luat măsuri, problema nu putea fi rezolvată, iar legea era încălcată în continuare.

Cea mai importantă categorie în slujba căreia Poliția Română se află și își exercită atribuțiile este reprezentată de cetățeni. Răspunsurile acestora au fost cu preponderență negative, considerând de neconceput asemenea atitudini din partea polițiștilor. Ceea ce i-a deranjat în mod special pe aceștia a fost faptul că, în timp ce unul dintre polițiști îl lovea pe individul de la pământ, celelalte forțe de ordine prezente la eveniment nu au reacționat, ba chiar au tratat întâmplarea cu indiferență.

Din aceste motive, putem spune că au fost încălcate mai multe acte normative care promovează și impun respectarea unei conduite corespunzătoare.

De asemenea, considerăm că este foarte important ca în cadrul poliției să existe o relație strânsă de colegialitate și respect reciproc între angajați, deoarece „Munca în echipă este cea care îi face pe oamenii obișnuiți capabili de rezultate neobișnuite” după cum afirmă McChrystal (2015), ceea ce evidențiază rolul esențial al spiritului de echipă în atingerea obiectivelor profesionale¹. În cadrul executării atribuțiilor de serviciu în cadrul Poliției Române acesta chiar este un lucru esențial, reglementat de Statutul polițistului², care prevede că în cazul unei intervenții trebuie să participe cel puțin doi polițiști.

---

¹ S. McChrystal, S., Team of Teams: New Rules of Engagement for a Complex World. Penguin Publishing Group, 2015.

² Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 440 din 24 iunie 2002, cu modificările și completările ulterioare.

Unul dintre cele mai influente cadre teoretice privind utilizarea excesivă a forței de către polițiști este oferit de Skolnick și Fyfe (1993)¹, care subliniază rolul culturii organizaționale și al presiunilor instituționale în modelarea comportamentului abuziv. Autorii susțin că, în lipsa unui control eficient și a unui leadership etic, se creează un mediu permisiv, în care devierile de la normele legale și deontologice devin justificate informal de către colectivul profesional. Aceste perspective oferă un cadru analitic valoros pentru înțelegerea incidentului din Bolintin Vale, unde comportamentul violent al unui lider polițist, coroborat cu pasivitatea colegilor, reflectă disfuncționalități sistemice în interiorul structurii instituționale.

Înțelegerea acestor implicații este esențială pentru toți cei care lucrează în acest domeniu sau care studiază problemele de siguranță publică, fiind un punct de plecare pentru discuții și cercetări ulterioare.

Concluzii

Activitatea polițienească presupune nu doar aplicarea legii, ci și respectarea unor standarde etice și deontologice care să reflecte valorile fundamentale ale unei societăți democratice. Așa cum reiese din analiza teoretică și studiile de caz prezentate, deficitul de etică profesională și lipsa unui leadership autentic afectează profund credibilitatea și imaginea instituțiilor de ordine publică. Comportamentele abuzive, lipsa de reacție în fața nedreptății și neasumarea responsabilității la nivel decizional contribuie la erodarea încrederii cetățenilor în forțele de ordine. Este esențial ca polițiștii să înțeleagă nu doar litera legii, ci și spiritul acesteia, demonstrând integritate, echilibru moral și empatie în exercitarea atribuțiilor. Consolidarea culturii organizaționale pe baze etice și promovarea unui leadership responsabil reprezintă condiții fundamentale pentru restabilirea încrederii publice și eficientizarea serviciilor polițienești în slujba cetățeanului.

Leadership-ul și etica sunt interdependente în domeniul ordinii și siguranței publice, având un impact semnificativ asupra eficienței operaționale și asupra relației cu comunitatea. Investiția în formarea liderilor etici

---

¹ J.H. Skolnick, J. Fyfe, *Above the Law: Police and the Excessive Use of Force*. Free Press, 1993.

și implementarea unor practici etice riguroase contribuie la consolidarea încrederii publicului și la îmbunătățirea serviciilor oferite. Astfel, organizațiile din acest domeniu nu doar că își îndeplinesc funcțiile esențiale, ci și contribuie la dezvoltarea unei societăți mai sigure și mai echitabile.

Bibliografie

Ciocan Constanța, Relațiile publice și comunitare în activitatea structurilor de ordine publică, Academia de Poliție „A.I. Cuza”, București, 2007.

McChrystal Stanley, Team of Teams: New Rules of Engagement for a Complex World, Penguin Publishing Group, 2015.

Skolnick Jerome Herbert, Fyfe James, Above the Law: Police and the Excessive Use of Force, Free Press, 1993.

Banu Alin, Relația cu cetățeanul, un adevărat barometru, în Revista „Pentru Patrie”, octombrie 2010.

Ghiță Mugurel, Constantinescu Amalia, Gavril Ioana, „Imaginea poliției în comunitate”, Buletinul de Informare și Documentare nr. 2/2005.

Codul de etică și deontologie al polițistului, aprobat prin Ordinul ministrului administrației și internelor nr. 140/2004, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 219 din 12 martie 2004.

Ghidul de aplicare a Codului de etică și deontologie al polițistului, emis de Ministerul Afacerilor Interne – Direcția Generală Management Resurse Umane, 2006.

Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 24 iunie 2002, cu modificările și completările ulterioare.

Legea nr.218/2002, privind Organizarea și funcționarea Poliției Române, Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 305/2002.

Constituția României, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003.

<https://www.agerpres.ro>.

<https://www.digi24.ro>.

CRIMELE CIBERNETICE ȘI SECURITATEA CIBERNETICĂ

Adrian-Nicolae VASIU¹

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de licență:

Administrație Publică Europeană

Lector univ. dr. Andreea Nicoleta DRAGOMIR²

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Prezentul articol analizează fenomenul complex al criminalității cibernetice și răspunsul Uniunii Europene în materie de securitate cibernetică. Odată cu creșterea exponențială a numărului și complexității atacurilor, cu un impact economic global estimat la 5,5 trilioane EUR în 2020, UE a dezvoltat un cadru robust pentru a-și proteja infrastructurile critice, instituțiile și cetățenii. Lucrarea explorează principalele tipuri de amenințări, de la atacuri tehnice precum malware și DDoS, la fraude financiare și operațiuni de dezinformare sponsorizate de stat. Ulterior, sunt examinate instrumentele legislative cheie (exemplu Directiva NIS2, Cybersecurity Act) și arhitectura instituțională (ENISA, Europol/EC3, CERT-EU) menite să consolideze reziliența europeană. Prin analiza strategiilor UE și a unor studii de caz relevante (atacul asupra sistemului de sănătate din Irlanda și operațiunea „Avalanche”), articolul subliniază importanța cooperării transfrontaliere, a parteneriatelor public-private și a unei abordări integrate. Concluzia evidențiază că, în fața unui peisaj digital în continuă schimbare, securitatea cibernetică nu este un scop final, ci un proces continuu de adaptare, esențial pentru a asigura o Uniune Europeană digitală sigură, liberă și de încredere.*

Cuvinte-cheie: *securitate cibernetică, criminalitate cibernetică, Uniunea Europeană, legislație NIS2, cooperare internațională.*

---

¹ Adresă de email Autor: adrian.vasiu@avansat.ro

² Adresă de email Autor: andreea.dragomir@ulbsibiu.ro

Introducere

Criminalitatea cibernetică a cunoscut o creștere accentuată în spațiul european, atât din punctul de vedere al numărului de incidente cât și al complexității. La nivel global, costul economic al atacurilor cibernetice a atins în 2020 valoarea de 5,5 trilioane EUR, dublu față de 2015.¹ În Uniunea Europeană, amenințările cibernetice continuă să se multiplifice și să evolueze, infractorii folosind tehnici din ce în ce mai avansate, inclusiv inteligență artificială generativă, pentru a-și ascunde atacurile și a le face mai dificil de contracarat. Atacurile cibernetice vizează tot mai des infrastructuri critice, instituții publice și companii private, provocând pagube economice de ordinul miliardelor de euro anual și afectând încrederea cetățenilor în serviciile digitale. Pe lângă impactul financiar direct, precum pierderile materiale și costurile de recuperare a datelor, există și consecințe indirecte semnificative, cum ar fi pierderea încrederii publicului și deteriorarea reputației instituționale. Aceste evoluții justifică atenția sporită acordată securității cibernetice la nivelul UE, domeniu care a ajuns în ultimul deceniu în prim-planul agendei politice europene.

Potrivit estimărilor Comisiei Europene, impactul criminalității informatice asupra economiei UE se apropie de 1% din PIB, indicând o vulnerabilitate semnificativă a mediului de afaceri european.² Sectoare critice precum: finanțele, transporturile și administrația publică au fost ținte frecvente, aproape 20% din atacurile cibernetice vizând administrațiile publice din UE. Creșterea dependenței de tehnologie, accelerată și de pandemie, a lărgit suprafața de atac, expunând instituțiile și companiile la riscuri cibernetice sporite. În paralel, s-a diversificat și metodologia atacatorilor, de la malware și phishing până la atacuri

¹ Consiliul UE, Amenințările cibernetice în UE: fapte și cifre, disponibil la adresa: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/top-cyber-threats/#:~:text=Cyber%20threats%20continue%20to%20rise,twice%20the%20level%20of%202015>, pagină accesată la data de 02.05.2025.

² CSCE, Noua strategie a UE privind securitatea cibernetică reprezintă un pas înainte, disponibil la adresa: <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/news/new-eu-cybersecurity-strategy-step-forward-says-eesc#:~:text=Overall%2C%20the%20EESC%20hails%20the,in%20North%20America>, pagină accesată la data de 02.05.2025.

complexe asupra lanțurilor de aprovizionare digitale și campanii de dezinformare sponsorizate de state.

Prezentul articol oferă o analiză cuprinzătoare a fenomenului criminalității cibernetice și a securității cibernetice din perspectivă europeană. Am abordat amenințările prin definirea conceptelor-cheie și descrierea principalelor tipuri de atacuri informatice, vom analiza cadrul legislativ și arhitectura instituțională europeană și vom explora strategiile de protecție și cooperare, ilustrând provocările actuale, tendințele emergente, precum și recomandări pentru consolidarea rezilienței cibernetice a UE.

Concepte-cheie și dinamica amenințărilor

Criminalitatea cibernetică, cunoscută și sub denumirea de „crime informatice”, reprezintă totalitatea infracțiunilor săvârșite prin intermediul sistemelor informatice sau cu ajutorul datelor digitale. Aceasta se împarte în două mari categorii: pe de o parte, **infracțiuni cibernetice „pure”**, care vizează direct confidențialitatea, integritatea și disponibilitatea sistemelor informatice (de exemplu, accesul ilegal la un sistem, atacurile de tip malware, sabotajul cibernetic), iar pe de altă parte, **infracțiuni informatice asistate de calculator**, în care tehnologia este folosită ca instrument pentru fapte tradiționale (cum ar fi fraudele financiare online, falsificările de mijloace de plată sau distribuirea de conținut ilegal).

În opoziție, **securitatea cibernetică** reprezintă ansamblul măsurilor tehnice, operaționale și legale menite să protejeze sistemele, rețelele și datele informatice împotriva acestor amenințări. Conceptul de securitate cibernetică include componente multiple: la **nivel tehnic** (soluții de protecție precum antivirus, firewall, criptare), la **nivel operațional** (implementarea de politici de securitate, managementul riscurilor, planuri de răspuns la incidente) și la **nivel strategic** (elaborarea de politici publice, strategii naționale și cooperarea instituțională).

Relația dintre criminalitatea cibernetică și securitatea cibernetică este una de opoziție dinamică, într-o continuă „cursă a înarmărilor”. Proliferarea și diversificarea infracțiunilor cibernetice provoacă evoluția și adaptarea măsurilor de securitate, determinând autoritățile să dezvolte tehnologii defensive și cadre legislative noi. Invers, întărirea

securității cibernetice influențează metodele infractorilor, care își rafinează constant tehnicile pentru a ocoli controalele. Potrivit Europol, infractorii manifestă un nivel ridicat de adaptabilitate la noile tehnologii și evoluții societale, demonstrând cooperare strânsă și specializare continuă în cadrul grupărilor criminale.¹ Această dinamică impune un efort susținut atât din partea instituțiilor, cât și a mediului privat pentru a menține un nivel ridicat de reziliență.

Tipologii de atacuri și crime cibernetice

Atacuri asupra sistemelor informatice

Una dintre cele mai întâlnite forme de criminalitate informatică o constituie atacurile tehnice directe. Acestea includ o varietate de vectori, dintre care se remarcă:

Malware-ul (software malițios) cuprinde programe sau coduri create cu intenția de a infiltra, deteriora sau prelua controlul asupra unui sistem informatic. Termenul acoperă viruși, viermi, troieni și spyware. O categorie de malware deosebit de nocivă este **ransomware-ul**, care blochează accesul la datele victimei prin criptare și solicită plata unei sume de bani pentru restabilirea accesului. În ultimii ani, atacurile de tip ransomware au crescut exponențial în toată lumea, afectând inclusiv Europa, unde s-au înregistrat incidente majore cu impact transfrontalier.

Atacurile de tip DDoS (Distributed Denial of Service) vizează disponibilitatea serviciilor online prin supraîncărcarea deliberată a unui server cu un volum masiv de trafic fals. Scopul este să întrerupă funcționarea normală a unui serviciu (website, aplicație, sistem critic), astfel încât utilizatorii legitimi să nu-l mai poată accesa. Acestea sunt adesea lansate de rețele extinse de calculatoare compromise (botnet-uri), iar țintele preferate includ infrastructurile critice, instituțiile financiare sau guvernamentale.²

---

¹ EUROPOL, Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA) 2023, disponibil la adresa: <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/IOCTA%202023%20-%20EN.pdf#:~:text=Cybercrime%2C%20in%20its%20various%20forms%2C,complex%20crimes%20and%20manifest%20in>, p.5, pagină accesată la data de 02.05.2025.

² ENISA, ENISA Threat Landscape, disponibil la adresa: 2021 <https://www.enisa.europa.eu/sites/default/files/publications/ENISA%20T>

Intruziunile neautorizate (hacking) reprezintă accesări ilicite ale sistemelor informatice, de regulă prin exploatarea unor vulnerabilități sau prin ocolirea mecanismelor de autentificare. Acestea se pot manifesta ca **breșe de securitate** (data breaches), când atacatorii obțin acces la date sensibile, sau ca **preluări neautorizate** de control asupra unor servere, cu scopul de spionaj sau sabotaj. Adesea, intruziunile sunt facilitate de erori umane, cum ar fi folosirea unor parole slabe sau lipsa actualizărilor de software.

Crime cibernetice financiare

Criminalitatea informatică are un impact deosebit în sfera financiară, unde atacatorii urmăresc obținerea de beneficii materiale imediate. Printre principalele tipuri de fraude cibernetice financiare se numără **sustragerea datelor de card și utilizarea frauduloasă**, prin metode precum card skimming sau atacuri asupra bazelor de date ale comerțanților online. Infracătorii vizează și credințialele bancare ale utilizatorilor (prin phishing sau malware de tip keylogger) pentru a iniția transferuri frauduloase.

Un alt tip este **manipularea sistemelor de plată online**, care urmărește exploatarea vulnerabilităților din platformele de e-banking. Un caz cunoscut la nivel global este atacul asupra sistemului SWIFT din 2016, când hackerii au deturnat zeci de milioane de dolari. Odată cu digitalizarea serviciilor financiare, au apărut și **fraudele prin aplicații bancare mobile și platforme de tranzacții**. Prin troieni bancari sau scheme de inginerie socială, atacatorii pot obține acces la conturile utilizatorilor.¹ Phishing-ul și ingineria socială constituie vectori facilitatori, presupunând tehnici de manipulare psihologică pentru a convinge victima să divulge informații sensibile.

---

hreat%20Landscape%202021.pdf#:~:text=December%202020%20NEAR%20In%20December,revealed%20that%20some%20of%20the, pagină accesată la data de 02.05.2025.

¹ IER, Provocări actuale în domeniul securității cibernetice – impact și contribuția României în domeniu, disponibil la adresa: https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/2018/10/SPOS-2017_Studiul_4_FINAL.pdf, pagină accesată la data de 03.05.2025.

Criminalitatea cibernetică organizată

O trăsătură a epocii actuale este profesionalizarea și organizarea infractorilor ciberneticici în structuri complexe, adesea transfrontaliere. S-a cristalizat conceptul de “**Crime-as-a-Service**” (CaaS), un model de afaceri ilicit, în care diferite servicii și instrumente de hacking sunt oferite la comandă pe piața neagră digitală. Practic, un infractor nu mai are nevoie să dețină toate abilitățile tehnice, ci le poate achiziționa. Această specializare sporește eficiența grupărilor: unii dezvoltă malware, alții asigură distribuirea, iar alții se ocupă de monetizarea finală.

Grupările majore din Europa prezintă caracteristici comune, evidențiate de rapoartele Europol și ENISA: au structuri ierarhice cu roluri specializate; desfășoară operațiuni transfrontaliere; mențin conexiuni cu criminalitatea tradițională; folosesc intensiv criptomonede pentru tranzacțiile ilicite; practică recrutarea activă de specialiști IT și investesc în cercetare-dezvoltare de noi metode de atac.¹ Activitatea acestor grupări a crescut constant, atât ca volum, cât și ca sofisticare.

Amenințări hibride și atacuri sponsorizate de stat

Pe lângă infracționalitatea motivată financiar, spațiul cibernetic este exploatat și în scopuri politice sau strategice de către actori statali sau afiliați. Asistăm la conturarea unei amenințări hibride, care combină mijloace ciberneticice cu operațiuni de influențare a opiniei publice, propagandă și alte acțiuni subversive. Acestea includ **operațiuni de dezinformare**, menite să influențeze percepțiile publice și să submineze procesele democratice, adesea asociate cu actori statali ostili valorilor UE. Tehnicile folosite includ crearea de conturi false, editarea de conținut înșelător și, recent, utilizarea inteligenței artificiale pentru generarea de *deepfakes*.² De asemenea, actorii statali sau grupările

¹ Europol, Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA) 2023, disponibil la adresa: <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/IOCTA%202023%20-%20EN.pdf#:~:text=important%20crime,of%20criminal%20actors%20by%20offering,pag.6,pagină%20accesată%20la%20data%20de%2003.05.2025>.

² Comisia Europeană, Strategia UE de cibersecuritate pentru deceniul digital, disponibil la adresa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52020JC0018#:~:text=states%20erecting%20digital%20borders,p>

Advanced Persistent Threat (APT) desfășoară atacuri sofisticate asupra **infrastructurilor critice** și a instituțiilor guvernamentale. Țintele prioritare includ rețelele energetice, sistemele de transport și infrastructurile digitale esențiale. Scopul poate fi spionajul sau sabotajul strategic. Aceste amenințări depășesc sfera infracționalității tradiționale, intrând în cea a securității naționale.

Răspunsul european

Având în vedere caracterul transnațional al amenințărilor, UE a dezvoltat un cadru legislativ coerent.

Principalele instrumente legislative europene

Evoluția acestui cadru a inclus repere deosebit de importante. **Convenția de la Budapesta (2001)**, cunoscută ca Tratatul Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, este primul tratat internațional ce definește și incriminează principalele categorii de infracțiuni cibernetice, impunând standarde de armonizare legislativă și mecanisme de cooperare judiciară.¹

Directiva 2013/40/UE privind atacurile împotriva sistemelor informatice a fost primul instrument legislativ al UE dedicat explicit combaterii criminalității cibernetice, transpunând în dreptul UE obligațiile convenției și introducând cerințe de înăsprire a sancțiunilor.² Ulterior, **Directiva (UE) 2019/713** a actualizat și uniformizat cadrul legal al fraudelor online de natură financiară.³

---

urposes%2C%20and%20increased%20polarisation%20at, pagină accesată la data de 07.05.2025.

¹ Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, <https://rm.coe.int/16802fa41f>, pagină accesată la data de 07.05.2025.

² Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/ALL/?uri=celex:32013L0040>, pagină accesată la data de 07.05.2025.

³ Directiva (UE) 2019/713 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii în legătură cu mijloacele de plată fără numerar și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/413/JAI a Consiliului, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/713/oj?locale=ro>, pagină accesată la data de 08.05.2025.

Un impact considerabil îl are **Regulamentul General privind Protecția Datelor (GDPR)**, care, deși nu este dedicat exclusiv securității cibernetice, a impus obligații stricte organizațiilor privind securitatea prelucrării datelor personale, inclusiv notificarea breșelor de securitate.¹

Primul act normativ al UE centrat pe securitatea cibernetică a rețelelor și sistemelor informatice a fost **Directiva NIS (2016/1148)**. Aceasta a impus statelor membre obligația de a elabora strategii naționale și a introdus cerințe de securitate și notificare a incidentelor pentru Operatorii de Servicii Esențiale (OES) și Furnizorii de Servicii Digitale (FSD).

Recent, **Directiva NIS 2 (2022/2555)** a înlocuit directiva inițială, consolidând considerabil cerințele și extinzând domeniul de aplicare. Printre noutăți se numără stabilirea unor cerințe minime stricte de securitate, introducerea obligației de raportare foarte promptă a incidentelor și alinierea regimului de sancțiuni la nivel european.²

Un alt regulament-cheie este **Cybersecurity Act (Regulamentul (UE) 2019/881)**, care a acordat mandat permanent Agenției UE pentru Securitate Cibernetică (ENISA) și a stabilit un Cadru European de Certificare în domeniul securității cibernetice, permițând crearea de scheme de certificare la nivelul UE pentru produse, servicii și procese ICT.³

---

¹ Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679>, accesată la data de 08.05.2025.

² Directiva (UE) 2022/2555 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate cibernetică în Uniune, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 și a Directivei (UE) 2018/1972 și de abrogare a Directivei (UE) 2016/1148 (Directiva NIS 2, <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj?locale=ro>, pagina accesată la data de 08.05.2025.

³ **Joint Communication To The European Parliament And The Council The Eu's Cybersecurity Strategy For The Digital Decade**, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52020JC0018#:~:text=Regulation%20,the%20internal%20market%20with%20regard>, pagina accesată la data de 08.05.2025.

Arhitectura instituțională europeană

Pentru a implementa aceste politici, UE dispune de o arhitectură instituțională extinsă. **Comisia Europeană** are un rol de coordonare strategică, elaborând strategii și propunând legislație.

ENISA (Agenția UE pentru Securitate Cibernetică) este centrul de expertiză tehnică și asistență al UE. Agenția realizează rapoarte anuale privind peisajul amenințărilor (ENISA Threat Landscape), sprijină implementarea Directivei NIS2, coordonează exercițiile paneuropene (seria Cyber Europe) și contribuie la dezvoltarea schemelor de certificare.

Europol și Centrul European de Combatere a Criminalității Informatică (EC3) oferă suport operațional și analitic în investigațiile transfrontaliere. EC3 asistă la trasarea fondurilor, realizează analiza criminalistică și facilitează coordonarea operațiunilor majore. De asemenea, Europol produce raportul anual IOCTA (Internet Organised Crime Threat Assessment).

CERT-EU (Computer Emergency Response Team for EU Institutions) este echipa de răspuns la incidente cibernetice dedicată instituțiilor, organelor și agențiilor UE, monitorizând amenințările și coordonând răspunsul la incidente la nivel inter-instituțional.

La nivel judiciar, **Eurojust** sprijină crearea unor rețele de procurori și magistrați, precum **European Judicial Cybercrime Network (EJCN)**, pentru a facilita schimbul de informații juridice și urmărirea penală eficientă. Totodată, **Rețeaua CSIRT**, creată prin Directiva NIS, formată din reprezentanții echipelor naționale de răspuns la incidente, se întrunește periodic pentru a discuta incidente și a se coordona operațional.

Strategia de securitate cibernetică a UE și cooperarea

În 2020, a fost prezentată Noua Strategie de Securitate Cibernetică a UE pentru Deceniul Digital, un document programatic ce marchează maturizarea viziunii europene, axat pe trei piloni principali¹:

---

¹ Comisia Europeană, *Strategia de securitate cibernetică a UE pentru deceniul digital*, JOIN(2020) 18 final.

1. **Reziliență, suveranitate tehnologică și leadership.** Acest pilon vizează sporirea capacității UE de a-și proteja infrastructurile critice și de a dezvolta tehnologii proprii, reducând dependența de furnizori externi. Strategia subliniază importanța principiului “secure by design” și propune crearea de centre de operațiuni de securitate (SOC) pan-europene, idee concretizată ulterior prin Proiectul „EU Joint Cyber Unit”.
2. **Capacități operaționale de prevenire, descurajare și reacție.** Acest pilon vizează îmbunătățirea cooperării operaționale. O inițiativă centrală este crearea Unității Cibernetice Comune (Joint Cyber Unit), o platformă de colaborare între toate “comunitățile de securitate cibernetică” din UE (civilă, de aplicare a legii, diplomatică și de apărare). Se pune accent și pe aplicarea robustă a “pachetului de instrumente cyber-diplomatice”, precum sancțiunile împotriva atacatorilor statali.
3. **Promovarea unui spațiu cibernetic global, deschis și sigur:** Acest pilon reflectă angajamentul UE de a-și proiecta valorile în exterior, prin diplomație cibernetică și cooperare cu parteneri internaționali, pledând împotriva “balcanizării” internetului.

În ecuația securității cibernetice, sectorul privat joacă un rol critic. Cooperarea public-privat este esențială și se manifestă prin parteneriate contractuale europene, cum ar fi cel lansat în 2016 de Comisia Europeană cu industria (cPPP), având ca reprezentant entitatea ECSO (European Cyber Security Organisation). Aceste parteneriate asigură un cadru de dialog și planificare pe termen lung. Un alt domeniu valoros este schimbul de informații privind amenințările, prin platforme sectoriale precum ISACs (Information Sharing and Analysis Centers). Nu în ultimul rând, dezvoltarea forței de muncă specializate este o prioritate, având în vedere deficitul acut de personal calificat. UE a lansat inițiative precum Cybersecurity Skills Academy (2023) pentru a atenua această problemă.

Studii de Caz Relevante

Atacul ransomware asupra sistemului de sănătate din Irlanda (HSE, 2021)¹

La data de 14 mai 2021, Serviciul Național de Sănătate al Irlandei (HSE) a fost ținta unui atac ransomware devastator, orchestrat de gruparea Conti. Atacul a criptat datele și a paralizat accesul la majoritatea sistemelor medicale. Spitalele au pierdut accesul la dosarele electronice, fiind nevoite să se bazeze pe proceduri manuale. Atacul a avut consecințe grave asupra serviciilor medicale pentru cei aproape 5 milioane de cetățeni ai Irlandei, cu operații anulate și servicii funcționând la capacitate redusă timp de ~4 luni. Paguba financiară directă a fost evaluată la peste 100 de milioane EUR. Răspunsul european a fost esențial: în spiritul Blueprint-ului de răspuns, Irlandei i s-a oferit suport prin CyCLONe, iar ENISA și CERT-EU au furnizat asistență tehnică și au facilitat schimbul de indicatori de compromitere către alte state. Cazul a demonstrat vulnerabilitatea infrastructurilor critice și valoarea adăugată a mecanismelor de solidaritate ale UE.

Operațiunea “Avalanche” – Dezmembrarea unei rețele globale (2016)

Această operațiune, finalizată în noiembrie 2016, a vizat o infrastructură infracțională complexă, utilizată de multiple grupări, o platformă globală de atacuri cibernetice pentru distribuirea de malware și orchestrarea de campanii de phishing. Datorită caracterului transfrontalier (victime în 180 de țări), a fost clar că doar un efort internațional concertat putea reuși. Sub coordonarea Europol (EC3) și a Eurojust, autorități din 30 de țări au colaborat timp de 4 ani. Coordonarea operațională la Haga a permis declanșarea simultană a acțiunilor polițienești. Rezultatul a fost un succes major: 5 persoane arestate, 37 de locații percheziționate, 39 de servere sechestrate și peste 800.000 de domenii de internet neutralizate. Operațiunea a demonstrat puterea

---

¹ Health-ISAC Hacking Healthcare 5-25-2021, <https://health-isac.org/ro/s%C4%83n%C4%83tate-isac-hacking-asisten%C8%9B%C4%83-medical%C4%83-5-25-2021/>, pagină accesată la data de 09.05.2025.

coordonării internaționale, importanța partajării informațiilor și rolul crucial al cooperării polițienești și judiciare.¹

Provocări Actuale și Tendințe Emergente

Spațiul cibernetic este într-o evoluție continuă. Evoluțiile tehnologice precum **inteligenta artificială (AI)** oferă și infractorilor un instrument puternic pentru automatizarea atacurilor și crearea de conținut fals (deepfake). Totodată, explozia dispozitivelor Internet of Things (IoT), adesea proiectate cu securitate redusă, a extins dramatic suprafața de atac.

O altă provocare majoră este echilibrul dintre **securitate și drepturile fundamentale**. Creșterea amenințărilor a dus la apeluri pentru tehnologii de monitorizare avansată, care intră uneori în coliziune cu dreptul la viață privată. Dilema „going dark” (criptarea comunicațiilor vs. accesul legitim al autorităților) rămâne un subiect de dezbatere intensă, UE căutând un echilibru care să nu sacrifice libertățile civile.

Printre **tendințele emergente în amenințări** se numără: specializarea și industrializarea sporită a criminalității cibernetică (Crime-as-a-Service), țintirea tot mai frecventă a lanțurilor de aprovizionare (supply-chain attacks), unde ENISA raportează o creștere de la sub 1% la 17% a acestui tip de atacuri în 2021,¹⁸ și amenințările persistente la adresa democrației, prin dezinformare și sabotaj informațional. În fața acestor tendințe, legislația trebuie să evolueze, UE trebuind să adopte reglementări bazate pe risc și flexibilitate.

Concluzii

Având în vedere analiza, devine evident că pentru a face față amenințărilor cibernetică tot mai diverse, Uniunea Europeană și statele membre trebuie să acționeze pe multiple planuri.

1. Consolidarea cadrului legislativ și instituțional. Este crucială continuarea eforturilor de armonizare a legislațiilor naționale. Toate statele membre trebuie să implementeze unitar directivele UE relevante

---

¹ EUROJUST, Operation Avalanche, disponibil la adresa: https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/Publications/Reports/2017-04_Avalanche-Ca-se_EN.pdf. pagină accesată la data de 10.05.2025.

(NIS2, 2019/713 etc.) și să adopte standarde comune de securitate. Trebuie întărit și cadrul instituțional de cooperare: mecanismele de răspuns la incidente transfrontaliere trebuie exersate și rafinate, iar inițiativa Joint Cyber Unit trebuie implementată gradual. La nivel global, UE trebuie să continue să promoveze cooperarea internațională bazată pe tratate.

2. Dezvoltarea culturii de securitate cibernetică. Tehnologia singulară nu poate oferi securitate deplină – factorul uman rămâne adesea cea mai slabă verigă. Se impune intensificarea eforturilor de conștientizare a riscurilor la nivelul tuturor categoriilor de utilizatori, prin campanii publice de informare și programe de suport pentru IMM-uri. Concomitent, este necesară consolidarea educației și formării în domeniul securității cibernetice, de la curriculum-ul școlar până la formarea continuă a specialiștilor și recunoașterea certificărilor profesionale europene.

3. Perspective de evoluție. Privind spre viitor, UE trebuie să promoveze tot mai mult conceptul de securitate prin design și implicit. Este imperativ ca securitatea să fie însoțită de considerații etice și de responsabilitate. UE are potențialul și datoria de a-și consolida rolul în guvernanta globală a internetului, promovând valorile europene și un internet liber, deschis și interoperabil. Consolidarea cooperării internaționale, în special cu parteneri strategici, rămâne esențială.

În concluzie, criminalitatea cibernetică și amenințările asociate reprezintă o provocare complexă, care testează capacitatea tehnologică și coeziunea politică a Uniunii Europene. Răspunsul eficient nu poate veni decât prin unitate și coordonare europeană, prin mobilizarea atât a sectorului public, cât și a celui privat, și prin investiții semnificative. În același timp, UE trebuie să rămână fidelă valorilor sale, demonstrând că este posibil să asigure securitatea fără a compromite drepturile fundamentale. Efortul de față nu este unul singular, ci o responsabilitate permanentă. Numai printr-o asemenea abordare de lungă durată, strategică și colaborativă, se va putea atinge obiectivul final: o Uniune Europeană digitală de încredere.

Bibliografie

Consiliul European, *Convention on Cybercrime*. Budapesta, 23.XI.2001.

- Comisia Europeană, *Strategia de securitate cibernetică a UE pentru deceniul digital*, JOIN(2020) 18 final. Bruxelles, 2020.
- Comisia Europeană. *Joint Communication on tackling COVID-19 disinformation*, JOIN(2020) 8 final.
- Comitetul Economic și Social European, *New EU cybersecurity strategy a step forward*, .
- Consiliul European, *Top cyber threats*. disponibil la <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/top-cyber-threats/>, 2025.
- ENISA, *Raportul privind peisajul amenințărilor 2022 – ENISA Threat Landscape 2022*.
- Europol, *Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA)*, 2025.
- Institutul European din România, *Studiul nr. 4 – Infracțiunile informatice în spațiul UE: o analiză a noilor forme de criminalitate și a impactului asupra securității interne a Uniunii*, 2017.
- Eurojust, *Operațiunea “Avalanche”*, Comunicat privind dezmembrarea rețelei infracționale, 2016.
- Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal (GDPR).
- Regulamentul (UE) 2019/881 privind ENISA (Agenția UE pentru Securitate Cibernetică) și certificarea securității cibernetică pentru tehnologia informației și comunicațiilor (Cybersecurity Act).
- Directiva (UE) 2016/1148 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în Uniune (Directiva NIS).
- Directiva (UE) 2019/713 privind combaterea fraudelor și a contrafacerii de mijloace de plată fără numerar.
- Directiva (UE) 2022/2555 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate cibernetică în Uniune (NIS 2).
- Directiva 2013/40/UE privind atacurile împotriva sistemelor informatice.

**SECȚIUNEA 4.
DIMENSIUNEA PENALĂ
A ORDINII ȘI SIGURANȚEI
PUBLICE**

REPRIMAREA CRIMEI DE TERRORISM ȘI CRIZA SISTEMULUI PENAL INTERNAȚIONAL

Conf.univ.dr. Sabin GUȚAN¹

Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” Sibiu

Rezumat: *Fenomenul terorismului, deși nu este unul recent, este una din cele mai mari amenințări la adresa păcii și securității internaționale, cu consecințe directe și deosebit de grave asupra populației civile și echilibrului politico-social al statelor afectate. Actele de terorism internațional sau transnațional sunt combătute prin diverse mijloace de prevenire și combatere a terorismului, inclusiv cu ajutorul forțelor armate, în cadrul unor acțiuni individuale sau colective ale unor state. Aceste acte au dobândit o individualizare tot mai clară, prin reglementările și definițiile regăsite la nivel național și internațional. Însă procesul de realizare a unei definiții internaționale oficiale este anevoios.*

Deși crima de terorism se înscrie în sfera celor mai grave crime internaționale, această infracțiune nu se regăsește în competența Curții Penale Internaționale, chiar dacă, inițial, s-a intenționat acest lucru. În acest context, voi analiza cauzele excluderii crimei de terorism din competența Curții și posibilitatea reconsiderării acestei opțiuni, în paralel cu posibilitatea înființării unei instanțe penale internaționale speciale pentru terorism.

Cuvinte-cheie: *crima de terorism, crime internaționale, Curtea Penală Internațională, drept penal internațional.*

---

¹ Adresă de email Autor: sabin_gutan@yahoo.com

Introducere

Societatea actuală a atins un nivel de dezvoltare tehnologică foarte avansat și va continua să crească cu o viteză extrem de mare. Această evoluție se remarcă și în zona violentă a societății, unde cu infraționalitatea brută este tot mai mult înlocuită cu infraționalitatea „elevată”, infractorii utilizând tot mai mult tehnologiile moderne. Însă, violența fizică și psihică nu va fi eliminată prea curând, mai ales în zona terorismului, care chiar pe asta se focalizează.

Tehnologiile moderne au permis un salt major și al capacităților organizaționale și de acțiune ale teroriștilor. Ei pot recruta în spațiul digital, se pot organiza, se pot alimenta cu resurse, pot selecta și ataca ținte fără să mai fie nevoie să se întâlnească fizic, nici măcar să se cunoască fizic. Spațiul digital a devenit un univers fără frontiere în care apărarea păcii și securității este foarte anevoioasă. Diversele tehnologii controlate de la distanță, în mod special dronele, au adus un plus de putere pentru organizațiile teroriste, care, pe alocuri chiar a răsturnat asimetria: teroriștii produc drone și rachete eficiente și ieftine, cu care pot ataca la distanțe tot mai mari, care sunt combătute de statele victime cu tehnologii mult mai greu de produs și extrem de scumpe.

În acest articol voi începe analiza cu problematica dificultății definirii crimei de terorism la nivel internațional, concentrându-mi apoi atenția pe analiza componentei contracarării terorismului ce ține de incriminarea și judecarea actelor de terorism.

Dacă la nivel intern, statele și-au definit și incriminat actele de terorism, stabilind sancțiunile necesare, la nivel internațional acest proces a rămas, parcă, abandonat. De la definirea terorismului, trasarea autorilor acestor fapte, a modalităților de comitere și a scopului, la diferențierea de alte tipuri de criminalitate organizată, sunt multe controverse și nepotriviri ideologice la nivel internațional. De multe ori, nici doctrina științifică a unei singure țări nu a ajuns la un numitor comun.

Pornind de aici, voi încerca să identific cele mai importante și mai acceptate elemente ale crimei de terorism și să o strecur, apoi, în sistemul justiției penale internaționale, prin conturarea mai multor variante de incriminare.

Dificultăți privind definirea crimei de terorism la nivel internațional

Având în vedere eforturile internaționale de zeci de ani de a combate acest fenomen violent extrem, răspândit la nivel global, cu consecințe tot mai grave, de la atentate punctuale la adevărate conflicte armate, nu se mai pune la îndoială existența crimei de terorism la nivel internațional și nici necesitatea combaterii acesteia.¹

Definirea terorismului la nivel internațional este încă un proces greu de implementat. La fel, foarte greu a fost de realizat un acord asupra definiției crimei de agresiune, care a fost introdusă în Statutul Curții Penale Internaționale (CPI) prin amendamentele (articolele 8bis și 15bis) realizate în anul 2010 la Kampala (Uganda). De altfel, o încercare de a include în competența Curții a crimei de terorism a avut loc și atunci, la propunerea COVITE (Colectivo de Víctimas del Terrorismo)² și prin inițiativa Olandei, prin două variante: ca o crimă nouă și separată de celelalte crime din statut, sau ca o formă particulară de comitere a crimei împotriva umanității. Această încercare a rămas fără rezultat, ca și prima încercare, atunci când s-a adoptat Statutul. În ambele cazuri, chiar dacă au fost destule delegații care au înțeles importanța și utilitatea unui astfel de demers, nu s-a putut cădea de acord cu privire la definiția terorismului și elementele necesare ale infracțiunii. O altă cauză a renunțării la crima de terorism a fost îngrijorarea unor state privind posibila politizare a activității Curții.³

Sunt multe discuții în literatura de specialitate despre acoperirea, în jurisdicția internațională, a unor crime de terorism, în cazul conflictelor

---

¹ D. Trifunović, *International Criminal Law and Terrorism, National Security And The Future*, 1-2 (22) 2021, pp. 112-142, <https://doi.org/10.37458/nstf.22.1-2.2>.

² <https://asp.icc-cpi.int/sites/asp/files/NR/rdonlyres/95FEA7C3-97BD-44DA-A48F-44B8FF3D5A7B/0/ICCASPASP8GenDebaCOVITEENG.pdf>, pagină accesată la data de 30.06.2025.

³ P. Namamian, *Assessing the Jurisdiction of the International Criminal Court Statute in the Criminalization of Terrorism*, *CIFILE Journal of International Law*, Journal Vol. 4, No.7, 44-61 (2023), p. 45. <https://doi.org/10.30489/cifj.2023.384963.1064>.

armate, prin crimele de război și, chiar și în timp de pace, prin crima împotriva umanității.¹ Nu voi insista asupra acestei polemici. Este clar că toate faptele asociate terorismului care constituie crime de război, crime împotriva umanității, de genocid sau chiar crime de agresiune vor intra sub jurisdicția Curții, cu sau fără declararea lor și ca acte de terorism, precum și cu sau fără existența unei definiții a terorismului, având în vedere mai ales caracterul hibrid al crimei de terorism.²

Marea problemă apare acolo unde nu se poate găsi un substitut eficient pentru răspunderea penală internațională a autorilor unor acte de terorism, iar sistemele penale ale statelor trebuie să interfereze pentru a realiza actul de justiție. În acest context, state indiferente sau chiar părtinitoare cu autorii actelor de terorism nu cooperează. Existența unei jurisdicții internaționale ar reprezenta o presiune suplimentară pentru astfel de state, ba mai mult, atunci când autoritățile unor astfel de state protejează teroriști, refuză cooperarea sau împiedică comunitatea internațională în eforturile sale de contracarare a terorismului, s-ar putea atrage o formă de răspundere și pentru acestea.

Un alt aspect al renunțării la introducerea crimei de terorism în competența CPI a fost opoziția unor state, prin justificarea faptului că ar îngreuna bunul mers al justiției naționale (cazul USA).³ Cu toate acestea, o incriminare la nivel internațional ar face mai ușor de încadrat, din punct de vedere al principiului legalității, o posibilă intervenție internațională împotriva unor grupări teroriste aflate pe teritoriul unor state terțe sub puterea Cap. VII, în contextul în care art.51 din Carta ONU nu acoperă acest aspect. Actualmente, doctrina „Responsabilității de a proteja”⁴

---

¹ H. van der Wilt, I. Braber, The case for inclusion of terrorism in the jurisdiction of the International Criminal Court. (Amsterdam Law School Legal Studies Research Paper; No. 2014-26), (ACIL Research Paper; No. 2014-13). Amsterdam Center for International Law, University of Amsterdam. <http://ssrn.com/abstract=2410232>, pagină accesată la data de 30.06.2025.

² A. Sagara, Terrorism: criminalization, definition of the crime and extension of the ICC's jurisdiction *ratione materiae*, 2024, hal-04861606, pp. 10-14, <https://hal.science/hal-04861606v1>.

³ H. van der Wilt, I. Braber, *Op.cit.*, p.13.

⁴ <https://www.un.org/en/genocide-prevention/responsibility-protect/about>, pagină accesată la data de 30.06.2025.

aduce elemente în sprijinul unei astfel de intervenții, dar totuși nici aceasta nu acoperă problema jurisdicției penale.

În analiza incriminării actelor de terorism la nivel internațional, adesea este invocat exemplul Tribunalului Special pentru Liban (creat printr-o rezoluție a Consiliului de Securitate în baza Cap. VII al Cartei ONU, Rezoluția 1757/2007) care, în statutul său, a definit și incriminat această crimă. Totuși, acest tribunal a fost unul hibrid și a avut ca obiect judecarea unui atentat specific, în care a murit și prim-ministrul Libanului. În acest context, definiția dată actelor de terorism este izvoarăta din codul penal al acestei țări și nu acoperă necesitățile unei definiții internaționale cât mai cuprinzătoare și obiective. Importanța acestei instanțe rezidă în faptul recunoașterii existenței unui drept internațional cutumiar în ceea ce privește crima de terorism (invocat anterior și de alte curți naționale), dar lipsește o definiție cutumiară. Astfel, sunt identificate trei elemente de bază ale crimei de terorism: săvârșirea sau amenințarea cu un act criminal; intenția de a răspândi frică în rândul populației sau de a constrânge direct sau indirect o autoritate națională sau internațională să ia o măsură sau să se abțină de la întreprinderea acesteia; implică un element transnațional.¹

Chiar dacă există destule tratate adoptate la nivel internațional și regional pentru combaterea terorismului, prin care se instituie obligații ale statelor în acest sens, lipsa unei jurisdicții internaționale în această arie limitează capacitatea comunității internaționale de a combate eficient și unitar acest fenomen. Pe de altă parte, lipsa unei astfel de definiții și incriminări la nivel internațional poate duce și la un comportament evaziv al unor state în sensul sustragerii sau tergiversării îndeplinirii acestor obligații internaționale.²

---

¹ Special Tribunal for Lebanon, STL-II-O 1111 AC/R 176bis, Interlocutory Decision on the Applicable Law: Terrorism, Conspiracy, Homicide, Perpetration, Cumulative Charging, parag. 83-86, <https://www.refworld.org/jurisprudence/caselaw/stl/2011/en/77425>, pagină accesată la data de 30.06.2025.

² H. van der Wilt, I. Braber, *Op.cit.*, pp.19-20.

Opțiuni actuale de reprimare a crimei de terorism

Într-un raport recent¹, Direcția Executivă a Comitetului pentru Combaterea Terorismului (CTED), din cadrul Consiliului de Securitate al ONU, vine în sprijinul statelor cu un ghid menit să susțină eforturile acestora de a implementa eficient în legislațiile penale naționale Rezoluția nr. 1373 din 2001 privind combaterea terorismului internațional. Acest instrument este axat pe realizarea justiției exclusiv prin instanțele naționale, printr-un sistem de cooperare internațională. De asemenea, prin acest ghid se încearcă o cât mai bună uniformizare a reglementărilor naționale în ceea ce privește incriminarea și pedepsirea crimei de terorism. Din start, raportul menționează neajunsurile acestui sistem: „statele membre continuă să elaboreze și să implementeze legislația antiteroristă utilizând abordări diferite, inclusiv multe care nu sunt clare sau precise. Acest lucru poate complica cooperarea internațională, în special cooperarea formală, cum ar fi asistența judiciară reciprocă și extrădarea, care se bazează pe principiul dublei incriminări.”² Pentru a încerca clarificarea elementelor controversate și a împruțina diferențele, prin acest document „se identifică elementele infracțiunii de terorism care sunt impuse de dreptul internațional”. Documentul face diferența între actele de terorism, ca infracțiuni specifice, și infracțiunile conexe acestora, cum sunt finanțarea terorismului, incitarea la terorism și călătoriile în scopuri teroriste.

O altă constatare a Comitetului, ce vine în sprijinul necesității unei definiții a actelor de terorism la nivel internațional, este tendința unor state de a folosi exprimări largi și interpretabile în aceste definiții naționale, ce poate permite depășirea cadrului legal internațional și, în consecință, producerea de abuzuri.

---

¹ CTED ANALYTICAL BRIEF: A COMMENTARY ON THE CODIFICATION OF THE TERRORISM OFFENCE, United Nations Security Council, Counter-Terrorism Committee Executive Directorate, June 2024, https://www.un.org/securitycouncil/ctc/sites/www.un.org.securitycouncil.ctc/files/un_cted_-_analytical_brief_-_criminalization_of_terrorist_offences_1.pdf, pagină accesată la data de 30.06.2025.

² Ibidem, p. 4.

Rezoluția nu conține o definiție a crimei de terorism, dar, pornind de la documente internaționale în domeniu (19 la număr), se identifică și se trasează elementele definitorii ale acesteia:¹ constituie un act de violență; producerea unui rezultat cu un prag de violență grav; săvârșirea faptei cu intenție (cu unele excepții, legate de strângerea de fonduri pentru finanțarea terorismului); scopul săvârșirii acestei infracțiuni (față de alte tipuri de infracțiuni, crima de terorism se particularizează prin scop, care poate fi politic, ideologic sau religios, pentru a intimida o populație sau de a obliga un guvern sau o organizație internațională să întreprindă sau să se abțină de la a întreprinde orice act). Unele rezoluții particularizează chiar tipuri de acte criminale de terorism, cum ar fi cele comise cu intenția de a provoca moartea sau vătămări corporale grave sau luare de ostatici, cu scopul de a provoca o stare de teroare în rândul publicului larg sau al unui grup de persoane sau al unor anumite persoane, de a intimida o populație sau de a obliga un guvern sau o organizație internațională să facă sau să se abțină de la a face orice act care constituie infracțiuni care intră în domeniul de aplicare al convențiilor și protocoalelor internaționale referitoare la terorism (Rezoluția 1566/2004); atacuri teroriste menite să distrugă sau să dezactiveze infrastructura critică (Rezoluția 2341/2017).

O încercare de incriminare la nivel internațional, pe lângă cea eșuată, până în prezent, de includere a crimei de terorism în Statutul CPI, este Proiectul Convenției internaționale cuprinzătoare privind terorismul.² Acest proiect definește cuprinzător crima de terorism internațional și stabilește elemente privind jurisdicția statelor și cooperarea dintre acestea, fără a face vreo mențiune despre posibilitatea unei jurisdicții internaționale.

Chiar dacă ONU, prin aceste documente, nu pune în discuție o eventuală jurisdicție internațională cu privire la crima de terorism, este evident efortul de uniformizare a jurisdicțiilor naționale și de întărire a cooperării internaționale în acest sens. Cu toate acestea, se constată că acest proces se implementează greoi, funcționând în principal pe

---

¹ Ibidem, pp. 7-10.

² United Nations General Assembly A/C.6/55/1, <https://digitallibrary.un.org/record/422477>, pagină accesată la data de 30.06.2025.

baza principiului bunei credințe a statelor. Însă, chiar acest principiu este adesea subminat, și asta este evident și în alte arii ale dreptului internațional (drepturile omului, dreptul internațional umanitar și *jus ad bellum*, dreptul refugiaților). Mai nou, chiar și dreptul internațional penal suferă degradări prin prisma înrăutățirii relațiilor internaționale, în mod special între membrii permanenți ai Consiliului de Securitate, dar chiar și între state din tabere aliate.

Conflictele armate actuale (Rusia-Ucraina, Israel-Hamas, Israel-Iran) au creat adevărate provocări pentru existența și rezistența dreptului internațional și respectarea normelor sale, de la relațiile pașnice între state până la crima de agresiune, de la dreptul la apărare până la respectarea dreptului internațional umanitar și a drepturilor omului. Și cu aceste probleme au apărut și cele legate de terorism: terorismul ca război, un adevărat exercițiu de unificare a crimelor de război cu crima de genocid și cu crimele împotriva umanității, și, bineînțeles, răspunsul excesiv, peste limitele dreptului internațional, în apărare.

Sistemul de drept internațional penal se confruntă, astfel, cu o serie de obstacole majore, de la încercarea de sancționare a crimei de agresiune (insuficient asumată de state la nivel internațional), la necesitatea opririi abuzurilor și încălcărilor dreptului internațional umanitar produse de state nesemnate ale Statutului CPI. Iar aici, un impact major îl are suportul pe care state supuse incriminării îl primesc din partea unor state puternice, cu drept de veto în Consiliul de Securitate. Din păcate, o metodă utilizată în război (blocada sau embargoul) s-a transpus în comportamentul acestor state față de eforturile CPI de a restabili litera și spiritul dreptului internațional, boicotând activitatea acesteia și punând presiune asupra Curții pentru renunțarea la anumite acțiuni. Chiar și fără aceste presiuni, este extrem de dificil pentru CPI să ducă la un rezultat real atât judecarea crimei de agresiune de care e învinuit Rusia, cât și judecarea crimelor de război de care este învinuit Israelul.

Nu ne interesează în acest studiu să aprofundăm aceste aspecte, ci doar să le punem în balanță în legătură cu eventuala instituționalizare a crimei de terorism la nivel internațional. Mai mult ca sigur nu este momentul potrivit, deoarece acum statele nu au voința necesară să mai pună o cărămidă la edificiul dreptului internațional penal.

Soluții pentru întărirea sistemului penal internațional și reprimare crimei de terorism

Crima de terorism a fost adusă în discuție, ca element al dreptului internațional penal, încă din perioada interbelică. Convenția privind prevenirea și reprimarea terorismului și Convenția pentru crearea unei Curți Penale Internaționale (1937), la crearea căreia un rol important l-a avut reputatul jurist și diplomat român Vespasian Pella, deși au fost adoptate de Liga Națiunilor, nu au intrat niciodată în vigoare. După Al Doilea Război Mondial, singura concretizare a unei instanțe cu caracter internațional (tribunal hibrid) a fost Tribunalul Special pentru Liban, înființat în 2007 și activ între 2009 și 2023. Totuși, înființarea de tribunale ad-hoc pentru evenimente teroriste concrete, așa cum se propune, de exemplu, pentru crimele săvârșite de gruparea teroristă ISIS¹, ar putea fi o soluție de moment, punctuală, dar, global vorbind, ar fragmenta și îngreuna foarte mult sistemul penal internațional. Aceasta ar fi soluția optimă pentru evenimente deja petrecute, pentru a mai putea fi aduse în fața justiției, deoarece un tribunal permanent are competență asupra evenimentelor petrecute după intrarea în vigoare a statutului său, așa cum s-a întâmplat și cu CPI.

În ceea ce privește posibilitatea incriminării și pedepsirii la nivel internațional a crimei de terorism, am identificat patru variante posibile:

a) Includerea acestei crime în Statutul CPI. Această variantă are avantajul existenței unui sistem deja funcțional, cu o experiență dobândită și dovedită. Pentru multe state ar fi, astfel, mai ușor de acceptat extinderea competenței unei instanțe internaționale la care s-au aliniat deja. Dar, vine și partea dificilă a procesului, dovedită chiar de eforturile greoaie și îndelungate de completare și activare a competenței Curții în ceea ce privește crima de agresiune.

b) Varianta înființării unui Tribunal special pentru terorism, deși testată în trecut, în 1937 fără succes, iar în cazul Libanului a funcționat, dar pentru un caz particular, arată că o astfel de instanță ar fi viabilă. Un avantaj ar putea să îl constituie eliminarea impedimentelor legate

---

¹ R.A. Șolea, *An ISIS Tribunal – A Legitimate and Appropriate Instrument to Counter Terrorism within International Law?*, *Romanian Journal of International Law*, No. 27/2022, pp. 70-85.

de neacceptarea de către unele state a competenței CPI. De asemenea, o instanță separată ar fi ferită de controversele politico-ideologice ce s-au acutizat în ultima perioadă cu privire la activitatea CPI.

Aspecte negative sunt și în acest caz. Înființarea și susținerea unei noi Curți internaționale este un proces costisitor și mult mai îndelungat decât în prima variantă. De asemenea, dependența de voința politică a statelor ar fi mai mare, putând să apară și probleme de legitimitate mult mai stringente decât în cazul CPI. Un alt risc este acela ca, după un proces îndelungat de negociere și elaborare a proiectului de statut, acesta să aibă soarta celui din 1937. În varianta a), chiar dacă intrarea în vigoare a amendamentului ar dura, CPI va funcționa în continuare, putând face demersuri față de state pentru acceptarea noii competențe.

Astfel de proiecte au existat, chiar și la inițiativa României, care, alături de alte state europene a demarat o încercare de revitalizare a ideii lui Vespasian Pella, aproape pusă în practică în 1937.¹

c) O combinație a celor două variante, mai puțin costisitoare și cu posibilități mai flexibile de acceptare din partea statelor, ar fi adoptarea unui Tratat separat pentru incriminarea actelor de terorism, dar cu competență atribuită CPI. Avantajul este, în primul rând, faptul că se adoptă doar un document, fără transpunerea lui instituțională distinctă. Un astfel de tratat ar permite și statelor care nu au semnat Statutul CPI să adere la noul tratat, fără să fie nevoite să accepte competența CPI și pentru celelalte patru crime din Statutul CPI.

Ca aspect negativ, ar putea apărea dificultăți în implementarea unui astfel de sistem, care ar presupune o cooperare extinsă și greoaie a CPI cu statele, o încărcare organizatorică, cu consecința necesității modificării Statutului CPI. Acest fapt ar putea duce la blocaje pe linia adoptării de către state a ambelor tratate. O altă problemă care poate să decurgă din acest sistem ar fi posibilele suprapuneri de jurisdicții, mai ales pe crime care ar putea fi încadrate în ambele tratate.

d) O variantă mai simplificată a celei anterioare este adoptarea unui Protocol special opțional la Statutul CPI privind extinderea competenței Curții asupra crimei de terorism. Aceasta ar permite un sistem mai

---

¹ B. Aurescu, I. Gâlea, Establishing an International Court against Terrorism, *Constitutional Law Review*, 2015, p. 106-117.

flexibil de asumare din partea statelor, și nu ar presupune o reformă în ansamblu a CPI și a Statutului său. Astfel, toate elementele de noutate ar apărea separat, în protocol, aplicându-se doar pentru statele semnatare. Protocolul ar putea să prevadă și posibilitatea acceptării competenței CPI doar pentru crima de terorism, pentru statele care nu vor semnarea Statutului.

În toate cazurile, impedimentul găsirii consensului cu privire la definirea crimei de terorism, a elementelor acesteia și asupra actelor de terorism internațional este același ca dificultate. O astfel de instanță ar putea clarifica situații de conflicte de legi, încadrare neconformă sau abuzivă a unor fapte în sfera terorismului de către unele instanțe naționale și chiar încercări de mușamalizare sau de nerealizare a justiției.¹

Concluzii

Crima de terorism ar trebui inclusă în categoria celor mai grave crime internaționale și declarată imprescriptibilă.

Reglementarea crimei de terorism la nivel internațional ar permite statelor o mai bună combatere a fenomenului, trecând de la nivelul de acțiune și reacțiune violentă în teren (inclusiv prin folosirea forțelor armate de către unele state – cazul Afganistan, Siria și ISIS, Yemen și Houthi, Al Qaeda, israel și Hamas, Turcia și PKK, operațiunile Franței antiteroriste în Africa) la un nivel coordonat internațional de combatere, prin sistemul ONU și sub puterea jurisdicției internaționale.

În mod normal, lucrurile nu trebuie să se oprească aici, continuând dezvoltarea dreptului internațional penal și, în consecință, a unui drept procesual internațional penal, pe toată linia criminalității organizate internaționale (trafic de droguri, de arme, de persoane, infracțiuni cibernetice etc.), toate însumate într-un Cod Penal Internațional, cu construcția întregului sistem instituțional. În mod firesc, printr-un astfel de sistem se vor multiplica avantajele în combaterea criminalității organizate, dar, la fel, se vor multiplica și temerile și neîncrederea unor state în obiectivitatea și corectitudinea funcționării acestui sistem, dar și cu privire la știrbirea suveranității.

---

¹ M. Di Filippo, The definition(s) of terrorism in international law, în *Research handbook on international law and terrorism* / edited by Ben Saul, Edward Elgar Publishing, 2020, pp. 2-4.

Din păcate, atâta timp cât destule state nu abandonează politicile violente de interacțiune, competiția perfidă și devalorizarea dezideratelor Cartei ONU în numele unor interese naționale închipuie, grupurile din zona criminalității internaționale, a terorismului, alături de fantoma războiului hibrid, vor fi mereu justificări pentru discursul insecurității și pentru motivarea reacțiunii prin forță în numele păcii și securității internaționale.

Bibliografie:

- Aurescu Bogdan, Gâlea Ion, „Establishing an International Court against Terrorism”, *Constitutional Law Review*, 2015.
- Di Filippo Marcello, „The definition(s) of terrorism in international law”, în *Research handbook on international law and terrorism*, edited by Ben Saul, Edward Elgar Publishing, 2020.
- Namamian Peyman, „Assessing the Jurisdiction of the International Criminal Court Statute in the Criminalization of Terrorism”, *CIFILE Journal of International Law*, Journal Vol. 4, No.7, 44-61, 2023.
- Sagara Allassane, *Terrorism: criminalization, definition of the crime and extension of the ICC's jurisdiction ratione materiae*, 2024, hal-04861606, p. 10-14, <https://hal.science/hal-04861606v1>.
- Șolea Raluca-Andreea, „An ISIS Tribunal. A Legitimate and Appropriate Instrument to Counter Terrorism within International Law?”, *Romanian Journal of International Law*, No. 27/2022.
- Trifunović Darko, „International Criminal Law and Terrorism”; *National Security and the Future*, Vol. 1-2 (22), 2021, <https://doi.org/10.37458/nstf.22.1-2.2>.
- van der Wilt Harmen, Braber Inez, *The case for inclusion of terrorism in the jurisdiction of the International Criminal Court*, Amsterdam Law School Legal Studies Research Paper; No. 2014-26, (ACIL Research Paper; No. 2014-13). Amsterdam Center for International Law, University of Amsterdam. <http://ssrn.com/abstract=2410232>.

Special Tribunal for Lebanon, *STL-II-O 1111 AC/R 176bis, Interlocutory Decision on the Applicable Law: Terrorism, Conspiracy, Homicide, Perpetration, Cumulative Charging*, <https://www.refworld.org/jurisprudence/caselaw/stl/2011/en/77425>.

United Nations General Assembly A/C.6/55/1, <https://digitallibrary.un.org/record/422477>.

CTED Analytical Brief. *A Commentary On The Codification Of The Terrorism Offence*, United Nations Security Council, Counter-Terrorism Committee Executive Directorate, June 2024, https://www.un.org/securitycouncil/ctc/sites/www.un.org/securitycouncil.ctc/files/un_cted_-_analytical_brief_-_criminalization_of_terrorist_offences_1.pdf.

<https://asp.icc-cpi.int>.

<https://www.un.org/en>.

PRINCIPIUL UMANISMULUI ÎN EXECUTAREA PEDEPSELOR PRIVATIVE DE LIBERTATE

Conf. univ.dr. Aura PREDA¹

Universitatea „Spiru Haret” București

Facultatea de Științe Juridice și Științe Administrative,
Institutul de Cercetări Juridice, Academia Română, București

Rezumat: *Dreptul execuțional penal se întemeiază pe o serie de principii care orientează și direcționează întreaga activitate de executare a sancțiunilor de drept penal. Cu privire la aceste principii, există opinii diferite în doctrină. Astfel unii autori² vorbesc despre o ierarhie a acestor principii, alții le enumeră fără a introduce criterii de prezentare.*

Așadar, pe lângă principiile fundamentale, care sunt reguli de drept cu maximă generalitate și cu aplicabilitate absolută, în doctrină se face vorbire despre principii generale, cu largă incidență, dar și despre altele, derivate din principiile fundamentale și subordonate acestora, și principii instituționale, aplicabile numai în cadrul instituțiilor la care se referă. Alți autori³, fără se le ierarhizeze, le multiplică, nefăcând o departajare a acestora în funcție de vreun criteriu precum, sfera de aplicabilitate, destinatari, instituții implicate etc. Totuși, în ambele variante, principii analizate în cursurile universitare de Drept execuțional penal, apar ca numitor comun unele denumiri de principii (principii comune ambelor orientări), alteleori conținutul este identic, doar denumirea diferă.

---

¹ Adresă de email Autor: aura.preda@spiruharet.ro

² C. Sima, *Drept execuțional penal*, Ed. Hamangiu, București, 2010, p. 9.

³ A-D. Băncilă, *Drept execuțional penal*, Ed. Universul juridic, Curs universitar, București, 2023, pp. 13-20.

Cuvinte-cheie: *principiul umanismului, executarea pedepselor privative de libertate, sancțiuni de drept penal, drepturile persoanelor private de libertate.*

1. Prima orientare

Dreptul execuțional penal se întemeiază pe o serie de principii care orientează și direcționează întreaga activitate de executare a sancțiunilor de drept penal.

Cu privire la aceste principii, există opinii diferite în doctrină. Astfel, unii autori¹ vorbesc despre o ierarhie a acestor principii, alții le enumeră fără a introduce criterii de prezentare.

Așadar, pe lângă **principiile fundamentale**, care sunt reguli de drept cu maximă generalitate, și cu aplicabilitate absolută, în doctrină se face vorbire despre **principii generale**, cu largă incidență, dar și despre altele, derivate din principiile fundamentale și subordonate acestora, și despre **principii instituționale**, aplicabile numai în cadrul instituțiilor la care se referă.

Așadar, conform primei orientări, distingem mai multe categorii de principii în funcție de gradul lor de generalitate. De aceea, vom încadra principiul umanismului în celelalte principii pentru a-i vedea rolul.

A. Principii fundamentale

a) **Principiul legalității** este un principiu fundamental al legislației noastre penale, fiind consacrat în art. 2 C. pen., în art. 2 C. proc. pen. și în **art.1 din Legea nr. 254/2013** privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.², precum și în art. 4 din Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.³

¹ C. Sima, *Op. cit.*, p. 9.

² Lege nr. 254 din 19 iulie 2013, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/150699>, pagină accesată la data de 22.07.2025.

³ Articolul 4 din Legea nr. 253/2013 se referă la Legalitatea executării: „Executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri prevăzute la art. 1 dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, neprivative de libertate, se realizează în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, cu modificările și completările ulterioare, ale Legii nr.

În art. 1 Legalitatea executării pedepselor și a măsurilor privative de libertate din Legea nr. 254/2013 se prevede: „Executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate se realizează în conformitate cu dispozițiile Codului penal și ale Codului de procedură penală și ale prezentei legi.”¹

Consacrarea acestui principiu are o importanță deosebită, reprezentând o garanție a drepturilor și libertăților omului, în sensul că împiedică abuzurile în activitatea de executare a pedepselor și măsurilor preventive privative de elibertate și a măsurilor educative privative și neprivative de libertate.

b) **Principiul individualizării sancțiunilor de drept penal**² se reflectă în prevederile art. 32 și art. 41 din Legea nr. 254/2013³ în ceea ce privește pedepsele privative de libertate, de exemplu. Articolele au în vedere că sancțiunile trebuie adaptate în raport de individ, respectiv conduita, vârsta, starea de sănătate și posibilitățile de reintegrare socială ale persoanei condamnate etc. De ce este necesară individualizarea? Numai printr-o bună individualizare se poate realiza scopul nemijlocit al sancțiunii: reeducarea condamnatului, reinsertia socială a acestuia, implicit prevenirea săvârșirii de infracțiuni, respectiv a recidivei. Individualizarea poate fi legală, judiciară și administrativă. Cea administrativă, reglementată de legea specială, se aplică în cazul pedepselor privative de libertate chiar la nivelul unităților penitenciare, începând din perioada de carantină, dar și pe parcursul executării sancțiunii dispuse.

Principiul individualizării se aplică nu numai pedepselor privative, ci și a celorlalte sancțiuni de drept penal altor pedepse principale, pedepselor complementare, cât și măsurilor de siguranță și măsurilor educative.

c) **Principiul umanismului**⁴ este consacrat de mai multe articole din Legea specială, nr. 254/2013 ca regulă care interzice adăugarea altei suferințe condamnatului, în afara celei generate de însăși executarea

---

135/2010 privind Codul de procedură penală, ale prezentei legi și ale altor reglementări în materie.”

¹ Legea nr. 254 din 19 iulie 2013, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/150699>, pagină accesată la data de 22.07.2025.

² M.I. Rusu, *Drept execuțional penal*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 17.

³ *Op. cit.*, Legea nr. 254 din 19 iulie 2013.

⁴ M.I. Rusu, *Op. cit.*, p. 17.

pedepsei. Cu alte cuvinte întreaga reglementare în această materie trebuie să aibă ca figură centrală **OMUL**, persoana deținutului care trebuie reeducat, resocializat, reintegrat, nicidecum torturat, umilit, discriminat. Principiul umanismului străbate și dreptul penal de la elaborarea normelor la aplicarea lor și se continuă până la executarea sancțiunilor de drept penal. Din punct de vedere cronologic, principiul este regăsit și în lucrările lui C. Beccaria,¹ apoi în cele ale lui de Enrico Ferri, reprezentant al criminologiei pozitivistă² care s-a opus cruzimii în aplicarea pedepselor, propunând abolirea pedepsei cu moartea, a pedepselor corporale, a tratamentelor dezumanizante, infamante și, totodată, sugerând îmblânzirea pedepselor (sec. al XIX-lea). Tradiția celor două școli italiene de criminologie a fost continuată și în secolele următoare, principiul umanismului este prezent și se degajă și în legislația execuțională penală din România.

Astfel, art. 4 – Respectarea demnității umane din Legea nr. 254/2013, prevede: „*Pedepsele și măsurile privative de libertate se execută în condiții care să asigure respectarea demnității umane.*”³

Art. 5 se referă la *Interzicerea supunerii la tortură, la tratamente inumane sau degradante ori la alte rele tratamente*, în timp ce art. 6 vizează *Interzicerea discriminării*, acestea doar dacă ne raportăm la una dintre legile speciale, cea menționată mai sus.

Deopotrivă, prin regimul de executare a pedepsei stabilit pentru condamnat, de exemplu, nu trebuie să i provoace alte suferințe, fizice sau morale, în afara celor pe care pedeapsa însăși le determină prin natura ei. Ignorarea acestor cerințe are un efect distructiv asupra personalității condamnatului.

Acest principiu se regăsește în majoritatea cursurilor universitare de Drept execuțional penal, încă de la primele manuale din anii 1996 (autor Ioan Oancea)⁴ și 1997 (autor Petrache Zidaru) până la cele recente din 2023, 2024.

---

¹ C. Beccaria, *Op. cit*, p. 96.

² M.I. Rusu, *Op. cit*, p. 17.

³ *Idem*.

⁴ I. Oancea, *Drept execuțional penal*, Ed. All, București, 1996.

Petrache Zidaru menționează acest principiu ca fiind „principiul respectării demnității condamnatului”¹. Potrivit acestuia” *procesul de executare a pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească persoana condamnatului*”², deci nici suferințe psihice. Același autor, într-un alt capitol dedică o secțiune intitulată „*Măsuri pentru umanizarea regimului de detenție*” corelând-o cu acest principiu (îl nominalizează în text), prilej pentru a introduce noi cerințe pentru administrația penitenciarului, precum: „*absoluta imparțialitate, lipsită de orice discriminare bazată pe naționalitate, cetățenie, rasă, condiții economice și sociale, opinii politice și convingeri religioase*”.³

Principiul umanismului se află și în programa studenților de la Academia de Poliție, Facultatea de Poliție- specializarea Poliție penitenciară⁴, dar și în curricula elevilor de la Școala Națională de Poliție Penitenciară „*Constantin Brâncoveanu*” din Târgu Ocna.⁵

De altfel, sunt autorități publice (Ministerul Justiției⁶, Avocatul Poporului), dar și multe organizații non-guvernamentale românești, europene și internaționale care pot fi sesizate cu încălcarea acestui principiu, reflectat în cele 3 articole menționate mai sus și care au atribuții de verificare și control. În aceeași direcție se înscrie și activitatea organizațiilor neguvernamentale, care au ca obiect de activitate și observarea modului în care autoritățile specializate ale statului, cu atribuții în executarea pedepselor privative de libertate respectă drepturile persoanelor custodiate, pe toată durata executării pedepselor privative de libertate.

Potrivit dispozițiilor art. 57 alin. (2) al Legii nr. 254/2013 „*Reprezentanții organizațiilor neguvernamentale, care desfășoară activități*

---

¹ P. Zidaru, *Drept execuțional penal*, Ed. Press Mihaela, București, 1997, p. 38.

² *Idem*.

³ *Ibidem*, p. 185.

⁴ Este vorba despre conf univ.dr. Victor Constantin Drăghici.

⁵ Conferința anuală a Rețelei Academiei de Pregătire Penitenciară din Europa (EPTA), 2025, disponibil la adresa: <https://anp.gov.ro/scoala-nationala-de-pregatire-a-agentilor-de-penitenciar-targu-ocna/>, pagină accesată la data de 22.07.2025.

⁶ Structura Organizatorică a Administrației Naționale a Penitenciarelor, disponibil la adresa: <https://anp.gov.ro/wp-content/uploads/2025/02/Organigrama-ANP-pt-site-02.2025.pdf>, pagină accesată la data de 22.07.2025.

în domeniul protecției drepturilor omului, pot vizita penitenciarele și pot lua contact cu persoanele condamnate, cu acordul directorului general al Administrației Naționale Penitenciarelor.” În continuare se precizează că: „întrevederile dintre reprezentanții organizațiilor neguvernamentale și persoanele condamnate se realizează cu respectarea principiului confidențialității, la sediul penitenciarului, sub supraveghere video, nu și audio.”

Dintre acestea enumerăm: Amnesty International¹, CPT², Asociația pentru prevenirea torturii (APT)³, GRADO, APADOR-CH etc. Deopotrivă, pe site-ul ANP sunt postate uneori Rapoarte ale acestor organizații, dar și ale autorităților publice sau structurilor interne ale Ministerului Justiției/ ANP, după constatările din teren.⁴

B. Principii generale

a) **Principiul executabilității (la unii autori principiul oficialității⁵)** exprimă exigența că orice condamnare la o sancțiune penală, pronunțată printr-o hotărâre judecătorească definitivă, trebuie pusă în executare.

Principiul executabilității conferă fermitate întregului proces penal, executarea hotărârii judecătorești fiind ultima parte a procesului penal, fără de care activitatea organelor judiciare ar fi lipsită de finalitate.⁶ În caz contrar, fără această fază, hotărârea judecătorească ar fi lipsită de eficiență și, implicit, s-ar pune în pericol ordinea de drept.

---

¹Amnesty International, disponibil la adresa: <https://www.amnesty.org/en/>, pagină accesată la data de 22.07.2025.

²European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), <https://www.coe.int/ro/web/cpt>, pagină accesată la data de 22.07.2025.

³The APT works for societies without torture. Every day. Across the world, disponibil la adresa: <https://www.appt.ch>, pagină accesată la data de 22.07.2025.

⁴Rapoarte ale Avocatului Poporului, ale APADOR-CH, alte Inspecții și controale, disponibil la adresa: <https://anp.gov.ro/despre-anp/rapoarte-si-studii/rapoarte-aporador-ch-inspectii-si-controale/>, pagină accesată la data de 22.07.2025.

⁵A.D. Băncilă, *Op. cit.*, p. 15.

⁶C. Sima, *Op. cit.*, p. 11.

b) **Principiul obligativității** consacră regula că executarea unei hotărâri penale în cuprinsul căreia există o condamnare la o sancțiune penală este obligatorie atât pentru organele de stat competente, cât și pentru condamnați. Altfel spus, organele specializate ale statului au obligația să pună în executare hotărârile penale, iar condamnații au obligația să suporte executarea acestor hotărâri. Principiul obligativității derivă din conținutul raportului juridic execuțional penal, care conferă fiecărei părți drepturi și obligații specifice acestui raport.¹

c) **Principiul jurisdicționalității**² exprimă cerința ca punerea în executare a hotărârilor judecătorești penale și desfășurarea executării sancțiunilor de drept penale să se facă numai sub supravegherea și controlul unei instanțe de judecată, numită instanță de executare. Acest principiu este o garanție a respectării drepturilor și libertăților persoanei, a înlăturării oricăror aspecte ce țin de arbitrar, a asigurării imparțialității organelor specializate care pun în executare hotărârile de condamnare.

d) **Principiul continuității** (în cea de-a doua orientare denumit principiul **inevitabilității**³) are în vedere că o sancțiune, odată pusă în executare, trebuie continuată până la executarea completă, în caz contrar știrbindu-se autoritatea și seriozitatea executării unei sancțiuni penale⁴.

Înteruperea sau suspendarea executării pedepsei nu se poate realiza decât în condițiile prevăzute de lege și numai în baza unei hotărâri a unei instanțe judecătorești.

2. A doua orientare

La nivelul celei de-a doua orientări, studiul principiilor debutează tot cu **principiul legalității**. De aceea, vom relua parțial unele principii, dar dintr-un alt unghi.

Conform principiului legalității este logic ca executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri dispuse de organele judiciare, fie privative, fie neprivative de libertate, să se realizeze doar în

---

¹ *Idem.*

² *Idem.*

³ A.D. Băncilă, *Op. cit.*, p. 15.

⁴ I. Oancea, *Drept execuțional penal*, Ed. All, București, 1996, p. 5.

conformitate cu dispozițiile Codului penal, ale Codului de procedură penală, ale legilor de executare și ale altor reglementări în materie.¹

Este binecunoscută dictonul latin *nullum crimen sine lege* și *nulla poena sine lege*, la care se adaugă cel execuțional-penal, **nullum supplicium sine lege** (nicio executare fără lege).

Principiul legalității induce o rigoare deosebită în activitatea organelor, instituțiilor și autorităților implicate, cu competențe în domeniul executării sancțiunilor penale, pentru că influențează și celelalte principii care reglementează domeniul, în scopul de a înlătura arbitrariul, abuzul și amatorismul din această activitate deosebit de importantă în arhitectura ordinii de drept.²

Noțiunea de *lege* care este cuprinsă în denumirea principiului aici în discuție trebuie să fie interpretată în sens larg, neputând fi limitată doar la actele normative omonime, care emană de la parlament, ori la ordonanțele de guvern similare ca nivel legilor, adică legislația **primară**. În activitatea execuțional penală trebuie respectate și actele normative de nivel inferior legii sau secundare, chiar terțiare, adoptate în executarea și aplicarea legilor.³ De altfel prin această „ierarhizare” a actelor normative aplicabile materiei execuțional penale se propune un criteriu de ordonare în ceea ce a devenit în „labirintul legislativ”.

Același autor susține că prin **însăși legislația de nivel primar a domeniului face trimiteri exprese la actele normative de nivel inferior legii**, a căror respectare se impune.⁴

Ca o manifestare concretă a principiului legalității în executarea sancțiunilor de drept penal, punctăm faptul că acest domeniu social este

---

¹ În țara noastră, în Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cât și în Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

² A.D. Băncilă, *Op. cit.*, p. 14.

³ *Ibidem*, p. 13.

⁴ Acte normative precum hotărâri de guvern, ordine de ministru, și chiar deciziile conducătorilor instituțiilor centrale implicate în executarea sancțiunilor de drept penal, dar și a directorilor stabilimentelor penitenciare și a serviciilor de probațiune, chiar a consilierilor de probațiune.

puternic reglementat, cu reguli cuprinse în acte normative de nivel primar referitoare la instituții fundamentale precum regimurile de executare, drepturile persoanelor sancționate, pârghiile de control în executare, dar și în acte normative inferioare legii, care pun în aplicare ori detaliază normele superioare până la aspecte de *reglaje extrafine*.¹

Ca exemplu, dacă recunoașterea dreptului la corespondență a persoanelor private de libertate și descrierea lui generală se regăsesc în art. 64 din Legea nr. 254/2013, detalierea modului de exercitare a acestui drept se regăsește în art.132 Regulamentul de aplicare a acestei legi, aprobat prin H.G. nr. 157/2016, dar cel mai fin detaliu în legătură cu dreptul în discuție se regăsește în Decizia Directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 488/ 2016 privind procedura de distribuire a materialelor destinate exercitării dreptului de petiționare, a dreptului la corespondență de către persoanele private de libertate aflate în *locurile de deținere din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor*.²

Principiul controlului judecătoresc

Potrivit **principiului controlului judecătoresc**, executarea sancțiunilor penale se face numai conform unor hotărâri judecătorești și se află permanent sub control judecătoresc, pricipiu ce apăsrea cu altă denumire în prima orientare.

Acest principiu a mai fost denumit, *principiul jurisdicționalității*,³ potrivit căruia activitatea execuțională este pornită și se desfășoară la inițiativa și sub supravegherea instanței de executare, care este competentă să soluționeze și incidentele la executare. În opinia autorului ce inițiază această succesiune a principiilor⁴, controlul judecătoresc în activitatea de executare a sancțiunilor penale implică o arie și mai largă, atât de competențe, cât și de autorități.

Astfel, legile de executare exprimă în mod explicit regula că executarea se face numai în temeiul unor hotărâri judecătorești, sau, în anumite

---

¹ A.D. Băncilă, *Op. cit.*, p. 14.

² Decizie nr. 488 din 24 iunie 2016, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/180254>.

³ M.I. Rusu, *Op. cit.*, p. 18.

⁴ A.D. Băncilă, *Op. cit.*, p. 14.

ipoteze, chiar a unor ordonanțe ale procurorului (spre exemplu, ordonanța de renunțare la urmărirea penală poate conține și obligația de a presta muncă în folosul comunității). Chiar și în acest din urmă caz, putem spune că, prin obligația de confirmare obligatorie¹ ori prin căile de atac ce intră în competența judecătorilor de cameră preliminară, este inclus temeiul judecătoresc.

Întreaga activitate a organelor administrative care au competențe în materia executării sancțiunilor penale este plasată sub controlul judecătorului delegat cu executarea, al judecătorului de supraveghere a privării de libertate ori a instanței, tocmai ca o garanție împotriva arbitrarului, a abuzurilor, a subiectivismului.

Principiul oficialității

Principiul oficialității presupune că toate demersurile prin care se tinde spre asigurarea executării sancțiunilor penale, adică a conformării indivizilor la conduitele prescrite se realizează automat, *ex officio*, fără a fi nevoie ca partea interesată să solicite acest lucru. Ca atare, hotărârile judecătorești devenite executorii, sunt puse *de îndată* în executare de către judecătorul delegat, cu concursul organelor de poliție, a administrației penitenciarelor, sau a serviciilor de probațiune.

Mai mult, oficialitatea nu se rezumă doar la etapa punerii în executare, ci se întinde pe tot parcursul executării, tocmai pentru că toate autoritățile implicate sunt obligate să-și îndeplinească atribuțiile, astfel încât să asigure conformarea, executarea în cadrul legal al sancțiunilor.

În literatura de specialitate se atrage atenția că acest principiu nu funcționează doar în sens defavorabil celui sancționat, ci și în favoarea acestuia. Spre exemplu, nu doar punerea în executare a pedepsei închisorii se realizează din oficiu, ci și analiza acestuia în comisia de liberări condiționate (cu scopul de a oferi o libertate anticipată).

Spre deosebire de principiul oficialității din dreptul procesual penal, principiul oficialității din domeniul execuțional penal nu cunoaște nicio excepție, neexistând nicio ipoteză în care persoana vătămată să poată interveni ori înlătura executarea sancțiunii aplicate făptuitorului.²

---

¹ *Idem.*

² A.D. Băncilă, *Op. cit.* p. 15.

Principiul inevitabilității, este în opinia autorului menționat, în strânsă legătură cu cel al oficialității, cu care concură la asigurarea unei efectivități concrete a justiției penale¹ Acest principiu cunoaște însă și excepții, limitări în anumite ipoteze de aplicare (ex. amânarea sau întreruperea executării).

Principiul umanismului executării ce apare menționat în toate manualele de Drept execuțional penal, subsumează un set de reguli, ridicate la rang de principii de legiuitor ori de alți autori, precum principiul respectării demnității umane, principiul interzicerii torturii, principiul nediscriminării, toate reflectând influența curentului de umanizare a pedepselor, inițiat în sec. al XVIII-lea de C. Beccaria.²

Umanismul în executarea sancțiunilor penale se manifestă printr-o mulțime de dispoziții normative care garantează că în perioada în care făptuitorul se află în executarea unei pedepse ori a unei alte sancțiuni de drept penal nu i se vor aplica tratamente abuzive, specifice răzbunării.

Regăsim și în manuale de acum aproape 20 ani mențiuni și secțiuni cu referire la acest principiu. Avem în vedere cursul prof. Zidaru, din 1997 care subliniază „*caracterul umanitar al executării pedepsei cu închisoarea* „,³

Principiul umanismului executării interzice pedepsele corporale ori supunerea persoanelor sancționate la suferințe (care pot fi gradate ca intensitate, pornind de la adresarea nerespectuoasă față de persoanele sancționate până la abuzuri, torturi și alte tratamente nedemne).

*Concret, legislația execuțional penală impune (mai ales, în cazul pedepselor și a măsurilor privative de libertate) reguli stricte pentru autoritățile care au competențe în domeniul executării atât în ceea ce privește măsurile de imobilizare, cât și cele de disciplinare, pe care le obligă la asigurarea unei hrăniri și a unei cazări adecvate a persoanelor sancționate, la evitarea stigmatizării acestora, în general, la a se abține de a provoca suferințe mai mari decât cele pe care executarea sancțiunilor penale le presupun prin ele însele.*⁴

¹ *Ibidem*, p. 16.

² Cesare Beccaria Bonesana, Wikipedia, disponibil la adresa: https://ro.wikipedia.org/wiki/Cesare_Beccaria_Bonesana, pagină accesată la data de 22.07.2025.

³ P. Zidaru, *Op. cit.*, p. 34.

⁴ *Idem*.

Prof. Băncilă continuă pledoaria despre principiul umanismului arătând că a stat la baza elaborării standardelor de detenție¹, iar aceste standarde s-au reflectat în România, urmare a Deciziei-pilot Rezmiveș și alții, în Legea nr. 169/2017 ce se referă la măsuri compensatorii² pentru deținuții care au executat pedespe privative de libertate în condiții neadecvate de cazare.³ Din cauza unor aplicări extensive a acestei legi, a fost abrogată doi ani mai târziu.⁴

În acest sens, Principiul umanismului presupune respectarea demnității umane, persoanele condamnate nu trebuie să fie tratate inuman în locurile de executare. Introducerea acestui principiu s-a impus ca urmare a aderării României la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante. Respectarea principiului analizat presupune dreptul persoanei la demnitate (art. 4 din Legea nr. 254/2013 și art. 5 din Legea nr. 253/2013), dar și la integritate psihică și fizică (art. 5 din Legea nr. 254/2013).

Personalul din locurile de executare trebuie să preîntâmpine suferința cauzată de unii condamnați altora și să se preocupe de prevenirea acestora, într-o „lume”, acea „lume” în care uneori nici legislația și nimeni nu te poate feri de nimic.

Principiul individualizării executării, prezent și în prima orientare, necesită câteva observații, comentarii. În primul rând, chiar dacă individualizarea executării are și o natură administrativă⁵, fiind o extensie a principiului individualizării sancțiunilor de drept penal, este supusă cenzurii judecătorești.

O serie de norme oglindesc prezența și necesitatea aplicării acestui principiu în materia execuțional penală. Avem în vedere normele care

---

¹ Ca reguli cristalizate la nivel internațional care își propun să oblige statele să asigure condiții umane de executare a pedepselor și măsurilor privative de libertate.

² Lege care a modificat și completat Legea nr. 254/2013, respectiv a introdus un nou articol 55 indice 1.

³ Lege nr. 169 din 14 iulie 2017, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/191305>.

⁴ Lege nr. 240 din 19 decembrie 2019, disponibil la adresa: <https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/00000G2R8DARBHEDW2G2GHD37UR4GHZA>.

⁵ A.D. Băncilă, *Op. cit.*, p. 18.

reglementează regimurile de executare a pedepselor și măsurilor privative de libertate¹, deopotrivă, din normele care conferă consilierilor de probațiune prerogative de individualizare postsentențială a executării măsurilor de probațiune, dar și din normele care permit liberarea condiționată etc.²

Deopotrivă coordonate ale individualizării executării pedepsei cu închisoarea regăsim în lucrarea renumitului autor Petrache Zidaru, deși la acel moment era în vigoare vechea lege de executare, Legea nr. 23/1969, cu cele trei dimensiuni: legală, judiciară și administrativă.³

Multitudinea instrumentelor de adaptare a executării la particularitățile persoanei sancționate transformă treptat individualizarea într-o veritabilă personalizare a executării. Avem în vedere faptul că organele cu atribuții în executare operează cu instrumente precum *Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică*⁴ și *Planul de supraveghere*,⁵ care induc o individualizare administrativă detaliată, care tinde mai mult către o personalizare cu miza reducerii riscului de recidivă.⁶

Această *individualizare cu nuanțe de personalizare* are menirea de a asigura succesul executării prin raportarea la o serie de criterii care să

---

¹ Implicite, sistemul progresiv și sistemul regresiv în stabilirea și modificarea acestora.

² *Idem*.

³ P. Zidaru, *Op. cit.*, p. 36.

⁴ *Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică este un document programatic și dinamic* prevăzut de Legea nr. 254/2013, care cuprinde programele și activitățile recomandate deținutului, ținând cont de ariile de intervenție prioritare și de oferta de programe și activități educative, de asistență psihologică, asistență socială existentă la nivelul unității de deținere, revizuit periodic și la nevoie, în funcție de concluziile evaluărilor periodice, din perspectivă educațională, psihologică și socială.

⁵ Potrivit art. 14 din Regulamentul de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 252/2013 privind organizarea serviciului de probațiune, aprobat prin H.G. 1079/2013, modificat și completat prin H.G. nr. 603/2016 se prevede obligativitatea pentru consilierul de probațiune – manager de caz de a întocmi Planul de supraveghere.

⁶ I. Chiș, *Pedepsele penale necarcerale ale secolului XXI*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009, p. 22.

particularizeze, adaptând condițiile de executare la persoana sancționată, ca premisă indispensabilă pentru a se obține rezultatul preventiv și reeducativ propus.

Principiul profesionalizării în activitatea de asigurare a executării¹ se referă, în principal, la asigurarea tuturor condițiilor pentru ca pedepsele și celelalte sancțiuni penale să fie întocmai executate de către profesioniști din ce în ce mai specializați în domeniu (magistrați, personal din penitenciare).

Astfel, în ceea ce privește pe magistrați ne referim la cele două categorii delimitate de Codul de procedură penală și de legea specială. Prima categorie, **judcătorii delegați cu executarea**, chiar dacă este folosită particula „delegat”, conform regulii specializării este nevoie să fie judecători pregătiți, cu experiență în materia execuțional -penală. Există și instanțe de judecată în care judecătorii care pronunță hotărâri definitive devin ulterior, judecători delegați cu executarea în propriile dosare care s-au aflat spre judecare (ex. judecătoria sect.4).

Cea de-a doua categorie de magistrați, „**judecătorul de supraveghere a privării de libertate**” constituie, de asemenea, o reflectare a acestui principiu, îndemnând și susținând profesionalizarea.

În ceea ce privește celelalte profesii implicate, putem observa cu ușurință din rapoartele de activitate ale DNP și ANP că atât consilierii de probațiune², cât și toate categoriile de lucrători din penitenciare³ participă la numeroase training-uri sau proiecte ce implică asimilarea de noi cunoștințe conform noilor legi sau potrivit modificărilor legislative, dar și noi abilități generate de impactul digitalizării, al noilor standarde etc.

---

¹ A.D. Băncilă, *Op. cit.*, p. 19.

² *Art. 12 din Legea nr. 252/2013, personalul care își desfășoară activitatea în cadrul sistemului de probațiune trebuie să aibă o pregătire de specialitate în acord cu responsabilitățile stabilite prin lege în sarcina acestuia și trebuie să urmărească, în derularea activității, atingerea unor standarde înalte de profesionalism.*

³ Standarde înalte de calificare se prevăd și pentru categoria polițiștilor de penitenciare conform legii nr. 145/2019³ privind statutul acestei categorii profesionale, lege ce stabilește o serie de condiții necesare pentru atingerea acestora.

Un ultim principiu propus în cadrul celei de-a doua orientări este **principiul implicării comunității**. Activarea și implicarea comunității în activitatea de executare a sancțiunilor penale, mai ales a celor neprivative de libertate, **reprezintă un nou curent de externalizare a executării**¹. Comunitatea poate fi implicată, într-o anumită măsură, și în executarea sancțiunilor privative de libertate, existând numeroase exemple de activități (prestarea muncii, urmarea unor forme de pregătire profesională, desfășurarea de activități culturale și sportive) care au loc în afara penitenciarelor, în locații aferente comunității.²

În final, cel mai important principiu este principiul legalității executării sancțiunilor de drept penal. Este unul dintre principiile fundamentale ale tuturor ramurilor de drept, prevăzut și în Constituția României.

Totodată, reținem că aceste principii, clasificate sau nu, acționează ca un sistem, se întrepătrund în activitatea concretă și numai din rațiuni didactice, de analiză au fost studiate separat.

Concluzii

Toate drepturile și libertățile de care se bucură deținuții sau persoanele internate (în centre de detenție sau centre educative) sunt atent monitorizate atât de specialiștii din sistem (Direcția Inspecție penitenciară – DIP și Serviciul Audit Public Intern- SAPI de la nivelul ANP), cât și de instituția Avocatul poporului, deopotrivă de unele ONG-uri.

Principiile constituționale din România sunt esențiale pentru protejarea drepturilor condamnaților, chiar și atunci când sunt supuși unei pedepse privative de libertate, căci ele definesc cadrul în care statul trebuie să garanteze respectarea demnității, libertății și integrității persoanei, inclusiv pentru cei aflați în detenție. Aceste principii sunt reglementate de **Constituția României** și de normele internaționale, cum ar fi **Convenția Europeană a Drepturilor Omului** (CEDO), care influențează direct legislația națională, dar pot fi ușor corelate și cu principiile Dreptului execuțional penal, detaliate mai sus.

În România, drepturile constituționale ale condamnaților, dar și cele prevăzute în legislația specială sunt garantate prin diverse norme

---

¹ A.D. Băncilă, *Op.cit.*, p.19.

² *Ibidem*, p. 20.

tocmai pentru a se asigura respectarea demnității acestora ci în perioada executării pedepsei. Aceste drepturi se aliniază la standardele internaționale, precum **Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, și vizează protejarea condamnaților de abuzuri și garantarea/facilitarea accesului lor la reabilitare și reintegrare socială. Totodată, drepturile acestora nu sunt absolute și pot fi restrânse doar în mod justificat, în cadrul legii, și în scopul menținerii ordinii și siguranței în penitenciare.

Totuși dacă ne raportăm la cele mai importante principii: legalității, umanismului și individualizării, principii enumerate sub o denumire apropiată în ambele orientări, vom constata că, de fapt, normele prin care ne raportăm la executarea sancțiunilor privative de libertate, dar deopotrivă la individualizarea acestora (legală, judecătorească sau administrativă) au în centru omul, grija pentru respectarea demnității acestuia, pentru evitarea abuzurilor, a nedreptăților dincolo de zidurile penitenciarului.

Practic, raportându-ne și la celelalte principii, dar și în timp (aplicând temeni de comparație), modul în care a evoluat legislația în domeniu (Cod penal, Cod procedură penală, legislația specială), modul în care se execută fiecare pedeapsa privativă de libertate, luând în considerare chiar și condițiile de detenție, formarea personalului, programele/activitățile diferite și diferențiate din penitenciare, toate aceste elemente, deloc de neglijat, demonstrează o preocupare constantă, chiar accentuată, de a motiva intrinsec deținuții pentru a depăși conotațiile acestei etichete, de a-și depăși cunoștințele, deprinderile, atitudinile cu care au intrat în acest sistem închis și de a deveni mai responsabili după plecarea din penitenciar, mai asumați în luarea deciziilor, mai maturi, mai empatici, mai vigilenți etc.

Așadar, dacă am realiza o „piramidă” a principiilor Dreptului execuțional penal, poate că am așeza în vârful acesteia principiul umanismului, având în vedere prezentările detaliate ale unor principii și argumentele de ordin practic analizate pe parcursul lucrării.

Bibliografie

- Băncilă A.D., *Drept execuțional penal*, Ed. Universul juridic, Curs universitar, București, 2023.
- Chiș I., *Pedepsele penale necarcerale ale secolului XXI*, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009.

- Oancea I., *Drept execuțional penal*, Ed. All, București, 1996.
- Rusu M.I., *Drept execuțional penal*, Ed. Hamangiu, București, 2015.
- Sima C., *Drept execuțional penal*, Ed. Hamangiu, București, 2010.
- Zidaru P., *Drept execuțional penal*, Ed. Press Mihaela, București, 1997.
- Amnesty International, <https://www.amnesty.org/en/>
- Cesare Beccaria Bonesana, Wikipedia, https://ro.wikipedia.org/wiki/Cesare_Beccaria_Bonesana.
- Conferința anuală a Rețelei Academiiilor de Pregătire Penitenciară din Europa (EPTA), 2025, <https://anp.gov.ro/scoala-nationala-de-pregatire-a-agentilor-de-penitenciar-targu-ocna>.
- European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), <https://www.coe.int/ro/web/cpt>.
- Rapoarte ale Avocatului Poporului, ale APADOR-CH, alte Inspecții și controale, <https://anp.gov.ro/despre-anp/rapoarte-si-studii/rapoarte-apador-ch-inspectii-si-controale>.
- Structura Organizatorică a Administrației Naționale a Penitenciarelor, <https://anp.gov.ro/wp-content/uploads/2025/02/Organigrama-ANP-pt-site-02.2025.pdf>.
- The APT works for societies without torture. Every day. Across the world., <https://www.apt.ch>.
- Legea nr. 169 din 14 iulie 2017, <https://Legislatie.Just.Ro/Public/Detaliidocument/191305>.
- Legea nr. 240 din 19 decembrie 2019, <https://Legislatie.Just.Ro/Public/Formaprintabila/00000g2r8darbhedw2g2ghd37ur4ghza>.
- Legea nr. 254 din 19 iulie 2013, <https://Legislatie.Just.Ro/Public/Detaliidocument/150699>.
- Decizia nr. 488 din 24 iunie 2016, <https://legislatie.just.ro/Public/Detaliidocument/180254>.

CELERITATEA JUSTIȚIEI PENALE – PILON ESENȚIAL AL ORDINII ȘI SIGURANȚEI PUBLICE

Lector univ. dr. Elisabeta BOȚIAN¹

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Unul dintre obiectivele politicii penale care a stat la baza adoptării actualului Cod de procedură penală îl reprezintă accelerarea duratei procedurilor penale, astfel încât procesul penal să fie mai rapid, mai eficient și să implice costuri mai reduse. Celeritatea proceselor penale răspunde în primul rând necesității de a garanta dreptul fundamental al persoanei la un proces echitabil, desfășurat într-un termen rezonabil, dar, în același timp, reprezintă o componentă esențială pentru menținerea stării de echilibru social care caracterizează climatul de ordine și siguranță publică.*

În acest sens, au fost adoptate instituții noi (acordul de recunoaștere a vinovăției, procedura camerei preliminare, renunțarea la urmărire penală, contestația privind durata procesului penal), au fost perfecționate instituții deja existente (plângerea împotriva soluțiilor procurorului, judecata în cazul recunoașterii învinuirii, procedura dării în urmărire) ori chiar s-a renunțat la unele dintre ele (s-a redus numărul gradelor de jurisdicție, a fost eliminată procedura flagrantă). Unele dintre aceste soluții legislative inovative au contribuit în mod decisiv la atingerea dezideratului menționat, acela de reducere a duratei procedurilor penale (acordul de recunoaștere a vinovăției, judecata în cazul recunoașterii învinuirii), în timp ce altele, printr-o reglementare deficitară, necorectată până în prezent au produs un efect contrar sau au fost lipsite de efectul scontat (procedura camerei preliminare, contestația privind durata procesului penal).

---

¹ Adresă de email Autor: elisabeta.botian@ulbsibiu.ro

Restabilirea unui climat de încredere în eficiența justiției penale ca indicator important al ordinii și siguranței sociale impune adaptarea, perfecționarea ori chiar renunțarea la acele instituții procesual-penale care s-au dovedit inoperante, putându-se lua în discuție inclusiv resuscitarea pe baze moderne, actuale a unor proceduri care s-au dovedit utile, rapide și puțin costisitoare.

Cuvinte-cheie: *justiție penală, celeritate, dreptul la un proces echitabil.*

Introducere

Funcționarea normală, eficientă și rapidă a justiției penale poate fi considerată un indicator important al stării de echilibru și legalitate ce caracterizează siguranța publică, contribuind în mod efectiv la construirea unui climat de încredere a cetățenilor în instituțiile statului.

Intrarea în vigoare a Codului de procedură penală, acum 11 ani, a creat premisele unei reformări reale și necesare a procesului penal, în condițiile în care printre obiectivele urmărite cu ocazia elaborării proiectului noului cod se regăseau „tergiversarea nejustificată a cauzelor și nefinalizarea dosarelor din motive procedurale”¹.

Pentru a elimina aceste inconveniente majore, au fost gândite și reglementate noi instrumente procesuale, dar, în ciuda bunelor intenții cu care a fost elaborat și adoptat acest cod, vom arăta că efectul unora dintre aceste noi instituții este contrar celui urmărit sau, în cel mai bun caz, ele sunt lipsite de relevanță, având cel mult un rol decorativ.

Din această perspectivă se impune ca aceste instituții să fie completate și adaptate la dezideratele unui proces penal echitabil, desfășurat într-un termen rezonabil.

Instrumentele procesual-penale menite să asigure celeritatea justiției penale

România, ca de altfel orice stat liber și democratic, are datoria să asigure tuturor cetățenilor posibilitatea exercitării nestingherite a drepturilor și libertăților fundamentale, iar, pentru a realiza acest lucru, este imperios necesar ca societatea să valorizeze importanța menținerii ordinii și siguranței publice.

---

¹ <http://www.cdep.ro/proiecte/2009/400/10/2/em412.pdf> și denumită în continuare „Expunerea de motive”.

Așa cum s-a afirmat în doctrină, „ordinea și siguranța publică constituie cel mai important complex de bunuri publice pe care statul, cu autoritatea sa administrativă le protejează”¹, iar în cadrul acestui complex de bunuri, un loc aparte revine serviciului public de justiție penală.

Gravele carențe ale proceselor penale din România au fost cauzate, în primul rând de menținerea nejustificată, în vigoare, a unei reglementări inadaptate la cerințele realității sociale care, deși a fost în mod repetat modificată după anul 1990, nu a reușit să satisfacă dezideratele unui sistem modern de justiție penală. Numeroasele intervenții legislative operate în timp asupra codului anterior nu au fost în măsură să asigure un cadru coerent și unitar, compatibil cu standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului și cu exigențele unui stat de drept, ceea ce a condus, în final, la pierderea încrederii cetățeanului în justiția penală, dar, în același timp, a evidențiat necesitatea stringentă a adoptării unui nou Cod de procedură penală.

Printre cele mai semnificative deficiențe care au marcat desfășurarea proceselor penale în România se numără: durata excesivă a procedurilor, tergiversarea nejustificată a soluționării cauzelor, impedimentele procedurale în finalizarea dosarelor, supraîncărcarea activității desfășurate în parchetele și instanțele din țară, consumul ridicat de resurse umane, temporale și financiare și jurisprudența neunitară². Toate aceste tare ale justiției penale se repercutează asupra membrilor societății, generând ecouri profund negative, resimțite în costurile umane considerabile implicate: grave consecințe în plan personal, familial, psihologic, social și economic în cazul proceselor tergiversate din motive pur procedurale, stres prelungit impus de durata excesivă a proceselor penale, perspective incerte de rezolvare a conflictelor penale și diluarea percepției publice asupra represiunii penale ca mijloc eficient de restabilire a ordinii sociale încălcate prin comiterea faptelor de natură penală.

Adoptarea unui nou Cod de procedură penală³, urmată de intrarea sa în vigoare la data de 1 februarie 2014, a marcat începutul unei ample

---

¹ Nelu Niță, *Managementul excelenței în instituțiile de ordine și siguranță publică*, Editura Tehnopress, Iași, 2013, p. 82.

² „Expunerea de motive” a Codului de procedură penală

³ Legea nr. 135 din 1 iulie 2010, publicată în Monitorul Oficial nr. 486 din 15 iulie 2010.

reformele a sistemului judiciar penal, iar printre obiectivele urmărite se pot identifica: eficiența, calitatea, costul redus și celeritatea proceselor penale. Noile reglementări în materie procesual-penală menite să eficientizeze procesul penal antrenează în mod necesar și modificarea palpabilă a percepției cetățenilor față de acest important sector al vieții sociale.

Dintre obiectivele care au fost urmărite cu ocazia elaborării unei noi legislații procesual-penale, *celeritatea justiției penale* prezintă o deosebită semnificație, întrucât ea se constituie într-un pilon important al ordinii și siguranței publice, prin prisma rolului pe care represiunea penală îl are asupra restabilirii ordinii sociale tulburate de comiterea infracțiunilor.

În vederea transpunerii în practică a acestui obiectiv, în justiția penală au fost implementate mai multe instrumente procesual-penale, majoritatea acestora reprezentând soluții legislative noi, preluate din legislațiile similare ale altor state europene și adaptate caracteristicilor sistemului legislativ românesc.

Printre principalele instituții procesual-penale care au fost introduse în legislație cu rolul de a asigura celeritatea justiției penale menționăm: *contestația privind durata procesului penal, acordul de recunoaștere a vinovăției, camera preliminară și judecata în cazul recunoașterii învinuirii*.

Reglementată ca o procedură specială în cadrul procesului penal, *contestația privind durata procesului penal* a fost menită ca un remediu flexibil la tergiversarea soluționării cauzelor de către organele judiciare. La momentul adoptării Codului de procedură penală prin Legea nr. 135/2010¹, această instituție nu se regăsea printre procedurile speciale, ci a fost introdusă abia cu ocazia intrării în vigoare a codului, la 1 februarie 2014, în capitolul I¹, imediat după procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, întrucât fusese omisă de către comisia de redactare a proiectului (cum s-a întâmplat și cu reglementarea corespunzătoare căii ordinare de atac a contestației).

Procedura a instituit, în premieră, controlul judecătoresc deplin asupra ritmului și duratei de soluționare a cauzelor aflate în curs de urmărire penală, eliminând complet din competența procurorului rezolvarea

---

¹ Monitorul Oficial nr. 486 din 15 iulie 2010.

acestor aspecte. Indiferent dacă acea cauză se află în instrumentarea organelor de cercetare penală sau chiar a procurorului, asupra contestației formulate de către subiecții procesuali principali sau de către părți se va pronunța judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența de soluționare a cauzei în primă instanță. Contestația poate fi formulată și împotriva tergiversării judecării cauzelor, situație în care competența de soluționare va reveni instanței ierarhic superioare celei la care se află cauza pe rol.

Se observă însă că legiuitorul nu a reglementat expres și posibilitatea de contestare a duratei excesive a *camerei preliminare*, iar, în multe situații, această fază a procesului penal se prelungește cu mult peste termenul de 1 an instituit în privința cauzelor aflate în curs de judecată.

Explicația unei atari omisiuni se regăsește, apreciem noi, în concepția inițială a legiuitorului asupra etapelor procesului penal. Așa cum a fost conceput procesul penal în arhitectura actualului Cod de procedură penală, camera preliminară nu a fost considerată o etapă distinctă a procesului penal, fiind gândită ca o procedură intermediară, menită să realizeze verificarea competenței, a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală. De altfel, în doctrină, imediat după intrarea în vigoare a codului, au fost exprimate numeroase puncte de vedere în acest sens, iar unii autori consideră și în prezent că „verificarea legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată reprezintă doar o etapă procesuală a fazei de judecată a procesului penal și nu o fază procesuală distinctă, câtă vreme nu are aptitudinea de a stinge prin hotărârile adoptate, acțiunea penală”¹.

În favoarea concepției opuse că procedura camerei preliminare reprezintă o fază de sine stătătoare a procesului penal s-a pronunțat și Curtea Constituțională prin Decizia nr. 641/2014 care a statuat că „această nouă instituție procesuală nu aparține nici urmăririi penale, nici judecării, fiind echivalentă unei noi faze a procesului penal”².

---

¹ Ioan Neagu, Mircea Damaschin, *Tratat de procedură penală. Partea specială*, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 207.

² M. Of. nr. 887 din 5 decembrie 2014.

Indiferent de viziunea teoretică exprimată de doctrină în legătură cu natura juridică a acestei proceduri, se observă că legea nu a prevăzut posibilitatea contestării duratei camerei preliminare, dar apreciem că nimic nu ar putea împiedica procurorul ori părțile să formuleze o atare contestație privind durata procesului penal, ori de câte ori se apreciază că prelungirea acestei faze nu are un caracter rezonabil. Argumentul care ar putea fi folosit pentru a justifica o asemenea soluție este acela că în materie procesuală, extinderea aplicării legii prin analogie este necesară și posibilă ori de câte ori pentru situația concretă, nu există o reglementare, dar acea situație este asemănătoare cu unele deja reglementate¹. De altfel, practica judiciară recentă a îmbrățișat acest punct de vedere și a soluționat, prin admitere, contestații formulate împotriva duratei excesive a camerei preliminare, apreciindu-se că o atare contestație îndeplinește condițiile de admisibilitate din moment ce „este îndeplinită cerința de trecere a unui interval de 1 an de la data trimiterii în judecată”, chiar dacă tehnic vorbind, acea cauză nu se afla încă în faza de judecată, așa cum pretind dispozițiile art. 488¹ alin. 3 lit. b din C.proc.pen.², ci doar în faza camerei preliminare.

O atare extindere a dispozițiilor procesual penale în materia contestației privind durata procesului penal este însă binevenită, întrucât supli-nește lacunele de reglementare și contribuie la asigurarea celerității judecării cauzelor penale, neexcluzând faza camerei preliminare de sub controlul termenului rezonabil al procedurilor, cu atât mai mult cu cât practica judiciară a înregistrat situații regretabile de prelungire a fazei camerei preliminare cu mult peste durata recomandată de dispozițiile legale (chiar și 2-3 ani).

Revenind la instituția contestației privind durata procesului penal, dincolo de bunele intenții cu care a fost concepută reglementarea, este de observat că eficiența ei practică rămâne limitată în condițiile în care nu există posibilitatea aplicării unor sancțiuni specifice (de exemplu, luarea cauzei și repartizarea ei unui alt organ de urmărire penală ori altui judecător), ori de câte ori organul responsabil de tergiversarea

¹ Gheorghe C. Mihai, *Fundamentele dreptului. Argumentare și interpretare în drept*, Editura LUMINA LEX, București, 1999, pp. 325-326.

² Încheierea nr. 63/2021 din 17-nov-2021 a Tribunalului Sălaj, în <https://www.sintact.ro>, pagină accesată la data de 10.07.2025.

procesului penal nu se conformează dispozițiilor date prin încheierea de admitere. În acest fel, constatarea că în cauză a fost depășită durata termenului rezonabil va avea o simplă valoare declarativă, de multe ori fără consecințe efective în ceea ce privește accelerarea procedurii și sancționarea comportamentului.

Sigur că nu poate fi exclus faptul că în planul răspunderii disciplinare ar putea interveni sancționarea persoanei responsabile de tergiversare, dar nu vor exista consecințe concrete în cauzele individuale în care se constată acest fenomen.

O altă instituție menită să asigure celeritatea procesului penal este *acordul de recunoaștere a vinovăției*, care constă, în esență, în încheierea unei înțelegeri între procuror și inculpatul care își recunoaște vinovăția în săvârșirea unor infracțiuni pentru care este cercetat. Această instituție a împrumutat elemente din alte sisteme de drept care au recurs la această modalitate de soluționare a cauzelor, cum ar fi dreptul penal american, dreptul penal francez ori cel penal german. Prin modul concret în care este reglementat, acordul de recunoaștere a vinovăției asigură accelerarea judecării cauzelor, deoarece poate fi încheiat imediat după punerea în mișcare a acțiunii penale, adică atunci când există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există vreun caz de împiedicare a punerii în mișcare ori a exercitării acțiunii penale. Aplicabilitatea sa este restrânsă la acele infracțiuni pentru care legea prevede ca pedeapsă, amenda ori amenda alternativ cu închisoarea de cel mult 15 ani.

În prezent, instituția poate fi folosită fără excepție de către orice inculpat persoană fizică (minor sau major) ori persoană juridică, deși la momentul adoptării codului, acesta interzicea în mod expres (dar nejustificat), încheierea acordurilor de vinovăție de către inculpații minori și se aveau în vedere doar infracțiunile pedepsite cu cel mult 7 ani închisoare. După 2 ani de la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 135/2010¹ au fost operate modificări privitoare la titularii acordului de recunoaștere a vinovăției (fiind incluși și inculpații minori), precum și cu privire la condițiile de încheiere a acordului, mărindu-se limita maximă a pedepsei

---

¹ O.U.G. nr. 18/2016, publicată în Monitorul Oficial nr. 389 din 23 mai 2026.

pentru faptele care pot face obiectului unui astfel de acord, la 15 ani închisoare.

Agrearea de către inculpat a unui astfel de instrument va accelera soluționarea cauzei în condițiile în care urmărirea penală va fi simplificată, iar ulterior nu se va mai parcurge camera preliminară, ci acea cauză va ajunge direct în fața instanței de judecată, care se va pronunța asupra acordului, după ascultarea procurorului și a părților asistate de avocat. De asemenea, se elimină contradictorialitatea întrucât semnatarii acordului au convenit deja în cursul urmăririi penale cu privire la vinovăția în săvârșirea faptelor și pedeapsa aplicabilă, iar instanța va verifica doar dacă obiectul și condițiile acordului au fost respectate și dacă nu cumva soluția agreeată este prea blândă față de gravitatea faptei și pericolozitatea infractorului ori chiar nelegală.

Pe de altă parte, recurgerea la o astfel de procedură va procura inculpatului avantajul reducerii limitelor de pedeapsă cu o treime în cazul închisorii și cu o pătrime în cazul amenzii. În cazul inculpaților minori, fie se va alege o măsură educativă neprivativă de libertate mai ușoară, fie durata prevăzută de lege pentru măsurile educative privative de libertate va fi redusă cu o treime.

Judecata în cazul recunoașterii învinuirii a fost consacrată definitiv în actualul cod, după o perioadă experimentală, declanșată în 2012, cu ocazia modificării anteriorului Cod de procedură penală, când această instituție nouă a permis accelerarea reală a fazei procesuale a judecării.

Acceptarea de către inculpat, în totalitate, a faptelor imputate va produce efecte semnificative asupra modului în care se desfășoară judecata: nu se mai readministrează probele acceptate de părți, deja administrate în cursul urmăririi penale, ci se vor administra doar probele cu înscrisuri, încuviințate; se poate proceda la schimbarea încadrării juridice a faptei/faptelor săvârșite; această modalitate de desfășurare a judecării este permisă chiar și pentru fapte sancționate cu pedepse peste 15 ani de închisoare (limita maximă prevăzută pentru procedura acordului de recunoaștere a vinovăției), singura excepție reprezentând-o infracțiunile sancționate cu pedeapsa detențiunii pe viață; acceptarea de către inculpat a acestei proceduri va conduce la reducerea limitelor speciale ale pedepsei cu aceleași fracțiuni ca și în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției; recunoașterea de către inculpații minori a

învinuirii va antrena aceleași consecințe asupra alegerii măsurii educative și asupra limitelor pe care se vor dispune măsurile educative privative de libertate ca și acelea reglementate pentru acordul de recunoaștere a vinovăției.

Concluzii

Pe lângă avantajele evidente procurate inculpaților de *acordul de recunoaștere a vinovăției* și *judecata în cazul recunoașterii învinuirii*, decurgând în principal din reducerea limitelor de pedeapsă sau ale măsurii educative privative de libertate, nu pot fi neglijate nici celelalte beneficii de ordin social, economic și psihologic care decurg din utilizarea acestor proceduri:

- ordinea de drept încălcată prin comiterea infracțiunii se restabilește într-un timp mai scurt și cu costuri financiare și umane mai reduse;
- acceptarea de către inculpat a condițiilor concrete de tragere la răspundere penală și chiar a însăși pedepsei aplicate umanizează procesul penal;
- participarea activă a inculpatului la încheierea acordurilor de recunoaștere a vinovăției și la *judecata* în baza recunoașterii învinuirii promovează și susține activ demnitatea persoanei;
- consecințele inerente și inevitabile ale aplicării pedepsei asupra inculpatului și asupra familiei sale sunt atenuate întrucât sunt percepute ca necesare în condițiile asumării răspunderii penale;
- echilibrul social este restabilit cu promptitudine, iar ecoul negativ al faptelor comise se estompează mai rapid, în condițiile în care opinia publică percepe că justiția penală funcționează, inculpatul și-a recunoscut vinovăția și dreptatea a fost înfăptuită;
- sentimentul de siguranță publică derivat din eficiența activității de realizare a justiției se reinstalează în rândul membrilor societății, atât sub aspect obiectiv, cât și sub aspect subiectiv.

Dacă în ceea ce privește aceste instrumente procesuale, obiectivul constând în celeritatea justiției penale a fost îndeplinit, nu același lucru se poate susține în cazul *contestației privind durata procesului penal*. Se impun cât mai rapid, modificări de substanță ale acestei instituții,

astfel încât admiterea unei astfel de contestații să producă efecte reale asupra reducerii duratei de soluționare a cauzelor, legea trebuind să prevadă și consecințe concrete în eventualitatea nerespectării dispozițiilor date prin încheierea de admitere.

Din aceeași perspectivă, considerăm că durata *procedurii în camera preliminară* poate fi criticată cu ajutorul contestației privind durata procesului penal, fiind vorba de o situație tipică de extindere a aplicării legii prin analogie, permisă în materie procesuală.

Promptitudinea represiunii penale reprezintă un indicator de seamă pentru buna funcționare a justiției și elimină suspiciunile de corupție și lipsă de obiectivitate, creând un cadru satisfăcător din punct de vedere social, pentru exercitarea plenară a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Bibliografie

Mihai C. Gheorghe, Fundamentele dreptului. Argumentare și interpretare în drept, Editura LUMINA LEX, București, 1999.

Neagu Ioan, Damaschin Mircea, Tratat de procedură penală. Partea specială, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2018.

Niță Nelu, Managementul excelenței în instituțiile de ordine și siguranță publică, Editura Tehnopress, Iași, 2013.

Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală.

Hotărârea Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea NCP, NCPP, precum și pentru completarea art. 31 alin. 1 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

<http://www.cdep.ro>.

<https://www.sintact.ro>

PROTECȚIA VICTIMELOR INFRAȚIUNILOR ÎN PROCEDURILE PENALE

Lector univ. dr. Daniela Maria CZIKA¹

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Situația juridică a victimelor infracțiunilor a cunoscut o evoluție oscilantă, determinată, în mare măsură, de politicile penale adoptate în decursul timpului, de la calitatea de parte în procesul penal, cu drepturi procesuale limitate, la cea de subiect procesual principal, care are vocația de a obține protecție din partea statului, în vederea minimizării sau înlăturării consecințelor negative suferite ca urmare a infracțiunii săvârșite. Asigurarea acestei protecții prin mijloace de natură procesual penală nu este suficientă, astfel că a fost instituit un sistem suplimentar de măsuri de protecție a drepturilor și intereselor victimelor, care să ofere informații, asistență, consiliere și suport și pe plan social, medical, psihologic, economic. Având la îndemână aceste instrumente legale, victima dobândește un rol activ în procesul de soluționare a conflictului dintre ea și autorul infracțiunii, putând obține o reparație rapidă a prejudiciului material, financiar, emoțional ori social suferit.*

Implicarea autorităților judiciare și a altor autorități ale statului, a comunității în general, în procesul de reparare a prejudiciului, produs victimei, determină o responsabilizare mai accentuată a infractorului dar și o implicare activă și concretă a comunității în reintegrarea socială a victimei și în reabilitarea infractorului.

Cuvinte-cheie: *victima infracțiunii, justiție restaurativă, măsuri de protecție, persoană vătămată.*

---

¹ Adresă de email Autor: daniela.czika@ulbsibiu.ro

Introducere

Victimele infracțiunilor, calificate atât de plastic în literatura de specialitate ca fiind „marii uitați ai justiției penale”¹, au reprezentat de-a lungul timpului o reală provocare pentru legislația penală, generând intervenții legislative și proceduri judiciare specifice. Toate acestea au avut ca scop transformarea victimelor din simpli participanți la procesul penal, în adevărați actori, cu rol principal în demersul judiciar de tragere la răspundere penală a autorilor infracțiunilor. Un factor important în acest proces l-a reprezentat implementarea, pe plan internațional, a principiilor justiției restaurative adoptate de Adunarea Generală a ONU în 1985 sub denumirea „Principiile fundamentale ale justiției pentru victimele criminalității și ale abuzului de putere” și a „Principiilor fundamentale privind utilizarea programelor de justiție restaurativă în materie penală” adoptate de Organizația Națiunilor Unite în 2002.

Promovat pe plan internațional și adoptat de majoritatea legislațiilor penale europene, modelul justiției restaurative schimbă perspectiva și prioritățile urmărite în cadrul procesului penal, de la necesitatea tragerii la răspundere a celui care a încălcat legile statului, la repararea prejudiciului produs victimei infracțiunii, punând astfel accent pe latura umană, prin implicarea activă atât a victimei cât și a infractorului în rezolvarea conflictului creat. Potrivit acestora, victima și infractorul dobândesc un rol principal în procesul penal, implicându-se activ în rezolvarea conflictului, accentul fiind pus pe repararea prejudiciului cauzat victimei prin responsabilizarea directă a infractorului și prin implicarea directă a acestuia și a comunității în procesul de reabilitare și prevenție.

Principiile justiției restaurative se bazează pe negociere, mediere, reparație, responsabilitate, voluntariat, spirit comunitar, remediere și prevenție timpurie², infracțiunea reprezentând, în principal, un prejudiciu

---

¹ M. Voicu, Regimul juridic al protecției victimelor infracțiunilor. Drept internațional, drept comparat și drept intern, <https://www.juridice.ro> articol din 30.08.2024, pagină accesată la data de 09.05.2025.

² S.M. Rădulescu, C. Dâmboeanu, „Evaluări privind eficacitatea implementării justiției restaurative în România”, în *Revista română de sociologie* nr. 1-2/2008, p. 111, <https://www.revistadesociologie.ro>, pagină accesată la data de 10.05.2025.

adus victimei, și doar în subsidiar o încălcare a normei juridice penale care determină intervenția forței de constrângere a statului pentru tragerea la răspundere penală a infractorului.

Obiectivele urmărite în cadrul programelor de justiție restaurativă sunt centrate pe acoperirea nevoilor tuturor celor care au fost afectați de săvârșirea unei infracțiuni, pe asumarea responsabilității infracțiunii, pe reabilitarea infractorului și prevenirea recidivei acestuia, dar și pe accelerarea și eficientizarea procesului de tragere la răspundere penală a autorului infracțiunii.

Modelul justiției restaurative a fost implementat legislativ în multe state (de ex. Norvegia, Olanda, Marea Britanie, Germania, Belgia, Franța, Elveția, Italia, Statele Unite, Canada, Australia, Noua Zeelandă) fiind privit ca o alternativă viabilă la sistemul justiției retributive, iar eficiența dovedită a modelului medierii dintre autor, victimă și comunitate a determinat recunoașterea și adoptarea acestuia la nivel european. Astfel, în Franța „justiția restaurativă a intrat în codul de procedură penală prin legea din 15 august 2014 referitoare la individualizarea pedepselor și întărirea eficacității sancțiunilor penale. Pentru a încuraja însușirea pe scară largă a acestui sistem de către profesioniști, o circulară din 15 martie 2017 a venit să precizeze implementarea acestuia. Scopul prezentei circulare este de a clarifica relația dintre justiția penală și justiția restaurativă, de a preciza cadrul normativ și, în final, de a defini principiile și condițiile de implementare a măsurilor justiției restaurative”.¹ La rândul său, Regatul Unit a promulgat în 22 februarie 1990 „Carta Victimei: Declarația drepturilor victimelor crimei”, document prin care se urmărește acordarea de drepturi suplimentare victimelor, ca urmare a prejudiciului fizic, moral și material cauzat prin săvârșirea unei infracțiuni.

Principalul avantaj al programelor de justiție restaurativă constă în reconsiderarea poziției victimei, întrucât îi dă acesteia „posibilitatea de a-și exprima părerea despre agresiunea suferită și despre modalitatea concretă de reparare a prejudiciului. Studiile efectuate până în prezent asupra programelor de justiție restaurativă au demonstrat o

---

¹ Theodora Georgiana Nicolăescu, Justiția restaurativă – o paradigmă a justiției, 13.12.2022, www.juridice.ro, pagină accesată la data de 11.06.2025.

mai mare probabilitate ca victima să primească reparație decât în cazul sistemului clasic de justiție. De asemenea, în cadrul programelor de justiție este implicată comunitatea care este (chiar dacă în unele cazuri indirect) afectată de infracțiune. În același timp, studiile au demonstrat un grad mai înalt de satisfacție a participanților (victime, infractori), reducerea sentimentului de insecuritate, precum și un grad mai scăzut de recidivism în cazul infractorilor care au participat la ședințele de justiție restaurativă.”¹

Cadrul legislativ european și internațional privind protecția victimelor

În acest context, la nivel european au fost adoptate acte normative prin care se propun măsuri care să asigure un sprijin real și concret victimelor infracțiunilor, să le permită accesul la justiție, la despăgubiri, dar și la asistență și protecție. Astfel, Convenția Consiliului Europei privind despăgubirea victimelor infracțiunilor violente² abordează situația acestor victime din perspectiva necesității despăgubirii lor pentru întregul prejudiciu suferit prin săvârșirea infracțiunii.

Recomandarea Comitetului de Miniștri nr. (85)11³, constatând că sistemul tradițional de justiție penală sporește problemele victimelor infracțiunilor și afectează încrederea acestora în eficiența sistemului, propune statelor să-și revizuiască legislația și practica pentru a se garanta respectarea drepturilor și demnității victimelor în procedurile penale.

Decizia cadru nr. 220/2001 privind statutul victimelor în cadrul procedurilor penale⁴ urmărește apropierea normelor și practicilor privind statutul și principalele drepturi ale victimelor, dar și la apărarea

---

¹ Institutul Național de Criminologie, Programe de justiție restaurativă în lumea contemporană (Analiză documentară), pag. 83, <https://criminologie.org.ro>, pagină accesată la data de 11.06.2025.

² Adoptată la Strasbourg, la data de 24.11.1983, <https://legislatie.just.ro>, pagină accesată la data de 13.06.2025.

³ Adoptată la data de 28.06.1985, <https://rm.coe.int>, pagină accesată la data de 13.06.2025.

⁴ Adoptată de Consiliul Uniunii Europene la data de 21.03.2001, în vigoare până la 14.11.2012, <https://eur-lex.europa.eu>, pagină accesată la data de 13.06.2025.

intereselor acestora nu doar în cadrul procedurii penale, ci și în procedura de asistență a acestora, înainte și după desfășurarea procedurii penale, în vederea diminuării efectelor infracțiunii. Decizia definește noțiunile de „victimă”, „procedură penală”, „mediere în cauze penale”, recomandând statelor să garanteze drepturile și interesele legitime ale victimelor în cadrul procedurii penale prin audierea acestora, administrarea de probe, interogarea lor doar în măsura necesității procedurii, informarea și asistența juridică, protecție în ceea ce privește siguranța și viața privată, imaginea victimei, sugerând, de asemenea, promovarea medierii în cazul infracțiunilor pentru care este adecvată această procedură. În vederea implementării cu succes a măsurilor propuse, se recomandă formarea profesională a persoanelor care intervin în procedură și care au contact cu victimele, fiind vizați, în principal, agenții de poliție și practicienii dreptului.

Recomandarea Consiliului Europei nr. 19 din 1999 privind medierea în materie penală¹, încurajează participarea activă și personală a victimei, a infractorului și a altor persoane afectate de infracțiune la procedura penală și implicarea comunității, cu scopul de a diminua consecințele infracțiunii și de a-l responsabiliza pe autor, dar și de a facilita reinsertia socială și reabilitarea acestuia.

Recomandarea Comitetului de Miniștri (2006)² privind asistența acordată victimelor infracțiunilor, conturează sfera noțiunii de „victimă”, făcând distincție între victimele directe și victimele indirecte, definind, de asemenea, noțiunile de „victimizare repetată” și „victimă secundară”.

Directiva nr. 2012/29/UE³ de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității își propune să revizuiască principiile stabilite anterior în materia statutului victimelor în procedurile penale și să stabilească standarde superioare în această direcție, indiferent de statutul juridic de participant la procedurile penale statuat de fiecare legislație penală în parte. În acest fel se urmărește participarea activă și eficientă a victimei la procedura pe-

¹ Adoptată de Comitetul de Miniștri la data de 15.09.1999, <https://rm.coe.int/romanian-compendium-2015>, pagină accesată la data de 13.06.2025.

² Adoptată la data de 14.06.2006, <https://rm.coe.int>, pagină accesată la data de 13.06.2025.

³ Adoptată la Strasbourg la data de 25 octombrie 2012.

nală iar momentul de debut al unei proceduri penale ar trebui considerat a fi cel la care se formulează o plângere penală. De la acest moment victimele ar trebui să primească informații, sprijin, asistență și protecție.

Reglementări interne și măsuri de protecție în dreptul procesual penal român

Potrivit legislației noastre procesual penale, victima unei infracțiuni poate participa la procesul penal în calitate de persoană vătămată, parte civilă sau de martor, aceasta pierzând calitatea de parte în cadrul procesului penal, devenind doar subiect procesual principal. În acest fel, în actuala reglementare procesual penală, „nu se mai poate considera că persoana vătămată este subiect activ al acțiunii penale”.¹ Ea poate declanșa urmărirea penală, poate obține protecția unui drept cu caracter civil prin constituirea de parte civilă, însă nu poate obține o răzbunare personală prin intermediul autorităților statului, după cum clarifică și Curtea Europeană a Drepturilor Omului.²

În acest context, drepturile și obligațiile procesuale ale victimei în procesul penal se circumscriu calității procesuale pe care aceasta o adoptă în cadrul procesului penal. Cu toate acestea, majoritatea măsurilor reglementate de legislația internă pentru a proteja drepturile și interesele victimelor sunt comune acestei categorii, indiferent de calitatea pe care o au în procesul penal.

Astfel, unul din drepturile fundamentale în cadrul mecanismului legal intern de protecție a victimelor infracțiunilor, armonizat în concordanță cu standardele convenționale, este *dreptul la informare*, știut fiind faptul că, în lipsa unor informații complete și pertinente, exercitarea unui drept devine iluzorie. Ca atare, în cadrul procedurilor penale, această informare trebuie să vizeze, în principal, procedurile privitoare la formularea și susținerea unei plângeri penale, rolul și gradul de implicare al victimei în aceste proceduri, asistența juridică de care poate beneficia, autoritățile competente.

---

¹ M. Udroi, *Procedură penală. Partea generală*, Ediția 4, Editura C.H.Beck, București, 2017, p. 67.

² Cauza Perez contra Franței, 47287/99 din 12 feb 2004, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-61629%22%5D%7D>.

În acest sens, dispozițiile art. 111 alin. 2 lit d Cod procedură penală, consacră dreptul persoanei vătămate, la începutul primei audieri, să fie încunoștințată despre dreptul de a formula plângere prealabilă și de a se constitui parte civilă. În paralel, Legea privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor nr. 211/2004¹ reglementează, între măsurile de protecție, și informarea făcută de către organele judiciare, sau de către instituțiile statului având ca obiect măsurile de sprijin și protecție. În acest sens, organele judiciare au obligația de a încunoștința victimele infracțiunilor cu privire la tipul de sprijin pe care victimele îl pot primi și din partea cui, informații de bază privind accesul la asistență medicală sau alt tip de asistență specializată, inclusiv asistență psihologică, organul de urmărire penală la care pot face plângere, dreptul la asistență juridică și instituția unde se pot adresa pentru exercitarea acestui drept, condițiile și procedura pentru acordarea asistenței juridice gratuite, drepturile procesuale ale persoanei vătămate și ale părții civile, condițiile și procedura pentru a beneficia de măsurile de protecție reglementate de art. 113 cod procedură penală, dar și de măsurile de protecție privitoare la martori.

Pentru a eficientiza comunicarea informațiilor amintite mai sus, este reglementată și implementarea unei linii telefonice gratuite și permanente pusă la dispoziția victimelor infracțiunilor, dar și o procedură de publicare a acestor informații pe paginile de internet ale unităților de poliție, ale parchetelor și ale instanțelor de judecată.

În ceea ce privește demararea și desfășurarea procedurii penale, legislația internă, în concordanță cu legislația comunitară, reglementează dreptul victimei de a formula plângere prealabilă, de a se constitui parte civilă, de a fi încunoștințată cu privire la desfășurarea procedurii, drepturi care reflectă poziția activă a victimei în procesul penal. De altfel, prin OUG nr. 18/2016² este reglementată „obligația procedurală pozitivă a organelor de urmărire penală de a proceda de îndată la audierea persoanei vătămate, imediat ce sunt sesizate în

---

¹ Publicată în M. Of. nr. 505 din 4 iunie 2004, modificată prin OUG nr. 24/2019 și Legea nr. 272/2024.

² Adoptată ca urmare a transpunerii Directivei nr. 2012/29/UE, și publicată în M.Of nr. 389 din 23 mai 2016.

legătură cu săvârșirea unei infracțiuni, chiar dacă victima nu a formulat plângere penală sau plângere prealabilă; ca excepție, în cazurile în care audierea de îndată nu este posibilă aceasta trebuie realizată ulterior fără însă întârzieri nejustificate”.¹ În acest fel, se urmărește obținerea unei declarații cât mai complete la un moment imediat următor celui comiterii faptelor, pentru a se evita, pe cât posibil, omiterea unor aspecte importante dar și posibilele imixțiuni ce ar putea interveni ulterior în declarația părții vătămate. Tot pentru acuratețea și prezervarea materialului probator dar și pentru evitarea unei revictimizări ulterioare determinate de noi reauidieri, codul reglementează și obligația înregistrării audio sau audiovideo a declarației persoanei vătămate, atunci când aceasta solicită expres acest lucru sau atunci când organul de urmărire penală apreciază drept necesară înregistrarea, în măsura în care înregistrarea este posibilă.

Pe parcursul desfășurării procesului penal, victima are dreptul de a ridica excepții, de a propune probe și de a pune concluzii, precum și de a fi informată cu privire la punerea în libertate a inculpatului privat de libertate sau a celui care a evadat. Acest din urmă drept a fost implementat prin dispozițiile Legii nr. 272/2024² cu scopul protejarea victimei împotriva unor posibile acte de răzbunare din partea inculpatului. Alături de acest drept, legislația procesual penală stabilește un ansamblu de măsuri de protecție dedicate victimelor (indiferent de calitatea lor procesuală) între care unele au caracter procesual iar altele caracter extraprocésual, toate fiind însă menite să protejeze victima din punct de vedere fizic, psihic, social, economic. Astfel, dispozițiile art 113 cod procedură penală extind aplicabilitatea măsurilor de protecție reglementate de articolele 126 și 127 cod procedură penală în favoarea martorilor amenințați și victimelor infracțiunilor care participă la proces în calitate de persoană vătămată, parte civilă sau martor vulnerabil, atunci când e necesară protecția vieții private, a demnității acestora, sau atunci când eliberarea sau evadarea autorului infracțiunii pot periclita viața privată, demnitatea victimei sau îi pot produce un prejudiciu. În

---

¹ Mihail Udroui, *Op. cit.* p. 331.

² Publicată în M.Of nr. 1103 din 5 noiembrie 2024, care modifică și completează Legea nr. 211/2004.

categoria acestor măsuri de protecție intră: supravegherea, paza locuinței, asigurarea unei locuințe temporare, protecție în cursul deplasărilor – asigurate atât în faza de urmărire penală cât și în faza de judecată – dar și proceduri specifice de audiere – prin intermediul mijloacelor audio-video, cu distorsionarea vocii și imaginii, audierea sub pseudonim, audierea în ședință nepublică.

O altă categorie de măsuri adoptate ca urmare a modificărilor aduse legii protecției victimelor infracțiunilor vizează anonimizarea datelor privitoare la victimele infracțiunilor, în cadrul procedurilor penale, scopul acestor măsuri fiind acela de a proteja demnitatea, viața privată a acestora, dar și de a evita o eventuală victimizare socială a acestora. Sub acest aspect, vor fi anonimizate numele victimelor, domiciliul sau reședința acestora, a membrilor familiilor acestora, în toate dosarele penale dar și în cele civile care au ca temei un dosar penal, inclusiv în faza de executare silită, măsură aplicată pe portalul instanțelor de judecată și prin crearea de mape speciale ce conțin datele neanonimizate, mape neaccesibile publicului și gestionate doar de grefele instanțelor.

Alături de aceste măsuri de protecție cu caracter general, Codul de procedură penală cuprinde, la art. 111 alin. 6¹ norme de procedură specifice audierii persoanelor vătămate cu nevoi specifice de protecție. În această categorie ar putea fi incluse victimele minore, victimele criminalității organizate, ale traficului de persoane, ale violenței sau exploatării sexuale, ale violenței în familie sau ale infracțiunilor comise pe criterii de discriminare ori victimele cu dizabilități. Scopul acestor măsuri este acela de a oferi un grad ridicat de protecție acestor categorii dar și de a evita victimizarea secundară și repetată. În această categorie de măsuri care pot fi dispuse de către organele judiciare, în condițiile în care nu sunt afectate drepturile și interesele părților și nu se aduce atingere bunei desfășurări a procesului penal, intră audierea persoanei vătămate în incinte concepute sau adaptate acestui scop, audierea prin intermediul sau în prezența unui psiholog sau a altui specialist în consilierea victimelor, audierea de către aceeași persoană ori audierea prin videoconferință la locul unde victima beneficiază de

---

¹ Modificat prin Legea nr. 217/2023, publicată în M.Of. nr. 634 din 11 iulie 2023.

locuință temporară. În cazul infracțiunilor care au ca victime minori precum și în cazul infracțiunilor de violență în familie, trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile și a celor privitoare la viața sexuală, Codul de procedură penală introduce regula audierii victimelor infracțiunilor de către persoane de același sex din cadrul organului de cercetare penală iar ca excepție audierea sau reaudierea de către o persoană de sex diferit, însă cu acordul avocatului și al unui psiholog sau specialist în consilierea victimelor. În cazul audierilor în fața judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată, această regulă a audierii este greu de respectat, dată fiind separarea funcțiilor judiciare, continuitatea completului de judecată și repartizarea aleatorie a cauzelor.

În cazul victimelor minore este instituită obligativitatea înregistrării audierii prin mijloace tehnice audiovideo, iar în caz de imposibilitate prin mijloace audio, aceste înregistrări evitând posibilitatea unor reaudieri repetate, cu consecința revictimizării, asigurând, totodată, caracterul echitabil al procedurii, din perspectiva dreptului la apărare al inculpatului.

O altă măsură specifică procedurii de audiere a victimei minore este cea a audierii acestuia în prezența unui psiholog, alături de părinții, sau tutorele minorului, sau reprezentantul instituției căreia i-a fost încredințat minorul spre creștere și educare ori al autorității tutelare sau a unei rude cu capacitate deplină de exercițiu. Prin instituirea unei sfere largi de persoane care au vocația de a asista la audierea unei victime minore se urmărește respectarea deplină și efectivă a drepturilor și intereselor minorului, dar și corectitudinea și echitabilitatea procedurii.

Alături de aceste garanții suplimentare oferite de legislația internă în materia procedurii în cazul victimelor minore, judecarea acestor categorii de cauze de urgență și cu precădere dau posibilitatea finalizării într-un timp optim și eficient a conflictului a cărui victimă este minorul, astfel încât traumatizarea acestuia să fie limitată iar implicarea lui în procedurile judiciare cât mai redusă.

În același sens, al eficientizării procesului penal, sunt și dispozițiile introduse recent în legea procesual penală privitoare la valoarea probantă a declarațiilor persoanei vătămate date organului judiciar care a înregistrat plângerea acesteia și cărora li se conferă calitatea de

mijloace de probă, chiar dacă au fost administrate înainte de începerea urmăririi penale. În același context al audierii victimelor infracțiunilor, se impune ca, pe parcursul procedurilor judiciare, numărul audierilor să fie cât mai redus, contactul vizual al victimei cu agresorul să fie restrâns, să fie respectată viața intimă și demnitatea victimelor, să se înlăture posibilitatea difuzării publice a informațiilor de natură să ducă la identificarea victimelor copii.

Tot acest ansamblu de măsuri menite să protejeze victimele infracțiunilor în cadrul procedurilor judiciare, vin în completarea celor instituite inițial prin Legea nr. 678/2001¹ care reglementa norme procedurale derogatorii în materia audierii victimelor traficului de persoane, între care: ședințe de judecată nepublice, asistență juridică obligatorie, participarea reprezentanților Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane sau ai Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului.

Concluzii

Această evoluție legislativă, oglindită în modificările implementate în legislația comunitară, și, implicit, în legislația internă, exprimă preocuparea constantă de conturare a unui statut bine definit pentru o categorie procesuală vulnerabilă, care, pe lângă faptul că suportă consecințele infracțiunii a cărei victimă a fost, este nevoită să suporte și consecințele psihice, emoționale, economice și sociale ale unui proces penal. De altfel, scopul declarat al acestor modificări legislative este acela de a garanta participarea victimelor criminalității la procedurile penale, de a beneficia de informații, sprijin și protecție adecvată, în vederea valorificării cât mai depline a drepturilor și intereselor acestora. Pe de altă parte, aceste modificări legislative urmăresc să restabilească, atât cât este posibil, echilibrul afectat ca urmare a săvârșirii infracțiunii, extinzând sfera unor măsuri de protecție și asupra altor categorii de persoane care nu au suferit direct consecințele infracțiunii, dar care, dată fiind strânsa lor legătură cu victimele, suferă și ele prejudicii, de cele mai multe ori emoționale sau economice, în această categorie

---

¹ Publicată în M.Of nr.783 din 11 decembrie 2001.

fiind incluse victimele indirecte, anume, membrii familiei victimei decedate ca urmare a săvârșirii infracțiunii.

În ultimă instanță, prin conturarea unui statut bine definit pentru victimele infracțiunilor în cadrul procedurilor penale și prin delimitarea clară a drepturilor acestora, precum și prin asistența acordată lor prin persoane și servicii specializate, pe parcursul întregii proceduri, se poate garanta eficiența modelului justiției restaurative, în care victima și autorul infracțiunii își rezolvă, de pe poziții de egalitate, conflictul generat de săvârșirea infracțiunii, în fața unei terțe părți imparțiale.

Bibliografie

Udroiu M., *Procedură penală. Partea generală*, Ediția 4, Editura C.H.Beck, București, 2017.

Council of Europe Convention on the Compensation of Victims of Violent Crimes, Strasbourg, 24 November 1983.

Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime.

Recommendation Rec(2006)8 of the Committee of Ministers to member states on assistance to crime victims.

Recommendation No. R (99) 19 of the Committee of Ministers to member states concerning mediation in penal matters, adopted on 15 September 1999.

Council Framework Decision 2001/220/JHA of 15 March 2001 on the standing of victims in criminal proceedings.

Recommendation No. R (85) 11 of the Committee of Ministers to member states on the position of the victim in the framework of criminal law and procedure, adopted on 28 June 1985.

Legea nr. 272/2024 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul protecției victimelor infracțiunilor (titlul complet exact urmează a fi verificat în Monitorul Oficial; în prezent este folosit cu titlul scurt, dat fiind că nu ai indicat textul integral al legii).

Legea nr. 217/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, a Legii nr. 135/2010 privind

Codul de procedură penală și a Legii nr. 504/2002 a audio-vizualului.

Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, republicată.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

<https://criminologie.org.ro>

www.juridice.ro

<https://legislatie.just.ro>

<https://rm.coe.int>

<https://eur-lex.europa.eu>

<https://www.revistadesociologie.ro>

CONCEPTUL DE INFRAȚIUNE GRAVĂ, ÎN CONTEXTUL COOPERĂRII INTERNAȚIONALE

Lector univ. dr. Mihaela ROTARU¹

Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București
Facultatea de Poliție

Rezumat: Prezentul demers a apărut ca urmare a intrării în vigoare, la data de 3 mai 2025, a Legii nr. 51/2025 privind cooperarea polițienească internațională și pentru modificarea unor acte normative în domeniu, în care este definit conceptul de infracțiune gravă, prin raportare la un alt act normativ de la nivel național, și anume Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, dar și la un regulament de la nivelul Uniunii Europene, respectiv Regulamentul (UE) 2016/794 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 mai 2016 privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol) și de înlocuire și de abrogare a Deciziilor 2009/371/JAI, 2009/934/JAI, 2009/935/JAI, 2009/936/JAI și 2009/968/JAI ale Consiliului.

Considerăm analiza acestui concept cu atât mai importantă, cu cât trebuie să avem în vedere, pe de o parte, trăsăturile esențiale ale infracțiunii, după cum sunt acestea expres prevăzute în art. 15 alin. (1) Cod penal, și, pe de altă parte, existența unor instrumente care să asigure cooperarea internațională.

Cuvinte-cheie: infracțiune gravă, cooperare internațională, definiție legală, transpunere.

Introducere

Indiferent că avem în vedere cooperarea judiciară internațională sau cooperarea polițienească internațională, niciuna nu poate avea loc

---

¹ Adresă de email Autor: mihaelarotarumihaela@gmail.com

în absența unui cadru legal național actualizat și armonizat cu legislația de la nivel internațional.

Recent a intrat în vigoare Legea¹ nr. 51/2025 privind cooperarea polițienească internațională și pentru modificarea unor acte normative în domeniu. În acest act normativ, în contextul asigurării cadrului legislativ pentru realizarea obiectivului asumat prin chiar titlul său, se regăsesc definițiile legale ale unor sintagme care sunt utilizate în lege, printre care și definiția legală a sintagmei „infracțiune gravă”.

Potrivit art. 2 lit. k) din Legea nr. 51/2025, prin „infracțiune gravă” înțelegem „infracțiunea prevăzută la art. 97 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, republicată², cu modificările și completările ulterioare, și la art. 3 alin. (1) și (2) din Regulamentul (UE) 2016/794 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 mai 2016 privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol) și de înlocuire și de abrogare a Deciziilor 2009/371/JAI, 2009/934/JAI, 2009/935/JAI, 2009/936/JAI și 2009/968/JAI ale Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 135 din 24 mai 2016, cu modificările și completările ulterioare, denumit în continuare Regulamentul Europol”.

Observăm că în această definiție se face trimitere la două acte normative, dintre care unul de la nivel național și celălalt de la nivel european.

În cuprinsul Legii³ nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală regăsim la articolul indicat în definiția „infracțiunii grave”, o listă cu 32 de infracțiuni pentru care nu este nevoie de îndeplinirea condiției dublei incriminări în executarea de către autoritățile române a unui mandat european de arestare, cu respectarea condiției ca, indiferent de denumirea pe care o au în legislația statului emitent, să fie sancționate în legislația respectivului stat cu o pedeapsă sau cu o măsură de siguranță privată de libertate a cărei durată maximă este de cel puțin 3 ani.

¹ Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 384 din 30 aprilie 2025.

² <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/283488>, pagină accesată la data de 05.07.2025.

³ Republicată în Monitorul Oficial al României nr. 411 din 27 mai 2019, cu modificările și completările ulterioare.

Precizăm că sintagma „infracțiune gravă” este utilizată de patru ori¹ în cuprinsul Legii nr. 302/2004, însă în acest act normativ nu beneficiază de definiție legală. Chiar și în acest context, putem observa din norma juridică respectivă că infracțiunea gravă este, spre exemplu, cea de natură să alarmeze societatea sau cea care a avut un ecou profund defavorabil în opinia publică din România.

În Regulamentul² (UE) 2016/794 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 mai 2016 privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol) și de înlocuire și de abrogare a Deciziilor 2009/371/JAI, 2009/934/JAI, 2009/935/JAI, 2009/936/JAI și 2009/968/JAI ale Consiliului, nu este utilizată sintagma

---

¹ În art. 142 alin. (2) lit. j) din Legea nr. 302/2004, se precizează unul dintre cazurile în care o hotărâre judecătorească străină nu va fi recunoscută și pusă în executare, mai exact atunci când „persoana condamnată a comis o infracțiune gravă, de natură să alarmeze societatea, sau a întreținut relații strânse cu membri ai unor organizații criminale, de natură să facă îndoielnică reintegrarea sa socială în România”. În art. 148 alin. (5) lit. f) din Legea nr. 302/2004 se precizează că „persoana a fost condamnată pentru infracțiuni grave care au avut un ecou profund defavorabil în opinia publică din România”, acesta fiind unul dintre cazurile în care nu există obligativitatea de a transmite statului de executare a înscrisurilor și informațiilor necesare recunoașterii și punerii în executare a hotărârilor judecătorești sau a ordonanțelor penale, în stabilirea condițiilor pentru transferarea în statul de executare a persoanelor deținute în penitenciarele sau unitățile medicale din România. În art. 178 alin. (4) lit. f) din Legea nr. 302/2004 este stipulat că: „persoana a fost condamnată pentru infracțiuni grave care au avut un ecou profund defavorabil în opinia publică din România”, în privința condițiilor pentru transmiterea, în vederea executării, a hotărârii judecătorești străine și a lipsei obligației de a transmite statului de executare a hotărârii judecătorești și a certificatului. În art. 240 alin. (5) lit. f) din Legea nr. 302/2004 sunt prevăzute unele dintre faptele pentru care poate avea loc supravegherea transfrontalieră, și anume, „infracțiuni grave de natură sexuală, inclusiv violul și abuzul sexual asupra minorilor”.

² Publicat în Jurnalul Oficial L 135 din 24 mai 2016, cu modificările și completările ulterioare.

„infracțiune gravă”, ci cea de „criminalitate gravă”, enumerându-se în Anexa¹ nr. 1 a Regulamentului care sunt formele acesteia.

În Codul penal român, reprezentat de Legea² nr. 286/2009, fiind legea generală în materie, legiuitorul face vorbire despre conceptul de „gravitate a infracțiunii”³, dar nu și despre acela de „infracțiune gravă”. Este foarte importantă referirea la Codul penal deoarece, din perspectiva cooperării internaționale fie judiciară, fie polițienească, oferă cadrul de incriminare. În Expunerea de motive la Codul penal se regăsește unul dintre dezideratele legiuitorului de a crea prin intermediul acestui act normativ „o premisă a cooperării judiciare în materie penală bazată pe recunoaștere și încredere reciprocă”⁴.

Despre conceptul de „infracțiune gravă” în legislația națională

În art. 15 alin. (1) C.pen., regăsim trăsăturile esențiale ale infracțiunii astfel: „(...) fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o”. Gravitatea infracțiunii este un concept care este utilizat de legiuitor drept unul dintre criteriile, spre exemplu, pentru aplicarea de către instanță a pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi⁵, sau pentru publicarea hotărârii definitive de condamnare⁶, respectiv pentru stabilirea duratei sau a cuantumului pedepsei⁷. Mai mult, în Codul penal se regăsesc expres prevăzute criteriile care stau la baza evaluării gravității

---

¹ Regulamentul este disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02016R0794-20220628>, pagină accesată la data de 29.05.2025.

² Publicată în Monitorul Oficial al României nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare.

³ Spre exemplu, în art. 67 alin. (1), art. 70 alin. (1), art. 74 alin. (1), art. 75 alin. (2) lit. b) și art. 138 alin. (1) C.pen.

⁴ Secțiunea a 2-a pct. 2 obiectivul 5 din Expunerea de motive, disponibilă la: <https://www.cdep.ro/proiecte/2009/300/00/4/em304.pdf>, pagină accesată la data de 29.05.2025.

⁵ Art. 67 alin. (1) C.pen.

⁶ Art. 70 C.pen.

⁷ Art. 74 alin. (1) C.pen.

infracțiunii săvârșite și a pericolozității făptuitorului, în cuprinsul art. 74 alin. (1) C.pen., astfel: „**a**) împrejurările și modul de comitere a infracțiunii, precum și mijloacele folosite; **b**) starea de pericol creată pentru valoarea ocrotită; **c**) natura și gravitatea rezultatului produs ori a altor consecințe ale infracțiunii; **d**) motivul săvârșirii infracțiunii și scopul urmărit; **e**) natura și frecvența infracțiunilor care constituie antecedente penale ale infractorului; **f**) conduita după săvârșirea infracțiunii și în cursul procesului penal; **g**) nivelul de educație, vârsta, starea de sănătate, situația familială și socială”. Constatăm astfel că evaluarea gravității infracțiunii săvârșite este apanajul instanței de judecată, în funcție de criteriile amintite mai sus, pentru fiecare cauză dedusă judecătii în parte. Nu discutăm *a priori* de o infracțiune gravă, ci avem în vedere aprecierea *a posteriori* a gravității faptei în concret săvârșite.

De asemenea, legiuitorul utilizează și expresiile „diminuează gravitatea infracțiunii” și „infracțiunea săvârșită prezintă o gravitate redusă”, atunci când are în vedere, în primul caz, circumstanțele atenuante judiciare, potrivit art. 75 alin. (2) C.pen., și, în al doilea caz, condițiile renunțării la aplicarea pedepsei, conform art. 80 alin. (1) lit. a) C.pen. Observăm și cu acest prilej că gravitatea infracțiunii se apreciază de la caz la caz, în funcție de probatoriul administrat, în considerarea criteriilor regăsite în cod.

Potrivit art. 48 alin. (3) din Legea¹ nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, legiuitorul definește un termen sau o expresie atunci când, în contextul actului normativ respectiv înțelesul acelui termen sau al acelei expresii este unul diferit de cel obișnuit. Mai mult, se precizează în teza a doua a art. 48 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 că „în cazul în care frecvența unor astfel de termeni și expresii este mare, actul normativ trebuie să cuprindă în structura sa un grupaj de definiții sau o anexă cu un index de termeni”.

Revenind la dispozițiile Legii nr. 51/2025, constatăm că sintagma definită, și anume cea de „infracțiune gravă”, este utilizată o singură dată în lege, în cuprinsul art. 20 alin. (1), cu referire la cazurile în care

---

¹ Republicată în Monitorul Oficial al României nr. 260 din 21 aprilie 2010, cu modificările și completările ulterioare.

Centrul de Cooperare Polițienească Internațională¹ sau autoritățile competente române furnizează din proprie inițiativă informații punctelor unice de contact sau autorităților competente din alte state membre al Uniunii Europene. În raport de acest aspect, considerăm că, existența definiției legale pentru sintagma amintită mai sus nu este necesară, ținându-se cont de faptul că în legea penală generală gravitatea unei infracțiuni este lăsată la aprecierea instanței în funcție de anumite criterii, pe care le-am amintit mai sus.

Mai mult, deși definiția legală cuprinde referirea deopotrivă la art. 97 alin. (1) din Legea nr. 302/2004 și la art. 3 alin. (1) și (2) din Regulamentul (UE) 2016/794, mai departe în Legea nr. 51/2025 sunt precizări legate numai de infracțiunile din art. 97 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, în cuprinsul art. 33 alin. (1) și art. 34 alin. (1) lit. b), relative la urmărirea transfrontalieră, dar nu și de cele din art. 3 alin. (1) și (2) din Regulamentul amintit mai sus. În plus, se evidențiază în cuprinsul² Legii nr. 51/2025 nevoia de cooperare pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor, în general.

În cuprinsul art. 5 alin. (3) lit. a) și art. 44 alin. (2) din Legea nr. 302/2004 este utilizată sintagma „forme grave ale criminalității”.

Conceptul de „criminalitate gravă” se regăsește și în cuprinsul Regulamentului 2016/794. Un aspect interesant este că în Anexa 1 din acest din urmă act normativ sunt enumerate formele sale. Mai mult, în art. 20 alin. (3) lit. b) din același Regulament sunt menționate și „alte forme de criminalitate gravă”, după cum sunt acestea prevăzute în Decizia-cadru³ 2002/584/JAI a Consiliului. Această Decizie-Cadru a

---

¹ Potrivit art. 4 din Legea nr. 51/2025, Centrul de Cooperare Polițienească Internațională este o „structură fără personalitate juridică din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române (...) responsabilă la nivel național de coordonarea și facilitarea schimbului de informații în temeiul prezentei legi, cu excepția cazurilor în care prin acte normative se stabilesc atribuții specifice în sarcina altor autorități desemnate ca puncte naționale de contact în domeniul propriu de competență”.

² Ne referim aici la dispozițiile din art. 44, 45, 46 alin. (4) lit. b) și 47 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 51/2025.

³ Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre,

fost transpusă în legislația națională prin Titlul III din Legea nr. 302/2004¹, titlu în care este cuprins și art. 97.

În Regulamentul² (UE) 2018/727 al Parlamentului European și al Consiliului sunt utilizate și conceptele de „forme grave ale criminalității” și cel de „infracțiune gravă”, cu referire la faptele enumerate în Anexa I din respectivul act normativ. Astfel, cele două sintagme sunt sinonime. Analizând comparativ cele două liste de forme grave ale criminalității, cuprinse în Anexa I a fiecăruia dintre cele două regulamente amintite mai sus, există identitate.

Constatăm, pe această cale, că referirea în cuprinsul definiției infracțiunii grave din art. 2 lit. k) din Legea nr. 51/2025 la infracțiunile din art. 3 alin. (1) din Regulamentul 2016/794 este redundantă, fiind avute în vedere, în esență, aceleași infracțiuni ca și în art. 97 alin. (1) din Legea nr. 302/2004.

Considerăm că între conceptul de „criminalitate” și cel de „infracțiune” nu este identitate, în sensul în care, primul îl cuprinde pe cel de-al doilea, dar nu se confundă, sfera de cuprindere a criminalității fiind mai mare, incluzându-se toate faptele prevăzute de legea penală comise într-un anumit interval temporal, într-un anumit loc, după cum s-a reliefat și în literatura de specialitate³. Astfel, propunem de *lege ferenda*

---

publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 190 din 18 iulie 2002, cu modificările și completările ulterioare, disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:02002F0584-20090328>, pagină accesată la data de 30.05.2025.

¹ Pentru detalii, a se vedea Expunerea de motive a Legii nr. 302/2004, disponibilă la: <https://www.cdep.ro/proiecte/2004/300/70/7/em377.pdf>, pagină accesată la data de 06 iunie 2025.

² Regulamentul (UE) 2018/727 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală (Eurojust) și de înlocuire și abrogare a Deciziei 2002/187/JAI a Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L295 din 21.11.2008, cu modificările și completările ulterioare, disponibil la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:02018R1727-20231031>, pagină accesată la data de 30.05.2025.

³ Pentru detalii, a se vedea T. Amza, *Criminologie. Tratat de teorie și politică criminologică*, Editura Lumina Lex, București, 2002, p. 35; V. Cioclei, *Manual de criminologie*, ediția a 11-a, Editura C.H. Beck, București, 2024, p. 19.

utilizarea în cuprinsul Legii nr. 51/2025 și a conceptului de „criminalitate gravă”, concept regăsit și la nivel european, în regulamentele amintite mai sus, dar și la nivel național, în Legea nr. 302/2004. De asemenea, considerăm că sintagma „forme grave ale criminalității”, utilizată în cuprinsul Legii nr. 302/2004, nu trebuie înțeleasă în sensul de a restrânge sfera sa de cuprindere la cele 32 de infracțiuni regăsite în art. 97 alin. (1), acestea din urmă fiind enumerate numai pentru stabilirea tipurilor de infracțiuni la care nu este nevoie de îndeplinirea condiției dublei incriminări, nu pentru a considera că în afară de aceste tipuri de comportamente incriminate, nu mai pot fi și alte infracțiuni grave.

Înțelegem, din Expunerea de motive¹ a Legii nr. 51/2025, că aceasta transpune în legislația națională Directiva² (UE) 2023/977 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 2023 privind schimbul de informații dintre autoritățile de aplicare a legii ale statelor membre și de abrogare a Deciziei-cadru 2006/960/JAI a Consiliului. În conținutul acestei Directive, la art. 2 pct. 3, regăsim definiția sintagmei „infracțiune gravă” drept: „(a) o infracțiune astfel cum este menționată la articolul 2 alineatul (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului; (b) o infracțiune astfel cum este menționată la articolul 3 alineatul (1) sau (2) din Regulamentul (UE) 2016/794”. Cum infracțiunile din art. 2 alin. (2) din Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre au fost preluate în art. 97 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, acesta este motivul pentru care referirea în Legea nr. 51/2025, în privința infracțiunii grave, este făcută la Legea nr. 302/2004 și nu la Decizia-Cadru amintită mai sus.

Tot în Expunerea de motive a Legii nr. 51/2025 se precizează un alt aspect foarte important în demersul nostru, și anume acela că „formularea Directivei (UE) 2023/977 permite statelor membre să preia sau nu conceptul de autorizație judiciară în legislația de transpunere a

---

¹ Disponibilă la: <https://www.cdep.ro/proiecte/2025/000/00/3/em802.pdf>, pagină accesată la data de 06.06.2025.

² Disponibilă la: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32023L0977>, pagină accesată la data de 06.06.2025.

actului european vizat”¹. Avem în vedere faptul că transpunerea unui act normativ de la nivel european presupune și o adaptare a textului normativ național la instituțiile consacrate în legislația de la nivelul țării noastre. După cum nu este utilizată sintagma „autorizație judiciară” din Directivă în Legea nr. 51/2025 deoarece este o instituție cu un „înțeles specific cooperării judiciare în materie penală”², tot astfel, chiar dacă rămâne utilizată sintagma „infracțiune gravă”, reiterăm că nu era necesară preluarea definiției „infracțiunii grave” în textul Legii nr. 51/2025, deoarece este un concept deja utilizat la nivelul legislației noastre și nu au fost semnalate dificultăți în doctrină sau în practica judiciară în privința înțelegerii și aplicării sale la cauzele concrete.

Despre conceptul de „infracțiune gravă” în legislația altor state europene

În legislația unor state europene³ se utilizează conceptul de „infracțiune gravă” în chiar Codul penal și acest concept beneficiază de definiție legală. În legislația altor state europene⁴ nu se utilizează, și, pe cale de consecință, nu este definit.

Astfel, în art. 10 pct. 2 din Codul penal elvețian⁵ se prevede că „infracțiunile grave sunt infracțiuni care sunt pasibile de o pedeapsă privativă de libertate mai mare de trei ani”.

În art. 13 pct. 1 din Codul penal spaniol⁶ se prevede că „infracțiunile grave sunt acele infracțiuni pe care legea le pedepsește cu sancțiuni

---

¹ Pentru detalii, a se vedea: <https://www.cdep.ro/proiecte/2025/000/00/3/em802.pdf>, pagină accesată la data de 06.06.2025.

² Ibidem.

³ Avem în vedere, spre exemplu, Elveția, Spania și Germania.

⁴ Avem în vedere, spre exemplu, Italia și Portugalia.

⁵ Disponibil la: <https://legislationline.org/sites/default/files/2023-10/Criminal%20Code%20of%20the%20Swiss%20Confederation.pdf>, pagină accesată la data de 30.05.2025.

⁶ Disponibil la: https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Criminal_Code_2016.pdf, pagină accesată la data de 30.05.2025.

grave”. Sancțiunile grave sunt enumerate limitativ în art. 33 pct. 2 lit. a)-h) din Codul penal spaniol¹.

În secțiunea 12 alin. (1) din Codul penal german² se prevede că „infracțiunile grave sunt fapte ilegale care se pedepsesc cu o pedeapsă cu închisoarea de minim un an”.

În Codul penal italian³ se utilizează conceptul de „gravitate a infracțiunii”, la fel ca în Codul penal român.

Aceeași este situația și în Codul penal portughez⁴, în care se utilizează conceptul de gravitate a faptei și nu cel de „infracțiune gravă”.

Transpunerea dispozițiilor din legislația europeană în legislația națională este necesară pentru a avea un cadru legal adaptat nevoii de cooperare internațională, trebuind însă să se țină cont de specificul național.

Concluzii

Considerăm că nu este nevoie de o definiție a „infracțiunii grave” într-o lege distinctă de legea penală generală, respectiv Codul penal, deoarece, în primul rând, sintagma este utilizată numai într-un context anume, pentru o singură ipoteză reglementată în cuprinsul art. 20 alin. (1) din Legea nr. 51/2025, și, în al doilea rând, în țara noastră, aprecierea gravității unei infracțiuni se face de la caz la caz, în funcție de anumite criterii expres prevăzute în Codul penal. În al treilea rând, cum se prevede expres⁵ tot în Legea nr. 51/2025, scopul cooperării polițienești internaționale este acela al prevenirii infracțiunilor, în general, nu numai a celor de o anumită gravitate. În al patrulea rând,

---

¹ Pentru detalii, ibidem.

² Disponibil la: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p0122 pagină accesată la data de 30.05.2025.

³ Disponibil la: https://landwise-production.s3.us-west-2.amazonaws.com/2022/03/Italy_codice-penale_2016_ITALIAN-1.pdf, pagină accesată la data de 30.05.2025.

⁴ Disponibil la: https://legislationline.org/sites/default/files/2023-10/PORTUGAL_Criminal%20Code.pdf, pagină accesată la data de 30.05.2025.

⁵ Avem în vedere, spre exemplu, dispozițiile art. 44, 45, 47 alin. (1) din Legea nr. 51/2025.

trebuia preluată din Regulamentul 2016/794 în Legea nr. 51/2025 sintagma „criminalitate gravă”, deoarece conceptul de „infracțiune gravă” nu este nici definit, nici utilizat în respectivul Regulament. În sprijinul acestei propuneri este și utilizarea aceleiași sintagme în cuprinsul Legii nr. 302/2004.

În esență, legislația națională trebuie să conțină instrumentele, instituțiile care să permită cooperarea internațională, fie că vorbim de cea judiciară, fie de cea polițienească. Or, am arătat în cuprinsul lucrării diferențele, la nivel european, din perspectiva sancțiunilor aplicabile, în optica legiuitorului, privind conceptul de „infracțiune gravă”, concept consacrat în Codurile penale ale unora dintre statele europene. În Codul penal român, gravitatea infracțiunii are în vedere alte elemente, distincte de pedeapsa prevăzută de lege.

Bibliografie:

Amza, Tudor, *Criminologie. Tratat de teorie și politică criminologică*, Editura Lumina Lex, București, 2002.

Cioclei, Valerian, *Manual de criminologie*, ediția a 11-a, Editura C.H. Beck, București, 2024.

Regulamentul (UE) 2016/794 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 mai 2016 privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Aplicare a Legii (Europol) și de înlocuire și de abrogare a Deciziilor 2009/371/JAI, 2009/934/JAI, 2009/935/JAI, 2009/936/JAI și 2009/968/JAI ale Consiliului.

Regulamentul (UE) 2018/727 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală (Eurojust) și de înlocuire și abrogare a Deciziei 2002/187/JAI a Consiliului.

Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre.

Directiva (UE) 2023/977 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 2023 privind schimbul de informații

dintre autoritățile de aplicare a legii ale statelor membre și de abrogare a Deciziei-cadru 2006/960/JAI a Consiliului.

Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.

Legea nr. 286/2009 privind Codul penal.

Legea nr. 51/2025 privind cooperarea polițienească internațională și pentru modificarea unor acte normative în domeniu.

<https://landwise-production.s3.us-west-2.amazonaws.com/>.

<https://www.cdep.ro/>

<https://eur-lex.europa.eu/>

<https://www.gesetze-im-internet.de/>

<https://legislationline.org/>

<https://www.mjusticia.gob.es>

MINORITATEA CA LIMITĂ A RĂSPUNDERII PENALE, ÎNTRE PROTECȚIE JURIDICĂ, REALITĂȚI MEDICO-LEGALE ȘI IMPLICAȚII SOCIALE

Asist. univ. drd. **Lilioara-Alexandra OPRINCA-MUJA**¹

Dr. **Elena TOPÎRCEAN**

Prof. univ. dr. **Silviu MORAR**

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Medicină

Rezumat: Această lucrare explorează problematica minorității ca limită a răspunderii penale, dintr-o perspectivă complexă, juridică și medico-legală. Pornind de la cadrul normativ actual, care reglementează regimul răspunderii penale a minorilor (Cod Penal, art. 113-116), sunt detaliate condițiile în care minorii pot răspunde penal, tipurile de măsuri educative aplicabile, precum și rolul expertizei medico-legală psihiatrice.

În completare, prezentăm date evolutive extrase din cazuistica Serviciului Județean de Medicină Legală Sibiu, evidențiind tipologia infracțiunilor comise de minori, distribuția pe gen și mediu de proveniență, prezența tulburărilor de conduită, contextul socio-familial, precum și stabilirea existenței/inexistenței discernământului la momentul comiterii faptei.

Lucrarea include, de asemenea, o trecere în revistă a principalelor documente internaționale relevante în domeniu, subliniind importanța respectării interesului superior al copilului. Dorim să argumentăm faptul că sistemul de justiție juvenilă trebuie să se orienteze preponderent spre educație, reabilitare și reintegrare, iar stabilirea răspunderii penale să se fundamenteze pe

---

¹ Adresa de email Autor: lilioaraalexandra.muja@ulbsibiu.ro

o evaluare medico-legală riguroasă. Rezultatele susțin adoptarea unui model de intervenție interdisciplinar, preventiv și centrat pe nevoile reale ale minorilor.

Cuvinte cheie: minoritate, delincvență juvenilă, răspundere penală, prevenție, măsuri educative, interdisciplinaritate.

Introducere

Minoritatea, în dreptul penal contemporan, transcende granițele unei simple trăsături biologice sau psihologice, devenind o veritabilă limită juridică a răspunderii penale. Această particularitate determină o reglementare distinctă, adaptată vârstei și nivelului de dezvoltare psihosocială, care presupune tratamente diferențiate față de adulți și recunoașterea vulnerabilităților specifice vârstei juvenile. Codul penal român consacră această abordare printr-un sistem etapizat de răspundere penală a minorilor, fundamentat pe criterii de vârstă și pe evaluarea discernământului, expertiza medico-legală psihiatrică având un rol esențial în acest proces.

Pe lângă reglementările interne, România este parte la numeroase tratate internaționale privind protecția drepturilor copilului, care trasează liniile directoare ale unei justiții juvenile centrate pe interesul superior al copilului, reabilitare și reintegrare socială.

Lucrarea de față își propune o analiză integrată a minorității ca limită a răspunderii penale, prin corelarea perspectivei juridice cu cea medico-legală. Am procedat la trecerea în revistă atât a reglementărilor interne și internaționale relevante, cât și practicii judiciare și jurisprudenței CEDO în materia tratamentului minorilor. Totodată, am efectuat o analiză retrospectivă a expertizelor medico-legale psihiatrice realizate la nivelul Serviciului Județean de Medicină Legală Sibiu, reliefând profilul infrațional și psiho-social al minorilor evaluați. Prin această abordare, demersul susține necesitatea consolidării unui model de justiție juvenilă bazat pe prevenție, colaborare interdisciplinară și intervenții adaptate realităților sociale și psihocomportamentale ale minorilor.

Minoritatea în dreptul penal – delimitări teoretice și reglementare juridică

În dreptul român, minoritatea este reglementată dintr-o dublă perspectivă: civilă și penală. Din punct de vedere civil, minorul este persoana

sub 18 ani fără capacitate deplină de exercițiu, beneficiind de protecție juridică extinsă¹. În plan penal, Codul penal prevede un regim diferențiat al răspunderii minorilor în funcție de vârstă: sub 14 ani, neimputabilitate absolută; între 14 și 16 ani, răspundere condiționată de existența discernământului; peste 16 ani, răspundere penală deplină, dar cu un regim sancționator special².

Această etapizare reflectă echilibrul dintre protejarea copilului și nevoia de reacție socială față de delincvența juvenilă. Minorul este tratat nu doar ca o persoană vulnerabilă, ci ca un individ aflat în dezvoltare, pentru care reacția statului trebuie să fie educativă și integrativă³. Reglementările interne sunt armonizate cu dispozițiile internaționale, în special cu cele ale Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului, care consacră principiul interesului superior al copilului⁴.

Minoritatea constituie și o cauză legală de neimputabilitate, având un rol esențial în stabilirea răspunderii penale. Pentru minorii între 14 și 16 ani, imputabilitatea este condiționată de existența discernământului, dovedit prin expertiză medico-legală psihiatrică. Această abordare se întemeiază pe rațiuni psihologice, biologice și de politică penală, fiind diferită de capacitatea civilă de exercițiu^{5,6}.

---

¹ Codul civil din 17 iulie 2009 (Legea nr. 287/2009), articolele 37-43, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011, disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/226457>.

² Codul penal din 17 iulie 2009 (Legea nr. 286/2009), articolul 113, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/109855>.

³ L. Terec-Vlad, *Regimul juridic al minorității în dreptul penal*, București: Pro Universitaria, 2024. ISBN: 978-606-26-1929-9.

⁴ Convenția din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin Rezoluția 44/25, disponibilă la: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>.

⁵ V. Brutaru, „Tratamentul penal al minorului infractor în noul Cod penal” (Legea nr. 286/2009), *Studii de Drept Românesc*, 23(4), 2011, pp. 347–370.

⁶ G. Alecu, *Instituții de Drept Penal*. Constanța: Ovidius University Press, 2009, ISBN: 978-973-614-579-7.

Justiția juvenilă română se fundamentează pe principii moderne: interesul superior al copilului, subsidiaritatea intervenției penale, individualizarea măsurilor și celeritatea procedurilor^{1,2,3}. Politicile penale actuale încurajează o abordare integrată, interdisciplinară și orientată spre reabilitare, în detrimentul represiunii. Se promovează utilizarea măsurilor alternative la detenție, în special în cazurile minore sau la prima abatere. În concluzie, minoritatea ca instituție juridică reflectă un model normativ distinct, centrat pe prevenție, educație și reintegrare.

Măsurile educative aplicabile minorilor în dreptul penal român

Regimul sancționator aplicabil minorilor în dreptul penal român se distinge de cel destinat adulților, fiind centrat pe măsuri educative, nu pe pedepse penale clasice. Conform art. 114 C.pen., aceste măsuri au rolul de a preveni recidiva și de a favoriza reeducarea și reintegrarea minorului, fiind clasificate în două categorii: neprivative de libertate și privative de libertate. Măsurile neprivative de libertate includ: stagiul de formare civică, supravegherea, consemnarea la sfârșit de săptămână și asistarea zilnică, cu participarea la activități educative și de consiliere. Măsurile privative de libertate se aplică în cazuri grave sau de recidivă și presupun fie internarea într-un centru educativ, cu accent pe intervenții educaționale și psihosociale, fie într-un centru de detenție,

---

¹ Legea nr. 272 din 21 iunie 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014, disponibilă la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/157926>.

² V. Brutaru, „Răspunderea minorului în diferite țări europene”, *Revista Universul Juridic*, vol 6, 2015, pp. 10-34.

³ Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013, disponibilă la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/150548>.

ultima soluție, rezervată faptelor de o gravitate deosebită, dar păstrând totuși caracterul reeducativ, nu punitiv^{1,2,3}.

Aplicarea acestor măsuri este guvernată de principiul individualizării, instanța judecătorească analizând: gravitatea faptei, vârsta, gradul de maturitate, antecedentele, conduita și potențialul de reintegrare al minorului. Legea nr. 272/2004 și Convenția ONU privind Drepturile Copilului impun ca orice măsură să respecte interesul superior al copilului, iar măsurile privative de libertate să fie utilizate doar în mod excepțional^{4,5}.

Executarea acestora este reglementată prin Legea nr. 254/2013, care prevede un regim distinct pentru minori. În cazul celor neprivative, serviciile de probațiune elaborează planuri individualizate de supraveghere și colaborează cu familia, școala și comunitatea⁶. În cazul celor privative, centrele educative și de detenție oferă un cadru securizat, orientat spre reabilitare prin activități școlare, consiliere, terapie ocupațională și formare profesională.

---

¹ Codul penal din 17 iulie 2009 (Legea nr. 286/2009), publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, disponibil la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/109855>

² L. Terec-Vlad, *Regimul juridic al minorității în dreptul penal*, București, Pro Universitaria, 2024, ISBN: 978-606-26-1929-9.

³ T. Dima, AS.Nicolescu, *Drept penal. Partea generală. Ediția a 4-a*. București, Hamangiu, 2023. ISBN: 978-606-27-2184-8.

⁴ Legea nr. 272 din 21 iunie 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014, disponibilă la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/157926>, pagină accesată la data de 11.07.2025.

⁵ Convenția din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția 44/25, disponibilă la: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-n-rights-child>, pagină accesată la data de 11.07.2025.

⁶ Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013, disponibilă la: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/150548>, pagină accesată la data de 11.07.2025.

Instanțele de judecată au un rol central în dispunerea și monitorizarea măsurilor, în colaborare cu serviciile de probațiune, care furnizează rapoarte și asigură sprijin psihosocial. Autoritățile administrative și serviciile sociale contribuie la integrarea comunitară a minorilor, facilitând accesul la educație, consiliere și sprijin familial.

Așadar, eficiența măsurilor educative depinde de aplicarea lor individualizată și de colaborarea interinstituțională, într-un cadru orientat spre prevenție, educație și reintegrare socială.

Repere internaționale și jurisprudență CEDO privind răspunderea penală a minorilor

Reglementarea internațională a răspunderii penale a minorilor s-a consolidat progresiv, în contextul preocupării pentru protejarea drepturilor copilului și adaptarea justiției. Normele internaționale adoptate din a doua jumătate a secolului XX reflectă o orientare clară spre prevenție, educație și reintegrare, oferind un cadru esențial pentru armonizarea legislațiilor naționale și pentru orientarea jurisprudenței. Aceste instrumente creează o bază solidă pentru politicile de prevenire a delincvenței juvenile și pentru protecția minorilor în contact cu sistemul penal.

Deși nu reglementează în mod expres răspunderea penală a minorilor, Convenția Europeană a Drepturilor Omului (1950) cuprinde dispoziții fundamentale relevante pentru justiția juvenilă. Articolele 3, 5 și 6, privind interzicerea tratamentelor inumane, dreptul la libertate și la siguranță, precum și la un proces echitabil, au fost interpretate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului ca impunând adaptarea procedurilor judiciare la vârsta și vulnerabilitatea minorilor, în vederea unei protecții juridice sporite¹.

Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată în 1989 de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite, reprezintă un fundament al dreptului internațional în materie de protecție a copilului. Documentul consacră principiile interesului superior al copilului, nondiscriminării,

---

¹ Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, disponibilă la: https://www.echr.coe.int/documents/convention_eng.pdf, pagină accesată la data de 11.07.2025.

dreptului la opinie și la dezvoltare armonioasă, oferind detalii și despre standardele aplicabile minorilor în conflict cu legea: detenția doar ca ultimă soluție, tratament demn, separarea de adulți, garantarea apărării și promovarea reintegrării sociale¹.

Regulile de la Beijing (1985) reflectă o viziune modernă asupra justiției penale pentru minori, axată pe educație și reintegrare, în detrimentul represiunii. Ele promovează individualizarea sancțiunilor, proporționalitatea și măsurile alternative la detenție, precum consilierea sau medierea. Drepturile procedurale ale minorului sunt esențiale, în conformitate cu principiile interesului superior și ale justiției restaurative².

Regulile de la Havana (1990) stabilesc standarde internaționale pentru protecția minorilor privați de libertate, punând accent pe separarea de adulți, accesul la educație, servicii medicale și activități recreative. Ele garantează confidențialitatea și menținerea legăturii cu familia, având ca obiectiv diminuarea efectelor negative ale detenției și facilitarea reabilitării și reintegrării sociale³.

Regulile de la Tokio (1990) susțin extinderea sancțiunilor neprivative de libertate și promovarea unei justiții penale umaniste, încurajând aplicarea de măsuri precum medierea, consilierea sau munca în folosul comunității, adaptate situației fiecărui minor. Detenția este descurajată, în favoarea unei abordări menite să reducă stigmatizarea și recidiva⁴.

---

¹ Convenția din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția 44/25, disponibilă la: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>, pagină accesată la data de 11.07.2025.

² Ansamblul Regulilor standard minimale ale Națiunilor Unite în administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing), adoptate prin Rezoluția 40/33 a Adunării Generale a ONU din 29 noiembrie 1985, disponibil la: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-standard-minimum-rules-administration-juvenile-justice>, pagină accesată la data de 11.07.2025.

³ Regulile Națiunilor Unite pentru protecția minorilor privați de libertate (Regulile de la Havana).

⁴ Regulile Națiunilor Unite pentru protecția minorilor privați de libertate (Regulile de la Havana), adoptate de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția 45/113 din 14 decembrie 1990, disponibil la: <https://www.ohchr.org/en/>

Principiile de la Riyadh (1990) subliniază importanța prevenirii delincvenței juvenile prin politici sociale, educaționale și comunitare, axate pe incluziune și responsabilizarea minorului. Ele promovează intervenția timpurie, evitarea sancțiunilor disproporționate și implicarea activă a familiei și comunității în reducerea factorilor de risc asociați comportamentului infracțional¹.

Recomandarea CM/Rec(2003)20 a Consiliului Europei promovează o justiție juvenilă adaptată și centrată pe reintegrare, prin măsuri alternative la detenție și urmărirea penală. Se încurajează intervențiile intersectoriale, sensibile cultural, care să țină cont de vârsta, maturitatea și vulnerabilitățile minorilor. Se propune inclusiv extinderea tratamentului specific minorilor asupra tinerilor adulți sub 21 de ani, în funcție de gradul de maturitate².

Orientările din 2010 ale Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei promovează o viziune integrată asupra justiției în interesul copilului, punând accent pe interesul superior al minorului, pe participare activă, pe tratamentul individualizat și pe prevenirea revictimizării. Se recomandă formarea specialiștilor, cooperarea instituțională și elaborarea de politici publice care să asigure un sistem de justiție accesibil și prietenos pentru copii³.

---

instruments-mechanisms/instruments/united-nations-rules-protection-juveniles-deprived-their-liberty, pagină accesată la data de 11.07.2025.

¹ Națiunile Unite, *Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh)*, adoptate de Adunarea Generală prin Rezoluția 45/112 din 14 decembrie 1990, disponibil la: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-guidelines-prevention-juvenile-delinquency-riyadh>, pagină accesată la data de 11.07.2025.

² Consiliul Europei – Comitetul Miniștrilor, *Recomandarea Rec(2003)20 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind noile modalități de tratare a delincvenței juvenile și rolul justiției juvenile*, adoptată la 24 septembrie 2003, disponibil la: <https://rm.coe.int/16806f3f1f>, pagină accesată la data de 11.07.2025.

³ Consiliul Europei – Comitetul Miniștrilor, *Orientările Comitetului de Miniștri privind justiția în interesul copilului*, adoptate la 17 noiembrie 2010, disponibil la: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016804b2cf3, pagină accesată la data de 11.07.2025.

De asemenea, hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) au avut un impact major asupra configurării standardelor în materie de justiție juvenilă, consolidând principiile protecției juridice a minorilor în contact cu sistemul penal.

Cazul *Bouamar c. Belgia* (1988) a evidențiat caracterul arbitrar al plasării repetate a unui minor în penitenciare pentru adulți, în absența unei condamnări și a unor mecanisme judiciare reale de control. Curtea a subliniat astfel necesitatea existenței unor instituții specializate pentru protecția minorilor¹.

Cazul *T. c. Regatul Unit* (1999) a impus recunoașterea vulnerabilității cognitive și emoționale a copilului acuzat. Judecarea unui minor de 10 ani într-un proces similar celui aplicat adulților, cu o mediatizare excesivă, a fost considerată o încălcare a art. 6 §1 CEDO, neasigurând garanțiile minime pentru un proces echitabil adaptat vârstei².

În cazul *D.G. c. Irlanda* (2002), Curtea a constatat încălcarea art. 5 §1 CEDO, reținând că privarea de libertate a unui minor, în absența unei hotărâri de condamnare și a unui plasament alternativ adecvat, nu respectă cerințele de legalitate și proporționalitate impuse de Convenție³.

Cazul *Güveç c. Turcia* (2009) a reiterat gravitatea plasării unui minor într-un penitenciar destinat adulților, fără asistență psihologică sau sprijin juridic adecvat. Curtea a constatat încălcarea art. 3, 5 și 6, subliniind efectele traumatizante ale unui asemenea tratament și lipsa unei abordări educative reale⁴.

---

¹ 14. European Court of Human Rights. *Bouamar v. Belgium* (Application no. 9106/80). Judgment of 29 February 1988, disponibil la adresa: <https://hudoc.echr.coe.int.>, pagină accesată la data de 06 iunie 2025.

² European Court of Human Rights. *T. v. The United Kingdom* (Application no. 24724/94). Judgment of 16 December 1999, disponibil la adresa: <https://hudoc.echr.coe.int.>, pagină accesată la data de 06 iunie 2025.

³ European Court of Human Rights. *D.G. v. Ireland* (Application no. 39474/98). Judgment of 16 May 2002, disponibil la adresa: <https://hudoc.echr.coe.int.>, pagină accesată la data de 06 iunie 2025.

⁴ European Court of Human Rights. *Güveç v. Turkey* (Application no. 70337/01). Judgment of 20 January 2009, disponibil la adresa: <https://hudoc.echr.coe.int.>, pagină accesată la data de 06 iunie 2025.

Cazul D.L. c. Bulgaria (2016) a demonstrat riscurile detenției sub pretextul protecției sociale. Plasarea unei adolescente într-o școală corecțională fără control judiciar efectiv și monitorizarea comunicărilor au fost considerate abuzive, contrare art. 5 și art. 8 CEDO¹.

Cazul Blokhin c. Rusia (2016) a implicat detenția unui minor cu nevoi speciale în absența unor garanții legale și a tratamentului adecvat. Lipsa unei hotărâri penale și a unei evaluări medico-psihiologice corespunzătoare a dus la constatarea unor multiple încălcări, printre care art. 3, 5 §1 și §4 CEDO².

Cazul Zherdev c. Ucraina (2017) a reliefat pericolele interogării minorilor fără prezența părinților sau avocatului, în condiții degradante, inclusiv alături de adulți bolnavi. Curtea a reținut tratamentul inuman și lipsa garanțiilor procesuale, contrar art. 3 și 5 din Convenție³.

Analiza acestor spețe conturează un nucleu de principii esențiale în tratarea minorilor în conflict cu legea: detenția ca ultimă soluție, adaptarea procedurilor judiciare la vârsta și nevoile minorului, garantarea unui proces echitabil, separarea de adulți și asigurarea unor condiții conforme cu demnitatea umană. Aceste decizii au determinat reforme importante în plan legislativ și instituțional, oferind repere obligatorii pentru conformarea legislației naționale cu standardele convenționale.

Delincvența juvenilă

Delincvența juvenilă constituie o expresie a vulnerabilităților sociale, educaționale și familiale cu care se confruntă minorii. Aceasta cuprinde totalitatea actelor antisociale și infracționale comise de persoane sub vârsta majoratului, reflectând disfuncționalități multiple în cadrul sistemelor de protecție și educație.

---

¹ European Court of Human Rights. D.L. v. Bulgaria (Application no. 7472/14). Judgment of 19 May 2016. disponibil la adresa: <https://hudoc.echr.coe.int>, pagină accesată la data de 06 iunie 2025.

² European Court of Human Rights. Blokhin v. Russia (Application no. 47152/06). Grand Chamber judgment of 23 March 2016, disponibil la adresa: <https://hudoc.echr.coe.int>, pagină accesată la data de 06 iunie 2025.

³ European Court of Human Rights. Zherdev v. Ukraine (Application no. 34015/07). Judgment of 27 April 2017, disponibil la adresa: <https://hudoc.echr.coe.int>, pagină accesată la data de 06 iunie 2025.

În spațiul european, prevalența unor comportamente precum vandalismul (15-25%), agresiunea fizică (18-20%), furtul (10-15%) sau deținerea de arme (aproximativ 10%) variază în funcție de contextul socio-cultural și de politicile statelor^{1,2,3}.

În România, un studiu din 2018 asupra copiilor străzii a evidențiat o expunere crescută la delinvență: 66% au vârste între 12-17 ani, iar 84% sunt băieți, mulți având un nivel educațional precar, tulburări de dezvoltare și comportamente asociate cu marginalizarea și criminalitatea stradală⁴.

Principali factori cauzatori pot fi sintetizați astfel:

- *Familiali*: lipsa unui cadru parental stabil, violența domestică sau absența comunicării afective cresc riscul conduitei deviante^{5,6};

---

¹ N. Knaappila, M. Marttunen, S. Fröjd, N. Lindberg, R. Kaltiala-Heino, Changes in delinquency according to socioeconomic status among Finnish adolescents from 2000 to 2015, *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology*, 2019, vol. 7, pp. 52-59, <https://doi.org/10.21307/sjcapp-2019-008>, PMID: 33520768, PMCID: PMC7709941.

² V. Salmi, J. Kivivuori, The association between social capital and juvenile crime: The role of individual and structural factors, *European Journal of Criminology*, 2006, vol. 3, nr. 2, pp. 123-148, <https://doi.org/10.1177/1477370806061967>.

³ J. Savolainen, T. Bjarnason, L.A.Hughes, „Cross-national variation in socio-economic status and delinquency: A comparative study of adolescents from 26 European countries”, *Comparative Sociology*, Vol.12(5), 2013, pp. 677-704. doi: 10.1163/15691330-12341280.

⁴ D. Roman, „Delinvența juvenilă în România: factori de risc care determină comportamentul delinvent”, *Studia Universitatis Moldaviae – Seria Științe Sociale*, Vol. 2, 2018, pp. 107-110.

⁵ V. Salmi, J. Kivivuori, „The association between social capital and juvenile crime: The role of individual and structural factors”, *European Journal of Criminology*, Vol. 3(2), 2006, pp. 123-48. doi: 10.1177/1477370806061967.

⁶ T. Bjarnason, P. Bendtsen, AM. Arnarsson, IK Borup, RJ. Iannotti, P. Löfstedt, et al. „Life satisfaction among children in different family structures: A comparative study of 36 Western societies”, *Children & Society*, Vol. 26/1, 2010, pp. 51-62. doi:10.1111/j.1099-0860.2010.00324.x.

- *Socio-economici*: condițiile economice precare, șomajul parental și segregarea socială accentuează excluderea socială^{1,2};
- *Educaționali și comportamentali*: abandonul școlar, tulburările de comportament și influența anturajului pot conduce la infracționalitate juvenilă³;
- *Comunitari*: cartierele cu rată ridicată a criminalității și lipsa activităților recreative sunt factori de risc suplimentari⁴;
- *Culturali*: dificultățile de integrare și supravegherea disproporționată a minorilor imigranți contribuie la alienare și comportamente antisociale⁵.

Abordarea delincvenței juvenile impune o viziune interdisciplinară și interinstituțională, centrată pe prevenție, educație și reintegrare socială. Justiția juvenilă trebuie să fie susținută prin colaborarea dintre sistemul educațional și serviciile sociale, justiția și specialiștii medico-legali, în scopul identificării timpurii a riscurilor și aplicării unor măsuri eficiente și personalizate.

---

¹ J. Savolainen, T. Bjarnason, L.A. Hughes, *Cross-national variation in socio-economic status and delinquency: A comparative study of adolescents from 26 European countries*, *Comparative Sociology*, 2013, vol. 12, nr. 5, pp. 677-704, <https://doi.org/10.1163/15691330-12341280>.

² D.M. Fergusson, L.J. Horwood, *Early conduct problems and later life opportunities*, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 1998, vol. 39, nr. 8, pp. 1097-1108, PMID: 9844980.

³ H. Stattin, M. Kerr, *Parental monitoring: A reinterpretation*, *Child Development*, 2000, vol. 71, nr. 4, pp. 1072-1082, <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00210>.

⁴ S. Deng, M.W. Roosa, *Family influences on adolescent delinquent behaviors: Applying the social development model to a Chinese sample*, *American Journal of Community Psychology*, 2007, vol. 40, nr. 3-4, pp. 333-344, <https://doi.org/10.1007/s10464-007-9133-0>, PMID: 17924187.

⁵ R. Svensson, D. Shannon, *Immigrant background and crime among young people: An examination of the importance of delinquent friends based on national self-report data*, *Youth & Society*, 2020, pp. 1-21, <https://doi.org/10.1177/0044118X20942248>.

Rolul expertizei medico-legale psihiatrice în stabilirea discernământului

În sistemul penal autohton, evaluarea discernământului minorului reprezintă o condiție esențială pentru angajarea răspunderii penale în cazul tinerilor cu vârsta între 14 și 16 ani^{1,2}.

Expertiza medico-legală psihiatrică are un rol probator determinant în stabilirea capacității minorului de a înțelege semnificația faptei și de a-și controla comportamentul. Aceasta este realizată de o comisie formată din medic legist și doi medici psihiatri^{3,4}. Evaluarea implică analiza dezvoltării neuropsihice, a prezenței unor tulburări mintale și a influențelor familiale și sociale, utilizând metode clinice și teste psihodiagnostice standardizate.

Concluziile expertizei fundamentează deciziile judiciare: în lipsa discernământului, minorul nu poate răspunde penal, fiind aplicabile măsuri de protecție și tratament. În prezența discernământului, autoritățile trebuie să dispună măsuri adaptate vârstei și gradului de responsabilitate.

Această expertiză nu are doar o funcție tehnică, ci este un instrument esențial pentru realizarea interesului superior al copilului. Prin stabilirea corectă a responsabilității penale, se asigură o justiție adaptată vârstei, orientată spre reabilitare și reintegrare și se evită tratamentele inumane sau discriminatorii aplicate minorilor.

Studiu de caz: analiză retrospectivă și comparativă a expertizelor medico-legale psihiatrice din cazuistica SJML Sibiu (2007-2011 / 2022-2023)

Pentru a surprinde dinamica actuală a delincvenței juvenile în România, am realizat o analiză retrospectiv-comparativă a expertizelor medico-legale psihiatrice efectuate asupra minorilor cu vârsta între 14 și 16 ani în cadrul Serviciului Județean de Medicină Legală Sibiu. Cele

¹ Codul Penal din 17 iulie 2009 (Legea nr. 286/2009).

² Codul de procedură penală din 1 iulie 2010 (Legea nr. 135/2010).

³ Norme procedurale din 25 mai 2000 privind efectuarea expertizelor, constatările și altor lucrări medico-legale.

⁴ Ordin nr. 1.434/687/C/2023 pentru modificarea Normelor privind efectuarea expertizelor medico-legale.

două intervale analizate, 2007-2011 și, respectiv, 2022-2023, permit observarea unor evoluții relevante din perspectivă juridică, socială și medico-legală.

Evoluția incidenței și tendințelor

În perioada 2007-2011 au fost înregistrate 315 cazuri, reprezentând 16,5% din totalul expertizelor medico-legale psihiatrice. În perioada recentă (2022-2023) numărul cazurilor a fost de 167, incidența relativă aproape dublându-se (37,0%), cu o medie de 83,5 cazuri/an. Anul 2023 a înregistrat o creștere alarmantă de 38,6% față de anul anterior, indicând o ascensiune a fenomenului infracțional juvenil la nivel local.

Profilul psihosocial al minorilor

În ambele perioade predomină genul masculin (peste 91%), însă în a doua perioadă studiată s-a observat o ușoară creștere a implicării fetelor în fapte penale, aspect ce necesită o intervenție diferențiată. Prevalența tulburărilor de conduită aproape s-a dublat (de la 28,8% la 48,5%), semnalând deteriorarea sănătății mintale în rândul adolescenților. Totodată, proporția minorilor provenind din familii dezorganizate a crescut semnificativ (de la 42,2% la 71,3%), confirmând impactul major al mediului familial asupra conduitei juvenile. Fenomene precum absenteismul școlar și abandonul școlar au rămas ridicate, în timp ce rata neșcolarizării s-a redus (de la 10,1% la 4,2%), fără a indica, însă, o îmbunătățire notabilă a integrării educaționale reale.

Tipologia faptelor și discernământul

Furtul a reprezentat cea mai frecventă infracțiune (65-76%), dar ponderea acestuia a scăzut în intervalul 2022-2023, în favoarea faptelor mai grave, precum tâlhăriile, agresiunile și, mai recent, infracțiunile sexuale (13,2% în perioada 2022-2023). Această tendință indică o schimbare calitativă în profilul infracțional. Cu toate acestea, discernământul a fost constatat prezent în majoritatea covârșitoare a cazurilor (peste 99%), ceea ce confirmă capacitatea psihică a minorilor de a înțelege consecințele juridice ale faptelor lor și justifică angajarea răspunderii penale, cu aplicarea măsurilor educative corespunzătoare.

Rezultatele acestui studiu arată o accentuare a vulnerabilităților psiho-sociale ale minorilor și o diversificare a comportamentului infracțional juvenil. Datele impun elaborarea unor politici publice locale

coerente, centrate pe prevenție timpurie, asistență psihologică, sprijin familial și colaborare interinstituțională.

Expertiza medico-legală psihiatrică își menține un rol esențial în evaluarea discernământului și în fundamentarea deciziilor judiciare proporționale, asigurând astfel echilibrul dintre protecția drepturilor minorului și imperativul responsabilizării juridice.

Concluzii

Minoritatea, în contextul răspunderii penale, presupune un tratament juridic diferențiat, justificat de vulnerabilitatea și particularitățile etapei de dezvoltare. Reglementările din Codul penal, susținute de standardele internaționale, consacră un model etapizat al răspunderii minorilor, în care expertiza medico-legală psihiatrică joacă un rol esențial în stabilirea discernământului și, implicit, în angajarea răspunderii penale.

Rezultatele studiului retrospectiv desfășurat în cadrul SJML Sibiu evidențiază nu doar o creștere a incidenței cazurilor de delincvență juvenilă, ci și agravarea factorilor psiho-sociali, precum dezorganizarea familială și tulburările de comportament. Deși discernământul a fost prezent în majoritatea cazurilor analizate, acest fapt nu este suficient pentru a justifica o reacție exclusiv juridică. Maturitatea psihică parțială a minorilor reclamă intervenții educative adaptate și sprijin interinstituțional coerent.

Prin urmare, răspunderea penală a minorilor trebuie înțeleasă ca parte a unui demers mai amplu, care implică nu doar sancțiuni, ci și măsuri reale de reabilitare. Colaborarea dintre instanțe, experți medico-legali, familie, școală și servicii sociale devine esențială pentru construirea unui sistem de justiție juvenilă eficient, centrat pe prevenție, sprijin și reintegrare socială.

Bibliografie

- Alecu Gheorghe, *Instituții de Drept Penal*, Constanța: Ovidius University Press, 2009. ISBN: 978-973-614-579-7.
- Bjarnason Thoroddur, Bendtsen Pernille, Arnarsson Ásgeir M., Borup Inger K., Iannotti Ronald J., Löfstedt, Peter, et al., Life satisfaction among children in different family structures: A

- comparative study of 36 Western societies, *Child & Society*, vol. 26, nr. 1, 2010, <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2010.00324.x>.
- Brutaru Vasile, *Răspunderea minorului în diferite țări europene*, *Revista Universul Juridic*, 2015.
- Brutaru Vasile, *Tratamentul penal al minorului infractor în noul Cod penal (Legea nr. 286/2009)*, *Studii de Drept Românesc*, 2011.
- Deng Shiyong, Roosa, Mark W., Family influences on adolescent delinquent behaviors: Applying the social development model to a Chinese sample, *American Journal of Community Psychology*, vol. 40, nr. 3-4, 2007, <https://doi.org/10.1007/s10464-007-9133-0>. PMID: 17924187.
- Dima Traian, Nicolescu, Andrei Sorin, *Drept penal. Partea generală*, Ediția a IV-a, București: Hamangiu, 2023. ISBN: 978-606-27-2184-8.
- Fergusson David M., Horwood L. John, Early conduct problems and later life opportunities, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, vol. 39, nr. 8, 1998, PMID: 9844980.
- Knaappila Nina, Marttunen Mauri, Fröjd Sari, Lindberg Nina, Kaltiala-Heino Riittakerttu, Changes in delinquency according to socioeconomic status among Finnish adolescents from 2000 to 2015, *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology*, vol. 7, 2019, <https://doi.org/10.21307/sjcapp-2019-008>. PMID: 33520768; PMCID: PMC7709941.
- Roman Doina, Delincvența juvenilă în România: factori de risc care determină comportamentul delinvent, *Studia Universitatis Moldaviae – Seria Științe Sociale*, vol. 3, 2018.
- Salmi Vesa, Kivivuori Janne, *The association between social capital and juvenile crime: The role of individual and structural factors*, *European Journal of Criminology*, vol. 3, nr. 2, 2006, <https://doi.org/10.1177/1477370806061967>.
- Savolainen Jukka, Bjarnason Thoroddur, Hughes Lauri A., Cross-national variation in socioeconomic status and delinquency: A comparative study of adolescents from 26 European

- countries, *Comparative Sociology*, vol. 12, nr. 5, 2013, <https://doi.org/10.1163/15691330-12341280>.
- Stattin Håkan, Kerr Margaret, Parental monitoring: A reinterpretation, *Child Development*, vol. 71, nr. 4, 2000, <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00210>.
- Svensson Robert, Shannon David, Immigrant background and crime among young people: An examination of the importance of delinquent friends based on national self-report data, *Youth & Society*, 2020, <https://doi.org/10.1177/0044118X20942248>.
- Terec-Vlad Laura, *Regimul juridic al minorității în dreptul penal*, București: Pro Universitaria, 2024. ISBN: 978-606-26-1929-9.
- Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950.
- Convenția din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția 44/25.
- Ansamblul Regulilor standard minime ale Națiunilor Unite în administrarea justiției pentru minori (Regulile de la Beijing), adoptate prin Rezoluția 40/33 a Adunării Generale a ONU din 29 noiembrie 1985.
- Principiile Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile (Principiile de la Riyadh), adoptate de Adunarea Generală prin Rezoluția 45/112 din 14 decembrie 1990.
- Regulile minime ale Națiunilor Unite pentru elaborarea măsurilor neprivative de libertate (Regulile de la Tokio), adoptate prin Rezoluția 45/110 din 14 decembrie 1990.
- Regulile Națiunilor Unite pentru protecția minorilor privați de libertate (Regulile de la Havana), adoptate prin Rezoluția 45/113 din 14 decembrie 1990.
- Recomandarea Rec(2003)20 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei către statele membre privind noile modalități de tratare a delincvenței juvenile și rolul justiției juvenile.
- Orientările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind justiția în interesul copilului, adoptate la 17 noiembrie 2010.

- European Court of Human Rights, *Blokhin v. Russia* (Application no. 47152/06), Grand Chamber judgment of 23 March 2016, disponibil la: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-161055>.
- European Court of Human Rights, *Bouamar v. Belgium* (Application no. 9106/80), judgment of 29 February 1988, disponibil la: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57575>.
- European Court of Human Rights, *D.G. v. Ireland* (Application no. 39474/98), judgment of 16 May 2002, disponibil la: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-60484>.
- European Court of Human Rights, *D.L. v. Bulgaria* (Application no. 7472/14), judgment of 19 May 2016, disponibil la: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-162997>.
- European Court of Human Rights, *Güveç v. Turkey* (Application no. 70337/01), judgment of 20 January 2009, disponibil la: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-90633>.
- European Court of Human Rights, *T. v. The United Kingdom* (Application no. 24724/94), judgment of 16 December 1999, disponibil la: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58954>.
- European Court of Human Rights, *Zherdev v. Ukraine* (Application no. 34015/07), judgment of 27 April 2017, disponibil la: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-172940>.
- Codul civil din 17 iulie 2009 (Legea nr. 287/2009), republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011.
- Codul penal din 17 iulie 2009 (Legea nr. 286/2009), publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.
- Codul de procedură penală din 1 iulie 2010 (Legea nr. 135/2010), publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 486 din 15 iulie 2010.
- Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013.

Legea nr. 272 din 21 iunie 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014.

Norme procedurale din 25 mai 2000 privind efectuarea expertizelor, constatărilor și altor lucrări medico-legale, aprobate prin Ordinul nr. 1134/C/2000, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 459 din 19 septembrie 2000.

Ordin nr. 1.434/687/C/2023 pentru modificarea și completarea Normelor privind efectuarea expertizelor medico-legale, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 829 din 13 septembrie 2023.

PROTECȚIA VICTIMELOR PRIN JUSTIȚIE RESTAURATIVĂ

Mihaela-Corina BUCUR¹

Societatea Română de Victimologie

Birou de Mediator Mihaela-Corina Bucur

Universitatea Bioterra din București, Facultatea de Drept

Școala Postliceală Sanitară „Carol Davila” București

Rezumat: *Procesul restaurativ reprezintă forma de intervenție prin intermediul căreia victima și făptuitorul, dar și alte persoane afectate de infracțiune, participă activ la soluționarea problemei. Cel mai des oferit serviciu este constituit de medierea efectuată între victimă și făptuitor, acesta fiind solicitat să repare răul sau prejudiciul făcut, să restaureze ordinea socială pe care fapta sa a destabilizat-o și să reechilibreze raportul social dezechilibrat și greseala în fața victimei. Primele inițiative de justiție restaurativă au apărut în anul 2002 în România, odată cu înființarea primelor centre experimentale, oferind acces la mediere tinerilor delincvenți, doar pentru infracțiuni în care își recunoșteau fapta sau era posibilă împăcarea părților ori retragerea plângerii prealabile. Recomandările corelate cu legislația actuală cuprind: extinderea sferei de aplicare a practicilor restaurative pentru orice fază a procesului penal și la toate tipurile de infracțiuni; formarea unei echipe multidisciplinare alcătuite din poliție, instanță, parchet, serviciul de probațiune, serviciile sociale și mediatori, în cadrul unui birou operativ având scopul de instrumentare a cauzelor; posibilitatea acordată membrilor comunității de a participa activ la procesul de mediere, oferind sprijin victimelor și ajutând reintegrarea infractorilor; introducerea de reglementări cu privire la: acordarea de servicii de asistență, consiliere și protecție socială atât pentru victime, cât și pentru agresori; aplicarea de proceduri referitoare la evaluarea gradului de satisfacție a tuturor părților implicate, privind serviciul de mediere și*

---

¹ Adresă de e-mail Autor: prof.bucur@gmail.com.

conduita deontologică a mediatorului. Implementarea în sistemul judiciar românesc a justiției restaurative încă prezintă dificultăți, fiind necesară o schimbare de atitudine și mentalitate la nivel național. Ar trebui să se evite supunerea victimelor la presiuni și efecte traumatizante, iar societatea să contribuie la încurajarea justiției restaurative.

Cuvinte-cheie: mediere, amiabil, restaurare, prejudiciu, infracțiune

Introducere

Psihologul american Albert Eglash a fost cel care a folosit pentru prima dată, în anul 1977, termenul de „justiție restaurativă”, descriind aspecte din domeniul justiției penale, prin care a evidențiat următoarele paradigme: paradigma retributivă (caracteristică justiției penale tradiționale), centrată pe sancționarea infractorului; paradigma distributivă, în care accentul cade pe reabilitarea infractorului; paradigma restaurativă, care are ca idee de bază repararea prejudiciului adus victimei¹.

Justiția restaurativă este fundamentată pe o mentalitate radical diferită cu privire la victimizare și criminalitate și prezintă o trăsătură puternică de universalitate, oferind modalități noi de abordare a conceptelor clasice din domeniul dreptului penal. Drept consecință, statul nu mai este considerat principala victimă în cadrul actelor infracționale, ci infracțiunea este înfăptuită în primul rând față de persoanele individuale, care este necesar să aibă posibilitatea de implicare activă în rezolvarea conflictelor. Modelul de justiție restaurativă este bazat pe o definiție diferită privind comportamentul criminal: „o infracțiune este, înainte de toate, un conflict între persoane, care produce prejudicii victimei, colectivității și delincventului”².

În cadrul unui raport juridic de natură penală, justiția restaurativă are ca scop să analizeze și să pună în balanță, urmărind soluționarea, toate problemele pe care acest raport le generează: probleme specifice ale victimei și nevoii acesteia de asistență în procesul de recuperare;

---

¹ J. Dignan, *Understanding victims and restorative justice*, Open University Press, 2005, p. 94.

² J. Latimer, S. Kleinknecht, *Les effets des programmes des justice reparatrice: analyse documentaire sur la recherche empirique*, 2000, p. 6.

probleme aparținând comunității, referitoare la nevoia de ordine și siguranță publică; probleme privitoare la restaurarea pierderilor, prin asumarea responsabilității de către infractor; probleme care țin de infractor, ca de exemplu nevoia sa de reintegrare socială.

Justiția restaurativă are ca fundament un tipar bazat pe principii și norme practice referitoare la repararea de către agresor a prejudiciilor și daunelor aduse victimei, având în vedere ca acesta să ajungă la conștientizarea faptei comise și la asumarea directă a responsabilității privind consecințele generate, diferența față de intervenția penală retributivă constând în rolul pasiv al delincventului în acest gen de intervenție penală, acesta fiind obligat să suporte o măsură de tratament sau o pedeapsă. Într-un mod complementar, rolul victimei se schimbă în acest tip de justiție, aceasta devenind actorul principal din procesul de mediere și negociere, în vreme ce, în justiția clasică, victima deținea un rol secundar, fiind uneori ignorată complet, iar alteori chiar „revictimizată”¹.

Constituind un curent nou în filosofia penală actuală, justiția restaurativă se referă la orice proces în care victima, făptuitorul, precum și alți membri ai comunității afectați de infracțiune, se organizează și lucrează împreună pentru a identifica modalități privind înlăturarea consecințelor negative ale infracțiunii și implicațiile sale viitoare (prevenirea apariției problemelor și disputelor), participând activ la rezolvarea problemelor create de delict.

Principii restaurative

Elementul central al justiției restaurative este constituit de faptul că acționează la nivelul sentimentelor și emoțiilor.

Justiția restaurativă ia în calcul necesitatea acordării dreptului de a fi prezente tuturor părților, precum și a se implica activ în actul de justiție corespunzător unui raport juridic penal. Următoarele principii fundamentale stau la baza justiției restaurative: negociere, mediere, voluntariat, spirit comunitar, prevenție timpurie, responsabilitate, remediere, restaurație, reintegrare, compensație – abordarea și repararea

---

¹ S. Rădulescu, C. Dâmboeanu, „Evaluări privind eficacitatea implementării justiției restaurative în România” în *Revista Română de Sociologie*, serie nouă, anul XIX, nr. 1-2, București, 2008, p. 109-138.

daunelor – și siguranță – printr-un spațiu protector, în care sentimentele și opiniile despre daunele suferite să poată fi exprimate și accesibilizate fără discriminare de toate părțile afectate de litigiu, precum și respect față de demnitatea participanților din acest proces.

Bazându-se pe aceste principii, obiectivele principale ale justiției restaurative sunt: repararea prejudiciilor aduse atât victimei și familiei acesteia, cât și întregii comunității de care aparține; satisfacerea nevoilor sociale și emoționale ale victimelor și ale celorlalte persoane afectate; sporirea importanței implicării victimei în procesul de justiție penală; creșterea răspunderii infractorilor față de persoana victimizată și comunitatea; sporirea responsabilității comunității privind implicarea pentru responsabilizarea infractorului și identificarea unor soluții ca răspuns la nevoile victimei și infractorului; prevenirea recidivei, reintegrând infractorii în comunitate¹.

Practici restaurative la nivel internațional

Pe plan mondial, există diverse practici restaurative care și-au dovedit eficiența: Conferința restaurativă – utilizată mai ales în Australia, Noua Zeelandă și Regatul Unit – victima și făptuitorul, beneficiind de suportul familiei, prietenilor și al altor persoane, stabilesc întâlniri în vederea unor discuții despre delict și despre efectele acestuia; Cercurile restaurative – folosite în SUA și Canada – la care pot participa și alte persoane din comunitate, afectate în mod indirect de infracțiunea comisă; scopul este reprezentat de implicarea părților într-un dialog referitor la delict și conflict, precum și de implicarea comunităților în aspecte importante pentru acestea, care vor conduce la consolidarea lor; Ordinul de trimitere – aplicat în Anglia și Țara Galilor – minorul este chemat în instanțe în fața comisiilor pentru delincvenți minori; victima sau persoana care o reprezintă poate lua parte la audieri și își poate exprima părerea; Grupurile decizionale familiale – utilizate în managementul de caz.

---

¹ N. Niță, „Considerații privind justiția restaurativă pentru minori în România” în *Acta Universitatis George Bacovia Juridica*, Vol 6, ediția 2/2017.

3. Medierea, practică restaurativă

Medierea reprezintă practica restaurativă cel mai des întâlnită, fiind o modalitate de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, printr-o negociere asistată sau printr-un dialog facilitat prin intermediul unei terțe persoane, specializate ca mediator, în condiții de imparțialitate, neutralitate și confidențialitate și cu liberul acord al părților. După verificare și atestare, acordul de mediere reprezintă titlu executoriu și nu există acțiuni ulterioare acestuia.

Este necesar ca mediatorul să verifice dacă există o relație abuzivă sau violentă între părți, care ar putea influența procesul de mediere și apoi decide oportunitatea medierii în cazul respectiv¹.

Ca măsură de protecție a victimei, făptuitorul este solicitat ca prin intermediul medierii: să repare răul sau prejudiciul făcut, raportul social afectat și greșeala în fața victimei; să restaureze ordinea socială care a fost destabilizată din cauza faptei sale.

4. Cadrul legislativ din România

Legislația în domeniu din țara noastră cuprinde următoarele norme juridice: Legea nr. 211/2004 referitoare la unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor²; Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie³; Legea nr. 678/2001 privitoare la prevenirea și combaterea traficului de ființe umane⁴, iar cele mai recente modificări de interes din legislație sunt aduse de Legea nr. 221/2019 referitoare la modificarea și completarea Legii Educației Naționale nr. 1/2011, privind violența psihologică – bullying⁵.

---

¹ Legea nr 192/2006, privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările aduse de Legea nr. 154/2019.

² Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor.

³ Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice.

⁴ Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane.

⁵ Legea nr. 221/2019 pentru modificarea și completarea L.E.N. nr. 1/2011.

5. Justiția restaurativă în România

În țara noastră, justiția restaurativă a preluat denumirea de „mediere în cauze penale”.

În trecut, exista „sfatul bătrânilor”, iar în comunitatea romă încă există „staborul” – o modalitate de mediere destinată soluționării conflictelor.

Implementarea efectivă în România a unor practici de justiție restaurativă prin mediere a început în perioada 2002-2003, când au fost înființate de către Departamentul pentru Dezvoltare Internațională al Regatului Unit și Uniunea Europeană, prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 1075C/2002, două Centre experimentale – unul la București și unul la Craiova –, fiind denumite: „Justiția Restaurativă – un posibil răspuns la infraționalitatea juvenilă”. Activitățile care s-au desfășurat în acest cadru s-au continuat și dezvoltat în anul 2004, în cadrul unui program nou intitulat: „Îmbunătățirea sistemului de justiție juvenilă și de protecție a victimelor infracțiunii”.

Aceste Centre ofereau acces la procedura medierii atât delincvenților tineri, cât și victimelor cu vârste între 14 și 21 de ani (limita de vârstă a fost extinsă ulterior până la 25 de ani); posibilitatea medierii era oferită doar delincvenților care își recunoșteau fapta sau care comiseseră delikte pentru care acțiunea penală se declanșează doar la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, iar împăcarea părților anulează răspunderea penală¹. Această delimitare a rămas valabilă și în prezent, ca normă juridică în materie penală – aplicabilă în 33 de infracțiuni, conform Codului Penal.

De asemenea, au fost incluse în programele alte intervenții diferite, cuprinzând: servicii de suport, îndrumare, informare, asistență socială, psihologică și juridică; acțiuni de promovare și sensibilizare susținute în cadrul comunității; activități de instruire a personalului.

Centrele luaseră ființă și funcționau în perioada în care măsurile educative neprivative de libertate sub supraveghere constituiau o alternativă nouă în combaterea infraționalității; în fiecare dintre aceste Centre activau doi mediatori, reprezentați de către un psiholog și un asistent social, cărora li s-a adăugat ulterior un consilier juridic; inițial, înainte de contactarea părților, experții studiau dosarul cazului și

¹ S. Rădulescu, C. Dâmboeanu, *Op. cit.*

efectuau evaluarea psihosocială a victimei, precum și a inculpatului; multe elemente specifice conferinței restaurative au fost adaptate în metodologia de lucru, dat fiind că poliția britanică a fost cea care a asigurat formarea specialiștilor.

Mediatorii chemau părțile, întâlnindu-se separat cu fiecare, împreună cu membri din familiile lor, într-o întrunire pregătitoare înaintea unei medieri posibile față în față; ședința de mediere trebuia să se desfășoare în termen de 14 zile lucrătoare de la data la care instanța trimitea cazul spre mediere; în situația în care părțile ajungeau la semnarea acordului de mediere, Centrul urmărea dacă obligațiile de reparare a daunelor generate de respectivul delict erau îndeplinite în termen de 30 de zile lucrătoare.

Costurile activităților de mediere desfășurate în aceste Centre, cu toți specialiștii implicați, au fost cu 77% mai reduse față de costurile care ar fi fost generate de soluționarea în justiție a respectivelor litigii; medierea dura 14 zile în Centre, în timp ce o hotărâre a instanței necesita 60 de zile; 83% dintre ședințele de mediere din cadrul Centrului experimental Craiova și 60% dintre ședințele din Centrul experimental București s-au încheiat cu acorduri și împăcarea părților.

Pe lângă toate aceste aspecte pozitive, evaluarea activității celor două Centre a evidențiat și dificultăți întâmpinate în derularea programelor: lipsa de legitimitate și autoritate a Centrelor; o implicare fragilă din partea comunității; lacunele din sistemul de justiție penală referitoare la cunoașterea și acceptarea de către specialiști a acestor practici, conducând la colaborarea dificilă cu unele instituții implicate în programe; cadrul legislativ restrictiv, care a permis includerea în program doar a unora dintre infracțiuni; faptul că nu se efectuau acțiuni de urmărire și supraveghere în vederea prevenirii recidivei în cazul făptuitorilor sau cu scopul asigurării recuperării în cazul victimelor¹ etc.

Deși aceste proiecte pilot s-au dovedit utile și eficiente, în următorii ani au fost abandonate pe motivul lipsei finanțării, fără a ajunge să fie generalizate în întreaga țară. Acestea au rămas ca fiind cele mai bune exemple de servicii de justiție restaurativă dezvoltate în România.

---

¹ S. Rădulescu, D. Banciu, E. Balica, C. Dâmboeanu, *Evaluarea proiectului experimental de justiție restaurativă derulat în București și Craiova*, Raport Centrul de Resurse Juridice, 2004.

Înființarea Centrelor experimentale a reprezentat o tentativă de: găsire a unor soluții mai puțin radicale pentru delincvenți, urmărind reabilitarea lor prin metode bazate pe responsabilizare și conștientizare; protejarea victimelor și implicarea acestora în procesul reparator; oferirea de servicii specializate pentru familii.

Activitățile de mediere desfășurate în aceste Centre au constituit fundamentul Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator. În România, în mod similar multor altor țări din Uniunea Europeană, prin adoptarea Legii medierii, au fost create premise importante privind aplicarea pertinentă a principiilor justiției restaurative. Conform legii, medierea are adresabilitate atât către adulți, cât și către minori, infractori și victime, și se efectuează de către mediatori autorizați profesioniști, respectând toate garanțiile procesuale pe latura penală și pe cea civilă.

Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și Curtea Constituțională a României, sunt în consens cu faptul că medierea este o cauză sui-generis ce anulează răspunderea penală, în situația în care procedura se încheie printr-un proces verbal și un acord de mediere care soluționează conflictul¹.

În cauze civile, de asemenea, victima își poate recupera pagubele pecuniare prin mediere.

6. Studiu de caz

6.1. Context. În luna ianuarie a anului 2003, Judecătoria Craiova a trimis notificare către Centrul experimental Craiova referitor la un caz de vătămare corporală în care erau implicați patru minori dintr-o școală din Craiova: trei elevi din clasa a șasea agresaseră fizic și verbal pe un coleg al lor, victima suferind leziuni craniene, cu fractura oaselor nazale. În urma sesizării poliției de către părinți și a cercetării penale, au fost identificați cei trei făptuitori. Institutul de Medicină Legală a emis un certificat medical care atesta nevoia de îngrijiri medicale pe o perioadă de 10-12 zile.

6.2. Evaluare. Ulterior primirii notificării din partea instanței, psihologul și asistentul social s-au întâlnit cu victima și familia acesteia,

---

¹ Legea nr. 192/2006, privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările aduse de Legea nr. 154/2019.

precum și cu fiecare dintre agresori și cu familiile lor. De asemenea, au fost contactați: directorul școlii, diriginții elevilor implicați în conflict, ofițerul de poliție instrumentator al cazului și cunoștințele părților, care puteau oferi informații de interes privind victima, făptuitorii și incidentul. După prima întrevedere cu părțile, un singur făptuitor și-a recunoscut vina în totalitate, părinții acestuia fiind rezervați privind participarea lui la ședința de mediere.

6.3. Pregătirea medierii. Experții au desfășurat ședințe preliminare la sediul Centrului cu părțile implicate în conflict și cu părinții acestora, având în vedere evaluarea situației, recunoașterea vinei și exprimarea remușcărilor din partea făptuitorilor, discutarea modalității în care părțile consideră că poate fi soluționat conflictul, precum și identificarea persoanelor de suport. Toți făptuitorii au acceptat medierea și au recunoscut că sunt vinovați. Părinții victimei și-au reconsiderat atitudinea cu privire la agresori, dorind să afle perspectiva lor referitoare la incident și au declarat că nu doresc ca fiul lor să fie expus la stresul copleșitor asociat unui proces penal.

6.4. Ședința de mediere. Persoanele participante au fost: victima și părinții acesteia, cei trei agresori și părinții lor, directorul adjunct al școlii și un reprezentant din partea Inspectoratului Județean de Poliție Dolj. Aceștia și-au exprimat opinia privind delictul și variantele de soluții pe care le au pentru rezolvarea situației, victima le-a solicitat agresorilor recunoașterea vinei, adresarea verbală de scuze și angajamentul față de toți cei prezenți că vor evita pe viitor orice incident, părinții făptuitorilor și-au asumat obligația de a rambursa costul cheltuielilor cu îngrijirile medicale suportate de părinții victimei, pe baza facturilor medicale, iar victima a acceptat regretul făptuitorilor pentru fapta produsă, acordându-le a doua șansă.

6.5. Rezultatul medierii. La finalul ședinței de mediere, care a avut durată de două ore, părțile aflate în conflict au decis să accepte împăcarea, minorii au renunțat la orice resentiment și au hotărât să adopte relații colegiale normale pe viitor. Victima a urmat ședințe de consiliere individuală, la solicitarea sa personală și a părinților, în vederea dezvoltării abilităților de comunicare cu colegii și a reducerii frustrării motivate de standardele ridicate ale părinților săi, iar unul dintre agresori a participat la ședințe de consiliere individuală timp de

o lună de zile, în scopul reducerii stării traumatice având drept cauză decesul tatălui său, precum și pentru îmbunătățirea modalității de a comunica și a relațiilor sociale.

Concluzii și recomandări

În unele țări din Europa, măsurile prevăzute prin intermediul reglementărilor naționale și internaționale, privitoare la justiția restaurativă, nu sunt implementate sistematic și consistent, măsurile legislative ce corespund standardelor europene nefiind suficiente prin ele însele. La nivel european, specialiștii au observat că modificările generate de implementarea noilor concepte de justiție restaurativă sunt doar o cosmetizare a justiției penale, fără a adresa problemele de fond. Astfel, se ivește o altă problemă: existența și adoptarea unor legi în acest domeniu sunt necesare, însă nu suficiente; acestea vor funcționa optim doar dacă sunt implementate eficient¹.

Situația este similară și în România care, după 2007 – anul aderării la Uniunea Europeană, pe parcursul eforturilor sale de îndeplinire a tratatelor și convențiilor internaționale, recomandărilor și directivelor europene, a cunoscut o perioadă de creștere a ponderii de norme juridice. Un număr semnificativ dintre ele au fost considerate contestabile și chiar au fost contestate la Curtea Constituțională din România. Drept consecință, deși prevederile legale, specifice justiției restaurative din țara noastră, există în limitele celor de la nivelul Uniunii Europene, acestea nu demonstrează utilizarea eficace și eficientă, în contextul unei legislații interne complicate și stufoase, precum și al unor instituții care sunt prin excelență ineficiente, greoaie și birocratice.

Societatea românească se dovedește încă refractară față de intervențiile alternative, rămânând tributară soluțiilor definitive și radicale, care îndrumă justițiabilii către instanțe în cazuri de conflicte și infracțiuni. Ar trebui să se evite supunerea victimelor la o avalanșă de presiuni

---

¹ S. Kregel, *Introducing Restorative Justice for Juveniles in Bosnia and Herzegovina: a Pilot Project on the Implementation of the Alternative Measures and Mediation*, lucrare prezentată în cadrul conferinței Restorative Justice in Europe: Where are we heading? Budapesta, Ungaria, 14-16.10.2004.

și efecte traumatizante, iar societatea să contribuie mai mult la încurajarea justiției restaurative. În această direcție, Directiva 29/2012, art. 26 alin. 2 stipulează ca statele membre să adopte „măsurile corespunzătoare, inclusiv prin intermediul internetului, menite să sensibilizeze publicul larg cu privire la drepturile prevăzute în prezenta directivă (dreptul la justiție restaurativă), să reducă riscul victimizării și să reducă la minimum impactul negativ al criminalității”¹.

Legea medierii să includă reglementări care să prevadă informarea și îndrumarea victimelor în procedurile de mediere, dar și implicarea organelor de urmărire penală: introducerea unor dispoziții distincte care să impună parcurgerea unor proceduri de „pre-mediere”, care să includă evaluări psihosociale ale delincvenților și victimelor, analizând profilul lor personal, mediul familial, contextul școlar, locul de muncă și alte aspecte relevante; în cadrul ședinței de mediere, ar fi necesară instituirea unei proceduri prin care inculpatul să-și asume responsabilitatea faptei comise și să-i adreseze scuze victimei fie în mod direct, fie indirect, ca de exemplu printr-o scrisoare; dispozițiile legale actuale permit reprezentarea părților de către alte persoane, în anumite condiții, ceea ce poate genera o scădere a finalității și eficacității procedurii de mediere; în cadrul încheierii procesului de mediere să fie inclus un acord referitor la plata unei compensații, reparații sau despăgubiri față de victime, acest aspect nefiind prevăzut în legislația prezentă, însă fiind inclus în normele juridice ale unor state cu tradiție în domeniu.

Sfera de aplicare a procedurii de mediere și a altor practici restaurative să fie extinsă în Legea medierii pentru orice fază a procesului penal și pentru toate tipurile de infracțiuni; complementar, să fie operate schimbări în Codul penal și Codul de procedură penală sau să fie adoptată o lege specială, dacă aceste modificări nu sunt posibile.

Procesul medierii să fie adaptat la standardele internaționale de practici restaurative, reconturând principiile medierii pe baza reparații daunelor provocate în cea mai mare măsură posibilă. Reticența față de mediere vine, uneori, din observarea unor cazuri supuse acestei proceduri,

---

¹ Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25.10.2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului.

care nu au produs rezultate fie pentru că nu au respectat principiile restaurative, fie pentru că au fost tranzacționale.

Ministerul de Justiție ar trebui, în mod complementar, să efectueze o monitorizare, prin experți independenți sau prin specialiștii săi, o parte dintre spețele supuse medierii, urmărind îmbunătățirea cadrului legislativ actual, grevat de deficiențe numeroase în prezent.

La nivel instituțional, sunt necesare mai multe cursuri de specialitate. În vederea asimilării a noi modalități de lucru, cele mai des utilizate surse sunt oferite de terțe părți din țară sau de peste hotare. De aceea, este imperios necesară organizarea unor seminarii, cursuri și conferințe interdisciplinare în domeniul justiției restaurative, care să fie însușite ca parte a perfecționării profesionale continue, integrate în curriculumurile instituțiilor (Consiliul de Mediere, Academia de Poliție, Institutul Național al Magistraturii, Institutul Național Pentru Formarea Avocaților etc.).

De asemenea, se impune organizarea unor manifestări științifice (workshopuri, simpozioane etc.), în care autoritățile implicate și specialiștii să-și dea concursul, care să dezbată viabilitatea procedurilor de mediere actuale și să propună măsuri de optimizare în această direcție.

Mass-media este instituția care are capacitatea de a promova intensiv practicile și principiile justiției restaurative prin campanii periodice în cadrul populației, specialiștilor și autorităților.

Concluzia finală rezidă în faptul că implementarea medierii și a totalității conceptelor specifice justiției restaurative în sistemul judiciar din țara noastră prezintă dificultăți, aceasta constituind una dintre premisele necesare în vederea obținerii unor rezultate pozitive în timp, precum și necesitatea producerii unei schimbări de mentalitate și atitudine la nivel național, în general, și la nivel judiciar, în special.

Bibliografie

Dignan James, *Understanding victims and restorative justice*, Open University Press, 2005.

Kregel Stefania, *Introducing Restorative Justice for Juveniles in Bosnia and Herzegovina: a Pilot Project on the Implementation of the Alternative Measures and Mediation*, lucrare

- prezentată în cadrul conferinței Restorative Justice in Europe: Where are we heading?, Budapesta, Ungaria, 14-16.10.2004.
- Latimer Jeff și Kleinknecht Steven, Les effets des programmes des justice reparatrice: analyse documentaire sur la recherche empirique, 2000.
- Niță Nelu, Considerații privind justiția restaurativă pentru minori în România. În: Acta Universitatis George Bacovia Juridica – Vol. 6, ediția 2/2017.
- Rădulescu Sorin, Banciu Dan, Balica Ecaterina și Dâmboeanu Cristina, Evaluarea proiectului experimental de justiție restaurativă derulat în București și Craiova, Raport Centrul de Resurse Juridice, 2004.
- Rădulescu Sorin și Dâmboeanu Cristina, Evaluări privind eficacitatea implementării justiției restaurative în România. În Revista Română de Sociologie, serie nouă, anul XIX, nr. 1-2, București, 2008.
- Directiva 2012/29/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25.10.2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului.
- Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane.
- Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice.
- Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor.
- Legea 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările aduse de Legea nr. 154/2019.
- Legea nr. 221/2019 pentru modificarea și completarea Legea Educației Naționale nr. 1/2011.

REEDUCAREA TINERILOR INFRACTORI. DE LA TEORIE LA PRACTICĂ

Ioana PĂCURARIU¹

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Lucrarea analizează particularitățile infracționalității juvenile, pornind de la premisa că minorii care comit fapte penale nu dispun de discernământul specific adulților, lipsindu-le atât experiența de viață, cât și capacitatea de a anticipa consecințele actelor pe care le comit. Această incapacitate obiectivă de a percepe complexitatea realității determină un tratament diferit față de cel aplicabil adulților.*

Lucrarea prezintă, de asemenea, măsurile educative neprivative și privative de libertate, precum și factorii care determină comportamentul deviant al minorilor și tinerilor infractori. Pe baza acestor elemente, este expus un studiu de caz relevant, identificat în practica judiciară, care parcurge traseul infracțional al unui minor care și-a petrecut adolescența în centre educative și apoi într-un centru de detenție. În final, sunt formulate recomandări concrete pentru prevenirea recidivei în rândul minorilor și tinerilor, evidențiind importanța unei abordări multidisciplinare și a colaborării constante între poliție, comunitate și instituțiile specializate în protecția copilului.

Cuvinte-cheie: *discernământ, internarea într-un centru educativ, internarea într-un centru de detenție, factorii care determină comportamentul deviant, reziliență.*

---

¹ Adresă de email Autor: ioana.pacurariu@ulbsibiu.ro

1. Aspecte generale vizând minoritatea

Constatarea responsabilității ca premisă generală a imputabilității nu se poate face în mod nemijlocit, ci doar printr-un examen negativ, cu alte cuvinte, constatând inexistența cauzelor care ar înlătura această premisă. În acest context, Codul penal reglementează trei cauze care exclud responsabilitatea: minoritatea, iresponsabilitatea și intoxicația¹.

Referitor la infractorii juvenili, putem afirma că în momentul comiterii faptelor, minorii nu au acționat cu discernământul unei persoane adulte care are experiență de viață, ci au comis faptele la o vârstă fragedă, lucru care denotă imposibilitatea obiectivă de a înțelege realitatea înconjurătoare în toată complexitatea ei, îndeosebi consecințele faptelor comise.

Capacitatea psihofizică a persoanei de a-și da seama de semnificația socială a acțiunilor sau inacțiunilor sale și de a și le dirija în mod voit nu există din momentul nașterii, ci se formează odată cu dezvoltarea acesteia. Având în vedere particularitățile dezvoltării biopsihice a persoanei, în dreptul penal, s-a impus cu necesitate stabilirea unei limite de vârstă sub care să fie exclusă răspunderea penală a minorului. Până la o anumită vârstă minorul este deci prezumat ca fiind lipsit de capacitate penală, deoarece nu are reprezentarea semnificației sociale a acțiunilor sau inacțiunilor lui². Ne referim la lipsa discernământului în cazul minorilor sub 14 ani și a celor între 14 și 16 ani (dacă s-a stabilit printr-o expertiză medico-legală psihiatrică că au acționat fără discernământ). Cele două categorii de minori nu răspund penal în lumina alin. 1 și 2 ale art. 113 C. pen. *Per a contrario*, minorul între 14 și 16 ani, răspunde penal dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ, potrivit alin. 2 al art. 113 C. pen. În acest sens, minoritatea este considerată o cauză de neimputabilitate, dacă nu sunt întrunite condițiile legale pentru ca minorul să răspundă penal, conform art. 27 C. pen.

---

¹ F. Streteanu, D. Nițu, *Drept penal. Partea generală, Curs universitar, Vol. I*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, pp. 412-413.

² Ctin. Mitrache, C. Mitrache, *Drept penal român. Partea generală*, ed. a V-a, rev. și adăug., Ed. Universul Juridic, București, 2023, p. 202.

În cazul de față, factorul intelectual și cel volitiv al responsabilității sunt înlăturați ca urmare a insuficienței dezvoltării psihofizice a subiectului, care nu îi permite să înțeleagă semnificația socială a faptelor sale¹.

În cazul minorului sub 14 ani operează o *prezumție absolută*, în sensul lipsei de discernământ. Această prezumție nu este susceptibilă de proba contrară indiferent de gradul de dezvoltare psihofizică a minorului și indiferent de natura infracțiunii comise². În situația minorului cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani operează tot o prezumție a lipsei discernământului, dar această prezumție poate fi răsturnată prin dovada contrară, adică prin proba existenței discernământului. În acest sens, putem afirma că prezumția este relativă. În schimb, în situația minorilor în vârstă de 16 ani împliniți, aceștia sunt prezumați că au acționat cu discernământ, nefiind necesară efectuarea unei expertize medico-legale psihiatrice în acest sens. Alineatul 3 al art. 113 C. pen. dispune că minorul care a împlinit vârsta de 16 ani răspunde penal potrivit legii. Cu toate acestea și minorul în vârstă de 16 ani împliniți, poate să nu răspundă penal, dacă se stabilește printr-o expertiză medico-legală psihiatrică faptul că a acționat fără discernământ sau că a avut discernământul afectat în momentul comiterii faptei de natură penală. În acest caz, minorul nu va beneficia de cauza de neimputabilitate a minorității, ci se poate reține în favoarea sa iresponsabilitatea, intoxicația ori excesul neimputabil al legitimei apărări, la fel ca în cazul persoanelor majore.

În cazul minorilor care răspund penal, acestora li se vor aplica de către instanța de judecată, în funcție de gravitatea infracțiunii și de persoana minorului, măsuri educative care pot fi privative sau neprivative de libertate.

Față de minorii care nu răspund penal, fiind lipsiți de discernământ, se pot dispune două măsuri de protecție, supravegherea specializată sau plasamentul, de către comisia pentru protecția copilului sau de către instanța de judecată (dacă acordul părinților pentru luarea măsurii de protecție lipsește).

---

¹ F. Streteanu, D. Nițu, *Op. cit.*, p. 413.

² *Ibidem.*

2. Măsurile educative

Dispozițiile art. 117-125 C. pen. reglementează patru măsuri educative neprivative de libertate și două măsuri educative privative de libertate.

Trebuie remarcat că actualul Cod penal a eliminat sistemul mixt al sancțiunilor aplicabile infractorilor minori care răspund penal, introducând sistemul sancționator bazat pe măsuri educative, apreciind că este prioritară reeducarea minorului și nu sancționarea acestuia¹.

La alegerea uneia dintre aceste măsuri se vor avea în vedere criteriile generale de individualizare a pedepsei, anume, împrejurările și modul de comitere a infracțiunii, mijloacele folosite, starea de pericol creată pentru valoarea socială ocrotită, natura și gravitatea rezultatului produs sau alte consecințe ale infracțiunii, motivul săvârșirii infracțiunii și scopul urmărit, antecedentele penale ale inculpatului, conduita avută după săvârșirea infracțiunii și conduita procesuală, precum și nivelul de educație, vârsta, starea de sănătate, situația familială și socială.

Minorul delincvent parcurge, în executarea măsurilor educative, o multitudine de metode și mijloace de reeducare folosite în cadrul acestora, prin care se urmărește crearea unui mediu pedagogic optim.

Instituționalizarea reeducării în dreptul penal se realizează prin introducerea măsurilor educative în sistemul de sancționare (tratamentul juridic penal) al minorului. Înțelesă în acest sens, instituția reeducării ne apare în dublă ipostază: ca mijloc specific de drept penal prin care societatea își exprimă poziția față de această categorie de infractori, în apărarea valorilor sale- vizând o prevenire adecvată- asociată cu opțiunea privind mijloacele folosite pentru recuperarea minorilor vinovați și ca aptitudine funcțională a măsurilor educative (sancțiuni de drept penal) în realizarea scopului aplicării legii penale. Ambele aspecte se întrepătrund în conținutul instituției reeducării, imprimând măsurilor educative substanța necesară finalității lor².

---

¹ D.M. Czika, *Evoluția sistemului sancționator al minorilor în țara noastră*, Universul Juridic Premium nr. 2/2019, www.lege5.ro.

² D. Roman, *Cunoașterea componentelor personalității infractorului- condiție fundamentală în combaterea eficientă a fenomenului infracțional juvenil*, Universul Juridic Premium nr. 10/2018, www.lege5.ro.

Potrivit doctrinei, având în vedere scopul în care este luată o măsură educativă (reeducarea minorului), aceasta este în realitate o măsură de reeducare¹.

2.1. Măsurile educative neprivative de libertate

În categoria măsurilor educative neprivative de libertate sunt reglementate, în ordinea gravității lor: stagiul de formare civică, supravegherea, consemnarea la sfârșit de săptămână.

2.1.1. **Stagiul de formare civică** (art. 117 C. pen.) constă în obligația minorului de a participa la un program pe o durată de cel puțin 4 luni, pentru a-l ajuta să înțeleagă consecințele legale și sociale la care se expune în cazul săvârșirii de infracțiuni și pentru a-l responsabiliza cu privire la comportamentul său pe viitor.

Serviciul de Probațiune are rolul de a organiza, coordona și asigura participarea minorului pe durata cursului de formare civică.

2.1.2. **Supravegherea** (art. 118 C. pen.) constă în controlarea și îndrumarea minorului în cadrul programului său zilnic, pe o durată cuprinsă între 2 și 6 luni, sub coordonarea Serviciului de Probațiune, pentru a asigura participarea la cursurile școlare sau de formare profesională și prevenirea desfășurării unor activități sau intrarea în legătură cu anumite persoane, care ar putea afecta procesul de îndreptare al acestuia.

Măsura educativă presupune obligarea supraveghetorului (părinte, tutore, înfietor) de a-l controla pe minorul delincvent pe parcursul programului său zilnic, atât în ceea ce privește activitatea școlară, cât și cea extrașcolară.

2.1.3. **Consemnarea la sfârșit de săptămână** (art. 119 C. pen.) se realizează prin limitarea libertății de mișcare a minorului pe o perioadă cuprinsă între 4 și 12 săptămâni, în zilele de sâmbătă și duminică, scopul acesteia fiind de a evita contactul minorului cu locuri ori persoane care l-ar putea influența negativ.

2.1.4. **Asistarea zilnică** (art. 120 C. pen.) presupune respectarea de către minor a unui program stabilit de către Serviciul de Probațiune,

---

¹ V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, N. Iliescu, C. Bulai, R. Stănoiu, *Explicații teoretice ale Codului penal român*, vol. II, Ed. Academiei, București, 1970, p. 250.

în vederea corectării comportamentului acestuia și implicarea acestuia în activități corespunzătoare vârstei și preocupărilor sale. Măsura poate fi dispusă pe o perioadă de la 3 luni la 6 luni.

2.2 Măsurile educative privative de libertate

Potrivit art. 114 alin. 1 și 2 C. pen., măsurile educative privative de libertate pot fi aplicate în cazul în care minorul a săvârșit o infracțiune sancționată de lege cu pedeapsa închisorii de 7 ani sau mai mare ori cu detențiunea pe viață ori dacă a mai săvârșit anterior o infracțiune pentru care i s-a aplicat o măsură educativă ce a fost executată ori a cărei executare a început înainte de comiterea infracțiunii pentru care este judecat.

Aceste măsuri constau potrivit art. 124 alin. 1 C.pen. și art. 125 alin. 1 C.pen. în internarea minorului într-un centru educativ, respectiv într-un centru de detenție cu regim de pază și supraveghere, internare ce are ca scop participarea minorului la programe de pregătire școlară, profesională și de reintegrare socială, în vederea recuperării sociale a acestuia.

Prin urmare, se urmărește adaptarea nevoilor societății la nevoile individului, prin implementarea unor măsuri și programe menite să asigure conștientizarea și însușirea unor valori sociale, adaptarea unui comportament conform normelor legale și care să permită infractorului reintegrarea socială permanentă.

3. Factorii care determină comportamentul deviant

Comportamentul deviant reprezintă consecința expunerii copilului la o serie de factori contributivi-externi-interni-interconectați. Infracționalitatea juvenilă este o excepție, și de aceea trebuie tratată ca atare, într-un mod special, diferențiat de infracționalitatea în rândul adulților¹.

Asupra insuficienței dezvoltării psiho-fizice a minorului acționează o serie de factori cu efect negativ, care apar ca niște “instigatori către agresivitate”: familie dezorganizată, lipsa condițiilor materiale, lipsa educației, consumul de droguri, comportamentul violent etc.².

¹ D. Roman, *Op. cit.*, www.lege5.ro.

² *Ibidem*.

Societatea apare în procesul complex al reeducării minorului infractor, în calitate de factor-cheie, însă intenția acesteia de a-l aduce pe minor pe drumul corect presupune și receptivitate din partea minorului pentru a se realiza finalitatea măsurilor educative.

Un rol esențial în procesul de reeducare al infractorului minor îl are instituția probațiunii. Astfel, consilierul de probațiune intervine în procesul penal atât în faza de urmărire penală, prin întocmirea referatelor ce caracterizează minorul infractor și factorii care au contribuit la săvârșirea infracțiunii, cât și în cazul aplicării de către instanța de judecată a unei măsuri educative, rolul său constând în activități de asistare și supraveghere a minorului infractor.

Marea majoritate a delicvenților nu sunt nici infractori înrăiți, nici elemente marginale irecuperabile, ci pur și simplu sunt persoane în derivă, victime: ale lipsei de educație, ale unui mediu familial ostil, violent, nociv, toxic, a procesului de socializare școlară, familială, colegială, ale lipsei apartenenței la un grup, integrării sociale, ale migrării pentru munca în străinătate a unui părinte, apartenența la familii cu eșec social, abandonul școlar, incluziunea în grupuri de tineri cu comportamente deviate etc.¹ Toți acești factori contribuie definitiv la apariția unui comportament deviant al unei persoane. Fuga, vagabondajul, divergențele cu familia, cu colegii și marginalizarea socială nu apar ca delict sau ca forme de comportament aberant, ci ca un fel de evadare, o formă de evaziune dintr-un mediu perceput ca ostil și neprielnic pentru dezvoltare. Cele mai multe conduite deviate săvârșite sunt rezultatul unor modalități educative defectuoase, al unui mod de viață nociv, dar nu al unor structuri deficitare ale personalității unui individ².

Într-un studiu s-a arătat că rolul educației ca factor de protecție pentru prevenirea delincvenței juvenile se axează pe minorii și tinerii sancționați cu măsura educativă a internării într-un centru educativ din România. În contradicție cu acest lucru, se arată că statisticile interne ale Administrației Naționale a Penitenciarelor, expun existența unui procent de 75-80% din copiii internați în centrele educative, care se regăsesc ulterior în închisorile pentru adulți și ne impune luarea în

---

¹ S. Timofti, *Devianța și delicvența juvenilă în România în actualul context social*, Universul Juridic Premium nr. 9/2022, www.lege5.ro.

² *Ibidem*.

considerare a rezilienței acestei categorii de copii și tineri vulnerabili¹. Reziliența constă în capacitatea de a face față situațiilor epuizante de stres, traumatizante poate, și de a continua o dezvoltare sănătoasă, constituie un fenomen manifestat de către tinerii care evoluează favorabil, deși au trăit o formă de stres, care pe populația generală, o recunoaște ca producând un risc serios de apariție a unor consecințe nefavorabile².

Centrele educative vin în sprijinul minorilor și tinerilor prin activități educaționale complexe, asistență socială și programe de reabilitare socială și își propun ca finalitate a activităților desfășurate următoarele³:

- formarea capacității de a reflecta asupra lumii, de a rezolva problema pe baza relaționării cunoștințelor dobândite;
- valorizarea propriilor exemple în scopul reabilitării și reintegrării sociale;
- dezvoltarea capacității de integrare activă în grupuri diferite: familie, mediu profesional, prieteni etc.;
- dezvoltarea competențelor funcționale esențiale pentru reușita școlară;
- comunicarea, gândirea critică, luarea deciziilor;
- formarea autonomiei personale;
- promovarea competențelor copilului și facilitarea contactelor constructive și a prieteniei;
- sprijinirea și consolidarea legăturilor cu familia și în afara comunității.

4. Studiu de caz: Marius

Marius era orfan și a fost crescut și educat de bunica sa maternă. A avut o situație financiară precară. Acesta a început să comită infracțiuni de la vârsta de 14 ani și i s-au aplicat cele două măsuri educative privative de libertate.

Din studiul copiei de pe cazierul judiciar care cuprinde pe două pagini, rezultă că tânărul Marius, având în vedere multiplele infracțiuni de

¹ R. Ungureanu, *Educația ca factor protectiv pentru tinerii delincvenți*, Universul Juridic Premium nr. 4/2019, www.lege5.ro.

² M. Rutter, *Resilience: Some conceptual considerations*, în *Journal of Adolescent Health*, Vol. 14, 1993, pp.626-631.

³ R. Ungureanu, *Op. cit.*, www.lege5.ro.

furt simplu și furt calificat, chiar și infracțiuni de conducere fără permis, și-a petrecut toată adolescența internat începând cu anul 2015 de două ori într-un centru educativ, iar apoi într-un centru de detenție pe o durată de 5 ani.

În anul 2020 a fost eliberat din centrul de detenție.

În anul 2021 a comis două infracțiuni concurente în calitate de major (o infracțiune de furt calificat în formă continuată cu 3 acte materiale și o infracțiune de conducere fără permis), pentru acestea a fost condamnat în final la pedeapsa de 1 an, 2 luni și 20 de zile închisoare cu suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei pe un termen de 4 ani.

Având în vedere că măsurile educative care au fost dispuse și executate anterior nu și-au atins scopul, instanța a dat dovadă de clemență raportat la bogata activitate infracțională începută din minorat- majoritatea fiind infracțiuni contra patrimoniului.

Instanța a constatat în considerentele hotărârii¹: „față de fișa de cazier judiciar a inculpatului Marius, chiar dacă nu se poate reține starea de recidivă sau pluralitate intermediară, faptele fiind săvârșite în perioada minoratului, față de multitudinea și gravitatea faptelor, de aspectul că măsurile educative executate au fost privative de libertate, se impune condamnarea sa și nu stabilirea unei pedepse cu privire la care ulterior să fie amânată executarea”.

Totodată, judecătorul fondului a ținut cont, sub aspectul individualizării executării pedepsei aplicate, de următoarele aspecte: dorința de a renunța la comportamentul infracțional, observând că inculpatul are un loc de muncă, își manifestă în mod sincer regretul, se află la primul conflict cu legea penală în calitate de major și se apreciază că există posibilitatea reală a schimbării conduitei inculpatului și fără a se dispune executarea efectivă a pedepsei. Totodată, având în vedere că sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 91 C. pen., inculpatul va fi condamnat la o pedeapsă cu închisoarea, a cărei executare va fi suspendată sub supraveghere.

Cu toate că instanța a manifestat clemență față de inculpat, în anul următor, acesta a comis alte 3 infracțiuni în stare de recidivă postcondam-

---

¹ Jud. Sibiu, sent. pen. nr. 422/29.09.2022, def. prin neapelare.

natorie, fapt care a determinat revocarea suspendării sub supraveghere și aplicarea unei pedepse de 3 ani, 5 luni și 20 de zile cu executare¹.

5. Concluzii și recomandări

Raportat la studiul de caz, putem afirma că în legătură cu Marius cele două măsuri educative privative de libertate nu și-au atins scopul, în sensul reeducării acestuia. Mai mult, față de primele sale abateri în calitate de major, instanța de fond a manifestat clemență, având în vedere circumstanțele lui personale.

Totodată, trebuie acordată o atenție deosebită modului în care minorul sau tânărul infractor este perceput și reprimat în societate după ce i se aplică o măsură educativă privativă de libertate și o execută. Aceasta reprezintă o condiție *sine qua non* în procesul de reeducare și de reintegrare socială.

Tinerii eliberați din centrele educative sau de detenție se confruntă cu problemele asigurării unui venit și a unei locuințe.

O altă problemă luând ca exemplu cazul tânărului Marius, este dificultatea pe care o întâmpină tinerii care au antecedente penale sau chiar multe antecedente penale potrivit cazierului judiciar, în identificarea unui loc de muncă.

Față de expunerile din cadrul articolului, ar fi indicat de urmat o serie de recomandări precum:

1. Completarea studiilor de către tinerii infractori, căci educația constituie pilonul de bază al reeducării lor. Prin completare studiilor, cel puțin la nivelul școlii primare, și orientarea spre deprinderea unei profesii, astfel încât cei care acuză lipsurile materiale drept cauză a delincvenței să-și poată câștiga existența prin muncă.
2. Trebuie pus un accent deosebit pe reintegrarea socială a minorului sau a tânărului major.
3. Organizarea de către organele de ordine și siguranță publică a unor întâlniri comunitare, la care să participe atât minorii, cât

---

¹ Jud. Sibiu, sent. pen. nr. 759/24.10.2024, def. prin dec. pen. nr. 885/18.12.2024 a C. de Ap. Alba Iulia.

- și părinții, în care să se expună situația delincvenței juvenile, sancțiunile, dar și modurile de prevenire ale acesteia.
4. Implicarea mai activă a familiilor în viața minorilor, atât în ceea ce privește viața lor de acasă, cât și viața socială-relativ la selecția prietenilor, anturajul, modul de petrecere a timpului liber etc.
  5. Antrenarea reflecției în rândul tinerilor.
  6. Cunoașterea istoricului antecedentelor penale, care modelează „parcursul” infracțional, șansele de recidivă și subliniază importanța asistenței psihologice în special pentru cei aflați la prima internare.
  7. Cunoașterea mai puternică a caracteristicilor psihosociale ale minorilor, ca programe de integrate și măsuri recuperatorii individualizate.
  8. Identificarea motivelor care conduc la comiterea unei noi infracțiuni în perioada de după eliberare permite înțelegerea rolului pe care asigurarea celor necesare traiului de zi cu zi îl au în prevenirea și controlul criminalității.
  9. Trebuie subliniată importanța unei abordări multidisciplinare, iar organele de ordine și siguranță publică pot contribui la reeducarea tinerilor infractori, prin intervenții active, dialog empatic și colaborare cu specialiști în psihologie, asistență socială și educație.

Bibliografie

- Czika D.M., *Evoluția sistemului sancționator al minorilor în țara noastră*, Universul Juridic Premium nr. 2/2019.
- Dongoroz V., Kahane S., Oancea I., Fodor I., Iliescu N., Bulai C., Stănoiu R., *Explicații teoretice ale Codului penal român*, vol. II, Ed. Academiei, București, 1970.
- Mitrache Ctin., Mitrache C., *Drept penal român. Partea generală*, ed. a V-a, rev. și adăug., Ed. Universul Juridic, București, 2023.
- Roman D., *Cunoașterea componentelor personalității infractorului – condiție fundamentală în combaterea eficientă a fenomenului infracțional juvenil*, Universul Juridic Premium nr. 10/2018.

Rutter M., *Resilience: Some conceptual considerations*, în *Journal of Adolescent Health*, Vol. 14, 1993.

Streteanu F., Nițu D., *Drept penal. Partea generală, Curs universitar, Vol. I*, Ed. Universul Juridic, București, 2014.

Timofte S., *Devianța și delicvența juvenilă în România în actualul context social*, *Universul Juridic Premium* nr. 9/2022.

Ungureanu R., *Educația ca factor protectiv pentru tinerii delincvenți*, *Universul Juridic Premium* nr. 4/2019.

Jud. Sibiu, sent. pen. nr. 422/29.09.2022, def. prin neapelare.

Jud. Sibiu, sent. pen. nr. 759/24.10.2024, def. prin dec. pen. nr. 885/18.12.2024 a C. de Ap. Alba Iulia.

<http://www.lege5.ro>

<https://europa.eu/citizens>

TRAFICUL DE DROGURI. INFRAȚIUNE CARE AFECTEAZĂ ORDINEA PUBLICĂ

*Asist. univ. dr. Elena-Irina RAHIMIAN (CÎRCIUMARU)¹
Academia de Studii Economice din București
Școala Doctorală Drept
Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București
Facultatea de Poliție*

Rezumat: *Poziția geopolitică și geostrategică în sud-estul Europei Centrale, la intersecția unor rute importante care leagă țări consumatoare de droguri de țări producătoare, a determinat creșterea nivelului de atractivitate a României pentru traficanții de droguri. În prezent, țara noastră a devenit o piață de desfacere la nivel european, fiind poziționată pe harta țărilor cu tradiție în fenomenul traficului de droguri. Studiile realizate de specialiștii antidrog arată că fenomenul traficului de droguri s-a dezvoltat sub toate aspectele, afectând astfel ordinea și siguranța publică.*

Cuvinte-cheie: *drog, stupefiant, substanță psihotropă, Legea nr.143/2000, infracțiuni stipulate, cauză specială de reducere a pedepsei – art. 15 din Legea nr. 143/2000.*

Introducere

Consumul de droguri s-a practicat din cele mai vechi timpuri în societățile primitive și în Evul Mediu. Folosirea de către o parte din populație a unor doze repetate și crescânde de substanțe toxice a declanșat un sistem de alarmă în întreaga lume și a influențat apariția unor acțiuni multiple cu scopul de a reprima și a limita flagelul drogurilor.

---

¹ Adresă de email Autor: irina.circiumaru@yahoo.com

România se caracterizează printr-o așezare geografică și geostrategică de importanță majoră pentru traficanții de droguri, aceasta reprezentând puntea de legătură între marii consumatori de droguri și teritoriile producătoare. În prezent, privită ca o piață de desfacere a fenomenului de trafic de droguri, țara noastră se află prezentă în peisajul țărilor europene cu tradiție în domeniul drogurilor precum Germania, Franța, Olanda, Italia, Spania etc.

Traficul și consumul ilicit de droguri au cunoscut dimensiuni noi la nivelul statului român prin creșterea semnificativă a numărului consumatorilor cetățeni români, mai ales tineri, dar și persoane care furnizează marfa ilegală.

Întreg teritoriul țării a fost ocupat de rețelele de traficanți care și-au extins activitatea la toate nivelurile, respectiv regional, național și internațional, favorizând o creștere a complexității fenomenului traficului de droguri.

Fenomenul răspândirii drogurilor este prezent și într-o altă sferă a societății, respectiv în lumea medicală – rețelele farmaceutice și personalul medical din farmacii și spitale. Eliberarea unor rețete care cuprind medicamente cu efect de drog se face de foarte multe ori fără a fi analizate riscurile și fără a exista multe filtre de procurare.

Drogul – Analiză conceptuală

În dicționarul de medicină Larousse drogul este definit ca fiind o substanță care produce o stare de dispoziție fizică și psihică care poate determina apariția toxicomaniei¹.

Toxicomania este reprezentată de folosirea agresivă și repetată, în etape progresive cantitativ, de substanțe care produc toxicitate pentru corpul uman.

În literatura de specialitate, prin verbul „a se droga” se înțelege că o persoană consumă, își administrează sau încearcă substanțele toxice sau stupefiantele în cantități mici sau excesive.

---

¹ ***, *Dicționarul de medicină Larousse*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1998, p.192.

Conceptul de *drog* cuprinde mai multe categorii de droguri, fiecare categorie fiind formată din mai mulți derivați. Astfel, drogurile sunt reprezentate de stupefiante, produse halucinogene și substanțe psihotrope.

Stupefiantele sunt reprezentate, de obicei, de substanțele medicamentoase care printr-o utilizare îndelungată, duc la obișnuință și la necesitatea creșterii dozei administrate. Persoana care consumă acest tip de substanță prezintă o inerție fizică și psihică.

Spre deosebire de stupefiante, produsele halucinogene sunt substanțe sau medicamente care pot afecta toate simțurile, oferind cuiva convingerea că vizualizează un obiect sau un fenomen, fără ca acesta să existe în realitate.

Substanțele psihotrope fac parte din categoria drogurilor care acționează asupra psihicului, unele dintre ele fiind incluse în clasa medicamentelor comercializate de către marile companii farmaceutice – sedativele, anestezicele, antidepresivele, narcoticele, hipnoticele, analgezicele – și folosite în medicația sistemului nervos central. De asemenea, tot din categoria substanțelor psihotrope face parte și alcoolul.

Scurtă descriere a tipurilor de stupefiante¹

Opiul este un drog stupefiant obținut din mac – soiul *Papaver somniferum* – prin realizarea unei incizii a capsulelor macului care elimină un suc lăptos ce se transformă într-o masă brună la contactul cu aerul.

Răspândirea geografică a culturii macului pornește din Suedia și ajunge până în Tasmania, Turcia și India fiind cunoscute ca principalele țări producătoare de mac pentru opiu.

Toxicomanii și consumatorii folosesc opiul sub diferite moduri, de exemplu prin fumat sau masticat, îl amestecă în alimente sau în lapte, prin înghițire, se poate utiliza și sub formă de supozitor etc.

În majoritatea cazurilor în care indivizii consumă frecvent opiu, memoria acestora se deteriorează, iar funcțiile ficatului se diminuează.

Morfina și heroina reprezintă cei doi derivați ai opiumului, puternic comercializați pe piața drogurilor din România. Morfina se obține din opiu brut, pe cale chimică, fiind un alcaloid sub formă de pulbere albă, cristalină sau sub formă de cristale incolore, cu gust amar, solubile în apă.

---

¹ F. Sandu, *Stop drogurilor*, Editura Sylvi, București, 2003, pp.10 și urm.

Chimistul german F. Serturner a fost cel care a descoperit morfina în anul 1808, iar în anul 1850 morfina injectabilă a cunoscut o mare importanță pentru farmaciști și medici, acest preparat fiind prescris bolnavilor.

Cel de-al doilea derivat al opiului este reprezentat de heroină, cunoscută în termeni științifici ca diacetylmorphine, obținută prin sinteză sub formă de pulbere cristalină, albă, amară, fără miros, care poate fi solubilă în apă. Heroina prezintă o acțiune analgezică mai puternică decât morfina, însă mult mai toxică pentru organismul uman.

Obișnuința pe care o provoacă heroina este mult mai rapidă în comparație cu morfina, individul devenind dependent după doar una sau două injecții.

Numele comercial de heroină a fost dat de către firma germană de produse chimice „Bayer” în anul 1898, heroina fiind considerată la început un medicament care nu produce obișnuință, utilizat cu succes împotriva tusei. În prezent, heroina prezintă cea mai mare pericolozitate pe piața consumatorilor de droguri.

În timpul Primului Război Mondial consumul de heroină a cunoscut o răspândire alarmantă pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, loc în care a debutat, mai târziu extinzându-se și în Europa. Din această cauză, europenii au numit toxicomania produsă de heroină drept *o boală americană*, după locul în care a luat naștere.

Un alt tip de stupefiant prezent pe piața drogurilor în România este cocaina, care se extrage din frunzele arbustului de coca, aflat pe teritoriul Americii de Sud și în Indonezia – insula Java.

Cultul acestui arbust a putut fi identificat în istorie cu ajutorul sculpturilor și basoreliefurilor din vremea incașilor care prezentau zei cu gurile pline de frunze de coca, considerate *frunze divine*. În numeroase scrieri apar descriși amerindienii care masticau sau fumau frunzele de coca.

Cocaina este un stupefiant care se prezintă sub forma unei pulberi albe, pufoase ca zăpadă și fără miros. În prezent, conform datelor oferite de către Organizația Națiunilor Unite, cultura de coca s-a extins foarte mult, ajungând până în Columbia, în trecut aceasta fiind limitată și prezentă doar în regiunile andine din Bolivia și Peru.

Analiza cantitativă a acestui drog arată că 1000 kg de frunze de coca se obțin de pe 1 ha, iar din această cantitate rezultă 5 kg de pasta de coca, de culoare brună, din care apar 2 kg de cocaină, care prin prelucrare duce la obținerea clorhidratului de cocaină.

Câștigurile în monedă pe care le aduce traficul de cocaină sunt foarte mari, deoarece frunzele de coca sunt cumpărate de la producător la un preț foarte mic în comparație cu prețul la care se vinde cocaină după prelucrare. De exemplu, producătorii vând 1000 kg de frunze de coca cu suma de 2500 dolari, în timp ce cocaina care se obține din această cantitate de frunze distribuită la consumatori prezintă o valoare de aproximativ 1 milion de dolari.

Cocaina poate fi utilizată pe piața consumatorilor de droguri sub o gamă variată de forme: prizare de pudră, injectare subcutanată, marea gingiilor cu pulbere de cocaină, consumul de vin împreună cu cocaină etc.

Canabisul sau cânepa, alături de derivații ei – Marijuana, Hașișul și Ganja reprezintă un alt tip de drog care face parte din categoria stupefiantelor. Cannabisul este o plantă exotică, care se poate cultiva sau se poate găsi în stare sălbatică, în regiunile tropicale și subtropicale din Asia, Africa și America.

Organizația Națiunilor Unite prezintă rapoarte de expertiză cu privire la țările recunoscute pentru cultura Cannabisului, printre acestea numărându-se Maroc, Liban, Thailanda, Columbia, Pakistan, Nepal, Jamaica, Mexic etc.

Un drog sintetic, produs prin sinteze chimice și care reprezintă de asemenea un stupefiant, este Ecstasy, alături de derivații săi, MDA și MDMA. Substanțele ieftine care nu necesită timp mare de preparare determină o rată a profitului foarte mare în cazul drogurilor sintetice, acestea fiind ușor de procurat, tocmai datorită prețurilor reduse pe piața drogurilor.

Accesul acestui tip de drog a fost facilitat în rândul tinerilor prin faptul că prezintă o răspândire mare și o formă de ambalare practică, respectiv pastile în loc de pulbere. De cele mai multe ori pastilele de Ecstasy sunt asimilate cu medicamentele utilizate în domeniul medical.

L.S.D. – d-lysergic acid diethylamide reprezintă o substanță obținută dintr-o ciupercă parazită care trăiește pe secară și face parte din categoria stupefiantelor livrate sub formă de tablete.

Substanțele psihotrope¹

Substanțele psihotrope sunt acele preparate farmaceutice utilizate în domeniul medicinei pentru tratarea unor boli. O problemă cu care se confruntă tot mai multe state din întreaga lume este trecerea acestor substanțe psihotrope din circuitul licit de fabricare și comercializare în sfera circuitului ilicit, folosite în scopuri nemedicale.

Modul facil în care se obțin instalațiile și substanțele chimice utilizate în producerea substanțelor psihotrope stimulează dezvoltarea unui circuit ilicit al acestora pe piața drogurilor.

Substanțele psihotrope sunt reprezentate de tranchilizante, excitante centrale – psihotonice, produse sedativ-hipnotice și analgezicele opioide.

Cadrul legislativ în domeniul drogurilor

În prezent, întreaga legislație a României, adoptată în scopul prevenirii și combaterii traficului și consumului de droguri, prezintă un ansamblu de măsuri conforme cu standardele europene și internaționale. La nivel național există mai multe acte normative care reglementează traficul și consumul de droguri în contextul eficientizării cooperării internaționale și în scopul prevenirii și combaterii acestui fenomen.

Cadrul legislativ național în domeniul drogurilor este reprezentat de²: Legea nr. 143 din 26 iulie 2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 339 din 5 decembrie 2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 194 din 7 noiembrie 2011 republicată, privind combaterea operațiunilor cu produse susceptibile de a avea efecte psihoactive, altele decât cele prevăzute de actele normative în vigoare, cu modificările și completările ulterioare; Hotărârea Guvernului nr. 860 din 28 iulie 2005 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările

---

¹ F. Sandu, Gh. I. Ioniță, *Criminologie teoretică și aplicată*, Editura Pro Universitaria, București, 2024, pp.212-215.

² <https://legislatie.just.ro>, pagină accesată la data de 17.07.2025.

și completările ulterioare; Hotărârea Guvernului nr. 1915 din 22 decembrie 2006 pentru aprobarea normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 339/2005 privind regimul juridic al plantelor, substanțelor și preparatelor stupefiante și psihotrope, cu modificările și completările ulterioare; Hotărârea Guvernului nr. 461 din 11.05.2011 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale Antidrog, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 142/2018 privind precursorii de droguri; Hotărârea Guvernului nr. 236/2019 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 142/2018 privind precursorii de droguri ; Legea nr. 286 din 17 iulie 2009 privind Codul Penal, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 135 din 1 iulie 2010 privind Codul de Procedură Penală, cu modificările și completările ulterioare.

Infracțiuni privind domeniul drogurilor care afectează ordinea publică

Articolele 2-10 din Legea nr.143/2000¹ privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare, prezintă infracțiunile care sunt săvârșite și pedepsite în domeniul drogurilor, infracțiuni care afectează ordinea publică a statului român.

Articolul 2 prezintă ca infracțiuni „cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, oferirea, punerea în vânzare, vânzarea, distribuirea, livrarea cu orice titlu, trimiterea, transportul, procurarea, cumpărarea, deținerea ori alte operațiuni privind circulația drogurilor de risc, fără drept”.

Articolul 3 invocă ca infracțiuni care afectează ordinea publică a statului următoarele: „introducerea sau scoaterea din țară, precum și importul ori exportul de droguri de risc fără drept”.

În ceea ce privește infracțiunile stipulate în lege la articolul 4 pentru consumul propriu fără drept, acestea sunt prezentate ca fiind „cultivarea, producerea, fabricarea, experimentarea, extragerea, prepararea, transformarea, cumpărarea sau deținerea de droguri”.

---

¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/23629>, pagină accesată la data de 17.07.2025.

Articolul 5 din cadrul aceleiași legi reglementează „punerea la dispoziție cu știință, cu orice titlu, a unei locuințe sau a unui local ori a oricărui alt loc amenajat, în care are acces publicul pentru consumul ilicit de droguri ori tolerarea consumului ilicit în asemenea locuri”.

Importanța activității medicului și infracțiunile pe care le poate săvârși odată cu prescrierea unor rețete medicale sunt prezentate în cele trei alineate ale articolului 6 din Legea nr. 143/2000. Astfel, „prescrierea drogurilor de mare risc, cu intenție, de către un medic, fără ca aceasta să fie necesară din punct de vedere medical” reprezintă una dintre infracțiunile stipulate în cadrul legii la articolul 6 alin.(1).

De asemenea, eliberarea cu intenție a rețetelor medicale care cuprind droguri de mare risc în condițiile prevăzute la alin.1 al art.6 din Legea nr.143/2000 sau eliberarea rețetelor medicale falsificate reprezintă infracțiuni în domeniul drogurilor conform alin.(2) în cadrul aceluiași articol.

Articolul 7 și articolul 8 ale Legii nr.143/2006 prezintă ca infracțiuni ce afectează ordinea publică administrarea de droguri de mare risc unei persoane fără ca această acțiune să fie legală și furnizarea pentru consum de inhalanți chimici toxici unei persoane minore. De asemenea, persoana care finanțează săvârșirea tuturor infracțiunilor prevăzute la art.2-9 sau îndeamnă la consumul ilicit de droguri de mare risc prin orice mijloace săvârșește o infracțiune și este sancționată de lege.

Cum afectează traficul și consumul de droguri ordinea publică? Printr-o analiză aprofundată a fenomenului traficului și consumului de droguri am concluzionat că acest fenomen poate influența ordinea publică din mai multe puncte de vedere¹: consumul drogurilor prin injecție duce la transmiterea în rândul populației a unor boli grave precum HIV-SIDA și hepatita „C”; consumatorii care sunt impulsionați să-și procure droguri, vor pătrunde treptat în interiorul rețelelor de distribuție, riscând astfel să devină și ei consumatori, ceea ce va duce treptat la dezvoltarea rețelelor de distribuție a drogurilor; România, fiind o țară cu o așezare geografică și geostrategică importantă pentru piața distribuitorilor în circuitul traficului de droguri la nivel mondial, va

---

¹ F. Sandu, Gh. I. Ioniță, *Criminologie teoretică și aplicată*, Editura Pro Universitaria, București, 2024, p. 11.

putea prezenta un risc în ceea ce privește cetățenii români și implicarea treptată a acestora în diferite activități prin care vor distribui droguri, în calitate de curieri, depozitari sau intermediari; procurarea sau consumul de droguri va conduce la amplificarea fenomenului infracțional în ceea ce privește infracțiunile conexe săvârșite în țara noastră și pe plan extern; profitul pe care îl va aduce activitatea de trafic de droguri va reprezenta un real pericol pentru săvârșirea infracțiunii de spălare a banilor, deoarece dealerii se vor implica mai puternic în activități specifice infracțiunilor de spălare a banilor; fenomenul de corupție la nivelul funcționarilor și al oficialilor va crește din cauza dezvoltării rețelelor de traficanți care vor încerca să implice tot mai multe persoane importante din diferite domenii – economic, justiție, bancar etc. – se va dezvolta colaborarea cu alte organizații consumatoare și traficante de droguri din alte țări ; infractorii implicați în circuitul de consum și de comercializare a drogurilor vor deveni din ce în ce mai periculoși, prin achiziția de arme și prin colaborarea cu alți criminali profesioniști; în lipsa unei infrastructuri a centrelor de tratament și prevenție a toxicomanilor, consumul supradozat al tinerilor va duce la creșterea deceselor.

Articolul 15 din Legea nr.143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri – cauză specială de reducere a pedepsei

România prezintă o politică penală bine organizată atât prin prisma reglementărilor din Codul penal, respectiv Codul de procedură penală, cât și prin prisma unor legi speciale și ordonanțe ale Guvernului. Lupta împotriva combaterii traficului și consumului ilicit de droguri este susținută de către legiuitor prin elemente precum cauzele speciale de reducere a pedepsei, cu rol preventiv și de constrângere.

În cadrul Legii nr.143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri există o cauză de reducere a pedepsei, la articolul 15 – prin care persoana care a comis una din infracțiunile prezentate anterior, respectiv, infracțiunile stipulate în articolele 2-9, iar în timpul urmăririi penale denunță și facilitează identificarea și tragera la răspundere penală a altor persoane care au săvârșit infracțiuni legate de droguri, beneficiază de reducerea la jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege.

În cazul de față, cauza specială de reducere a pedepsei prezintă o importanță deosebită în prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri prin faptul că încurajează infractorii să ofere informații organelor de urmărire penală în faza de urmărire penală cu privire la persoanele care au săvârșit infracțiuni legate de droguri.¹

Din analiza cauzelor speciale de reducere a pedepsei în dreptul penal român se poate identifica cu ușurință utilitatea denunțului pe care infractorul îl face cu scopul de a-i fi redusă pedeapsa. De asemenea, măsurile de protecție antidrog sunt susținute de prevederile legislative din dreptul penal în vigoare.²

Concluzii

În prezent, sursa majoră de venit pentru grupările de criminalitate organizată din Uniunea Europeană o reprezintă piața drogurilor. Aceasta produce un venit impresionant în comparație cu alte piețe ale lumii moderne, respectiv circa 30 miliarde de euro anual.

Efectele negative pe care le induce piața drogurilor în rândul marilor puteri europene sunt în primul rând, impactul economic, apoi decesele survenite în urma consumului de droguri, diminuarea sănătății publice, scăderea gradului de siguranță publică prin asocierea traficului de droguri cu formele criminalității precum violența în cadrul comunităților, dezvoltarea fenomenului de corupție și scăderea încrederii în autoritățile publice prin coruperea funcționarilor și a altor persoane cu funcții oficiale.

Bibliografie

***, *Dicționarul de medicină Larousse*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.

Rahimian Elena-Irina, „The Importance of Special Circumstances of Penalty Mitigation in the Prevention and Combating of

---

¹ Rahimian Elena-Irina, „The Importance of Special Circumstances of Penalty Mitigation in the Prevention and Combating of Criminality in Romania”, în *Revista “Legea și Viața”*, Ediție Specială 2025, ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373, Chișinău, p. 106.

² Ibidem.

- Criminality in Romania”, publicat în *Revista “Legea și Viața”*,
Ediție Specială 2025, ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373
- Sandu Florin, *Stop drogurilor*, Editura Sylvi, București, 2003.
- Sandu Florin, Ioniță Gheorghe Iulian, *Criminologie teoretică și aplicată*, Editura Pro Universitaria, București, 2024.
- Legea nr.143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare.
- Legea nr.286/2009 privind Codul Penal.
<https://legislatie.just.ro>.

SUBIEȚII INFRAȚIUNILOR CARE AFECTEAZĂ ORDINEA PUBLICĂ. ANALIZĂ COMPARATIVĂ ÎNTRE ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA

Drd. Monica DANILIU¹

Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, Chișinău

Rezumat: *Ordinea publică este o valoare socială fundamentală, iar protejarea acesteia prin norme penale este o componentă esențială a oricărui sistem juridic democratic. Scopul acestui articol este de a analiza comparativ reglementările privind subiecții infracțiunilor care afectează ordinea publică în dreptul penal al României și al Republicii Moldova. Analiza vizează cadrul legal, doctrina, practica judiciară și direcțiile de armonizare europeană, urmărind identificarea diferențelor și similitudinilor care pot fundamenta o abordare unitară în contextul cooperării judiciare internaționale.*

Cuvinte-cheie: *subiecți activi, subiecți pasivi, infracțiuni contra ordinii publice, drept comparat, participare penală.*

Introducere

Ordinea publică este fundamentul unei societăți democratice, iar protejarea acesteia presupune reglementări clare și coerente privind răspunderea penală. Infracțiunile care aduc atingere ordinii publice se disting prin caracterul lor social perturbator și prin interesul public major în prevenirea și sancționarea acestora. Într-un context european în care cooperarea judiciară este din ce în ce mai accentuată, se impune o analiză comparativă a reglementărilor naționale privind subiecții acestor infracțiuni, în vederea unei eventuale armonizări.

---

¹ Adresă de email Autor: monica.daniliuc1@gmail.com

În România și în Republica Moldova, legislațiile penale reglementează distinct infracțiunile contra ordinii publice, însă cadrul normativ este similar în multe aspecte, având în vedere rădăcinile comune și influențele europene recente. Această lucrare își propune să evidențieze trăsăturile generale ale subiecților activi și pasivi ai infracțiunilor contra ordinii publice și să analizeze particularitățile fiecărui sistem.

Considerații teoretice privind infracțiunile contra ordinii publice

1.1. Conceptul de ordine publică

În doctrina penală, ordinea publică este definită ca ansamblul regulilor de conduită necesare pentru menținerea unei conviețuiri sociale pașnice, sigure și conforme cu normele de drept. Ea este garantată de stat și reflectată în normele penale care incriminează comportamentele ce aduc atingere păcii sociale, autorității statului și siguranței publice¹.

1.2. Clasificarea infracțiunilor contra ordinii publice

În Codul penal român, infracțiunile contra ordinii și liniștii publice sunt reglementate în Titlul I din Partea specială, incluzând infracțiuni precum tulburarea ordinii și liniștii publice (art. 371), instigarea publică (art. 368), participarea la grupuri infracționale organizate (art. 367) etc.

În Republica Moldova, Codul penal conține o secțiune similară – Infracțiuni contra păcii publice și siguranței publice – incluzând articole precum art. 287 (Huliganism), art. 278 (Organizarea dezordinilor în masă), art. 279 (Chemarea la dezordini în masă) etc.²

1.3. Tipologia subiecților în dreptul penal

În dreptul penal, subiectul activ este persoana care comite fapta prevăzută de legea penală, iar subiectul pasiv este persoana fizică sau entitatea ale cărei drepturi sau interese legitime sunt lezate prin săvârșirea infracțiunii. În cazul infracțiunilor contra ordinii publice, subiectul pasiv este, în mod generic, societatea, statul sau colectivitatea.

---

¹ Alexandru Boroș, *Drept penal. Partea specială*. București: C.H. Beck, 2022.

² Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985-XV/2002.

2. Reglementări naționale privind subiecții infracțiunilor contra ordinii publice

2.1. România: cadrul legal și doctrinar

Codul penal român permite ca subiect activ al infracțiunilor contra ordinii publice să fie orice persoană fizică responsabilă penal. Totuși, în cazul infracțiunii de instigare publică, este necesar un anumit grad de influență socială, iar doctrina subliniază rolul catalizator al subiectului activ asupra colectivității¹.

Subiectul pasiv este statul, reprezentând interesul colectivității în menținerea ordinii publice. În anumite situații, pot exista și victime colaterale, cum ar fi persoane vătămate prin efectele indirecte ale faptei (ex. agresiune în context de huliganism).

2.2. Republica Moldova: reglementare și practică judiciară

În Republica Moldova, majoritatea infracțiunilor contra ordinii publice sunt comise de persoane fizice. Un aspect distinct îl constituie caracterul agravant al acțiunilor în grup, înarmate sau săvârșite de rediviști. Codul penal prevede forme agravate pentru asemenea situații, ceea ce indică o preocupare crescută pentru prevenirea destabilizării colective².

Subiectul pasiv este, și în acest sistem, societatea. Practica judiciară arată că instanțele apreciază contextual gravitatea faptei în funcție de amploarea efectului social produs.

3. Analiză comparativă: România și Republica Moldova

3.1. Similitudini doctrinare și legislative

Ambele sisteme penale împărtășesc o viziune comună asupra rolului subiecților în cadrul infracțiunilor contra ordinii publice. Subiectul activ este de regulă o persoană fizică fără calitate specială, iar subiectul

---

¹ Mihail Adrian Hotca, *Infracțiuni contra ordinii și liniștii publice*. București: Universul Juridic, 2021.

² Iurie Gurin, *Drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2020.

pasiv este generic, reprezentând interesul public. Infracțiunile se caracterizează prin pericol social ridicat și necesită o reacție promptă a autorităților.

3.2. Diferențe structurale și de interpretare

În România, accentul cade mai mult pe caracterul subiectiv al conduitei (intenția directă, mobilul faptei), în timp ce în Republica Moldova predomină interpretarea obiectivă, bazată pe gradul de pericol social concret. De asemenea, în Moldova se observă o mai mare recurență a aplicării pedepselor privative de libertate, în timp ce în România se încurajează individualizarea pedepsei prin măsuri alternative¹.

3.3. Jurisprudență comparată

Cazurile analizate în jurisprudența română arată o preocupare pentru garantarea drepturilor fundamentale în paralel cu sancționarea faptelor. În Republica Moldova, instanțele au tendința de a adopta o abordare represivă, invocând frecvent necesitatea menținerii ordinii constituționale, în special în cazuri cu conotație politică sau de protest public².

4. Perspective europene și armonizare

4.1. Exigențe ale CEDO și ale instrumentelor europene

Convenția Europeană a Drepturilor Omului impune statelor membre să garanteze libertățile fundamentale fără a tolera abuzuri care pun în pericol ordinea publică. În același timp, jurisprudența CEDO permite restrângerea drepturilor atunci când este justificată de protejarea interesului colectiv. Acest echilibru trebuie reflectat și în calificarea subiecților activi ai infracțiunilor respective³.

---

¹ Andrei Tănase, „Individualizarea pedepselor în cazurile de tulburare a ordinii publice.” *Revista Română de Drept Penal*, nr. 3/2023. Gurin, Iurie, *Drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2020.

² Vitalie Duca, „Practica judiciară moldovenească privind infracțiunile contra ordinii publice.” *Revista Dreptul*, nr. 2/2022.

³ European Court of Human Rights, *Guide on Article 11 of the European Convention on Human Rights – Freedom of assembly and association*, Council of Europe, 2022.

4.2. Necesitatea armonizării legislative

Într-un context de cooperare judiciară internațională și de implementare a unor măsuri comune privind securitatea publică, este important ca definirea și tratamentul penal al subiecților infracțiunilor să urmeze linii comune. Se propune crearea unui set de orientări europene privind infracțiunile contra ordinii publice, în care să fie clarificată și responsabilitatea persoanelor juridice în acest domeniu.

5. Studiu de caz și jurisprudență relevantă

5.1 Studiu de caz comparativ: România vs Republica Moldova

Cazul: Tulburarea ordinii publice prin organizarea unei manifestații neautorizate.

Context – România

În anul 2020, un grup de persoane a organizat o manifestație neautorizată în fața unei instituții publice din București, protestând împotriva măsurilor pandemice. Autoritățile au intervenit în baza art. 371 Cod penal (tulburarea ordinii și liniștii publice). Au fost identificate și deferiute justiției 3 persoane, liderii informali ai grupului. Autorul infracțiunii a fost calificat ca fiind subiect activ general, însă instanța a reținut agravanta organizării din timp și mobilizării prin rețele sociale. S-a aplicat o pedeapsă de 2 ani cu suspendare, cu măsuri de supraveghere.

Context – Republica Moldova

Un caz aproape identic a avut loc în 2021 la Chișinău, unde un protest neautorizat în fața Guvernului a dus la blocarea traficului rutier și la altercații cu poliția. Au fost reținute 7 persoane, dintre care 2 lideri ai protestului. Parchetul a invocat art. 287 Cod penal RM („huliganismul agravant”), iar instanța a dispus condamnarea liderilor la câte 3 ani închisoare cu executare, motivând caracterul organizat și impactul social major.

Analiză comparativă

Diferențele între cele două abordări reflectă diferențe de interpretare a gravității faptelor și a cadrului legal:

- România a tratat cazul din perspectiva protejării libertății de exprimare, cu o jurisprudență favorabilă aplicării sancțiunilor alternative.

- Republica Moldova a aplicat prevederi mai severe, invocând principiul „toleranței zero” față de faptele ce afectează direct autoritatea statului.

5.2 Jurisprudență relevantă

România: Decizia penală nr. 503/2020 a Curții de Apel București. Instanța a reținut că: „Participarea la o adunare publică neautorizată nu este per se infracțiune, însă comportamentul agresiv, injurios și instigator devine sancționabil penal prin prisma art. 371 Cod penal, întrucât depășește cadrul exercitării unui drept constituțional.”¹

Republica Moldova: Decizia CSJ nr. 02-2-208-21 din 15.07.2021. Curtea Supremă a menționat: „Huliganismul agravant presupune o manifestare vădit antisocială, însoțită de acte de violență sau amenințări, iar instigatorii protestului au urmărit o destabilizare a ordinii constituționale.”²

5.3 Concluzii ale studiului de caz

- Subiecții infracțiunilor care afectează ordinea publică pot fi atât persoane fizice, cât și grupuri informale sau structurate.
- Practica judiciară din România înclină spre individualizarea sancțiunii și reținerea circumstanțelor atenuante, în timp ce jurisprudența moldovenească reflectă o abordare mai represivă.
- Se constată o diferență cultural-juridică în interpretarea libertății de exprimare și a rolului autorității statului.

Concluzii

Lucrarea analizează comparativ subiecții infracțiunilor care afectează ordinea publică în România și în Republica Moldova, evidențiind similitudinile și diferențele legislative și instituționale.

În ambele țări, subiectul activ este, în general, orice persoană fizică cu capacitate penală, deși anumite infracțiuni necesită o calitate specială, cum ar fi cea de funcționar public.

¹ Curtea de Apel București, Secția Penală, Decizia nr. 503/2020. Publicată în Portalul Jurisprudenței Naționale, accesat în iunie 2025.

² Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova, Decizia nr. 02-2-208-21 din 15 iulie 2021, extras în Buletinul Jurisprudenței Penale, Chișinău, 2022.

Subiectul pasiv este, de regulă, societatea în ansamblu, afectată prin încălcarea valorilor fundamentale precum ordinea și liniștea publică.

Analiza evidențiază provocările comune în prevenirea și combaterea infracțiunilor motivate de prejudecată, în special în rândul minorilor.

În România, se subliniază necesitatea perfecționării cadrului legislative pentru a include specificații clare privind motivele de prejudecată și implementarea unor programe educaționale.

În Republica Moldova, provocările includ aplicarea limitată a prevederilor legislative și lipsa unor mecanisme adecvate de colectare și monitorizare a datelor.

Lucrarea propune recomandări precum perfecționarea cadrului legislativ, implementarea programelor educaționale și consolidarea colaborării între instituțiile statului și organizațiile societății civile pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor care afectează ordinea publică.

Analiza comparativă a reglementărilor privind subiecții infracțiunilor care afectează ordinea publică în România și în Republica Moldova relevă similitudini semnificative, dar și particularități naționale relevante. În ambele sisteme, subiectul activ este de regulă persoana fizică, iar subiectul pasiv este colectivitatea sau statul. Diferențele apar în gradul de severitate al pedepselor și în interpretarea intensității pericolului social.

Este recomandabil ca, în contextul integrării europene și al schimburilor judiciare, cele două state să consolideze dialogul doctrinar și jurisprudențial pentru a facilita recunoașterea reciprocă a deciziilor și uniformizarea tratamentului penal al faptelor care amenință ordinea publică.

Bibliografie:

Boroi Alexandru, *Drept penal. Partea specială*. București: C.H. Beck, 2022.

Duca Vitalie. „Practica judiciară moldovenească privind infracțiunile contra ordinii publice.” *Revista Dreptul*, nr. 2/2022.

Gurin Iurie, *Drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2020.

Hotca Mihail Udroi, *Infracțiuni contra ordinii și liniștii publice*.
București: Universul Juridic, 2021.

Tănase Andrei, „Individualizarea pedepselor în cazurile de tulburare a ordinii publice.” *Revista Română de Drept Penal*, nr. 3/2023.

Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova, Decizia nr. 02-2-208-21 din 15 iulie 2021, extras în Buletinul Jurisprudenței Penale, Chișinău, 2022.

Curtea de Apel București, Secția Penală, Decizia nr. 503/2020. Publicată în Portalul Jurisprudenței Naționale, accesat în iunie 2025.

European Court of Human Rights, *Guide on Article 11 of the European Convention on Human Rights – Freedom of assembly and association*, Council of Europe, 2022.

Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985-XV/2002.

Codul penal al României, actualizat, cu modificările și completările ulterioare.

DELAPIDAREA – CEA MAI ÎNTÂLNITĂ INFRAȚIUNE DIN CATEGORIA INFRAȚIUNILOR DE SERVICIU

Drd. Bogdan BĂRBUCEANU¹

*Academia de Studii Economice din București
Școala Doctorală de Drept*

Rezumat: *Articolul analizează detaliat reglementarea și particularitățile infracțiunilor de delapidare. Se evidențiază importanța încadrării corecte în practica judiciară și subliniază evoluția istorică a incriminării, de la Codul penal „a lui Cuza” din 1865, până la actuala reglementare din art. 295 Cod penal. Sunt analizate condițiile speciale ale subiectului activ – funcționar public sau angajat cu atribuții de gestionare ori administrare – și problematica „gestionarului de fapt”, care poate atrage răspunderea penală doar cu acordul unității. Articolul delimitează delapidarea de infracțiuni precum gestiunea frauduloasă, furtul, abuzul de încredere sau neglijența în serviciu, reliefând specificul intenției directe și al calității calificative. Autorul abordează și imposibilitatea metodelor speciale de supraveghere pentru varianta atenuată, în baza Deciziei nr. 15/2024 a ÎCCJ, și subliniază existența unei infracțiuni autonome privind obținerea de plusuri în gestiune prin mijloace frauduloase.*

Cuvinte-cheie: *infracțiuni de serviciu, delapidare, infracțiunea de furt, infracțiunea de abuz de încredere, infracțiunea de gestiune frauduloasă, infracțiunea de neglijență în serviciu.*

Introducere

În analiza acestei infracțiuni am arătat principalele aspecte ce țin de corecta identificare a acesteia în practica judiciară, precum și aspecte de ordin procedural referitoare la metode specifice de supraveghere

---

¹ Adresă de email Autor: avocatbarbuceanu@yahoo.com

sau cercetare, raportat la incidența crescută a săvârșirii sale față de celelalte infracțiuni de serviciu.

După o prezentare generală a infracțiunii, pentru o mai bună înțelegere a importanței normei de incriminare, s-a desprins necesitatea abordării din perspectivă istorică stabilind că prima reglementare a apărut în Codul penal „a lui Cuza” de la 1865, unde era întâlnită la infracțiuni comise de depozitarii publici, apoi a fost menținută și în Codul penal de la 1936 unde s-a conturat condiția subiectului activ circumstanțiat ca administrator sau „păstrător” al bunului sau valorilor dilapidate, tot atunci fiind dezvoltată și teoria gestionarului de fapt.

Codul penal de la 1969 în vigoare până în anul 2014, a introdus infracțiunea de delapidare în cadrul Titlului IV – Infracțiuni contra avutului obștesc, aceasta fiind considerată „de un pericol social deosebit de ridicat fiind urmărit modelul sovietic, ocazie cu care s-a renunțat la sancționarea gradată, cuprinsă în Codul de la 1936, pedeapsa aplicabilă potrivit sistemului sancționator putând fi și pedeapsa cu moartea, indiferent de întinderea prejudiciului, sintagma avut obștesc fiind de multe ori suficientă pentru o astfel de pedeapsă radicală.

Întrucât o problemă esențială în existența faptei o constituie subiectul activ circumstanțiat al infracțiunii de delapidare constatăm că în cazul variantei simple, a infracțiunii de delapidare el este calificat fiind necesară calitatea de funcționar public, iar în contextul art. 308, poate fi orice alt angajat, dar în ambele situații trebuie să îndeplinească condiția de a fi gestionar sau administrator.

Un subiect sensibil este cel legat de teoria gestionarului de fapt care consacră ideea că putem avea o răspundere penală pentru infracțiunea de delapidare în situația în care gestiunea este doar în fapt, fără atribuții de gestiune, însă numai dacă unitatea are cunoștință despre această împrejurare.

Pentru o mai bună identificare și înlăturarea oricărei confuzii este important să facem delimitarea infracțiunii de delapidare față de alte infracțiuni, principalul caracter ce o diferențiază fiind legat de calificarea ce trebuie deținută de autorul faptei, respectiv cele două condiții analizate anterior care separă infracțiunea de delapidare de gestiune frauduloasă, de infracțiunea de furt, de abuzu de încredere, sau de infracțiunea de neglijență în serviciu.

Deasemenea trebuie reținut că fapta funcționarului public gestionar de a obține plusuri în gestiune prin mijloace frauduloase constituie o infracțiune autonomă, prevăzută de Legea nr. 22 din 18 noiembrie 1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor agenților economici, autorităților sau instituțiilor publice, publicată în Buletinul Oficial nr. 132 din 18 noiembrie 1969 în vigoare și care stabilește următoarele: „Crearea de plusuri în gestiune prin mijloace frauduloase se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani. Dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.”

Pentru evitarea plusurilor susceptibile de a fi produse prin mijloace frauduloase gestionarul trebuie să cunoască și să procedeze conform prevederilor art. 40 din OMFP nr. 2861/2009, prin care se stabilește că bunurile respective se evaluează potrivit reglementărilor contabile aplicabile și revin unității angajatoare urmând ca aceasta să răspundă din punct de vedere civil față de cei care au fost prejudiciați.

Totodată este important de menționat atunci când ne referim la această infracțiune că a fost necesară intervenția instanței supreme privind interpretarea și aplicarea unitară a normelor de procedură penală referitoare la probe, mijloacele de probă și procedeele probatorii.

Astfel în ceea ce privește imposibilitatea aplicării metodelor speciale de supraveghere sau cercetare prevăzute de codul de procedură penală facem trimitere la Decizia nr.15/2024 a ICCJ publicată în Monitorul Oficial nr.1058/2024 prin care a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 152 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală raportat la art. 139 alin. (2) din Codul de procedură penală, se va stabili că infracțiunea de delapidare prevăzută de art. 295 alin. (1) cu aplicarea art. 308 alin. (1) din Codul penal nu poate fi încadrată în noțiunea de infracțiune contra patrimoniului.

Astfel că, potrivit condițiilor prevăzute de textele de procedură indicate anterior, delapidarea în varianta atenuată nu poate fi cercetată prin obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului.

Prezentare generală și istoricul infracțiunii de delapidare

Codul penal în titlul V capitolul II denumit infracțiuni de serviciu incriminează în cuprinsul art. 295, fapta de delapidare ce constă în “însușirea, folosirea sau trafizarea, de către un funcționar, în interesul său ori pentru altul, de bani, valori sau alte bunuri pe care le gestionează sau le administrează”¹. De asemenea varianta agravată este prevăzută de art. 295 C. pen. raportat la art. 309 C. pen., iar varianta atenuată a faptei este cea raportată la art. 308 C. pen.²

Din analiza vechilor reglementări constatăm că în varianta simplă prevăzută de norma în vigoare este restrânsă sfera subiectului activ, respectiv se referă doar la cazul funcționarului public, iar în varianta prevăzută de art. 308 fapta poate fi săvârșită de orice angajat ce are ca atribuții în exercitarea serviciului administrarea sau gestionarea bunurilor la care este angajat³.

Codul penal de la 1865 așa numitul cod al lui Cuza, primul cod penal al României prevedea un text ce poate fi corespondent al infracțiunii de delapidare mai exact art. 140 – ce conținea infracțiuni comise de depozitarii publici, cuprins în Titlul III – Crime și delictе contra intereselor publice, Capitolul II – Crime și delictе comise de funcționarii publici în exercițiul funcțiunii lor⁴.

Intenția principală a legiuitorului a fost de a sancționa afectarea patrimonială prin desfășurarea relațiilor de serviciu dintre stat și funcționarii publici, însă a fost omisă reglementarea delapidării săvârșită de funcționarul privat, sustragerea în acest caz fiind asimilată furtului.

---

¹ Tudorel Toader, *Drept penal român. Partea specială*, Editura Hamangiu, București, 2011, p. 410.

² George Antoniu, Tudorel Toader, *Explicațiile noului cod penal*, Vol. IV, Editura Universul Juridic, București, 2016, p. 523.

³ Gheorghită Mateuț, „Considerații teoretice și practice privind conținutul constitutiv al infracțiunilor de delapidare în actuala reglementare”, în *Dreptul* nr. 10/2002, p. 34.

⁴ Iosif Fodor, „Unitatea infracțiunii”, în Vintilă Dongoroz și colab., *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea generală*, Vol. I, Editura Academiei, București, 1969, p. 122.

În acest articol autorul faptei nu trebuia să dețină calitatea de administrator sau gestionar al bunurilor, infracțiunea de sustracțiune putând fi comisă de orice funcționar, norma de incriminare făcând trimitere la cel mai simplu contact al funcționarului public cu bunurile, condiția fiind ca fapta să fie săvârșită în exercițiul funcției lor¹.

Prevederile art. 140 nu vizau doar infracțiunea de delapidare așa cum o înțelegem azi, ci îngloba în conținut și sancționarea sustragerii sau a distrugerii de înscrisuri și a deturnării de fonduri².

Făcând o scurtă analiză și asupra Codul penal de la 1936 ne interesează cele două perioade: de la intrarea în vigoare a codului până în anul 1948 și din 1948 până la înlocuirea acestui cod cu cel din 1969³.

Prima perioadă de aplicare a codului, până în anul 1948, a prevăzut pentru infracțiunea de delapidare, cuprinsă în art. 236 din Codul Carol al II-lea pedepse apreciate de doctrină ca fiind moderate, stabilindu-se o ierarhie a pedepselor⁴, respectiv la pedeapsa cu închisoarea se aplica și interdicția, dar se adăugau și amenzi în funcție de valoarea prejudiciului, a pagubei cauzate.

De remarcat și că modalitățile de executare, se regăsesc și în prezent iar subiectul activ special, era circumstanțiat administrator sau „păstrător” al bunului sau valorilor delapidate⁵.

Ce trebuie remarcat este aliniatul al doilea al art. 236 întrucât dezvolta o teorie a gestionarului de fapt, astfel că orice funcționar public care, din ordin sau din proprie inițiativă lua contact cu bunurile în modurile prevăzute, avea aptitudinea penală de a săvârși infracțiunea de delapidare⁶.

---

¹ George Antoniu, *Vinovăția penală*, Editura Academiei Române, București, 1995, p. 98.

² Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, *Drept penal român. Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2009, p. 211.

³ idem, p. 213.

⁴ George Antoniu, „Considerații asupra unor instituții de drept penal material: desistarea voluntară, participația, infracțiunea continuată, confiscarea specială”, în *Revista română de drept* nr. 11/1968, p. 47.

⁵ Tudorel Toader, *Drept penal român. Partea specială*, cit. supra, p. 415.

⁶ Gheorghică Mateuț, *Op. cit.*, p. 36.

Amintind și Codul penal de la 1969 ce a avut o influență covârșitoare în dezvoltarea principiilor de bază ale dreptului penal atât prin perioada lungă de aplicare cât și prin schimbările post revoluționare, incriminarea infracțiunilor împotriva avutului obștesc, a apărut ca o stare de normalitate, inclusiv sub aspectul pedepselor deosebit de severe¹.

Regimul socialist prin intermediul unor doctrinari a criticat frecvent prevederile în materie ale codului de la 1936 pentru sancțiunile sale lipsite de severitate privitoare la delapidare, dorindu-se protecția sporită a avutului obștesc și în concret pedepse dintre cele mai aspre².

Astfel a fost introdusă infracțiunea de delapidare în cadrul Titlului IV – Infracțiuni contra avutului obștesc, aceasta fiind considerată „de un pericol social deosebit de mare, urmărindu-se modelul sovietic³”.

Se aprecia că prin intermediul relațiilor de producție socialiste, avutul obștesc a crescut permanent însă sau intensificat și dușmanii de clasă care prin săvârșirea infracțiunilor contra acestui avut, constituie un pericol pentru societatea socialistă, motivându-se necesitatea prevederii prin care comiterea delapidării cu producerea unor consecințe deosebit de grave, se putea aplica pedeapsa cu moartea alternativ cu închisoarea, fără a fi stabilite praguri prejudiciului sau alte criterii speciale de a aprecia asupra pedepsei⁴.

S-a renunțat la sancționarea gradată, ce era prevăzută în Codul de la 1936, iar cuantumul prejudiciului nu mai era considerat principalul temei pentru aplicarea pedepsei de multe ori, oricât de mică era întinderea pagubei, pedeapsa aplicabilă potrivit sistemului sancționator anterior putea fi cea capitală.

În codul penal actual pe lângă pedeapsă și restrângerea subiectului activ în varianta normativă simplă, de departe cea mai însemnată modificare operată față de această faptă este inserarea sa în cuprinsul infracțiunilor de serviciu, fiind scoasă din sfera infracțiunilor contra patrimoniului așa cum eram obișnuiți să o regăsim, apreciindu-se în noua legislație penală că autorul mai întâi își încalcă atribuțiile de

---

¹ Iosif Fodor, *Op. cit.*, p. 125.

² George Antoniu, Tudorel Toader, *Op. cit.*, p. 526.

³ idem, p. 527.

⁴ Gheorghită Mateuș, *Op. cit.*, p. 38.

serviciu și prin aceasta se produce efectul negativ asupra patrimoniului, paguba produsă fiind de fapt o consecință directă a săvârșirii faptei¹.

Astfel în prezent obiectul juridic special al acestei infracțiuni îl constituie relațiile sociale care se nasc și se desfășoară în legătură cu bunul mers al serviciului în activitatea de gestionare și administrare de bunuri ca obiect juridic special principal, iar cel secundar referindu-se la relațiile sociale de ordin patrimonial.

Obiectul material al infracțiunii este reprezentat de bunuri corporale respectiv cele materiale ce prezintă o valoare economică și care se află în gestiunea sau administrarea celor care au calitatea de funcționari publici, sau a altor persoane dacă ne referim la varianta atenuată a acestei infracțiuni.

Subiectul activ calificat al infracțiunii de delapidare

Subiectul activ prezintă o importanță deosebită întrucât în cazul variantei simple, clasice a infracțiunii de delapidare el este calificat fiind necesară calitatea de funcționar public, ori alt angajat în contextul art. 308, însă în ambele situații subiectul să îndeplinească condiția de a fi gestionar sau administrator².

Cerințele ca subiectul activ să fie funcționar public sau angajat dar și gestionar sau administrator sunt cumulative, ceea ce presupune că nu poate fi considerat autor al faptei o persoană căreia îi lipsește fie calitatea de funcționar public ori de angajat, fie cea de gestionar sau administrator, situație în care poate fi doar complice dacă cu intenție a înlesnit sau a ajutat în orice mod autorul care îndeplinește ambele calități³.

Art.175 C.pen definește noțiunea de funcționar public și arată categoriile de persoane care au această calitate, dar și cele asimilate ce pot fi autori ai infracțiunii de delapidare, respectiv persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public⁴.

---

¹ George Antoniu, *Op. cit.*, p. 101.

² Tudorel Toader, *Op. cit.*, p. 412.

³ Gheorghită Mateuț, *Op. cit.* p. 35.

⁴ George Antoniu, Tudorel Toader, *Op. cit.*, p. 525.

În doctrina penală în materie, chiar și în practica judiciară a fost lansată ideea că răspunderea penală trebuie atrasă și în situația gestionarului în fapt, anume atunci când nu există o gestiune în drept, adică o gestiune în sens juridic¹.

Aici problema care se pune este răspunderea persoanei care comite fapta având atributele gestiunii în care primește păstrează și eliberează fără a avea însă în mod oficial calitatea de gestionar.

Un exemplu poate fi soția gestionarului, angajată la aceeași unitate, care în pauza de masă ține locul soțului și sustrage un bun aflat în gestiunea acestuia.

Sigur că aceasta în momentul sustragerii are gestiunea în fapt, însă nu poate răspunde penal întrucât noțiunea de gestionar are o semnificație juridică clar stabilită, iar a aprecia că aparența faptică conduce la calitatea de gestionar în sens juridic, am proceda la o extindere neîntemeiată a legii de incriminare.

Astfel constatăm că are calitatea de gestionar potrivit legii persoana care primește, păstrează și eliberează bunuri corporale, în conformitate cu atribuțiile sale de serviciu, adică conform fișei postului, gestiunea presupunând aceleași activități cu bunuri aflate în administrarea, folosința sau deținerea unității la care lucrează gestionarul.

Totuși apreciez în raport de teoria gestionarului de fapt că putem avea o răspundere penală pentru infracțiunea de delapidare în situația în care gestiunea deși doar în fapt, a angajatului neinvestit juridic într-o funcție ce presupune activități de gestiune, însă cu cunoștința sau acordul formal al unității, sustrage bunuri, întrucât norma de incriminare stabilește clar că autorul trebuie să gestioneze bunuri nu să dețină calitatea de gestionar.

Concluzionând, subiectul activ al infracțiunii de delapidare trebuie să fie funcționar public în sens penal, să aibă calitatea de gestionar de drept sau în cazul gestionarului de fapt să existe cunoștința sau acordul unității angajatoare, sau administrator. Administrarea din perspectivă juridică presupune activitatea persoanelor cu sarcini de conducere în interiorul unităților de a dispune cu privire la circulația bunurilor. Astfel, câtă vreme activitatea specifică gestiunii presupune atribuții de

---

¹ Iosif Fodor, *Op. cit.*, p. 128.

execuție, activitatea de administrare presupune acțiuni de dispoziție de decizie, gestionarul fiind și cel care execută actele de dispoziție emise de administratorul unității.

Delimitarea infracțiunii de delapidare de alte infracțiuni

Delapidarea o putem întâlnii, în principiu, în oricare dintre formele de participare penală. Pentru întrunirea elementelor celor două forme, respectiv ale complicității și instigării nu e necesar ca făptuitorii să dețină calitățile speciale cerute de legea penală pentru subiectul activ¹.

Sunt de părere că opinia exprimată de literatura de specialitate, potrivit căreia infracțiunile care presupun un subiect activ calificat nu pot fi comise în coautorat doar în situația în care toți făptuitorii au calitatea cerută de norma de incriminare, respectiv aceea de funcționar public sau privat, de persoană care îndeplinește un serviciu precum și cea de administrator ori gestionar, este una corectă².

Nu pot fi însă de aceeași părere cu parte a unor doctrinari care apreciază că făptuitorul îndeplinind cerințele subiectului activ calificat e autor al infracțiunii de delapidare, iar alți participanți ce au comis acte de executare, dar care nu îndeplinesc cerințele vor fi considerați complici.

Argumentul este unul legal ce nu ține de tipicitatea infracțiunii de delapidare, urmare a împrejurării că presupusii complici au săvârșit acte de executare ale infracțiunii, iar complicitii, potrivit art. 48 Cod pen., înlesnesc sau ajută la săvârșirea infracțiunii, fără a comite acte de executare.

Deși părerile sunt împărțite în doctrină, apreciez că actele de executare comise de o persoană care nu îndeplinește calitatea de subiect activ calificat, nu vor putea căpăta un caracter accesoriu, ele vor constitui întotdeauna infracțiuni distincte.

Cum de asemenea când un coautor are calitatea cerută de funcționar public și gestionar și săvârșește faptele de executare împreună cu un alt gestionar sau administrator care nu are calitatea de funcționar public, primul făptuitor va răspunde penal pentru varianta simplă a infracțiunii, iar cel de al doilea pentru varianta atenuată.

¹ Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, *Op. cit.*, p. 214.

² Tudorel Toader, *Op. cit.*, p. 418.

Așadar cele două condiții analizate anterior pentru subiectul activ conduc în principiu la deosebirea infracțiunii de delapidare de alte infracțiuni, urmând a arăta în condiții generale delimitarea dintre acestea, pentru a înlătura pericolul de confuzie între aplicarea acestora¹.

a) Delapidarea și infracțiunea de gestiune frauduloasă

Având în vedere obligația de administrare a bunurilor din ambele norme de incriminare, este important a face distincție între cele două infracțiuni arătând în primul rând că gestiunea frauduloasă protejează patrimoniul, fiind prevăzută în Titlul II din codul penal infracțiunii contra patrimoniului în timp ce delapidarea privește în principal relațiile sociale în legătură cu serviciul și în subsidiar relațiile sociale referitoare la patrimoniu.

Referitor la obiectul material al celor două infracțiuni, este vorba despre bunuri pe care subiecții activi le au în administrare ori gestiune, iar cât privește latura obiectivă a gestiunii frauduloase, aceasta nu e o infracțiune de tip închis, cum este delapidarea, în cazul căreia sunt prevăzute în mod expres cele trei modalități de comitere – însușirea, folosirea, trafizarea, pagubele fiind produse doar prin modalitatea acțiunii, astfel că gestiunea frauduloasă va putea fi comisă atât prin acțiune, cât și prin omisiune².

Totodată cele două infracțiuni se aseamănă din perspectiva obligației de administrare a bunurilor ce incumbă subiectului activ dar și a urmării produse, respectiv crearea unei pagube și se deosebesc prin existența subiectului calificat în cazul delapidării, adică de funcționar public sau asimilat și gestionar, dar și prin faptul că bunurile administrate sau conservate de orice persoană în cazul gestiunii frauduloase formează un patrimoniu ce aparține unui subiect pasiv.

b) Delapidarea și infracțiunea de furt

Și în acest caz cele două infracțiuni se aseamănă din perspectiva elementului material al laturii obiective însă se deosebesc prin existența celor două cerințe impuse cumulativ subiectului activ în cazul delapidării.

---

¹ Gheorghită Mateuș, *Op. cit.*, p. 40.

² George Antoniu, Tudorel Toader, *Op. cit.*, p. 528.

Astfel nu pot fi gestionari în sens juridic, și implicit subiecți activi ai delapidării angajații care primesc bunuri, aparatură tehnică, materiale, pentru realizarea activității în unitățile unde sunt angajați, iar sustragerea unor asemenea bunuri întrunește conținutul constitutiv al infracțiunii de furt și nu de delapidare.

De precizat că suntem în prezența infracțiunii de furt și în cazul soției gestionarului care sustrage bunuri din gestiunea soțului cât timp îl înlocuia pe durata pauzei de masă, în exemplul prezentat anterior.

c) Delapidarea și infracțiunea de abuz de încredere

Problema distincției între delapidare și abuzul de încredere se ridică în situațiile în care, în cadrul raporturilor de muncă angajatului îi sunt încredințate personal anumite bunuri, însă nu și în situația în care acesta nu are calitatea de gestionar sau funcționar public ori privat ci i-au fost transmise cu titlu de utilizator transportator sau este doar cel care le are în pază, literatura de specialitate în materia dreptului penal special stabilind că într-o atare situație suntem în prezența infracțiunii de abuz de încredere.

d) Delapidarea și infracțiunea de neglijență în serviciu

În raport cu această infracțiune identificăm asemănări în ceea ce privește calitatea subiectului activ și parțial al urmărilor imediate, însă diferența esențială ce nu comportă interpretare este sub aspectul laturii subiective, neglijența în serviciu fiind săvârșită din culpă ca formă a vinovăției, iar delapidarea cu intenție.

Obținerea de plusuri în gestiune prin mijloace frauduloase constituie o infracțiune autonomă

Crearea unor plusuri în gestiune constituie o faptă de natură penală, conform dispozițiilor art. 35 din Legea nr. 22 din 18 noiembrie 1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor agenților economici, autorităților sau instituțiilor publice, publicată în Buletinul Oficial nr. 132 din 18 noiembrie 1969 în vigoare încă și potrivit cu care: „Crearea de plusuri în gestiune prin mijloace frauduloase se pedepsește cu închisoare de

la 6 luni la 3 ani¹. Dacă mijlocul fraudulos constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni.”

Este o realitate că de cele mai multe ori această normă de incriminare este mai puțin abordată de către Ministerul Public, în formularea actelor de acuzare, însă cele două fapte ilicite rămân distincte sub aspect penal, dar și civil, având trăsături proprii și persoane vătămate distincte, fiind afectate patrimoniile separate.

Învederez că în situația în care au fost create plusuri în gestiune, potrivit art. 40 din OMFP nr. 2861/2009, bunurile respective se evaluează potrivit reglementărilor contabile aplicabile și revin unității care răspunde din punct de vedere civil față de cei care au fost prejudiciați².

Imposibilitatea aplicării metodelor speciale de supraveghere sau cercetare prevăzute de codul de procedură penală

Urmare a calității făptuitorului de gestionar suntem în prezența unei infracțiuni ce poate fi săvârșită relativ ușor, însă destul de greu de descoperit, aspect ce a determinat necesitatea ca raportat la modul de acțiune folosit de subiectul activ, recurgerea la măsurile de supraveghere tehnică sau obținerea datelor de trafic sau localizare pot fi singurele mijloace prin care se poate dovedi săvârșirea infracțiunii, motiv pentru care, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Adresa nr. 818/III-5/2024, a sesizat, în temeiul prevederilor art. 471 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, cu privire la interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor legale ce vizează următoarea problemă de drept: dacă infracțiunea de delapidare în formă atenuată, prevăzută de art. 295 alin. (1) raportat la art. 308 alin. (1) din Codul penal, poate fi încadrată în noțiunea de infracțiune contra patrimoniului la care se referă art. 139 alin. (2) și art. 152 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală.

Astfel prin Decizia nr.15/2024 publicată în Monitorul Oficial nr.1058/2024 a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul

¹ Gheorghită Mateuș, *Op. cit.*, p. 42.

² George Antoniu, *Op. cit.*, p. 102.

general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 152 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală raportat la art. 139 alin. (2) din Codul de procedură penală, se va stabili că infracțiunea de delapidare prevăzută de art. 295 alin. (1) cu aplicarea art. 308 alin. (1) din Codul penal nu poate fi încadrată în noțiunea de infracțiune contra patrimoniului.

De reținut interesul procedural în privința formei atenuate a delapidării prevăzută de art. 308 alin. (1) din Codul penal în privința aplicării art. 152 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală raportat la art. 139 alin. (2) din Codul de procedură penală respectiv a obținerii datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, întrucât în cazul formei tip a infracțiunii este aplicabil, pedeapsa fiind mai mare de 5 ani cum prevede art. 139 alin. (2) teza ultimă, din Codul de procedură penală¹.

Pentru a se pronunța astfel Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că punctul de plecare în examinarea conținutului infracțiunii de delapidare în forma sa atenuată trebuie să fie același ca și în cazul infracțiunii forma-tip sau varianta agravată, și anume situația-premisă, procedând la o analiză a condițiilor ce alcătuiesc această ipoteză, respectiv condiția ca bunurile care formează obiectul material al infracțiunii să aparțină unității sau aceasta să răspundă de ele și condiția ca făptuitorul să aibă calitatea de funcționar al unității cu atribuții de gestionare sau administrare.

Așa cum se desprinde din normă și doctrina a stabilit că infracțiunea de delapidare are drept obiect juridic secundar relațiile privind patrimoniul și acest aspect nu este suficient pentru a o încadra în categoria infracțiunilor contra patrimoniului astfel încât să poată fi autorizată metoda specială de cercetare prevăzută de procedura penală reținând că ar fi fost posibil doar în configurarea Codului penal din 1968, unde infracțiunea era cuprinsă la infracțiuni contra patrimoniului.

A mai apreciat că dispozițiile art. 308 din Codul penal nu prevăd o infracțiune de sine stătătoare, structura normei neavând o configurație individuală autonomă, ci se face trimitere la dispozițiile cuprinse

---

¹ Constantin Mitrache, Cristian Mitrache, *Op. cit.*, p. 218.

de alte norme de incriminare în cadrul unui capitol, printre care și cele prevăzute de art. 295 din Codul penal, ceea ce face imposibil în raport de voința legiuitorului ca art. 308 din Codul penal să reprezinte o infracțiune autonomă, cu o interpretare și reguli diferite de celelalte cuprinse în cadrul infracțiunilor de serviciu.

Astfel art. 308 din Codul penal nu este independent, se află în strânsă legătură cu normele de incriminare la care dispozițiile sale fac referire.

S-a apreciat în mod corect că noțiunea de „infracțiuni contra patrimoniului” se referă strict la titlul II – Infracțiuni contra patrimoniului – din Partea specială a Codului penal, iar din cuprinsul acestui capitol nu face parte infracțiunea de delapidare.

Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că atâta vreme cât legiuitorul nu a folosit sintagma de infracțiuni care sunt susceptibile de a produce un prejudiciu, care ar fi putut conduce la interpretări diferite, nu poate fi extinsă sintagma „infracțiuni contra patrimoniului” și pentru alte infracțiuni, necuprinse în capitolul aferent acestora¹.

În motivare Curtea a mai apreciat că art. 152 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală raportat la art. 139 alin. (2) din Codul de procedură penală trebuie să fie interpretat și aplicat prin raportare strictă la infracțiunile enumerate², iar acestea trebuie delimitate precis acesta fiind un criteriu obiectiv care să permită limitarea numărului de persoane ce dispun de autorizația de acces, în procedura penală nefiind permise niciun fel de derogări.

Bibliografie

Antoniou George, *Vinovăția penală*, Editura Academiei Române, București, 1995.

Antoniou George, Toader Tudorel, *Explicațiile noului cod penal*, Vol. IV, Editura Universul Juridic, București, 2016.

Fodor Iosif, „Unitatea infracțiunii”, în Vintilă Dongoroz și colab., *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea generală*, Vol. I, Editura Academiei, București, 1969.

---

¹ Tudorel Toader, *Op. cit.*, p. 420.

² George Antoniu, Tudorel Toader, *Op. cit.*, p. 531.

Mitrache Constantin, Mitrache Cristian, *Drept penal român. Partea generală*, Editura Universul Juridic, București, 2009.

Toader Tudorel, *Drept penal român. Partea specială*, Editura Hamangiu, București, 2011.

Antoni George, „Considerații asupra unor instituții de drept penal material: desistarea voluntară, participația, infracțiunea continuată, confiscarea specială”, în *Revista română de drept*, nr. 11/1968.

Mateuț Gheorghică, „Considerații teoretice și practice privind conținutul constitutiv al infracțiunilor de delapidare în actuala reglementare”, în *Dreptul*, nr. 10/2002.

DINAMICA PSIHOLOGICĂ A GRUPURILOR INFRAȚIONAL ORGANIZATE

Ana-Maria EDU¹

*Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de licență: Drept
Asoc. dr. Comisar Șef de poliție Costin DAVID²
Inspectoratul de Poliție Județean Sibiu*

Rezumat: *Această lucrare analizează grupările infracționale organizate din România, exemplificând faptul că denumirea de „grup infracțional organizat” acoperă o varietate de grupuri sociale, care se diferențiază prin motive, mediul de acțiune, statutul social și nivelul de educație al membrilor. Motivele pot fi de apartenență, culturale, politice sau ideologice, reflectând diferențe semnificative ce individualizează fiecare grup. Această diversitate poate duce la o aplicare interpretabilă a legii de către organele judiciare. Analizând tiparele comune ale grupărilor infracționale, observăm că psihologia acestora influențează semnificativ organele de urmărire penală și instanțele, având impact asupra celerității soluționării cauzelor sau măsurilor preventive. Aceste diferențe psihologice pot determina, în final, soluționarea diversă a cauzelor, în funcție de natura grupului și dinamica sa internă*

Cuvinte-cheie: *psihologia grupurilor infracționale, grup infracțional organizat, dinamică psihosocială, practică judiciară, criminalitate organizată.*

---

¹ Adresă de email Autor: anamaria.edu@ulbsibiu.ro

² Adresă de email autor: costin.david@ulbsibiu.ro

Introducere

Încă din cele mai vechi timpuri, Aristotel definea omul drept „o ființă socială” – o formulare simplă, dar profundă, care reflectă faptul că apartenența la un grup și conexiunea interumană reprezintă condiții esențiale pentru formarea și dezvoltarea societății. Această apartenență socială își are originea în nucleul familial, extinzându-se ulterior în structuri mai complexe, precum grupurile sociale, educaționale sau profesionale, fiecare cu un rol distinct în evoluția individului.

Totuși, atunci când scopul grupului devine unul contrar normelor morale și legale, iar sentimentul de apartenență este centrat pe activități infracționale, ne confruntăm cu o formă de asociere antisocială. Indiferent de epocă sau cultură, aceste forme de organizare cunoscute sub denumiri variate – clan, mafie sau cartel – au existat constant, manifestându-se în moduri specifice.

Un exemplu istoric relevant este *Yakuza* – organizație criminală japoneză cu origini în perioada Edo (1603-1868), considerată adesea cea mai veche grupare de acest tip din lume. De asemenea, în Franța sfârșitului de secol XIX, banda *Apaches* a fost formată din tineri din clasele defavorizate ale Parisului, remarcându-se prin acte de violență, jaf și agresiune. La nivel internațional, un exemplu emblematic este *Cosa Nostra* – mafia siciliană înființată în secolul XIX – care a cunoscut o extindere masivă în Statele Unite în prima jumătate a secolului XX, implicându-se în activități ilegale precum șantaj, trafic de droguri, jocuri de noroc sau prostituție.¹

În cadrul acestei lucrări însă, analiza va fi orientată către grupările cu apartenență socială în România, investigând în ce măsură cultura locală influențează identitatea lor de grup și care sunt trăsăturile definitorii care generează un model de comportament recunoscutibil. Din punct de vedere juridic, interesul principal se va concentra asupra acelor grupuri care, prin îndeplinirea anumitor condiții prevăzute de lege, intră sub incidența infracțiunii de „constituire a unui grup infracțional organizat”, distincție esențială ce va fi detaliată în secțiunile următoare.

---

¹ R. Damini, *12 Oldest Gangs in the World*, 2025, <https://www.oldest.org/people/gangs-in-the-world/>, pagină accesată la data de 01.06.2025.

Abordarea va fi una integrată, dintr-o dublă perspectivă: juridică și psihosocială, având în vedere că dinamica interacțiunii dintre cele două domenii generează un al treilea element fundamental: practica judiciară. În analiza jurisprudenței este esențială nu doar verificarea aplicării unitare a normelor legale, ci și luarea în considerare a factorilor extrajudiciari, adesea ignorați, dar relevanți pentru înțelegerea completă a fenomenului.

Chiar dacă respectarea principiilor fundamentale ale dreptului penal material și procesual este imperativă, o abordare critică – necesară oricărui jurist – impune analiza contextului de fapt și a influenței informale pe care aceste grupuri o exercită în societate. Vom insista, așadar, asupra unor trăsături precum: autoritatea informală exercitată la nivel local sau național, crearea unui climat de teamă colectivă, intimidarea și lipsa de reacție a comunităților – toate acestea conturând o realitate ce nu poate fi ignorată în interpretarea și aplicarea legii.

1. Grupul social, grupul infracțional, grupul infracțional organizat, perspectiva legiuitorului român

Evidențiem și analizăm grupul prin prisma a trei accepțiuni: *grup social*, *grup infracțional* și *grup infracțional organizat*, în conformitate cu perspectiva legiuitorului român.

O definiție concludentă a **grupului social** este următoarea: „*Grupul social poate fi definit ca o reuniune a persoanelor între care se stabilesc relații de interdependență, organizate în jurul unor obiective și sarcini comune, reglementate prin norme și valori împărtășite, și susținute de un sentiment comun de apartenență. Existența unui principiu de organizare (formal sau informal), a unui sistem valoric ierarhizat și a conștiinței de „noi” constituie elementele fundamentale care determină coeziunea internă și funcționarea specifică a grupului.*”¹

Astfel, observăm că orice persoană este membră a unui grup, fără ca acest fapt să implice automat o asociere cu un caracter infracțional. Grupul este nucleul existenței umane și influențează atât formarea

---

¹ Drept MD, *Cursul nr. 7 Grupuri și organizații*, <https://dreptmd.wordpress.com/cursuri-universitare/sociologie-juridica/cursul-nr-7-grupuri-si-organizati/>, pagină accesată la data de 12.06.2026.

persoanei, cât și comportamentul său față de societate modalitatea prin care aceasta proiectează în exterior trăirile sale interioare.

Este evident că apartenența la un grup, dintr-o perspectivă subiectivă, poate conduce la adoptarea unor trăsături cu impact negativ – spre exemplu, o conduită mai puțin politicoasă pentru a impresiona restul membrilor sau un limbaj licențios adoptat în vederea integrării mai facile într-un colectiv în care astfel de manifestări sunt uzuale. Totuși, aceste manifestări nu pot fi corelate în mod direct cu existența unui grup infracțional sau cu o viitoare conduită infracțională. Este adevărat că, în subsidiar, ele pot duce la o familiarizare cu anumite comportamente care, pe termen lung și în contexte favorabile, pot contribui la formarea unei rezoluții infracționale. Cu toate acestea, influența lor este prea puțin determinabilă fără o analiză contextuală detaliată. Astfel, nu orice grup social este infracțional, însă orice grup infracțional – inclusiv cel organizat – este un grup social.

Grupul infracțional ocazional este acel grup ad-hoc format în scopul comiterii imediate a uneia sau mai multor infracțiuni.¹ Vorbim despre un grup „*nestructurat*”, în cadrul căruia nu există ierarhie, ci doar o acțiune comună, care poate avea sau nu un scop patrimonial.

La nivel cognitiv, participanții nu conștientizează apartenența la un grup definit, stabil sau ierarhizat, ci doar împărtășesc o rezoluție comună infracțională. Nu putem afirma existența unei ierarhii doar pentru că, de exemplu, într-o infracțiune comisă de trei prieteni, doi dintre aceștia manifestă un respect mai ridicat față de al treilea. Nu vorbim despre o structură organizată în cazul în care doar unul dintre participanți este perceput ca fiind mai competent ori are inițiative mai plauzibile privind modul de comitere a faptei.

Codul penal reglementează grupul infracțional ocazional prin **art. 77 lit. a)**: „*săvârșirea faptei de trei sau mai multe persoane împreună*”. Așadar, această formă de pluralitate presupune doar o unitate temporală,

---

¹ Neculai Zamfirescu, Andreea Sandu Zamfirescu, *Investigația criminală. Strategii privind definirea grupului infracțional organizat*, 2021, <https://www.juridice.ro/699773/investigatia-criminala-strategii-privind-definirea-grupu-lui-infracțional-organizat.html>, pagină accesată la data de 12.06.2025.

contribuțiile putând avea loc succesiv sau chiar la distanță, fiind suficientă conlucrarea între participanți.

În doctrină, se afirmă că această circumstanță agravantă reflectă existența unei colaborări în măsură să imprime infracțiunii un grad sporit de pericol social, prin creșterea forței de acțiune a participanților, dar și prin amplificarea curajului și îndrăznelii acestora.¹

În cazul **grupului infracțional organizat**, legiuitorul a dorit să facă o distincție expresă prin **art. 367 alin. (6)** din Codul penal: „*Prin grup infracțional organizat se înțelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, constituit pentru o anumită perioadă de timp și pentru a acționa în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni*”, definiție care se regăsește și în **art. 7 din Legea nr. 39/2003**.

Sintagma „*constituit pentru o anumită perioadă de timp*” reprezintă o condiție esențială pentru existența infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat. Aceasta are rolul de a delimita între pluralitatea organizată de infractori, incriminată de **art. 367 din Codul penal**, și pluralitatea ocazională de participanți, menționată anterior, evitând astfel ca simpla participare la comiterea unei infracțiuni să fie sancționată de două ori: atât ca infracțiune distinctă, cât și ca formă de participare penală (autorat, instigare sau complicitate) la fapta concret săvârșită.

Inițierea constă în acțiuni care urmăresc formarea unui grup infracțional; constituirea implică participarea la formarea grupului, prin manifestarea voinței de a-l crea și de a deveni membru; aderarea presupune alăturarea la un grup deja constituit, prin exprimarea explicită sau tacită a voinței de a face parte din acesta (ex. jurământ, declarație ori implicare activă); iar sprijinirea reprezintă oferirea unui ajutor material sau moral grupului, fără ca persoana să devină membru al acestuia.

Instanțele au definit concis relevanța acestor elemente la nivel contextual: „*Așadar, nu poate constitui grup infracțional organizat grupul format ocazional în scopul comiterii imediate a uneia sau a mai multor infracțiuni și care nu are continuitate. Cerința ca gruparea să fie constituită pe o anumită perioadă de timp semnifică tocmai faptul*

---

¹ Mihail Udroui, *Sinteze de Drept Penal Partea Generală Ed. 4*, Editura C.H. Beck, București, 2023, p. 746.

că ea nu trebuie să aibă caracter ocazional. Aceasta înseamnă că între membrii grupului infracțional organizat trebuie să existe o înțelegere care conferă stabilitate și durabilitate, condiție care nu este îndeplinită în prezenta cauză în ceea ce îl privește pe inculpat.”¹

3. Tipologia grupurilor infracționale organizate în România

Există o varietate de motivații care individualizează fiecare grupare, însă putem distinge câteva categorii relevante, nu doar în considerarea sancțiunilor legale, ci și din perspectiva publicului larg care asistă adesea la acțiunile lor provocatoare – un paradox între curiozitate și teamă.

De la *clanurile „interlope”* până la *grupările specializate pe traficul de droguri* sau cele aparținând *mafiei imobiliare*, acestea sunt doar câteva exemple ce merită o analiză aprofundată. Alte grupări de interes includ rețelele de trafic de persoane sau cele de hackeri, fiecare cu specificul și modul lor distinctiv de operare.

Clanurile interlope, echivalentul românesc al mafiei, sunt intens promovate în mass-media și rețelele sociale. O caracteristică definitorie este expunerea publică – folosită ca modalitate de dominare și intimidare. Spre deosebire de majoritatea participanților la infracțiuni, care încearcă să-și păstreze faptele secrete, pentru clanurile interlope publicitatea agresivă a activității infracționale face parte din „cultura” grupului. Conflictele violente între clanuri, în special în regiunile unde sunt în competiție directă pentru putere regională, devin acte publice ce amplifică frica colectivă. Violența extremă este un alt atribut definitoriu, generat de dorința puternică de dominare.

Aderarea la un clan interlop nu reprezintă un job, ci un stil de viață tribal, în care bunăstarea grupului primează și este manifestată în mod

---

¹ Răzvan Doseanu, *Tribunalul Bihor. Achitare. Aderarea sau sprijinirea unui grup infracțional organizat. Lipsa elementelor de tipicitate ale infracțiunii*, Hotărârea nr. 17/2022 din 11.02.2022, pronunțată de Tribunalul Bihor, 2022, <https://www.juridice.ro/691325/tribunalul-bihor-achitare-aderarea-sau-spr-ijinirea-unui-grup-infractional-organizat-lipsa-elementelor-de-tipicitate-al-e-infraciunii.html>, pagină accesată la data de 13.06.2025.

ostentativ și violent. În perspectiva membrilor, orice act infrațional devine just și legitim dacă servește scopurilor grupului; astfel, normele interne prevalează față de valorile morale sau spirituale recunoscute de societate. În psihicul membrului, cuvântul liderului are putere de lege, aproape „divină”, transmițând un protest permanent împotriva normalității și oferind siguranță și validare prin apartenență.

O anchetă jurnalistică realizată de Europa Liberă, bazată pe interviuri cu anchetatori de la Brigăzile de Combatere a Criminalității Organizate, relevă modul în care aceste grupări au adaptat modele inspirate din mafia italiană, combinând disciplina aspră a conducerii carcerale cu influențe balcanice.

Un anchetator afirmă: „*Plecând de la aceste reguli ale mafiei italiene și de la obsesia liderilor interlopi de a controla totul ca în armată sau ca în penitenciar, a apărut un set de reguli ... transmise verbal fiecărui care intră într-un astfel de clan ... mare parte din liderii interlopi au făcut pușcărie în tinerețe și au deprins de acolo disciplina, dar și lipsa de umanitate.*”

Europa Liberă a extras câteva reguli recunoscute aproape universal în clanurile interlope: *tăcerea, evitarea confruntărilor cu arme de foc* (în favoarea violenței corporale sau a armelor albe) și *colaborarea aparentă cu forțele de ordine*.

Un procuror DIICOT declară: „*Foarte rar am găsit un locotenent al unui lider mafiot care să fie cooperant cu anchetatorii. Se teme pentru el și pentru familie.*”

Unele reguli chiar reflectă valori umane distorsionate – precum *respectul pentru mamă sau manifestări ocazionale de filantropie* elemente manipulate pentru a spori legitimitatea grupului în comunitate.¹

În România, printre cele mai cunoscute clanuri interlope se numără: Caranii, Duduienilor, Cămătarilor, Geamănu, Sadoveanu (Belgienilor), Sportivilor, Vancică, Chira, Vasiloii, Butoane (Giurgiu), Corduneanu (Iași), Hassan (Bacău), Lenis/Răcean (Sibiu), Frăția, Mândria, Pară

---

¹ Marian Păvălașc, *Țară în service. Biblia interlopilor români care au „cucerit” Europa și America de Nord. Porunca 5: mama trebuie iubită*, 2021, <https://romania.europalibera.org/a/regulile-clanurilor-mafiot/31506950.html>, pagină accesată la data de 16.05.2025.

(Craiova), precum și altele cu influență locală, precum Șacalu (Tulcea), Cârpați (Timișoara) și Tănase (Iași).

În ceea ce privește *grupările constituite pentru traficul de droguri*, în privința membrilor acestora observăm o primă diferență în ceea ce privește discreția.

Deseori, inclusiv persoanele care ajung în atenția mediatică nu sunt decât simpli subordonați, fiind vorba despre ierarhii în care liderii sunt protejați de ceilalți membri în vederea păstrării anonimatului acestora. În ceea ce privește caracterul lor raportat la societate, întâlnim un compas moral la fel de disproportionat față de realitate, existând un cinism cu privire la efectele acestor substanțe, fiind irelevant faptul că prin săvârșirea acestor activități se creează o vulnerabilitate fizică și psihică pentru consumator, care de multe ori este o persoană instabilă emoțional și psihic, fie din cauza consumului constant, fie din cauza unor evenimente anterioare ce au declanșat în individ dorința de consum.

În această tipologie de grup, consumatorul nu este privit dintr-o perspectivă umană, ci pur și simplu ca un client, întreaga activitate fiind tratată ca o afacere strict tranzacțională. Această trăsătură se desprinde și prin modalitatea în care „*clientela*” este aleasă, reușind să se infiltreze inclusiv în școli, unde există posibili consumatori, datorită gradului de vulnerabilitate pe care îl poate avea un adolescent în formare, raportat la presiunile sau nevoia de a fi integrat într-un colectiv. Din păcate, există cazuri raportate de consum, inclusiv la minori care se află încă la gimnaziu, arătând încă o dată că figura clientului este una necircumstanțiată, neexistând nici măcar o regulă nescrisă în ceea ce privește copiii.

O altă trăsătură este dată de caracterul frecvent internațional pe care îl pot avea aceste grupări, fiind în colaborări cu alte grupuri din zona învecinată.

În mai 2021, un cetățean albanez ar fi inițiat constituirea unui grup infracțional organizat, împreună cu doi cetățeni români, având ca scop traficul internațional de droguri de mare risc (cocaină și heroină), în cantități de 10-12 kilograme per transport. Grupul a fost activ până în august 2022, iar ulterior, în cursul aceluiași an, un al patrulea membru, tot cetățean albanez, ar fi aderat la rețea. Pe parcurs, grupul ar fi fost sprijinit de mai mulți complici români. Drogurile erau procurate din

Olanda (Rotterdam) sau Albania, în special de la alți cetățeni albanezi, fiind transportate către România și alte state europene (Italia, Franța, Spania, Albania). Pentru transport, membrii grupului achiziționau autoturisme înmatriculate pe numele lor sau al rudelor, care erau apoi modificate în service-uri auto din străinătate pentru a crea spații ascunse destinate disimulării drogurilor (ex. bord, plafon, frâna de mână). După încărcare, drogurile erau transportate către destinațiile prestabilite. Pentru a evita detectarea, autoturismele erau schimbate periodic ca proprietar, reînmatriculate și, uneori, revopsite.

Odată ajunse în România, substanțele erau ascunse într-un imobil din Ilfov, fără domiciliu declarat, și ulterior distribuite către clienți din București și zonele apropiate, contribuind semnificativ la alimentarea pieței negre cu droguri de mare risc.¹

În ceea ce privește cea de-a treia categorie, respectiv așa-numitele „mafii imobiliare”, denumire utilizată informal de către publicul larg, aceasta reprezintă o categorie ce necesită o analiză aprofundată, în special din perspectiva practicienilor în drept.

Paradoxal, această categorie rămâne una de nișă, fiind puțin mediatizată și studiată în profunzime. Exceptând cazul emblematic al Nordis SRL, mass-media manifestă o reticență evidentă în prezentarea unor astfel de cazuri, spre deosebire de clanurile interlope sau grupările implicate în traficul de droguri, care generează în societate un interes și o curiozitate mai pronunțate.

În ceea ce privește aceste grupări, ne referim în mod explicit la acele entități economice care au utilizat scheme similare celei asociate cu Nordis SRL, în cadrul cărora persoane fizice au achitat contravaloarea unor apartamente, fără a primi însă bunurile promise.

Considerăm că o analiză riguroasă este indispensabilă, având în vedere factorul de pericolozitate reprezentat de suprapunerea rolurilor licite, conforme normelor sociale, cu cele de natură infracțională, ceea ce determină o activitate mascată prin disimulare. Spre deosebire de traficul de droguri, unde discreția este esențială, aici expunerea este

---

¹ Cel mai important grup infracțional, care alimenta piața din București, de structurat de polițiști și procurori, IGPR, 2023, <https://politiaromana.ro/ro/stiri/cel-mai-important-grup-infracțional-care-alimenta-piața-din-bucurești-de-structurat-de-politisti-si-procurori>, pagină accesată la data de 16.06.2025.

similară celei a unei firme obișnuite, conferind astfel o aparență de normalitate și de ordine socială. Această aparență de profesionalism și de seriozitate ascunde însă o intenție frauduloasă, abil disimulată prin pozițiile și statutul social al membrilor grupării.

Victimele acestor fraude sunt, de regulă, persoane stabile financiar, în căutarea unor oportunități de investiții sigure care să le asigure confortul dorit, stabilind astfel relații bazate pe încredere – un element esențial exploatat de aceste grupări. De exemplu, schema piramidală Caritas, înființată în 1992 de către Ioan Stoica, a afectat aproximativ jumătate din populația României, înșelând circa patru milioane de persoane. Caritas a fost promovată ca o inițiativă de sprijin financiar adresată populației într-un context economic dificil, caracteristic tranziției post-comuniste. Denumirea „Caritas”, semnificând „milă” în limba latină, a fost aleasă strategic pentru a sugera o legătură cu organizații caritabile internaționale, generând astfel un climat de încredere. Schema Caritas promitea câștiguri de până la 800% în aproximativ trei luni, ceea ce însemna că suma investită urma să fie înmulțită de opt ori. Depozitele inițiale erau relativ modeste, echivalând cu 10–50 USD la cursul vremii, dar au crescut rapid, ajungând la sume de câteva sute sau chiar mii de dolari. În contextul economic precar al anilor '90, aceste câștiguri aparent spectaculoase au alimentat popularitatea rapidă a sistemului.¹

4. Scurtă analiză a practicii judiciare

În etapa finală a prezentei lucrări, în corelare cu aspectele expuse anterior, considerăm oportună prezentarea unor motivații reale extrase din cauze ce vizează persoane acuzate de inițiere, constituire sau aderare la un grup infracțional organizat. Precizăm că motivațiile selectate se referă la dosare aflate încă în curs de soluționare, iar scopul expunerii și analizei nu este acela de a afecta prezumția de nevinovăție a persoanelor vizate (motiv pentru care nu vor fi menționate numele acestora, ci ne vom limita exclusiv la redarea motivațiilor instanțelor), ci reprezintă o analiză contextuală, raportată la argumentele prezentate de

---

¹ 6 dintre cele mai mari scheme piramidale din lume, 2023, <https://skillab.ro/blog/205-6-dintre-cele-mai-mari-scheme-piramidale-din-lume>, pagină accesată la data de 18.06.2025.

instanțe, la stadiul procesual în care se află cauza și la probele existente la momentul respectiv.

Un cunoscut lider interlop este, în prezent, inculpat pentru constituirea unui grup infracțional organizat, complicitate la șantaj, tulburarea ordinii și liniștii publice, instigare la tentativă de omor calificat și instigare la tulburarea ordinii publice. La sfârșitul lunii iulie 2024, acesta a solicitat Tribunalului București permisiunea de a părăsi teritoriul României pentru a efectua o călătorie în străinătate, invocând intenția de a sărbători două evenimente familiale importante: ziua sa de naștere și absolvirea fiicei sale.

Procurorul DIICOT s-a opus cererii, argumentând că: *„nu este oportună încuviințarea părăsirii țării”*, având în vedere riscul ca inculpatul să nu se mai întoarcă sau să genereze *„conflicte voluntare sau involuntare pe teritoriul statului ...”*, pe fondul *„profilului său, înclinat către acte de violență”*. Totuși, judecătorul de drepturi și libertăți a motivat astfel:

„Încuviințarea părăsirii țării nu afectează buna desfășurare a procesului penal, având în vedere că, în cauza în care inculpatul este trimis în judecată, nu sunt fixate termene, iar scopul măsurii preventive a controlului judiciar continuă să fie pe deplin realizat. În ceea ce privește posibilitatea ca inculpatul să nu se mai întoarcă din Grecia, instanța reține că acest risc nu poate fi analizat exclusiv în raport cu natura infracțiunilor pentru care inculpatul este cercetat, ci trebuie avute în vedere și alte elemente, precum conduita procesuală a inculpatului și circumstanțele personale ale acestuia, inclusiv faptul că este căsătorit, are doi copii și un domiciliu stabil în România.”

Având în vedere motivația instanței, considerăm necesar să subliniem scopul măsurilor preventive, așa cum este reglementat de Codul de Procedură Penală, art. 202 alin. 1, care stipulează că acestea *„sunt necesare în scopul asigurării bunei desfășurări a procesului penal, precum și pentru a împiedica sustragerea suspectului”*.

În acest context, aplicarea acestor măsuri devine cu atât mai imperativă cu cât persoana în cauză prezintă un grad ridicat de pericolozitate și antecedente penale. Este esențial ca instanța să țină cont de buna conduită procesuală a inculpatului, aspect cu care, într-o anumită măsură, suntem de acord.

Cu toate acestea, este obligatoriu ca instanța să evalueze în mod riguros și gradul de pericolozitate manifestat anterior de inculpat. În acest sens, considerăm indispensabil ca judecătorii să dețină cunoștințe aprofundate privind psihologia grupărilor infracționale, întrucât, așa cum am evidențiat anterior, o caracteristică specifică clanurilor interlope constă în capacitatea de a disimula și de a manifesta o aparentă cooperare cu organele judiciare, persoana vizată putând, astfel, să simuleze un comportament și o atitudine normale, menite să îi permită continuarea activităților infracționale.

Referitor la *cea de-a doua motivație*, emisă de completul de judecători de drepturi și libertăți din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, aceasta a fost respinsă. Completul menționat apreciază că probele administrate până în prezent nu sunt suficiente pentru a justifica aplicarea unei măsuri preventive față de inculpați pentru infracțiunea de constituire a unui grup infracțional organizat. Procurorii nu au indicat data exactă a inițierii grupului, limitându-se la o perioadă largă cuprinsă între 2018 și 2025, ceea ce face imposibilă verificarea suspiciunii rezonabile, întrucât infracțiunea se consumă în momentul constituirii. De asemenea, nu s-a dovedit existența unei voințe comune și deliberate a cel puțin trei persoane de a constitui grupul.

Faptul că inculpații au colaborat în cadrul unor societăți comerciale nu justifică automat existența unui grup infracțional organizat, ci doar o colaborare ocazională. Nu există dovezi clare privind acordul expres al inculpaților de a adera la un grup infracțional deja constituit. Instanța subliniază că simpla cooperare în comiterea mai multor infracțiuni nu echivalează cu existența unei organizații criminale.

Această interpretare strictă ridică însă numeroase dificultăți practice. Criminalitatea organizată este complexă, fluidă și adesea ascunsă, tocmai pentru a împiedica identificarea precisă a momentului constituirii ori a structurii interne. Mai mult, o astfel de abordare poate facilita ocolirea legii de către grupurile infracționale care pot exploata aceste lacune pentru a-și desfășura activitățile ilegale, fără a fi trase la răspundere ca entitate organizată.

Prin urmare, o interpretare restrictivă a acestei instituții poate diminua eficacitatea luptei împotriva criminalității organizate, întrucât ignoră dinamica reală a modului în care operează aceste grupări,

caracterizată prin flexibilitate, adaptabilitate și metode de comunicare discrete. Instanța atrage, de altfel, atenția că respingerea calității de grup infracțional pe motivul lipsei unei date exacte ori al inexistenței unei structuri ierarhice poate conduce la situații în care organizații cu structură infracțională efectivă scapă de urmărirea penală, afectând astfel eficiența sistemului judiciar în combaterea fenomenului.

Având în vedere că toate activitățile infracționale – de la promovarea agresivă și încasarea de avansuri substanțiale până la aplicarea clauzelor abuzive și ascunderea neautorizațiilor – au fost desfășurate într-un mod coordonat și orientat spre obținerea de profituri ilicite, este evident că avem de-a face nu cu o simplă colaborare ocazională, ci cu o asociere intenționată și organizată.

Concluzii

Considerăm că este absolut necesar ca organele judiciare să dețină o înțelegere aprofundată și complexă a modurilor de manifestare ale diverselor grupări infracționale organizate, având în vedere că fiecare dintre acestea poate fi încadrată într-o categorie specifică, caracterizată printr-un set distinct de reguli, norme interne și strategii de funcționare. Aceste categorii pot varia considerabil, de la un anumit stil de viață al membrilor grupării, până la desfășurarea unor activități aparent obișnuite, precum o afacere, dar care ascund un caracter infracțional. De asemenea, fiecare tipologie de grupare implică un tip diferit de victimă, diferențiat în funcție de mediul social, statutul socio-economic, dar și de nivelul de vulnerabilitate fizică și psihică al persoanelor afectate.

Deși în discursul public și în unele contexte judiciare predomină percepția conform căreia o analiză eficientă a infractorului trebuie realizată individual, apartenența acestuia la o grupare infracțională oferă o perspectivă suplimentară, de o importanță majoră. Aceasta se datorează faptului că identitatea și comportamentul membrului sunt, în mod inevitabil, influențate și modelate de dinamica și structura grupului din care face parte. Prin urmare, cunoașterea relațiilor și interacțiunilor din cadrul grupării poate ajuta organele judiciare să identifice mai ușor vulnerabilitățile și punctele slabe ale infractorilor, facilitând astfel o abordare mai eficientă în procesul penal.

Respectând prevederile legale și limitele impuse de acestea, este deosebit de benefic ca perspectiva asupra grupărilor infracționale organizate să fie una flexibilă și dinamică, ajustabilă la particularitățile fiecărei entități în parte. O astfel de abordare adaptativă permite o înțelegere mai nuanțată a fenomenului infracțional și sprijină dezvoltarea unor strategii operative și judiciare mai eficiente. În acest mod, pe termen mediu și lung, se pot realiza operațiuni la nivel național mult mai complexe și mai avansate, menite să ducă la destructurarea acestor organizații, protejând în mod real siguranța publică și ordinea socială.

Bibliografie

Udroiu Mihail, *Sinteze de Drept Penal Partea Generală Ed. 4*, Editura C.H. Beck, București, 2023.

Damini R., *12 Oldest Gangs in the World, 2025*, <https://www.oldest.org/people/gangs-in-the-world/>.

Păvălașc Marian, *Țară în service. Biblia interlopilor români care au „cucerit” Europa și America de Nord. Porunca 5: mama trebuie iubită*, 2021, <https://romania.europalibera.org/a/regulile-cla-nurilor-mafiote/31506950.html>.

Răzvan Doseanu, *Tribunalul Bihor. Achitare. Aderarea sau sprijinirea unui grup infracțional organizat. Lipsa elementelor de tipicitate ale infracțiunii, Hotărârea nr. 17/2022 din 11.02.2022*, pronunțată de Tribunalul Bihor, 2022, <https://www.juridice.ro/691325/tribunalul-bihor-achitare-aderarea-sau-sprrijinirea-un-ai-grup-infracțional-organizat-lipsa-elementelor-de-tipicitate-ale-infracțiunii.html>.

Zamfirescu Neculai, *Andreea Sandu Zamfirescu, Investigația criminală. Strategii privind definirea grupului infracțional organizat*, 2021, <https://www.juridice.ro/699773/investigatia-criminala-strategii-privind-definirea-grupului-infracțional-organizat.html>.

<https://dreptmd.wordpress.com>.

<https://politiaromana.ro>.

<https://skillab.ro>.

INFRAȚIUNEA ÎN LEGEA INTERNĂ, ÎN LEGISLAȚIA ȘI PRACTICA CEDO

Iulia MUREȘAN¹

*Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat: Științe Penale*

Lector univ. dr. Daniela Maria CZIKA²

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Sfera de aplicabilitate a art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, intitulat „Dreptul la un proces echitabil” este limitată la „drepturile și obligațiile civile” sau în cazul unei „acuzații în materie penală”. În ipoteza în care ne aflăm în zona dreptului disciplinar, administrativ sau fiscal, potrivit dreptului intern al fiecărui stat membru, art. 6 din Convenție nu este incident. Pentru a nu permite statelor să camufleze anumite fapte care, potrivit statului de drept și regulilor generale, ar fi considerate fapte penale, sub forma unor fapte disciplinare sau administrative, și astfel statele să se sustragă de la garantarea dreptului la un proces echitabil, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit anumite criterii, intitulate „Criteriile Engel”, conform cărora o faptă poate fi considerată infracțiune din perspectiva Convenției, chiar dacă în dreptul intern al statului respectiv fapta nu este încadrată în zona ilicitului penal.*

Cuvinte-cheie: *articolul 6 CEDO, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, proces echitabil, Criteriile Engel, infracțiune.*

Introducere

Prezentul articol își propune să analizeze noțiunea de infracțiune, în principal, din perspectiva Convenției Europene a Drepturilor Omului.

---

¹ Adresă de email Autor: iulia.muresan28@gmail.com

² Adresa de email Autor: daniela.czika@ulbsibiu.ro

Având în vedere perspectiva diferită a statelor membre, în ceea ce privește definirea infracțiunii, problema centrală care se ridică se referă la dificultatea stabilirii unei definiții a infracțiunii la „nivel european.”

Importanța definirii infracțiunii din perspectiva Convenției pornește de la domeniul de aplicare al art. 6 din Convenție (Dreptul la un proces echitabil), care se aplică doar în cazul drepturilor și obligațiilor civile sau în materie penală.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a suplinat această lipsă a definiției „europene a infracțiunii”, pe cale jurisprudențială, stabilind celebrele „Criterii Engel” care vor fi folosite pentru a stabili dacă o faptă este penală din perspectiva Convenției și pentru a preveni eventualele abuzuri exercitate de către statele membre împotriva propriilor cetățeni.

Noțiunea de infracțiune în concepția CEDO

În dreptul nostru intern infracțiunea are o reglementare expresă în cadrul art. 15 din Codul Penal, unde sunt prezentate trăsăturile sau condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o faptă pentru a reprezenta infracțiune: fapta să fie prevăzută de legea penală, fapta să fie săvârșită cu vinovăție, fapta să fie nejustificată, fapta să fie imputabilă persoanei care a săvârșit-o.

La nivel european există state care aleg să nu definească conceptul de infracțiune ci lasă această sarcină doctrinei; de exemplu Codurile penale francez, italian, german sau suedez, nu conțin norme care să descrie sau să definească noțiunea de infracțiune.

Având în vedere diferitele mecanisme de a defini infracțiunea în dreptul penal intern al statelor membre CEDO, putem spune că este o provocare de a defini infracțiunea la nivel „european”.

La o primă citire a Convenției și a Protocoalelor adiționale la Convenție se poate observa faptul că nu există un articol care să explice ce se înțelege prin noțiunea de infracțiune din perspectiva Convenției. Totuși această sarcină a revenit Curții Europene a Drepturilor Omului.

Necesitatea de a defini infracțiunea din perspectiva Convenției a pornit de la sfera de aplicabilitate a art. 6 din Convenție intitulat “Dreptul la un proces echitabil”. Acest articol își găsește aplicabilitatea în cazul drepturilor și obligațiilor civile sau în cazul unei acuzații în materie penală, ceea ce înseamnă că, atunci când vorbim despre fapte

care se încadrează în zona dreptului disciplinar, administrativ sau fiscal art. 6 din Convenție nu este incident.

În această situație, pentru a nu le permite statelor să camufleze anumite fapte care potrivit statului de drept și regulilor generale ar fi considerate fapte penale, sub forma unor fapte disciplinare sau administrative și astfel statele să se sustragă de la garantarea dreptului la un proces echitabil, Curtea a stabilit anumite criterii conform cărora o faptă poate fi considerată infracțiune din punct de vedere al Convenției, chiar dacă în dreptul intern al statului fapta nu este încadrată în zona ilicitului penal.

Cauza Engel contra Olandei 08.06.1976

a) Stare de fapt

Cinci persoane care și-au efectuat serviciul militar în cadrul forțelor armate ale Olandei. Aceștia au fost sancționați disciplinar pentru săvârșirea anumitor fapte ce aveau legătură cu serviciul militar. Fiind vorba despre cinci cereri distincte, dar având un obiect comun, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat necesitatea conexării cererilor și judecarea acestora împreună.

În lucrarea de față ne vom axa pe situația domnului Engel, situația în cazul celorlalți reclamanți fiind similară.

Domnul Engel, în afară de calitatea sa de militar, era și membru în Asociația Militarilor Recruți (VVDM). Având în vedere calitatea sa de membru al asociației, domnul Engel a fost ales de către Guvernul olandez pentru a participa la negocierile purtate cu privire la acest domeniu. Reclamantul a intenționat să candideze la alegerile pentru postul de vicepreședinte al VVDM, alegeri care urmau să se desfășoare la data de 17 martie, iar la data de 12 martie a formulat o cerere de concediu către comandantul său pentru data de 17 martie, dar fără a preciza faptul că ziua de concediu îi este necesară pentru a participa la alegerile pentru postul de vicepreședinte al VVDM. Între timp, domnul Engel s-a îmbolnăvit, iar la recomandarea medicului a rămas în concediu medical până la data de 18 martie, medicul autorizându-l să părăsească domiciliul pentru data de 17 martie.

Superiorii săi, la data de 16 martie, nu au luat nicio decizie cu privire la cererea sa de concediu, deoarece au hotărât să aștepte furnizarea

unor informații suplimentare din parte domnului Engel, care a omis să precizeze durata absenței sale și momentul întoarcerii. Următoarea zi, s-a procedat la efectuarea unei verificări la domiciliul domnului Engel, unde acesta nu a fost găsit, fiind prezent la alegerile desfășurate pentru postul de vicepreședinte al VVDM. După alegeri la data de 18 martie, reclamantul, s-a întors la unitatea din care făcea parte și a fost pedepsit de către comandant cu patru zile de arest ușor pentru că nu a fost găsit la domiciliu în momentul efectuării verificărilor.

Reclamantul a considerat că această pedeapsă a adus o ingerință în viața sa privată, deoarece cele 4 zile de arest ușor l-au împiedicat să se pregătească pentru examenul de doctorat în cadrul Universității din Utrecht, care avea loc la data de 24 martie. Domnul Engel s-a aflat în eroare cu privire la modalitatea de exercitare a arestului ușor, respectiv acesta a crezut că subofițerilor li se permitea să execute arestul ușor la domiciliu motiv pentru care acesta a părăsit cazarma și a petrecut noaptea acasă. A doua zi comandatul i-a aplicat trei zile de arest grav ca urmare a nerespectării primei pedepse. Reclamantul a părăsit din nou cazarma și a petrecut noaptea la domiciliu, iar la data de 20 martie acesta a fost arestat de către poliția militară și reținut în arest provizoriu strict pentru aproximativ două zile. La data de 22 martie comandantul său i-a aplicat o pedeapsă de trei zile de arest strict ca urmare a nerespectării celor două sancțiuni anterioare. Această pedeapsă a fost suspendată printr-o hotărâre de minister pentru a i se permite domnului Engel să susțină examenul de doctorat.

Domnul Engel a făcut o reclamație la ofițerul responsabil cu rezolvarea reclamațiilor, iar acesta din urmă a decis că prima sancțiune aplicată trebuie redusă la o mustrare, a doua sancțiune la trei zile de arest ușor și a treia redusă la două zile de arest strict, cele două zile de arest strict fiind considerate executate în timpul arestării provizorii. Reclamantul a atacat decizia ofițerului responsabil cu rezolvarea plângerilor la Curtea Militară Supremă, dar instanța a menținut decizia atacată.

Reclamantul s-a adresat Curții Europene a Drepturilor Omului și a invocat printre altele încălcarea art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

b) Sfera de aplicare a art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Curtea a fost nevoită să procedeze la examinarea aplicabilității art. 6, având în vedere faptul că speța de față nu face referire la „drepturile și obligațiile civile” și nici la „o acuzație în materie penală” – așa cum prevede art. 6 din Convenție.

În analiza sa, Curtea precizează faptul că statele membre au libertatea să stabilească o distincție între dreptul penal și disciplinar, dar cu respectarea anumitor condiții. Astfel, statele au libertatea să stabilească ce acțiune sau omisiune se încadrează în zona ilicitului penal, alegere care atrage după sine aplicabilitatea art.6 și art.7 din Convenție, iar Curtea nu poate exercita niciun control din acest punct de vedere.

În schimb, situația inversă, a alegerii faptelor care reprezintă abateri disciplinare este mai strictă. Statele au posibilitatea de a încadra o anumită faptă în zona disciplinară, în loc de cea penală, dar de această dată, distincția adoptată poate să nu fie valabilă în domeniul Convenției.

Rațiunea Curții a fost aceea că, dacă statele ar avea libertatea să stabilească după voia lor faptele care se încadrează în zona disciplinară, administrativă sau fiscală, ar avea posibilitatea să se sustragă de la aplicabilitatea art.6 din Convenție, ceea ce contravine, în mod evident, scopului Convenției.

Plecând de la aceste argumente, Curtea a ajuns să sintetizeze trei criterii, care vor fi cunoscute sub denumire de „criteriile Engel”, conform cărora o faptă este considerată ca aparținând ilicitului penal din punct de vedere al Convenției.¹

c) „Criteriile Engel”

În primul rând, trebuie să se analizeze calificarea faptei dată în sistemul juridic al statului pârât, respectiv dacă aceasta este încadrată în sfera penală, disciplinară sau aparține ambelor, concomitent. Acesta este doar un punct de plecare în analiza de față.

Curtea stabilește că natura faptei este un criteriu care are o pondere importantă. Dacă un militar este acuzat de încălcarea unei norme care reglementează funcționarea sistemului militar, statul este îndreptățit

---

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57479>, pagină accesată la data de 14.06.2025.

să apeleze mai de grabă la aplicarea unei sancțiuni disciplinare decât la aplicarea unei sancțiuni penale.

Potrivit rațiunii Curții, într-un stat de drept, de regulă, pedepsele privative de libertate sunt circumscrise sferei ilicitului penal, exceptând situațiile în care privarea de libertate prin natura, durata sau modalitatea de executare nu pot aduce un prejudiciu considerabil celui care i se aplică.

Aplicând cele trei criterii la starea de fapt concretă Curtea a constatat următoarele aspecte: faptele săvârșite de domnul Engel aparțin dreptului disciplinar potrivit legislației olandeze de la momentul respectiv, iar potrivit autorităților militare, normele încălcate de către reclamant reglementau funcționarea armatei olandeze, iar sub acest aspect aplicarea unei măsuri disciplinare era justificată. Cu privire la pedeapsa privativă de libertate aplicată domnului Engel, aceasta a avut o durată prea scurtă pentru a putea fi încadrată în zona dreptului penal, iar, mai mult decât atât, reclamantul nu risca să mai execute această pedeapsă, deoarece deja o executase la momentul demarării procedurilor judiciare.

Potrivit acestor argumente, Curtea a considerat că art.6 din Convenție nu este aplicabil, în speță nefiind vorba despre o acuzație în materie penală.¹

d) Explicarea „Criteriilor Engel”

Aceste trei criterii sunt alternative, ele nu trebuie întrunite cumulativ, pentru ca o faptă să fie încadrată în domeniul penal, potrivit Convenției. Cu toate acestea nu este exclusă o abordare cumulativă a acestor trei criterii, dacă analiza individuală a acestora nu ar permite Curții să ajungă la o concluzie neîndoielnică cu privire la calificarea faptei.

Primul criteriu, respectiv încadrarea faptei în dreptul intern al statului în cauză, este văzut de către Curte doar ca un punct de plecare în prezenta analiză, calificarea în legea națională având un caracter relativ.

---

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57479>, pagină accesată la data de 14.06.2025.

Curtea urmează să abordeze o viziune comună regăsită în legislația în materie a statelor contractante.¹

Potrivit celui de-al doilea criteriu, se analizează dacă norma care incriminează fapta este adresată unui grup limitat de persoane sau aceasta se aplică publicului larg.

În ceea ce privește cel de-al treilea criteriu, Curtea analizează scopul pedepsei; astfel, dacă sancțiunea aplicată nu are doar un scop reparator, respectiv de a înlătura consecințele provocate de săvârșirea respectivei fapte, ci are și un caracter disuasiv pentru persoana care a săvârșit respectiva faptă, ne vom afla în prezența unei fapte care se încadrează în zona ilicitului penal. De cele mai multe ori al treilea criteriu este cel determinant pentru stabilirea naturii penale a faptei.²

Cauza Ozturk contra Germaniei – 21.02.1984

a) Stare de fapt

Reclamantul, cetățean turc, în timpul conducerii autovehiculului, a lovit un alt autovehicul staționat, provocându-i pagube proprietarului mașinii respective. Acesta din urmă a sesizat poliția cu privire la accidentul petrecut, iar reclamantul a fost sancționat prin aplicarea unei amenzi pentru provocarea unui accident de circulație prin lovirea unui alt autoturism, ca urmare a conducerii neglijente.

Reclamantul a contestat în instanță amenda aplicată și a specificat că nu a renunțat la dreptul său la o audiere publică în fața instanței. A avut loc o ședință publică, în care reclamantul a fost asistat de un interpret și s-au audiat trei martori. În final, reclamantul și-a retras cererea, în acest fel decizia prin care i s-a aplicat amenda a devenit definitivă. Instanța a decis ca reclamantul să suporte cheltuielile de judecată inclusiv onorariile interpretului. Reclamantul a formulat calea de atac împotriva cheltuielilor de judecată referitoare la interpret stabilite în sarcina sa invocând art.6 alin. 3 lit. e din Convenție. Cererea sa a fost respinsă.

---

¹ Corneliu Bîrsan, *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole, Vol I. Drepturi și libertăți*, editura ALL BECK, București 2005, p.444-445.

² Bianca Selejan- Guțan, *Protecția Europeană a Drepturilor Omului*, ediția a 6-a, editura Hamangiu, București 2023, p. 198.

Cu privire la legislația germană de la acea vreme, prin legea 1968/1975 anumite infracțiuni rutiere au fost scoase din zona dreptului penal și au fost incluse în zona dreptului contravențional referitor la circulația rutieră. Sancțiunea care putea fi aplicată în cazul acestor contravenții rutiere era amenda. Aceste fapte care contraveneau legislației rutiere au fost denumite de către legislația germană „infracțiuni de reglementare.”¹

b) Aplicabilitatea art.6 din Convenție/ Criteriile Engel

Curtea a avut grijă să menționeze faptul că statelor le este permis, pentru o mai bună administrare a justiției, să dezincrimineze din sfera dreptului penal acele fapte care sunt numeroase, dar de o gravitate redusă, și să le califice drept contravenții. Curtea nu neglijează să reafirme aspectele punctate în cauza Engel, respectiv, statele contractante nu pot, într-un mod abuziv, să transfere anumite fapte din zona ilicitului penal în alte ramuri ale dreptului, pentru a evita aplicabilitatea art.6 din Convenție, acest aspect fiind contrar scopului și obiectului Convenției.

În continuare, Curtea a procedat la analiza celor trei criterii. În primul rând, a analizat dacă, potrivit dreptului intern al statului pârât, fapta respectivă se încadrează sau nu în sfera dreptului penal. Potrivit dreptului german de la acea vreme, fapta săvârșită de reclamant era considerată o infracțiune de reglementare care nu făcea parte din materia dreptului penal.

În viziunea Curții, al doilea criteriu, natura infracțiunii, analizat în raport cu natura pedepsei, prezintă o mai mare greutate în aprecierea acesteia. În analiza sa aceasta observă că în Legea 1968/1975 termenii folosiți se regăsesc de regulă în sfera dreptului penal și care supun făptuitorul la pedepse descurajatoare precum amenzi și pedepse privative de libertate. Nu a fost pierdut din vedere faptul că dispozițiile de drept comun reglementate de dreptul procesual penal se aplicau prin analogie și infracțiunilor de reglementare. Un alt argument a fost acela că, raportată la legislația statelor membre de la acea vreme fapta săvârșită de domnul Ozturk era considerată faptă penală, așa cum a fost de altfel și în Germania până la adoptarea legii 1968/1975.

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57553>, pagină accesată în data de 14.06.2025.

Se observă, printre altele, și faptul că norma încălcată nu este una destinată unui grup restrâns de persoane ci se aplică tuturor persoanelor în calitate de „utilizatori ai drumului”.

Al treilea criteriu nu a mai fost analizat deoarece Curtea a considerat că există suficiente aspecte care duc la încadrarea faptei în sfera dreptului penal.

Potrivit acestor argumente Curtea a decis că fapta săvârșita de reclamant se încadrează în materie penală din punct de vedere al Convenție și faptul că a existat o încălcare a art.6 alin. 3 lit.e din Convenție.

Cinci dintre judecătorii Curții au votat împotriva și au considerat că art.6 din Convenție nu este aplicabil, la rândul meu, susțin acest punct de vedere. Considerăm că argumentele aduse de către Curte au un caracter prea general iar faptul că nu a fost analizat și ultimul criteriu este încă un motiv în plus pentru a susține acest punct de vedere. Statele sunt îndreptățite să transfere anumite fapte din zona ilicitului penal în zona ilicitului contravențional, lucru pe care îl afirmă chiar Curtea.

În al doilea rând, reclamantului i s-a aplicat pedeapsa amenzii, fără a se prevedea posibilitatea aplicării unei pedepse privative de libertate și mai mult decât atât această amendă nu urma să fie trecută în cazierul reclamantului. Cu privire la argumentul Curții privitor la faptul că în majoritatea statelor membre, la momentul respectiv, fapta săvârșită de reclamant reprezenta infracțiune din punct de vedere al dreptului penal, Curtea a pierdut din vedere faptul că majoritatea statelor membre se îndreptau spre ideea adoptată de statul German, respectiv de a dezincrimina faptele ușoare din sfera dreptului penal și a le transfera în sfera dreptului contravențional.

Cu toate acestea, referitor la dreptul contravențional Curtea Europeană a Drepturilor Omului și-a menținut jurisprudența. În cauza Lutz contra Germaniei – 25.08.1987, este vorba despre un cetățean german, care conducea o motocicletă, iar în încercarea de a efectua o depășire a unui autovehicul a cauzat un accident rutier¹. În cauză au fost incidente aceleași dispoziții legale ale dreptului național german

---

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57531>, pagină accesată în data de 14.06.2025.

și aceleași probleme legate de infracțiunile de reglementare din dreptul german ca și în cauza Ozturk. Din aceste motive, Curtea a făcut trimitere la raționamentul aplicat în speța Ozturk și a considerat că fapta se încadrează în sfera ilicitului penal din punct de vedere al Convenției, dar de această dată nu a constatat și o încălcare a art. 6 din Convenție.

Cauza Campbell and Fell contra U.K – 28.06.1984

a) Stare de fapt

Doi reclamanți au fost condamnați de-a lungul timpului pentru săvârșirea mai multor infracțiuni. În timpul când erau deținuți, cei doi reclamanți și alți patru prizonieri s-au implicat într-un protest, fiind nemulțumiți de tratamentul aplicat unui alt prizonier. În acest scop aceștia s-au așezat pe coridorul închisorii și au refuzat să se miște. În acest context ofițerii penitenciarului au fost nevoiți să intervină, iar în încercarea acestora de a restabili disciplina în penitenciar atât reclamanții cât și ofițerii au suferit anumite leziuni. Domnul Campbell a suferit leziuni grave, motiv pentru care a fost transferat la spital pentru a primi îngrijiri medicale.

Consiliul de vizitatori al închisorii i-a acuzat pe deținuți de săvârșirea unor infracțiuni disciplinare contrare normelor din Regulamentul penitenciarului. Domnul Campbell, după ce și-a terminat tratamentul medical și a fost adus din nou în penitenciar, a fost anunțat că este acuzat de săvârșirea infracțiunilor disciplinare de revoltă și săvârșirea de violențe grave asupra unui ofițer. Domnul Campbell a fost notificat să participe la audieri, dar acesta a precizat că se va prezenta doar dacă va fi reprezentat legal. Cererea sa de a fi reprezentat a fost respinsă. După demararea procedurilor prevăzute de lege, reclamantul a primit pentru cele două infracțiuni 450 de zile, respectiv 120 de zile de pierdere a remiterii și pierderea anumitor privilegii.¹

„Potrivit Guvernului, în cazul în care comportamentul constituie atât o infracțiune disciplinară, cât și o infracțiune penală, Departamentul Penitenciar al Ministerului de Interne decide ad-hoc dacă chestiunea ar trebui să fie înaintată poliției în vederea urmăririi penale în instanță.”

---

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57456>, pagină accesată în data de 14.06.2025.

„În cazul în care un deținut urmează să fie acuzat de o infracțiune contra disciplinei, acuzația trebuie pusă cât mai curând posibil și, în primă instanță, trebuie să fie investigată de către guvernatorul închisorii, în general nu mai târziu de ziua următoare depunerii acuzației. Deținutul trebuie să fie informat cu privire la acuzație, cât mai curând posibil și, în orice caz, înainte de ancheta guvernatorului.”

Consiliu vizitatorilor este un organism care trebuie desemnat, de către ministrul de interne, pentru fiecare închisoare din Anglia și Țara Galilor. Consiliul de vizitatori avea printre atribuții și investigarea abaterilor disciplinare.¹

b) Aplicabilitatea art. 6 din Convenție/ „Criteriile Engel”

Și în această cauză Curtea a analizat aplicabilitatea art.6 din Convenție prin raportare la „criteriile Engel”. Potrivit primului criteriu se analizează sfera din care face parte fapta săvârșită, conform dreptului intern al statului pârât. În dreptul englez de la momentul speței, faptele imputabile reclamantilor făceau parte din dreptul disciplinar.

Conform celui de-a doilea criteriu, natura faptei, Curtea analizează dacă este vorba strict despre fapte, care se regăsesc în domeniul disciplinar, sau pot avea valoarea unui ilicit penal. În analiza ei, observă că anumite fapte săvârșite de deținuți sunt în mod clar simple chestiuni care aparțin de disciplina internă a penitenciarului, dar nu toate faptele se pot încadra în această categorie. Curtea observă că infracțiunea disciplinară de violență împotriva unui ofițer are corespondent în legea penală comună, respectiv infracțiunea de vătămare corporală gravă.

Curtea a procedat și la analizarea celui de-al treilea criteriu. În Hotărârea Engel contra Olandei s-a afirmat faptul că o pedeapsă privativă de libertate, este o pedeapsă care se circumscrie de regulă dreptului penal. Curtea a considerat că pierderea remiterii de care sunt susceptibili domnul Campbell și domnul Fell deși nu este propriu-zis o pedeapsă privativă de libertate implică consecințe grave raportat la durata deținerii lor în penitenciar. Din aceste considerente, Curtea a constatat

---

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57456>, pagină accesată în data de 14.06.2025.

că art.6 din Convenție este aplicabil și a existat o încălcare a art. 6 alin. 3 lit. b și c.¹

Din punctul nostru de vedere, soluția adoptată de Curte este cea corectă. Suntem de acord cu ideea că unele dintre faptele săvârșite de reclamânți aveau o natură pur disciplinară; ceea ce ni se pare inechitabil este faptul că datorită unei calificări a subiectului activ (deținut) cât și a subiectului pasiv (ofițer de penitenciar) fapta de vătămare era considerată o abatere disciplinară motiv pentru care făptuitorul nu beneficia de garanțiile instituite din art.6 din Convenției, spre deosebire de situația în care atât subiectul activ cât și cel pasiv nu comportau o anumită calificare, subiectul activ în această situație având la îndemână instrumentele garantate de art. 6, fapta fiind considerată infracțiune, din punct de vedere penal. Din aceste motive considerăm corectă soluția pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Cauza Demicoli contra Maltei – 27.08.1991

a) Stare de fapt

Un jurnalist a scris și a publicat un articol referitor la o dezbatere parlamentară care a fost transmisă în direct la televizor. Doi dintre deputații care au luat parte la această dezbatere parlamentară l-au acuzat pe jurnalist de afirmații calomnioase la adresa lor. La acea vreme, în privința afirmațiilor calomnioase la adresa parlamentarilor, legea din Malta prevedea o procedură specială de sancționare a acestei fapte, procedură care nu era considerată penală ci disciplinară.

„Potrivit Ordonanței privind privilegiile Camerei Reprezentanților: Camera avea posibilitatea să sancționeze cu mustrare, amendă sau închisoare orice persoană, indiferent dacă era sau nu membră a Camerei, dacă publică orice calomnie la adresa Președintelui sau oricărui deputat, publicație care se referea la orice acțiune sau afirmație făcută de aceștia în calitate de Președinte, de membru în Cameră sau într-o comisie a acesteia.”

---

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57456>, pagină accesată în data de 14.06.2025.

Constituția Maltei se referea, de asemenea, la privilegiile Parlamentului. În temeiul articolului 34, nicio persoană nu putea fi privată de libertatea sa personală, cu excepția cazurilor autorizate de lege, printre altele, în executarea unui ordin al Camerei Reprezentanților care aplica o pedeapsă pentru persoanele care disprețuiau membrii Camerei sau încălcau privilegiul.¹

b) Aplicabilitatea art. 6 din Convenție/ „Criteriile Engel”

Curtea a procedat din nou la aplicarea celor trei „criterii Engel”. S-a analizat dacă faptele de care este acuzat reclamantul aparțin dreptului disciplinar, penal sau ambelor concomitent. Potrivit statului pârât fapta săvârșită era considerată o abatere disciplinară. Așa cum afirma și Tribunalul civil din Malta de la acea vreme: „Camera Reprezentanților nu este o instanță obișnuită, deși, din cauza sistemului de control și echilibru deja menționat, are și funcții cvasi-judiciare, în afară de funcția sa principală de legiuitor. De asemenea legea care prevede privilegiile și disprețul Camerei nu face parte din dreptul penal al țării. Este adevărat că există o mare asemănare între pedepsele prevăzute de codul penal și cele prevăzute de această lege, dar decizia Camerei nu este o condamnarea penală care rezultă dintr-o hotărâre a Tribunalului Penal.”

După procesarea primului criteriu s-a analizat natura faptei săvârșite. Asemănător cauzei Campbell and Fell, Curtea observă că, datorită calificării subiectului pasiv (calitatea de parlamentar), sancționarea faptei urma o procedură specială, care nu se încadra în sfera dreptului penal și era judecată de către Camera Reprezentanților care nu era o instanță în sensul obișnuit al termenului. În schimb, dacă fapta de calomnie nu era îndreptată împotriva unui parlamentar, conform Legii presei, fapta de calomnie era considerată o infracțiune și era judecată conform procedurii penale.

Cu privire la ultimul criteriu Curtea a analizat pedeapsa maximă la care reclamantul ar fi putut să fi supus. Sancțiunea cea mai severă prevăzută de lege era închisoarea pentru o perioadă maximă de 60 de

---

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57682>, pagină accesată în data de 14.06.2025.

zile, amenda maximă de 500 lire malteze sau ambele. (Reclamantul a fost sancționat cu o amendă în cuantum de 250 lire malteze).

Curtea a considerat că această sancțiune are potențialul de a se aplica unei infracțiuni, motiv pentru care fapta de calomnie a fost considerată o faptă penală în sensul Convenției și atrage aplicabilitatea art.6.

Concluzii

Așa cum am analizat la începutul acestui articol, am observat faptul că statul nostru, a ales să consacre legislativ trăsăturile pe care o faptă trebuie să le îndeplinească pentru a reprezenta infracțiune. Totuși sunt state care au considerat că absența unei definiții legale a infracțiunii nu este de natură să provoace anumite dificultăți în practica instanțelor judecătorești, lăsând această sarcină doctrinei.

În ceea ce privește Convenția Europeană a Drepturilor Omului, cel mai probabil la momentul redactării acesteia autorii ei nu s-au gândit că articolul 6 din Convenție intitulat „Dreptul la un proces echitabil” ar fi de natură să provoace atâtea dificultăți în practică în ceea ce privește domeniul său de aplicare. Totuși, această problemă a sferei de aplicabilitate a art. 6 evidențiază faptul că sistemele de drept și ramurile de drept se află într-o continuă dezvoltare, iar anumite soluții adoptate la un moment dat nu mai pot fi eficiente sau nu mai corespund în totalitate noilor exigențe ale sistemelor de drept.

Pentru a depăși această „criză” a domeniului de aplicabilitate a articolului 6, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a creat aceste trei criterii intitulate „criteriile Engel”, folosite pentru a încadra o anumită faptă în sfera dreptului penal din punct de vedere al Convenției, chiar dacă în dreptul intern al statului în cauză o astfel de faptă nu este considerată ca făcând parte din sfera ilicitului penal.

După părerea noastră, cu toate că la prima vedere cel trei criterii, respectiv: calificarea faptei dată în dreptul intern al statului în cauză, natura faptei și natura și gradul de severitate ale sancțiunii ce urmează a fi aplicată autorului faptei, par niște criterii obiective, în momentul aplicării lor acestea capătă un grad de subiectivitate. Consider că acest grad de subiectivitate este evidențiat de faptul că, nu de puține ori au existat judecători ai Curții care au avut o opinie diferită de părerea

majoritară a Curții cu privire la aplicabilitatea art.6 din Convenție. Cu titlu de exemplu ne menținem părerea că în cauza Ozturk contra Germaniei, argumentele invocate de Curte sunt prea succinte pentru a susține încadrarea faptei săvârșite de reclamant în sfera ilicitului penal din punct de vedere al Convenției. De asemenea în opinia noastră, primul criteriu nu prezintă o utilitate în analiza Curții. În toate spețele analizate în lucrarea de față răspunsul la analiza primului criteriu a fost negativ „fapta nu se încadrează în dreptul penal al statului intern”; acest răspuns este oarecum logic deoarece dacă fapta ar fi fost considerată infracțiune din punct de vedere al dreptului intern al statului, ar fi atras după sine, în mod automat, aplicabilitatea art. 6 din Convenție, fără a se mai pune problema dacă acest articol este sau nu aplicabil. Acest aspect îl susține însăși Curtea în prima cauză în care aceste criterii au fost invocate: „statele au libertatea să stabilească ce acțiune sau omisiune se încadrează în zona ilicitului penal, alegere care atrage după sine aplicabilitatea art.6 și art.7 din Convenție, iar Curtea nu poate exercita niciun control din acest punct de vedere.”

Considerăm că o soluție mai eficientă pentru rezolvarea acestei probleme ar putea fi adoptarea unui protocol care să instituie unele garanții similare cu cele prevăzute de art.6 din Convenție și pentru faptele care se încadrează în sfera dreptului disciplinar, administrativ și fiscal, în acest fel Curtea ar fi scutită de munca de a analiza aceste criterii, iar doza de subiectivitate existentă la nivelul acestor criterii ar fi eliminată.

Bibliografie

Bîrsan Corneliu, Convenția europeană a drepturilor omului. Comentariu pe articole, Vol I. Drepturi și libertăți, editura ALL BECK, București 2005.

Guțan-Selejan Bianca, Protecția Europeană a Drepturilor Omului, ediția a 6-a, editura Hamangiu, București 2023.

Cauza Engel contra Olandei, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57479>.

Cauza Ozturk contra Germaniei, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57553>.

Cauza Campbell and Fell contra U.K., <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57456>.

Cauza Demicoli contra Maltei, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57682>.

Legea nr. 286/2009, Publicată în Monitorul Oficial nr.510 din 24 iulie 2009.

NECESITATEA APLICĂRII PROCEDURII SPECIALE A ACORDULUI DE RECUNOAȘTERE A VINOVĂȚIEI PENTRU ASIGURAREA ORDINII ȘI SIGURANȚEI PUBLICE

Av. Diana Maria CĂLINESCU¹

*Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept
Programul de studii de masterat: Științe Penale*

Lect. univ. dr. Elisabeta Mariana BOȚIAN²

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Procedura acordului de recunoaștere a vinovăției a avut, de la început, dezideratele degrevării instanțelor de judecată și soluționării cu celeritate a cauzelor, pentru a asigura respectarea drepturilor tuturor părților din procesul penal, dar și evitarea creării unor prejudicii prin trecerea unui timp îndelungat până la o rezolvare definitivă a acestora. Aplicarea instituției nu are impact doar asupra volumului de muncă din instanțe, ci și asupra societății prin urgentarea tragerii la răspundere penală a celor al căror comportament aduce atingere ordinii și siguranței publice, acest din urmă aspect reprezentând finalitatea concretă a actului de justiție penală. De multe ori însă, în practica judiciară, omisiunea legiuitorului de a stabili în sarcina procurorului o obligație corelativă dreptului inculpatului de a solicita încheierea unui acord, poate duce la nașterea unor divergențe. Prin lipsa reglementării, este lăsată la alegerea procurorului acceptarea sau nu a încheierii unui acord, indiferent dacă din probatoriul administrat în cauză reiese de netăgăduit săvârșirea infracțiunii așa cum este recunoscută de*

---

¹ Adresă de email Autor: calinescudianamaria@gmail.com

² Adresă de email Autor: elisabeta.botian@ulbsibiu.ro

inculpat, organul de urmărire penală putând opta pentru trimiterea în judecată a acestuia prin rechizitoriu, ceea ce face ca scopul instituției de drept procesual penal să nu fie îndeplinit și să se creeze o practică neunitară la nivelul parchetelor, în dezavantajul inculpaților și persoanelor vătămate.

Cuvinte-cheie: *acord, recunoaștere, vinovăție, procedură, practică.*

Introducere

Acordul de recunoaștere a vinovăției reprezintă o instituție de drept procesual penal de noutate în dreptul nostru național, aceasta fiind introdusă de legiuitorul român relativ recent, prin Noul Cod de Procedură Penală, în vigoare din anul 2014, raliindu-se astfel la prevederile altor state democratice în privința realizării unei trageri la răspundere penală cu celeritate a inculpaților.

Denumit și „plea agreement” sau „plea bargain”, această procedură specială constituie pentru dreptul penal român un element al justiției negociate, reprezentativ mai degrabă pentru sistemul de justiție anglo-saxon, adversial. Astfel, prin procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, reglementată de Titlul IV, Capitolul I, art. 478-488 din Codul de Procedură Penală, se oferă posibilitatea inculpatului de a se bucura de un tratament sancționator diminuat raportat la prevederile legale în ceea ce privește infracțiunea sau infracțiunile săvârșite, în cazul în care recunoaște săvârșirea faptei încă din etapa de urmărire penală, bineînțeles cu condiția ca starea de fapt recunoscută să coincidă cu cea reținută din probatoriul administrat în cauză.

Prin reglementarea procedurii speciale a acordului, s-a urmărit îndeplinirea mai multor scopuri: degrevarea instanțelor judecătorești de numărul uriaș de cauze aflate pe rolul acestora spre soluționare, dar și reducerea timpului necesar tragerii la răspundere penală, care poate provoca o nesiguranță nu doar pentru persoana vătămată, ci și pentru întreaga societate, prin neluarea rapidă a unor măsuri care să aibă o finalitate punitivă și una de reeducare a făptuitorului. Învederăm faptul că reiese, indirect și fără drept de tăgadă, importanța pe care instituția o are pentru menținerea și garantarea ordinii și siguranței publice, așa cum este promovată și se dorește a fi realizată prin Strategia Națională de Ordine și Siguranță Publică aferentă perioadei 2023-2027, pe care o vom analiza ulterior.

Așa cum vom putea constata în cele ce urmează, pentru a putea beneficia de această procedură, trebuie să îndeplinite o serie de condiții legale, printre care se află și acceptul procurorului de caz și a procurorului ierarhic superior de a încheia acordul. O asemenea prevedere îngreudește, într-o oarecare măsură, îndeplinirea scopurilor reglementării procedurii speciale, întrucât lasă la aprecierea organului de urmărire penală situațiile în care aprobă încheierea unui acord și cele în care inculpatului îi este deschisă doar procedura simplificată a recunoașterii învinuirii, în etapa judecării în primă instanță. Din acest motiv, vom analiza care sunt efectele produse de încheierea și de neîncheierea acordului pentru funcționarea optimă a sistemului judiciar, formulând propuneri *de lege ferenda*, care considerăm că ar putea perfecționa legislația în materie.

Condiții legale pentru încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției și procedura în fața instanței

Pentru a putea înțelege mai bine care este impactul pe care aplicarea procedurii speciale a acordului de recunoaștere a vinovăției îl are asupra ordinii și siguranței publice, este nevoie să ne oprim mai întâi la o analiză succintă asupra condițiilor necesare, raportându-ne la circumstanțele recunoscute de legiuitor și la limitele trasate de acesta.

Astfel, acordul de recunoaștere a vinovăției are drept obiect „recunoașterea faptei și acceptarea încadrării juridice pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală și privește felul și cuantumul pedepsei, precum și forma de executare a acesteia, respectiv felul măsurii educative ori, după caz, soluția de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei”, așa cum prevede art. 479 din C.p.p. Condițiile se împart în două subcategorii: cea a condițiilor de fond și cealaltă a condițiilor de formă a actului încheiat între inculpat și procuror.

Cu privire la prima subcategorie, se remarcă în art. 480 din C.p.p. necesitatea ca infracțiunea săvârșită de inculpat să fie pedepsită de lege cu amenda sau cu închisoarea de cel mult 15 ani, iar din probele administrate să rezulte suficiente date cu privire la existența faptei și la vinovăția inculpatului. Astfel, menționarea expresă și limitativă a inculpatului ca

titular al acordului ne îndreptățește să afirmăm că momentul încheierii se poate situa ulterior punerii în mișcare a acțiunii penale și până la sesizarea instanței de judecată cu rechizitoriu, întrucât odată ajuns în această etapă, unica procedură ce mai poate fi utilizată uzând de recunoașterea faptei este cea abreviată, fapt recunoscut și afirmat și de doctrină¹. Pe de altă parte, în ceea ce privește limita de pedeapsă prevăzută de lege, aceasta a fost majorată de la 7 ani, în reglementarea inițială, pentru a oferi șansa de a beneficia de încheierea acordului unei plaje mai largi de inculpați, ținând totuși cont că faptele săvâșite sunt de o gravitate redusă. Având în vedere acest aspect, apreciem că încheierea unei înțelegeri între inculpat și procuror, care va lua în considerare, la fel ca instanța, toate circumstanțele cauzei, atât favorabile, cât și defavorabile făptuitorului – nu ar avea un impact negativ asupra ordinii și siguranței publice. În plus, așa cum vom vedea în cele ce urmează, acordul este supus unei „duble verificări”, după avizarea de către procurorul ierarhic superior în urma încheierii, acesta fiind trimis către instanță.

În plus, legea prevede obligativitatea asistenței juridice a inculpatului la momentul încheierii acordului, rolul acesteia fiind „de a-i explica ce presupune această procedură, la ce drepturi renunță el, avantajele și dezavantajele procedurii. De asemenea, este necesar ca inculpatul, de cele mai multe ori persoană fără niciun fel de cunoștințe juridice, să fie asistat de o persoană cu studii în domeniul dreptului pe tot parcursul negocierilor”². În acest fel, organul de urmărire penală se asigură că hotărârea este luată în cunoștință de cauză, iar inculpatul înțelege finalitatea demersului, ținând cont de faptul că acesta „nu poate să revină asupra recunoașterii efectuate în cursul urmăririi penale, cu excepția situației în care probează existența unor constrângeri, violențe sau presiuni din partea organelor de urmărire penală sau folosirea de către acestea a altor manopere neloiale”³. În aceeași idee, s-a formulat și opinia conform căreia legiuitorul român a optat pentru „o concepție

¹ M. Pascu, T. Manea, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Universul Juridic, București, 2015, p. 36.

² A.V. Iugan, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Universul Juridic, București, 2015, p.54.

³ M. Udrioiu, *Fișe de Procedură penală. Partea specială. Teorie și cazuri practice*, Ediția 2, Editura C.H. Beck, București, 2021, p. 266.

contractualistă a acestui act, irevocabil prin manifestarea contrară de voință a părților”¹.

Doctrina afirmă că „norma juridică a acordului de recunoaștere a vinovăției cunoaște două dimensiuni: una materială și una procesuală. Din perspectiva materială, acordul de recunoaștere a vinovăției este o convenție, o specie atipică de tranzacție judiciară prin care subiecții acțiunii penale convin modul de rezolvare a acțiunii penale ca urmare a recunoașterii vinovăției de către inculpat. Ca act procesual, acordul reprezintă act de sesizare a instanței de judecată”². Din perspectiva materială, alături de inculpat, titular al acordului este și procurorul de caz, care acționează numai cu avizul și în limitele stabilite de procurorul ierarhic superior, situație la care ne vom referi în următorul capitol întrucât face obiectul unei discuții mai ample.

Din punct de vedere al condițiilor de formă, conform art. 481 și art. 482 C.p.p., acordul de recunoaștere a vinovăției îmbracă forma scrisă, înlocuind rechizitoriul, care nu va mai fi întocmit, constituindu-se deci într-o economie de timp pentru organul de urmărire penală, care se confruntă, asemenea instanțelor, cu o aglomerare de dosare, unele mai complexe decât altele și care necesită o atenție sporită. Acordul cuprinde o serie de mențiuni precum data și locul încheierii, date privitoare la inculpat, fapta săvârșită și mijloacele de probă administrate. De asemenea, în plus față de rechizitoriu, acordul conține și prevederi referitoare la recunoașterea de către inculpat a comiterii faptei și acceptarea încadrării juridice, pentru care i se stabilește quantumul și felul pedepsei sau măsurii educative aplicate, precum și forma de executare sau soluția de renunțare la aplicarea pedepsei ori de amânare a aplicării pedepsei. În plus, „încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției nu exclude luarea și menținerea oricărei măsuri preventive față de inculpat, în ipoteza în care soluția este una de condamnare la pedeapsa închisorii cu executare sau de respingere a acordului, și nici a măsurilor de siguranță ori asigurătorii, în ultimul caz atât în vederea garantării executării pedepsei amenzii, a confiscării speciale sau extinse, cât și în vederea

---

¹ N. Volonciu, A.S. Uzlău (coord.), *Noul Cod de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 1205.

² M. Pascu, T. Manea, *Op.cit.*, p.25

reparării pagubei, când persoana vătămată este o persoană lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă”¹.

Odată întocmit acordul de recunoaștere a vinovăției și ulterior a primirii avizului procurorului ierarhic superior, acesta este trimis la instanța competentă să judece cauza pe fond, pentru a confirma soluția la care s-a ajuns prin înțelegerea încheiată între inculpat și procurorul de caz.

Această măsură aleasă de legiuitor ca dublu control asupra acordului încheiat, asigură atât societatea în ansamblul ei, cât și inculpatul și persoana vătămată că pedeapsa și modalitatea de executare negociate sunt în acord cu prevederile legale și că nu există pericolul unei trageri la răspundere penală prea ușoare sau prea grele, care să poată fie să nu își atingă scopul educativ, fie să producă frustrări făptuitorului, raportat la gravitatea acțiunilor sale în comparație cu cazuri similare și soluționări diferite, în dezavantajul său. Instanța sesizată cu un acord de recunoaștere a vinovăției se va pronunța cu privire la latura penală a cauzei fie admitându-l, recunoscând prevederile acestuia așa cum a fost încheiat, situație în care poate admite doar cu privire la o parte dintre inculpați, fie respingându-l, caz în care retrimite dosarul procurorului de caz pentru continuarea urmăririi penale „dacă nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 480-482 cu privire la toate faptele reținute în sarcina inculpatului, care au făcut obiectul acordului, sau dacă apreciază că soluția cu privire la care s-a ajuns la un acord între procuror și inculpat este nelegală sau nejustificat de blândă în raport cu gravitatea infracțiunii sau pericolozitatea infractorului”, conform art. 485 alin. (1) lit. b) din C.p.p. În doctrină se reține un exemplu pentru această situație în care „se va dispune soluția de respingere în baza acestui temei dacă inculpatul nu a fost asistat de apărător ales sau numit din oficiu pe parcursul procedurii încheierii acordului sau dacă instanța de judecată apreciază că materialul probator pus la dispoziție nu se ridică la standardul probei dincolo de orice îndoială rezonabilă”². Motivele pentru care un

¹ A.A. Marcu, *Procedura specială privind acordul de recunoaștere a vinovăției*, 2019, regăsit la <https://www.juridice.ro/662487/procedura-speciala-pri-vind-acordul-de-recunoastere-a-vinovatiei.html>, accesat la data de 25.05.2025.

² I. Păcurariu, *Analiza teoretico-practică a cazurilor de respingere ale acordului de recunoaștere a vinovăției*, Revista Universul Juridic nr. 12, decembrie 2024, p.16.

acord nu poate fi pus în aplicare pot fi variabile de la caz la caz, trebuind să avem în vedere că fiecare cauză și persoană are particularitățile ei, motiv pentru care nicio soluție nu va semăna cu cealaltă, elementele precum gravitatea infracțiunii sau pericolozitatea făptuitorului nefiind comparabile. Totuși, trebuie să avem în vedere faptul că instanța se află în imposibilitatea de a încuviința administrarea unor noi probe sau de a pune în discuție schimbarea încadrării juridice, aceasta „fiind obligată, în condițiile în care nu există temeiuri de a constata nelegalitatea procedurii speciale, să respecte învoiala consfințită prin acord”¹.

Din *Raportul privind practica parchetelor în materia procedurii speciale a acordului de recunoaștere a vinovăției pentru anul 2022*² se relevă un număr de 24 de acorduri respinse de instanță pe motivul neîndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 480-482 C.p.p., 72 de acorduri pentru stabilirea unei pedepse nejustificat de blânde în raport cu gravitatea infracțiunii sau pericolozitatea infractorului, 79 de acorduri de recunoaștere a vinovăției respinse pe considerentul că soluția cu privire la care au ajuns titularii acordului a fost nelegală, 13 acorduri pentru incidența unei cauze de împiedicare a exercitării penale, două acorduri pentru neregularități în desfășurarea urmăririi penale și 5 acorduri respinse pentru insuficiența probelor. Remarcăm, așadar, că exista la acel moment un număr semnificativ de acorduri de recunoaștere a vinovăției imposibil de confirmat de instanțe și, deci, de pus în aplicare. Parcurusul unui acord de recunoaștere a vinovăției este unul complex și sinuos, care poate reduce semnificativ volumul de muncă din instanțe. Totuși, pentru organul de urmărire penală această înțelegere ar putea presupune un efort suplimentar, având în vedere că necesită și stabilirea unei pedepse pentru inculpat, pedeapsă care să fie echitabilă și să nu poată fi considerată „nejustificat de blândă” la momentul la care trebuie să fie confirmată în instanță, tocmai pentru a putea fi atins scopul încheierii acordului.

---

¹ I.C. Rujan, *The Admission of the guilt agreement*, Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letter and Social Science Series, Supplement 2/2016, p. 429.

² Raportul privind practica parchetelor în materia procedurii speciale a acordului de recunoaștere a vinovăției, 2022.

Avizul procurorului ierarhic superior

O chestiune importantă în privința aplicării *in concreto* a procedurii speciale a acordului de recunoaștere a vinovăției o reprezintă implicarea procurorului ca titular al înțelegerii, acesta având, conform dispozițiilor legale, și drept de inițiere, alături de inculpat. În acest caz, când ne referim la procuror, avem în vedere fie „procurorul de caz”, în sensul reținut de doctrină ca „procurorul care instrumentează cauza penală în cazurile în care urmărirea penală este dată în competența acestuia, fie procurorul care exercită supravegherea desfășurării urmăririi penale atunci când efectuarea acestei etape procesuale este dată prin lege în competența organului de cercetare penală”¹. Deși acesta este subiect al acordului, încheindu-l direct cu inculpatul, procedura se bazează pe avizul prealabil și scris al procurorului ierarhic superior, conform art. 478 alin. (4) C.p.p., care anterior fixează limitele înțelegerii. În practică, poate apărea situația în care limitele sunt depășite prin stabilirea unei pedepse mai mari, caz în care, ulterior încheierii acordului, la verificarea realizată anterior trimiterii către instanță de procurorul ierarhic superior, acesta poate invalida acordul pentru nulitate relativă, așa cum reține doctrina², întrucât se aduce atingere drepturilor inculpatului. Măsura va fi luată și dacă pedeapsa cu privire la care au căzut de acord procurorul de caz și inculpatul este inferioară limitei stabilite.

Constatăm că rolul avizelor procurorului ierarhic superior, atât cel anterior, cât și cel ulterior încheierii acordului, este acela de a asigura respectarea drepturilor părților implicate în cauză și o corectă și echilibrată tragere la răspundere penală.

Pe de altă parte, Codul de procedură penală face vorbire despre dreptul procurorului și al inculpatului de a iniția negocierea pentru încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției, însă nu enunță și o obligație corelativă acestuia în sarcina procurorului de a aplica procedura specială în cazul în care din probatoriul administrat în cauză rezultă fără tăgadă că inculpatul a săvârșit fapta în forma în care înțelege să o recunoască. De aceea, putem avea de-a face, în practică, cu situații în care inculpatul, de bună-credință, alege în etapa de urmărire penală să

---

¹ A.V. Iugan, *Op.cit.*, p.30.

² A.A. Marcu, *Op.cit.*

își recunoască fapta și să solicite aplicarea procedurii acordului de recunoaștere a vinovăției, motivele putând fi unele din cele mai diverse: dorește soluționarea cu celeritate a cauzei pentru a reduce stresul resimțit cu ocazia punerii în mișcare a acțiunii penale față de el, pentru limitarea efectelor pe care le poate avea asupra statutului său în societate în cazul în care este făcută publică starea de fapt, înțelege gravitatea faptei sale și o regretă, intenționând să își schimbe comportamentul, însă procurorul de caz să refuze încheierea unei înțelegeri și să aleagă trimiterea în judecată prin rechizitoriu. În doctrină¹ s-a pus în discuție faptul că inițiativa inculpatului ar trebui să se materializeze într-o cerere asupra căreia organul de urmărire penală se va pronunța prin ordonanță pentru a o respinge. De asemenea, se consideră că „împotriva ordonanței se poate formula plângere, în condițiile art. 336 C.pr.pen. (...) Prin urmare, cenzurând ordonanța prin care procurorul respinge cererea de încheiere a acordului, conducătorul parchetului este îndreptățit să se raporteze numai la legalitatea motivelor pe care se întemeiază respingerea, fără a putea cenzura aspecte de oportunitate ale încheierii acordului”².

Efectele încheierii/neîncheierii acordului de recunoaștere a vinovăției în domeniul ordinii și siguranței publice

Realizarea ordinii și siguranței publice reprezintă dezideratul principal într-un stat de drept, pentru ca acesta să funcționeze optim sub toate aspectele. Legătura dintre ordinea și siguranța publică și încheierea sau neîncheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției între procuror și inculpat într-o cauză penală este una mai mult indirectă, prin prisma efectelor pe care acest demers le are asupra societății în ansamblu, nu doar la nivel micro, între titularii implicați în acest demers.

---

¹ M. Petrescu, Procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Revista ProLege, regăsit la <https://revistaprolege.ro/acordul-de-recunoastere-vinovatiei/>, accesat la data de 25.05.2025 .

²*Ibidem*.

Astfel, în *Strategia Națională de Ordine și Siguranță Publică* afe-
rentă perioadei 2023-2027 sunt prezentate perspectivele avute în vedere
la momentul stabilirii liniilor strategice pe care s-a consolidat documen-
tul; cea care ne atrage atenția, întrucât poate prezenta un impact în situația
pe care o avem în discuție, este cea operațională, „dezvoltată pe două
paliere: cel al strategiilor guvernamentale, unde structurile naționale
de ordine și siguranță publică își aduc contribuția la fundamentarea și
aplicarea lor în diferite domenii și cel al acțiunilor directe, ce vizează
reducerea potențialului de comitere a infracțiunilor, dezvoltarea partene-
rieriatului social și implementarea de campanii preventive”¹. Așa cum
am mai enunțat și anterior, unul dintre scopurile urmărite prin aplicarea
procedurii speciale a acordului de recunoaștere a vinovăției este acela
de a reduce posibilitatea de săvârșire a infracțiunilor, fapt realizat prin
conștientizarea inculpatului cu privire la fapta comisă și la urmările pe
care le poate avea asupra existenței sale, lucru ce îl determină să
inițieze sau să accepte încheierea unui acord cu procurorul de caz și să
își recunoască fapta. De asemenea, prin același document, se prevăd
drept obiective generale: „creșterea gradului de siguranță publică și
protecție a cetățeanului, prevenirea și contracararea situațiilor de tulbu-
rare gravă a ordinii publice, îmbunătățirea proceselor decizionale –
dezvoltarea capacității de prevenire și anticipare”², care în cazul nostru
se pot aplica prin facilitarea încheierii acordurilor în situația în care
împrejurările de fapt și probele administrate în cauză și aflate la dosar
o permit, facilitând o soluționare cu celeritate a cauzelor, încă din
etapa urmăririi penale.

În plus, pentru o eficientă aplicare a acordului de recunoaștere a
vinovăției se impune, așa cum este prezentat și în *Raportul privind
practica parchetelor în materia procedurii speciale a acordului de
recunoaștere a vinovăției din 2022*, „diseminarea descentralizată, prin
mijlocirea procurorilor cu funcții de conducere de la Parchetul de pe
lângă Înalta Curte de Casație și Justiție/parchetele de pe lângă curțile
de apel/structurile specializate, a hotărârilor judecătorești relevante în
materia acordurilor de recunoaștere a vinovăției”, pentru a putea

---

¹ *Strategia Națională de Ordine și Siguranță Publică 2023-2027*, p. 5.

² *Ibidem*, p. 29.

asigura faptul că odată încheiat acordul, șansele ca acesta să fie respins pe durata procedurii de confirmare să fie minime.

Considerăm că ordinea și siguranța publică nu presupun doar evitarea comiterii de infracțiuni, ci și tragerea la răspundere penală, cu céléritate, prin utilizarea unui număr cât mai redus de resurse și în mod echitabil, raportat la împrejurările cauzei, la situația inculpatului, care alege să își recunoască faptele, contribuind în acest fel la perfecționarea funcționării sistemului judiciar.

Concluzii

Prin reglementarea procedurii speciale a acordului de recunoaștere a vinovăției, legiuitorul a oferit titularilor acestuia posibilitatea de a uza de un instrument care să producă efecte pe mai multe paliere: pentru inculpat prin reducerea limitelor de pedeapsă cu o treime în cazul pedepsei cu închisoarea și cu o pătrime în cazul pedepsei amenzii, pentru procurorul de caz, prin economisirea timpului de redactare a rechizitoriului, întrucât judecătorul este sesizat cu acordul încheiat, iar pentru instanță, prin scurtarea timpului de soluționare a cauzei și degrevarea în acest fel de un număr considerabil de dosare.

Așa cum am putut observa, lipsa existenței unei obligații a procurorului de a încheia acordul în cazul în care inculpatul recunoaște săvârșirea faptei, iar aceasta este întemeiată și pe probatoriul aflat la dosarul cauzei, ar putea determina o practică neunitară, motiv pentru care considerăm a fi necesară această modificare legislativă, prin care s-ar asigura, deopotrivă, posibilitatea făptuitorului de a-și rezolva problemele din justiție într-un timp scurt, în cazul în care este de bună-credință.

Așadar, ca orice instituție de Drept penal sau de Drept procesual penal, procedura specială a acordului de recunoaștere a vinovăției este una perfectibilă, care necesită a fi pusă în acord cu noile realități cu care ne confruntăm la punerea în aplicare a prevederilor legale, în practica judiciară.

Bibliografie:

- Iugan Andrei Viorel, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Universul Juridic, București, 2015.
- Marcu Andrei Alexandru, *Procedura specială privind acordul de recunoaștere a vinovăției*, 2019, accesat la <https://www.juridice.ro/662487/procedura-speciala-privind-acordul-de-recunoastere-a-vinovatiei.html>.
- Pascu Mădălina, Manea Teodor, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Universul Juridic, București, 2015.
- Păcurariu Ioana, *Analiza teoretico-practică a cazurilor de respingere ale acordului de recunoaștere a vinovăției*, Revista Universul Juridic nr. 12, decembrie 2024.
- Petrescu Mircea, „Procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Acordul de recunoaștere a vinovăției”, *Revista ProLege*, regăsit în <https://revistaprolege.ro/acordul-de-recunoastere-vinovatiei/>.
- Rujan Ion Cristinel, „The Admission of the guilt agreement”, *Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu*, Letter and Social Science Series, Supplement 2/2016.
- Udroiu Mihail, *Fișe de Procedură penală. Partea specială. Teorie și cazuri practice*, Ediția 2, Editura C.H. Beck, București, 2021.
- Volonciu Nicolae, Uzlău A.Z.S. (coord.), *Noul Cod de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2014.
- Strategia Națională de Ordine și Siguranță Publică 2023-2027.
Raportul privind practica parchetelor în materia procedurii speciale a acordului de recunoaștere a vinovăției, 2022.

ASPECTE CRIMINOLOGICE CU PRIVIRE LA PERSOANELE DE SEX FEMININ ÎN SĂVÂRȘIREA DE INFRAȚIUNI

Ștefania-Malvina TARCOCI (TOADER)

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de masterat:

Managementul Ordinii și Siguranței Publice

Lector univ. dr. Ioana HULPUȘ

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Încă din cele mai vechi timpuri, femeia a reprezentat un model de bunătate, de dedicare în ceea ce privește creșterea copiilor și întreținerea gospodăriei. În situația unui conflict, rolul cel mai des întâlnit în cazul femeilor era cel de victimă. Odată cu evoluția societății și cu solicitarea și, implicit, cu dobândirea de drepturi egale între bărbați și femei, rolul acestora a început să sufere modificări, generând situații în care victima se transforma în agresor. În prezentul articol vom prezenta trei cazuri în care femeile au săvârșit infracțiuni cu violență împotriva persoanelor care o perioadă au jucat rolul agresorului în viața lor, indiferent de forma de abuz pe care o exercitau. Astfel, atât modul de operare, cât și motivațiile sunt distincte, în funcție de mai multe variabile, precum statutul social, nivelul de educație, circumstanțele. Întrucât numărul femeilor condamnate pentru săvârșirea de infracțiuni cu violență a crescut exponențial, credem că este necesară o abordare mai serioasă și mai amănunțită a aspectelor criminologice ce țin de acestea.*

Cuvinte-cheie: *infracțiuni cu violență, femei, victime, motivație.*

Introducere

De-a lungul timpului au fost făcute numeroase cercetări cu privire la factorii determinanți în săvârșirea de infracțiuni, fără însă a se avea în vedere un aspect foarte important: diferențierea persoanelor care au săvârșit infracțiunea, în funcție de sex. Astfel, motivațiile care determină o persoană să săvârșească infracțiuni sunt diverse, însă, cu atât mai diferite sunt motivațiile ce determină bărbații să săvârșească infracțiuni decât motivațiile și factorii determinanți în săvârșirea de infracțiuni de către femei. În general, se fac diferențieri între persoane recidiviste și persoane care nu au mai avut contact cu legea penală, persoane școlarizate și persoane neșcolarizate, persoane din mediul urban și din mediul rural și așa mai departe. Toți acești factori sunt interiorizați diferit, în funcție de genul persoanelor care comit infracțiunile. S-a constatat însă că, deși femeile care săvârșesc infracțiuni sunt mai puține decât bărbații, acestea sunt adesea mult mai feroce.¹

Timp de secole, femeile au fost privite ca fiind „extensii” ale bărbaților, care își arătau utilitatea doar în îngrijirea gospodăriei, în nașterea și creșterea copiilor, fapt ce le excludea încă de la început din activități precum agricultura, dobândirea unui loc de muncă, administrarea veniturilor și, nu în ultimul rând, săvârșirea de infracțiuni.

Studiile evidențiază că socializarea diferențiată în funcție de gen, prezentă încă din copilărie, are un rol esențial în perpetuarea inegalităților sociale și a violenței domestice. Băieții sunt adesea educați în spiritul dominării și al controlului, în timp ce fetele sunt încurajate să accepte supunerea și să mențină aparențele echilibrului familial, chiar și în contexte abuzive. Aceste modele tradiționale consolidează roluri inegale și normalizează comportamentele violente, influențând pe termen lung percepțiile și comportamentele din viața adultă².

Criminalitatea feminină a devenit un fenomen complex, cu multiple particularități, care a generat o multitudine de întrebări de-a lungul

---

¹ C. Lombroso, William Ferrero, *The female offender*, D. Appleton and Company, New York, 1898, p. 147.

² R. Cojocaru, A. Frunză, Violation of gender equality as a criminogenic factor of rural criminality. *European Journal of Law and Public Administration*, 11(2), 186–204, 2004, <https://doi.org/10.18662/eljpa/11.2/241>.

timpului, pe măsură ce societatea a fost forțată să admită rolul femeilor la realizarea vieții sociale a unei comunități, să le recunoască aportul- atât pozitiv, cât și negativ – la succesiunea unor evenimente inerente existenței speciei umane¹.

Corrado Celto, un autor din secolul al XV-lea, spunea că nu există pedeapsă care să oprească o femeie să săvârșească crimă după crimă. Perversitatea din mintea sa este mult mai fertilă în a găsi noi modalități de săvârșire a infracțiunii, decât imaginația unui judecător în a găsi noi pedepse.²

Cele mai comune infracțiuni pentru care sunt aflate în stare de detenție persoane în România sunt infracțiunile cu violență, dintre care enumerăm omor, tâlhărie, lovituri cauzatoare de moarte, violență în familie, viol. Pentru astfel de infracțiuni, se consideră că femeile nu pot fi responsabile, ele fiind concepute prin natura firii să nu aibă un comportament violent. O altă influență în societatea actuală o are și mass-media, care își concentrează atenția asupra ucigașilor bărbați și a motivelor pentru care aceștia au săvârșit infracțiunea. Cu atât mai mult este necesară analizarea comportamentului deviant, în primă fază, iar ulterior a comportamentului delincvent al femeilor, cu cât opinia publică nu este obișnuită cu astfel de comportamente din partea persoanelor care, în mod tradițional au fost educate să își dedice viața îngrijirii (fie că vorbim despre îngrijirea casei, a copiilor, a soțului sau a altor persoane), acest statut presupunând o sensibilitate mare. În urma analizei pe care o vom efectua, vom constata că cele mai predispuse victime ale femeilor sunt tocmai persoanele pe care acestea le au, practic, în îngrijirea despre care vorbeam anterior, fie că este vorba despre soț, copii, părinți, socrii sau persoane apropiate.

Conform Institutului Național de Statistică din România, în anul 2020, instanțele de judecată din România au condamnat la închisoare 4962 de persoane de sex feminin, în anul 2021 un număr de 5499, în anul 2022 un număr de 5626, în anul 2023 un număr de 5277 de

---

¹ A.E. Balasoiu, *Criminalitate și victimologie feminină*, Editura ProUniversitarie, 2017.

² *Ibidem*, p. 147

persoane de sex feminin.¹ Aceste cifre, la o simplă privire, par destul de alarmante, însă dacă privim fenomenul în ansamblu vom constata că există șanse ca numărul femeilor care săvârșesc infracțiuni să fie mult mai mare, având în vedere că persoanele vătămate pot fi persoane de sex masculin și, având în vedere chestiunea de notorietate conform căreia femeile reprezintă sexul slab, în cazul în care este săvârșită, spre exemplu, infracțiunea de loviri sau alte violențe, sunt șanse foarte mici ca persoana vătămată, un bărbat, să raporteze o astfel de infracțiune, pentru că ar fi sub demnitatea acestuia. Să nu mai vorbim de infracțiunea de viol, caz în care sunt izolate cazurile în care un bărbat sesizează o astfel de faptă. Dacă facem însă o analiză comparativă, nu vom mai fi atât de surprinși să constatăm că și în urmă cu peste 20 de ani, numărul femeilor condamnate era în aceiași parametri. Astfel, în 1990 au fost condamnate de instanțele judecătorești din România un număr de 4262 de persoane de sex feminin, în anul 1991 un număr de 6498, iar în anul 1992 un număr de 7147 de persoane de sex feminin.²

În concluzie, așa cum subliniază literatură de specialitate³, criminalitatea feminină reprezintă o dimensiune distinctă a fenomenului infracțional, influențată de o serie de factori specifici de natură socială, psihologică, culturală și economică. Factorii precum marginalizarea socială, violența domestică, nivelul redus de educație, absența unui sprijin instituțional adecvat, dar și rolurile tradiționale de gen, contribuie semnificativ la înțelegerea etiologiei acestui tip de comportament deviant. Aceste conduite trebuie analizate prin prisma unor teorii criminologice moderne, care nu doar clasifică faptele, ci și investighează condițiile sociale și personale care au favorizat apariția acestora. Astfel, cercetarea criminalității feminine impune o abordare multidisciplinară, integrând perspective juridice, sociologice și psihologice, în vederea formulării unor politici de prevenție eficiente și a unor mecanisme de reintegrare socială adaptate specificului de gen.

---

¹ Institutul Național de Statistică din România, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>.

² *Ibidem*.

³ C. Neamțu, Specificul feminin al infracționalității. Implicații asupra prevenției. *Revista Revista de Cercetare și Intervenție Socială*, Vol. 7, nr. 10, pp. 1 027–1 036. Editura Lumen, 2004.

Studiu de caz

Prezentăm astfel câteva cazuri în care persoane de sex feminin au săvârșit infracțiuni cu violență și, plecând de la rechizitoriul întocmit și de la declarațiile date în fața organelor de cercetare penală vom analiza factorii intrinseci și extrinseci care au condus la săvârșirea infracțiunii, la motivația care a determinat săvârșirea infracțiunii, precum și la consecințele ulterioare.

Un prim caz de omor săvârșit de o femeie, petrecut în anul 1994 în oraș Ploiești, județul Prahova, caz intens mediatizat, motiv pentru care vom putea folosi numele reale ale subiecților procesuali. În luna iunie a anului 1994, Roxana Călin, care era medic de profesie, o omoară fără nicio remușcare pe soția amantului său, arhitectul Bogdan Ținteanu. Din modul de operare a rezultat faptul că uciderea pur și simplu a victimei nu a fost îndestulătoare, motiv pentru care aceasta taie cadavrul în mai multe bucăți, pe care le împrăștie prin orașul săvârșirii crimei.

Din investigațiile efectuate la vremea respectivă, a reieșit faptul că făptuitoarea avea studii superioare, fiind căsătorită tot cu o persoană cu studii superioare, medic, aflându-se într-o relație cu arhitectul Bogdan Ținteanu, care îi era amant. Ca o istorie a relației extraconjugale pe care cei doi o aveau, făptuitoarea Roxana Călin a declarat faptul că ea nu mai întreținuse relații sexuale cu soțul său de 4 ani, iar pe acest fond, Bogdan Ținteanu, despre care susține că este un psiholog foarte bun, a început să îi facă avansuri, cărora Roxana Călin le-a cedat, justificând neînțelegerile pe care le avea cu soțul.

La începutul anului 1994, victima, Iuliana Ținteanu, a aflat de relația pe care soțul său o avea cu medicul Roxana Călin, iar din dorința de a-și salva căsnicia, a încercat în repetate rânduri să îi îndepărteze pe cei doi, prin discuții cu aceștia. Și soțul făptuitoarei a aflat despre relația extraconjugală pe care aceasta o avea cu arhitectul, aceasta declarând în fața organelor de cercetare penală că soțul ei i-a reproșat faptul că întreține relații sexuale cu Bogdan Ținteanu, dar aceasta a negat acuzațiile. Pe parcursul relației pe care o avea cu Bogdan Ținteanu, Roxana Călin a făcut mai multe avorturi, ultimul având loc în primăvara anului 1994, fapt ce punea o presiune psihică foarte mare pe aceasta, motiv pentru care începuse să dezvolte tendințe suicidale. Aceasta a declarat în fața organelor de cercetare penală că „este adevărat că în

primăvara anului 1994 mi-a trecut prin gând problema sinuciderii, dovadă că aveam în geantă Diazepam. Eu am dorit să pun capăt acestor legături cu Bogdan Ținteanu și, cu 4 zile înainte de săvârșirea faptei, i-am spus că intenționez să mă sinucid, dar nu din cauza lui, ci din pricina situației în care mă aflam eu, mai ales că acasă mă simțeam vinovată față de soțul meu.”

Întrucât aveau o relație de prietenie și Roxana Călin era medic, în data de 16.07.1994, Iuliana Ținteanu, soția amantului său, îi cere ajutorul pentru un tratament deoarece nu se simțea prea bine, ocazie cu care se și deplasează la domiciliul Roxanei Călin din Ploiești. Cu această ocazie, medicul Roxana Călin îi injectează victimei o doză de anestezic, care îi fusese recomandat ei în urma avorturilor suferite, după care observă că victima nu mai respiră. După ce a încercat să resusciteze victima, fiindcă aceasta nu mai respira, a luat un cuțit de vânătoare și a secționat carotida și vena jugulară a victimei, după care a dus-o în cadă și a așteptat să i se scurgă tot sângele. După această procedură, cu același cuțit a tăiat cadavrul în bucăți, pe care le-a ambalat în pungi de plastic și ziare, aruncându-le ulterior prin oraș. Aceasta a fost reținută de polițiști, trimisă în judecată și condamnată la 22 de ani de închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de omor calificat, însă a fost eliberată condiționat în anul 2009.

În vederea analizării comportamentului făptuitoarei și a motivației ce a determinat-o să săvârșească fapta, este de reținut faptul că Roxana Călin i-a solicitat în mod repetat arhitectului să divorțeze, însă acesta a refuzat. Presiunea a fost cu atât mai mare, cu cât soția amantului aflase despre relația lor și voia să îi îndepărteze, pentru a-și salva căsnicia. Din aceste detalii reiese atașamentul făptuitoarei pentru amantul său, soția acestuia fiind privită ca o persoană ce le pune în pericol relația, sau chiar fiind privită ca elementul care stătea în calea fericirii dintre aceasta și amant.

Speța în cauză este imaginea clară a unei crime pasionale, culminând cu faptul că după tranșarea cadavrului, Roxana Călin a pus într-o pungă, în frigiderul din locuința sa, câteva organe ale victimei, printre care și inima, fapt ce denotă latura afectivă pentru care aceasta a săvârșit infracțiunea. Ca o veritabilă crimă pasională, după comiterea infracțiunii, Roxana Călin și-a sunat amantul, căruia i-a comunicat

faptul că a ucis-o pe soția sa, însă răspunsul acestuia nu a fost unul pe care făptuitoarea îl aștepta, ca pe o eliberare din căsnicia ce stătea în calea fericirii lor, ci acesta i-a spus: „*Ce ai făcut? Îți dai seama ce ai făcut? Mi-ai lăsat copiii fără mamă!*”. Dezamăgită de reacția iubitului său, Roxana Călin a spus anchetatorilor că acesta ar fi împins-o să săvârșească infracțiunea, motiv pentru care și Bogdan Ținteanu a fost reținut și arestat preventiv pentru instigare la omor.

După ceva timp, Roxana Călin și-a retras declarația, revenind și arătând faptul că amantul ei nu a avut nicio implicare în moartea Iulianei Ținteanu.¹ Astfel, mai presus de nivelul de educație și statutul social, o astfel de crimă pasională își spune cuvântul prin trăirile pe care făptuitoarea le-a dezvoltat din dorința de a-și câștiga practic persoana pentru care avea un atașament atât sexual, cât și afectiv, fiind pusă în situația în care i se oferea șansa unei exterminări facile a „*inamicului*”, iar sub stăpânirea unor sentimente de invidie și gelozie, a luat hotărârea eliminării, recurgând la uciderea victimei. Foarte interesantă este și abordarea pe care făptuitoarea a avut-o după uciderea efectivă a victimei; aceasta a tranșat cadavrul, l-a împachetat și l-a aruncat prin tot orașul, nefăcând acest lucru pentru a-și ascunde crima, deoarece la domiciliul acesteia erau numeroase pete de sânge și organele victimei erau în firgider, ci mai degrabă pentru a-și satisface dorința de a nu mai rămâne victima un întreg, ca o plăcere meschină de a elimina orice șansă ca aceasta să îi ia persoana față de care dezvoltase atașamentul.

În cel de-al doilea studiu de caz vom analiza o speță care a avut loc în martie 2016, într-o comună din județul Buzău. Făptuitoarea, P.F., mamă a trei copii cu vârste cuprinse între 7 și 15 ani, cu studii medii, căsătorită cu P.I.E., care de mai bine de 5 ani lucra în construcții în străinătate. De aproximativ un an, P.F. avea o relație extraconjugală cu un cetățean de pe raza aceleiași localități, întreținând relații sexuale repetate, în urma cărora a survenit o sarcină gemelară. Întrucât a descoperit sarcina într-un stadiu destul de avansat, făptuitoarea nu a mai avut posibilitatea întreruperii cursului sarcinii, motiv pentru care a așteptat ca sarcina să ajungă la termen și să nască.

---

¹ Analiză Comportamentală & Criminal Profiling, *Crima pasională care a șocat orașul Ploiești*, <https://www.analizacomportamentala.com/post/crima-pasională-care-șocat-orașul-ploiești>, pagină accesată la data de 05.05.2025

La data de 03.03.2016, o vecină s-a dus acasă la P.F., ocazie cu care a constatat faptul că aceasta stătea în pat și erau semne că pierduse foarte mult sânge, mai exact a observat existența mai multor pete de sânge, atât în pat, cât și pe pilotă, perne și hainele făptuitoarei, ceea ce a determinat-o să apeleze la Serviciul Județean de Ambulanță. Aceștia s-au deplasat la fața locului, au preluat-o pe P.F., care, odată ajunsă la spital a declarat faptul că a suferit o hemoragie, însă din examinarea medicală efectuată a reieșit faptul că aceasta trecuse printr-o naștere la domiciliu, neasistată, fapt ce i-a provocat hemoragie, aspect pe care aceasta îl nega. În baza celor constate, au fost informate organele de poliție, care s-au deplasat la fața locului.

După ce au pătruns în incinta imobilului, polițiștii au identificat obiectele cu urme de sânge, precum și două găleți de culoare neagră, pline cu nisip, având deasupra lor depozitat câte un bolțar din BCA. După ce au fost îndepărtați bolțarii și vărsată o parte din nisip, s-a putut observa pe fundul fiecărei găleți cadavrul a câte un nou-născut. În urma efectuării necropsiilor cadavrelor, s-a constatat faptul că nou-născuții au decedat prin asfixie. În continuare, P.F. a recunoscut fapta în fața organelor de cercetare penală, susținând faptul că gemenii proveneau dintr-o sarcină nedorită, în urma întreținerii de relații sexuale extraconjugale, ceea ce ar fi putut duce la probleme în căsnicia sa, odată cu aflarea acestui fapt de către soțul plecat în străinătate.

Un aspect cu o relevanță crescută în acest caz este faptul că soțul plecat în străinătate era singura sursă de venit a întregii familii, motiv pentru care făptuitoarea se afla într-o stare de dependență financiară față de acesta.

Din analiza motivelor care au determinat autoarea să săvârșească infracțiunea, a reieșit că aceasta a fost perfect conștientă de fapta săvârșită, fără a fi afectată de febra puerperală, gândindu-se exact la modalitatea prin care putea omorî pe cei doi nou-născuți, pentru a ascunde urmele relației sale extraconjugale.

În astfel de cazuri de dependență financiară, emoțională sau de altă natură față de o persoană, victimele dependenței ajung să fie autori ai unor infracțiuni pentru a-și păstra mediul de securitate format, fiind pentru ele o vulnerabilitate. Mai mult decât atât, este greu de conceput pentru o mamă că și-ar putea ucide propriii copii, fapt ce atribuie un

loc destul de avansat al femeilor ca persoane cu potențial criminogen ridicat, dat fiind spiritul matern care survine odată cu o sarcină, însă care nu ține în loc pornirea de a-și ucide copiii, pentru un scop identificat de ea ca fiind superior în piramida necesităților. Chiar și după ce a recunoscut fapta săvârșită și după ce i s-a comunicat că va fi pedepsită cu închisoare, singura temere a acesteia nu era de executarea efectivă a pedepsei, ci era temerea referitoare la reacția pe care o va avea soțul ei când va afla faptul că aceasta a avut o relație extraconjugală. De reținut este faptul că persoana în cauză nu fusese agresată fizic niciodată de soțul ei, însă aceasta era victima unei violențe psihice și economice. Au fost deci motive suficiente chiar și pentru o mamă să își poată omorî copiii, pentru a proteja un concept care pentru ea reprezenta siguranța, constituind totodată o formă de pedeapsă pe care și-a aplicat-o pentru relația extraconjugală pe care a avut-o.

Aceste două cazuri au fost prezentate pentru a sublinia diversitatea motivelor pentru care femeile săvârșesc infracțiuni, începând analiza prin prezentarea situațiilor în care infracțiunile au fost săvârșite pentru a apăra un concept bine definit pe care autoarele nu voiau sub nicio formă să îl piardă, iar orice amenințare în acest sens trebuia eliminată.

Voi mai prezenta un caz în care s-au efectuat cercetări cu privire la săvârșirea infracțiunilor de moarte suspectă și distrugere, constând în aceea că la data de 08.12.2018 lucrătorii de poliție au fost sesizați de un cetățean referitor la faptul că la casa vecinului său a izbucnit un incendiu, iar după localizarea și stingerea incendiului de către lucrătorii I.S.U., în incinta imobilului au fost identificate două cadavre aparținând a două persoane de sex masculin, care au fost arse în proporție de 90% în urma incendiului.

Din procesul-verbal de intervenție al pompierilor nr. 37 s-a stabilit locul focarului: dormitor, sursa: efect termic, mijlocul: sobă cu acumulare de căldură, primul material aprins: lemnul, împrejurarea: coș de fum deteriorat sau neizolat corespunzător față de materialul combustibil. Cadavrele celor două persoane au fost recunoscute de un vecin, cu ocazia cercetării la fața locului ca fiind frații N.G. și N.V., de 51, respectiv 42 de ani.

Dosarul penal ce părea a fi un simplu dosar de distrugere și moarte suspectă, survenită în urma incendiului provocat de o sobă defectă, s-a

dovedit a fi mai complicat, pe măsură ce polițiștii avansau în cercetarea lui. Astfel, s-a reținut faptul că N.G. era căsătorit cu N.D., în vârstă de 48 de ani, împreună cu care locuia la adresa unde izbucnise incendiul, iar cu ocazia declanșării incendiului și a cercetării la fața locului, aceasta nu a fost identificată. Ulterior, în urma unor investigații specifice polițienești a fost găsită și audiată. Cu ocazia recercetării la fața locului, aceasta a indicat organelor de cercetare penală o sticlă ce avea conținut cu miros de petrol din care pretinde că în seara de 08.12.2018 a aruncat pe cumnatul său, N.V., care dormea împreună cu soțul autoarei, N.G., punând la dispoziție un chibrit cu care susține că a aprins substanța menționată mai sus, după care a părăsit imobilul, mergând pe un teren viran din apropiere.

Toată ancheta polițiștilor a fost deturnată și și-a schimbat cursul către cercetarea făptuitoarei pentru săvârșirea infracțiunii de omor calificat. S-a constatat faptul că, încă de la începutul căsătoriei cu soțul său, aveau probleme, în sensul că acesta o agresa fizic și sexual, timp în care aceasta nu a informat niciodată autoritățile pentru a lua măsurile legale, pentru că de fiecare dată se împăcau, iar lucrurile decurgeau normal până la următorul conflict. De cele mai multe ori, după ce era agresată fizic, autoarea nu mai era primită în casă de soțul ei, motiv pentru care era nevoită să meargă și să stea, chiar și peste noapte, pe un teren viran din preajma locuinței sale, de unde putea vedea imobilul în care rămânea soțul său. Aceasta relatează anchetatorilor aceste aspecte cu detașare, fără a părea afectată de faptul că era abuzată fizic sau de faptul că era alungată de acasă de soțul său. În urmă cu 6 luni, la adresa unde aceștia locuiau, s-a mutat și fratele soțului, N.V., care în urma unor probleme financiare rămăsese fără casă. Astfel, soțul autoarei a fost de acord ca acesta să locuiască cu ei, fără a cere și părerea autoarei, fapt cu care, în mod evident, aceasta nu era de acord. Încă de la venirea fratelui său, soțul autoarei a început să consume alcool în cantități mari și pe întreaga perioadă a zilei, refuzând să mai meargă la muncă, zilier, așa cum procedase în trecut pentru a avea o sursă de venit cu care să susțină familia, alături de soția sa. Aceasta susținea faptul că soțul ei nu mai era violent cu ea, însă fratele acestuia îi adresa injurii, iar el, în loc să îi ia apărarea, se amuza de spusele fratelui său. Acest lucru a deranjat-o foarte tare pe făptuitoare, însă nu s-a gândit

niciodată să părăsească domiciliul sau să îi facă rău vreunui dintre ei. În urma unui conflict avut cu N.V., autoarea a plecat la muncă, iar când s-a întors, i-a găsit pe cei doi frați dormind în camera imobilului său. Văzând acestea, N.D. s-a dus la o benzinărie de unde a achiziționat 5 litri de benzină, după care a venit acasă și i-a turnat peste plapuma cu care era învelit cumnatul său. Aceasta susține faptul că niciunul dintre bărbați nu s-a trezit în momentul în care a făcut acest lucru, deoarece erau într-o stare avansată de ebrietate. Aceasta a luat un chibrit pe care l-a aprins și a dat foc imobilului. După cele întâmplate, a mers pe terenul viran, unde obișnuia să meargă în momentul în care soțul ei o alunga de acasă, timp în care a stat și a privit imobilul cum arde. Făptuitoarea nu a vrut în mod direct să facă rău soțului ei, însă a acceptat faptul că în urma incendiului, și acesta poate deceda alături de fratele său.

Analizând modul de operare și declarația făptuitoarei, reiese faptul că aceasta se afla într-o relație toxică, pe care o accepta și care pentru ea reprezenta normalitatea. În momentul în care a venit o persoană care a perturbat funcționarea lucrurilor cu care aceasta era obișnuită, aceasta s-a simțit exclusă din relație, deși părea că lucrurile se îmbunătățiseră pentru ea, având în vedere că soțul ei nu mai era violent și nici nu o mai alunga de la domiciliu. Elementul perturbator, cumnatul ei, era practic văzut ca înlocuitorul ei în cadrul relației și sursa de degradare a soțului, prin prisma faptului că din cauza acestuia, soțul consuma întreaga zi băuturi alcoolice și nu mai mergea la muncă. Toate acestea au culminat cu atitudinea cumnatului care îi adresa expresii jignitoare, care nu erau stopate de soțul său, ci erau aprobate, ba chiar încurajate de acesta prin faptul că era amuzat de injuriile aduse de fratele său soției. Astfel, locul abuzatorului a fost luat de frate, pe care autoarea nu îl accepta, motiv pentru care a fost inclusiv dispusă să renunțe și la soțul ei, pentru a scăpa de această situație. Observăm deci că se relevă un grad de acceptare al relației toxice din partea victimei, cu care aceasta se obișnuiește și pe care o consideră parte din mersul normal al lucrurilor.

Am putea spune despre autoare că nu avea puterea necesară de a ieși dintr-o relație toxică, lucru neadevărat, observând faptul că aceasta, chiar la un grad mai mic de toxicitate, a fost capabilă să ucidă atât soțul, cât și abuzatorul neasumat. Mai mult decât atât, aceasta a pre-

ferat să aleagă modalitatea cea mai dureroasă, moartea prin incendiere, dorind probabil să aibă șanse cât mai mari de reușită, analizând proporționalitatea de forțe.

Concluzii

În concluzie, în urma analizării cazurilor prezentate, se poate spune că perspectiva femeilor asupra vieții este una liniară, orice schimbare adusă bunei funcționări a acesteia creând perturbări care, pe fondul altor factori sensibilizatori, pot produce consecințe dintre cele mai grave. Nu de puține ori, din rolul de victimă, femeia ia rolul agresorului, fapt ce se petrece fără o premeditare voită, ci în urma unui declin emoțional și a unor circumstanțe de așa natură care să permită schimbarea perspectivelor. În cazul crimei pasionale, femeia în cauză a avut inițial rolul de victimă, dacă o putem numi așa, având în vedere sentimentele pe care aceasta le dezvoltase pentru amantul său, care a refuzat asumarea unei relații cu ea, fapt ce a determinat-o la momentul oportun să se răzbune pe acesta, însă nu prin a-i face rău în mod direct, ci eliminând elementul perturbator. Simplaucidere a inamicului însă nu a mulțumit-o, ci a vrut să îi și împrăștie trupul prin întreg orașul. Și în cazul uciderii prin incendiere, cruzimea este cu atât mai mare, cu cât din dorința de a scăpa de elementul perturbator, făptuitoarea a acceptat și uciderea soțului. Se constată deci că femeile cu comportament delincvent nu acționează în mod spontan, ci anterior își calculează acțiunile, fapt ce determină și cercetarea mai anevoioasă a infracțiunilor săvârșite de acestea. În banda de asasini denumită „La Taille”, femeile erau cunoscute ca fiind mai rele decât bărbații în activitatea de torturare a ostaticilor.¹

Nu plecăm însă de la stereotipuri de gen, în analizarea săvârșirii infracțiunilor, contribuind la acest fenomen și factori sociali, educaționali, religioși, economici, însă nu trebuie pierdut din vedere și factorul de gen. Astfel, spre exemplu, în ceea ce privește latura subiectivă a infracțiunii, atât în activitatea de cercetare penală, cât și la individualizarea pedepsei, ar trebui să fie avute în vedere și aspectele legate de gen, așa cum este cazul circumstanțelor atenuante judiciare.

---

¹ C. Lombroso, W. Ferrero, *The female offender*, D. Appleton and Company, New York, 1898, p. 148

Bibliografie

Balasoiu Anca-Elena, *Criminalitate și victimologie feminină*, Editura ProUniversitarie, 2017.

Lombroso Caesar, Ferrero William, *The female offender*, D. Appleton and Company, New York, 1898.

Evans Karen, Jamieson Janet, *Gender and Crime: A Reader*, Ediția I, Open University Press, 1 iulie 2008.

Caraman Natalia, „Caracteristici tipologice ale personalității femeii criminale”, *Revista națională de drept*, nr. 2, Republica Moldova, 2016.

Cojocaru Radion, Frunză Alexandru, „Violation of gender equality as a criminogenic factor of rural criminality”, *European Journal of Law and Public Administration*, 11(2), 186–204, 2004, <https://doi.org/10.18662/ejpa/11.2/241> .

Neamțu Cristina, „Specificul feminin al infracționalității. Implicații asupra prevenției”, *Revista de Cercetare și Intervenție Socială*, Vol. 7, nr. 10, Editura Lumen, 2004.

<https://insse.ro>.

<https://www.analizacomportamentala.com>.

SUPRAVEGHEREA TEHNICĂ ÎN PROCESUL PENAL – ÎMPORTANȚĂ, REGLEMENTARE ȘI APLICAȚII PRACTICE

Simona TOTU¹

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Programul de studii de masterat:

Managementul Ordinii și Siguranței Publice

Lector univ. dr. Cătălin NICOLESCU²

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Supravegherea tehnică este reglementată de Codul de procedură penală ca o metodă specială de supraveghere și cercetare utilizată în investigarea unor infracțiuni grave limitativ enumerate de legiuitor. Această lucrare propune să evidențieze cadrul legal aplicabil, condițiile în care aceste metode pot fi dispuse și limitele impuse pentru a proteja drepturile persoanelor vizate. De asemenea, este abordată o excepție, și anume aplicarea metodelor speciale de supraveghere în contextul relației avocat-client. Scopul lucrării este de a analiza compatibilitatea acestor metode cu drepturile fundamentale ale omului. Comunicările dintre avocat și persoana reprezentată beneficiază de o protecție juridică specială, dar actuala reglementare prezintă lacune privind supravegherea ambientală și accesul la date informatice, care ar putea duce la abuzuri.*

Studiul de caz referitor la o infracțiune de trafic de influență săvârșită de un avocat arată modul în care metodele speciale pot fi utilizate în astfel de situații și pot sprijini obținerea unor probe importante în anchetele penale.

---

¹ Adresă de email Autor: simona.totu@ulbsibiu.ro

² Adresa de email Autor: catalin.nicolescu@ulbsibiu.ro

Cuvinte-cheie: supraveghere tehnică, procedeu probatoriu, dreptul la apărare, confidențialitate, avocat, jurisprudență.

Introducere

În contextul intensificării criminalității organizate și al evoluției rapide a tehnologiilor de comunicare, supravegherea tehnică a devenit una dintre cele mai utilizate metode speciale de investigare în procesul penal. Utilizarea acestor mijloace intruzive ridică probleme complexe de ordin juridic, etic și procedural, întrucât implică restrângerea unor drepturi fundamentale, precum dreptul la viața privată, secretul corespondenței și libertatea individuală.

Articolul de față își propune să analizeze reglementarea actuală a supravegherii tehnice în dreptul procesual penal român, condițiile legale de aplicare, precum și implicațiile practice ale acestei măsuri. Vor fi evidențiate tipurile de supraveghere tehnică recunoscute de legislație, cerințele procedurale ce trebuie respectate pentru a asigura legalitatea și loialitatea obținerii probelor, precum și garanțiile instituite pentru protejarea drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate.

Într-un spațiu aparte, va fi abordată situația specifică a avocatului în calitate de potențial subiect al acestor măsuri, având în vedere rolul său esențial în garantarea dreptului la apărare și necesitatea unei protecții sporite a confidențialității profesionale. Studiul de caz inclus oferă o ilustrare concretă a aplicării supravegherii tehnice într-o speță relevantă, subliniind impactul determinant al acestei metode în probarea faptelor penale.

Cadru legal și condiții de aplicare

Potrivit art. 138 alin. (13) din Codul de procedură penală, prin supraveghere tehnică se înțelege utilizarea uneia dintre metodele prevăzute la alin. (1) lit. a)-d), respectiv: *interceptarea comunicațiilor ori a oricărei tip de comunicare la distanță, accesul la un sistem informatic, supravegherea video, audio sau prin fotografiere*, precum și *localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice*. Aceasta poate fi dispusă, conform art. 139 alin. (2) din Codul de procedură penală, în cazul infracțiunilor contra securității naționale, traficului de droguri, efectuării de operațiuni ilegale cu precursori sau cu alte produse susceptibile de a avea efecte

psihoactive, încălcării regimului armelor și munițiilor, terorismului, spălării de bani, falsificării de monede sau instrumente de plată, infracțiunilor informatice, de corupție, evaziunii fiscale și altor infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii de 5 ani sau mai mare¹.

Interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare se referă la accesarea, monitorizarea, colectarea și înregistrarea acestora, fie că sunt realizate prin telefon, sistem informatic sau alte mijloace de comunicare.

Sistemul informatic este definit ca fiind orice dispozitiv sau ansamblu de dispozitive interconectate, care funcționează împreună pentru a procesa automat datele prin intermediul unui program informatic.

Datele informatice reprezintă orice formă de informație, concept sau fapt, care poate fi prelucrat printr-un sistem informatic.

Supravegherea video, audio sau prin fotografiere include captarea imaginilor persoanelor, observarea și înregistrarea activităților, conversațiilor sau mișcărilor acestora².

Această măsură este dispusă de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a formulat cererea, dacă sunt întrunite simultan următoarele condiții: existența unei suspiciuni rezonabile privind pregătirea sau săvârșirea uneia dintre infracțiunile amintite mai sus, proporționalitatea măsurii în raport cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale și imposibilitatea obținerii probelor prin alte mijloace sau riscul unor dificultăți care ar prejudicia ancheta.

Conform art. 140 alin. (9) din Codul de procedură penală, condiția privind existența uneia dintre infracțiunile enumerate nu este necesar să fie îndeplinită, atunci când supravegherea tehnică este solicitată la cererea motivată a persoanei vătămate. Această dispoziție constituie o

---

¹ E. Staicu, *Metode speciale de supraveghere sau cercetare în procedura penală*, 26 mai 2016, <https://legestart.ro/metode-speciale-de-supraveghere-sau-cercetare-procedura-penala/>, pagină accesată la data de 23.05.2025 .

² A. Roman, *Metode speciale de supraveghere din perspectiva investigației criminalistice*, Editura C.H. Beck, București, 2021, p. 54.

excepție de la regulile generale aplicabile procedurii de efectuare a supravegherii tehnice, reglementate în art. 140 alin. (1)-(8)¹.

Art. 141 din Codul de procedură penală instituie o altă excepție, cea de la regula potrivit căreia măsura supravegherii tehnice se dispune de către judecătorul de drepturi și libertăți, respectiv aceea că măsura poate fi autorizată de către procuror, pe o durată de maximum 48 de ore, atunci când există o urgență, iar obținerea mandatului de supraveghere tehnică în condițiile art. 140 ar conduce la o întârziere substanțială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor ori ar pune în pericol siguranța persoanei vătămate a martorului sau membrilor familiilor acestora, fie sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 139 alin. (1) și (2).

Punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică este realizată printr-o procedură unică ce se aplică celor patru procedee probatorii și este coordonată de către procuror sau de către persoanele desemnate de acesta. Potrivit art. 142 alin. (1) din Codul de procedură penală, punerea în aplicare poate fi efectuată de organele de cercetare penală ale poliției judiciare sau de către organele de cercetare penală speciale, așa cum se prevede la art. 57 alin. (2). În plus, această sarcină poate fi realizată și de către „lucrători specializați din cadrul poliției”, o categorie care, deși nu este definită explicit, a fost menținută prin modificările aduse de OUG nr. 6/2016 privind unele măsuri pentru punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică dispuse în procesul penal.

În considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 51 din 16 februarie 2016, s-a subliniat că activitățile prevăzute la art. 142 alin.

(1) din Codul de procedură penală reprezintă procedee probatorii, iar organele care le pot pune în executare trebuie să fie organe de urmărire penală, enumerate la art. 55 alin. (1) – procurorul, organele de cercetare penală ale poliției judiciare și organele de cercetare penală speciale. Această interpretare a fost reafirmată și prin Decizia Curții Constituționale nr. 26 din 16 ianuarie 2019, care exclude posibilitatea ca alte categorii decât organele judiciare să participe la punerea în

---

¹ I. Neagu, M. Damaschin, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, Ediția a II-a, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 497.

executare a supravegherii tehnice, asigurând astfel respectarea rigorilor procesului penal¹.

Prin urmare, deși lucrătorii specializați din cadrul poliției sunt menționați distinct, aceștia trebuie să dețină calitatea de organ de cercetare penală pentru a putea efectua aceste activități, în concordanță cu articolele relevante din Codul de procedură penală și cu jurisprudența Curții Constituționale. În paragraful 49 al Deciziei nr. 51/2016, Curtea admite că lucrătorii specializați pot efectua supravegherea tehnică doar dacă dețin avizul de ofițeri de poliție judiciară, aspect care clarifică limitările și cerințele impuse pentru a garanta legalitatea acestor proceduri probatorii^{2,6}.

Pentru implementarea mandatului de supraveghere tehnică, furnizorii de comunicații sunt obligați să colaboreze cu organele de anchetă în limitele competențelor lor.

Legiuitorul român a instituit anumite limitări privind utilizarea probelor obținute din supravegherea tehnică atunci când acestea vizează relațiile dintre o persoană și avocatul său. Conform art. 139 alin. (4) din Codul de procedură penală, „*raportul dintre avocat și persoana pe care o asistă sau o reprezintă nu poate face obiectul supravegherii tehnice decât dacă există indicii că avocatul comite sau pregătește comiterea unei infracțiuni dintre cele prevăzute la alin. (2)*”. În jurisprudență, s-a argumentat că această dispoziție protejează în principal dreptul clientului la apărare, nu avocatul. Totuși, această interpretare este discutabilă. Interdicția supravegherii relației profesionale dintre avocat și client protejează nu doar interesele clientului, ci și pe cele ale avocatului, în calitatea sa de garant al exercitării efective a dreptului la apărare. Avocatul, fiind implicat în relații profesionale cu mai mulți clienți, poate suferi prejudicii majore în cazul unei supravegheri tehnice, deoarece aceasta îi poate afecta atât reputația profesională, cât și încrederea altor clienți care nu fac obiectul supravegherii³.

---

¹ M. Udriou (coord.), *Codul de procedură penală comentariu pe articole*, Ediția a 3-a, Ed. C.H.Beck, București, 2020, p. 973.

² *Ibidem*.

³ M. Suian, *Op. cit.*, p. 149.

Măsura supravegherii tehnice poate fi prelungită de judecător pentru motive justificate, la cererea procurorului, fiecare prelungire având o durată maximă de 30 de zile, durata totală a măsurilor de supraveghere tehnică, cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă, neputând depăși, în aceeași cauză, 6 luni, cu excepția măsurii de supraveghere video, audio sau prin fotografiere în spații private, care nu poate depăși 120 de zile.

Noul Cod de procedură penală menține dreptul persoanei supravegheate de a fi notificată cu privire la limitările aduse drepturilor sale fundamentale, însă reduce termenul implicit de informare la 10 zile de la încetarea măsurii, prevăzând posibilitatea ca procurorul să amâne motivat această notificare până la terminarea urmăririi penale sau până la clasarea cauzei. Persoana vizată are dreptul de a accesa rezultatele supravegherii, fie prin studierea proceselor verbale referitoare la probe, fie prin examinarea tuturor înregistrărilor audio-video, indiferent dacă acestea constituie sau nu mijloace de probă. Această reglementare asigură atât dreptul la apărare, permițând suspectului să solicite administrarea altor elemente relevante în probatoriu, cât și respectarea dreptului la viață privată, oferindu-i posibilitatea de a cunoaște informațiile deținute de autorități despre el. Cererea de acces la procesele verbale sau la înregistrări trebuie formulată în termen de 20 de zile de la data informării¹.

Tipuri de supraveghere tehnică

Supravegherea tehnică este una dintre cele mai importante metode speciale prevăzute de Codul de procedură penală. Așa cum am arătat mai sus, art. 138 alin. (13) înglobează în cadrul supravegherii tehnice 4 tipuri de metode și anume: interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare la distanță, accesul la un sistem informatic, supravegherea video, audio sau prin fotografiere și localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice.

Interceptarea comunicațiilor ori a oricărui tip de comunicare la distanță este una dintre cele mai utilizate metode speciale de supraveghere, în trecut, această practică generând numeroase controverse privind legalitatea probelor obținute, mai ales din cauza implicării Serviciului

¹ M. Udriou (coord.), *Op. cit.*, p. 1002.

Român de Informații în punerea lor în executare, în locul organelor de urmărire penală. După emiterea Deciziei Curții Constituționale nr. 51/2016, numărul mandatelor de supraveghere a scăzut semnificativ. În prezent, sistemul informatic al Centrului Național de Interceptare a Comunicațiilor (CNIC) permite organelor de urmărire penală să implementeze independent interceptările, fără intervenția SRI. În locul unor protocoale secrete, s-a adoptat un protocol public și transparent, iar activitatea CNIC este controlată semestrial de către președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție¹.⁹

Accesul la un sistem informatic este considerat o metodă specială de supraveghere, adesea confundată cu percheziția informatică, deși sunt două proceduri distincte. În contextul legislației române și a Convenției de la Budapesta privind criminalitatea informatică, accesul la sisteme informatice a fost reglementat pentru a combate problemele legate de teritorialitatea infracțiunii și protecția datelor. Conform articolului 138 alin. (3) din Codul de procedură penală, accesul la un sistem informatic poate fi definit ca pătrunderea într-un sistem care stochează și transmite date, în scopul de a identifica probe².

Supravegherea video, audio sau prin fotografiere este o metodă invazivă de monitorizare a persoanelor, justificată doar în cazurile deosebit de grave și complexe. Aceasta necesită un control strict pentru a preveni abuzurile și implică autorizarea și punerea în executare de către organele competente. Poate fi realizată în spații publice sau private, dar în cazul celor din urmă, durata este limitată la maximum patru luni, fără reglementări clare privind pătrunderea în locuințe. Procurorul și judecătorul de drepturi și libertăți trebuie să analizeze proporționalitatea măsurii și să stabilească clar condițiile de desfășurare. Dezvoltarea tehnologică permite supravegherea și fără pătrunderea fizică în spațiul privat, prin utilizarea microfoanelor sensibile sau a accesului la sisteme informatice.

Localizarea sau urmărirea prin mijloace tehnice este un procedeu probatoriu ce permite autorităților să afle deplasarea și poziția unei persoane, obținând astfel probe indirecte în anchetele penale. Această

---

¹ M. Suian, *Op. cit.*, p. 226.

² *Idem*, p. 228.

metodă se concentrează exclusiv pe identificarea mișcărilor, fiind mai puțin invazivă decât alte forme de supraveghere, însă rămâne intruzivă și necesită un control riguros pentru a proteja drepturile fundamentale. Utilizarea tehnologiilor moderne face rezultatele verificabile științific și mai greu de combătut, iar localizarea poate viza atât persoane, cât și bunuri, sub rezerva respectării principiului proporționalității și a normelor legale.

Protecția relației avocat – persoană reprezentată

Confidențialitatea comunicărilor dintre avocat și client beneficiază de o protecție legală specială, conform Legii nr. 51/1995, care interzice interceptarea sau înregistrarea convorbirilor telefonice ori corespondenței acestora, cu excepția situațiilor strict prevăzute de lege. Cu toate acestea, legea avocaturii nu acoperă în mod detaliat toate formele de supraveghere, precum captarea ambientală sau accesul la sisteme informatice, ceea ce poate genera lacune în protecția profesiei. De aceea, este necesară o corelare mai clară între normele Codului de procedură penală și dispozițiile privind profesia de avocat, pentru a preveni posibile abuzuri.

Reglementările Codului de procedură penală prevăd că raporturile dintre avocat și persoana asistată nu pot face obiectul supravegherii tehnice decât în situații excepționale, când există indicii clare că avocatul este implicat în comiterea unei infracțiuni. În lipsa unor astfel de dovezi, comunicările respective nu pot fi folosite ca probe și trebuie distruse imediat. Se impune astfel respectarea strictă a caracterului confidențial al acestor interacțiuni, fără ca procurorul sau alte autorități să poată accesa conținutul fără autorizare judecătorească specifică.

Din perspectiva practică, protejarea raportului profesional presupune ca orice măsură de interceptare să țină cont de rolul avocatului în apărarea drepturilor fundamentale, inclusiv dreptul la un proces echitabil și la viață privată. Ascultarea convorbirilor avocat-client în lipsa unei suspiciuni rezonabile sau fără un filtru riguros din partea instanței ar afecta iremediabil aceste drepturi. De aceea, chiar dacă tehnic este posibilă interceptarea, trebuie stabilite garanții solide pentru a exclude accesarea abuzivă a acestor date.

Studiu de caz. Supravegherea tehnică în investiga- rea unei infracțiuni de trafic de influență

Un caz relevant de aplicare a metodelor de supraveghere tehnică este investigarea unei infracțiuni de trafic de influență săvârșite de către un avocat din cadrul Baroului București care pretindea că are influență asupra magistraților din cadrul Curții de Apel București. Acesta a fost denunțat de către tatăl unei persoane aflate în stare de arest preventiv, cercetată de către Parchetul de pe lângă Tribunalul București sub aspectul săvârșirii infracțiunii de tentativă la omor, căruia i-a pretins sume de bani cu titlu de mită pentru a facilita punerea în libertate a persoanei arestate, prin remiterea sumelor de bani mai multor magistrați din cadrul Curții de Apel București.

Organele de urmărire penală au solicitat autorizarea supravegherii tehnice, iar în baza mandatelor de supraveghere tehnică au fost interceptate convorbirile telefonice și supravegherea audio-video ambientală, prin intermediul cărora au fost surprinse discuțiile purtate între cei doi, în care avocatul promitea că, în schimbul sumei de 7.000 euro pentru sine și între 15.000-30.000 euro pentru alții va interveni asupra magistraților din cadrul Curții de Apel București și îi va determina să dispună cercetarea fiului acestuia în stare de libertate.

Totodată, în cadrul supravegherii ambientale, au fost realizate fotografiile care atestă că inculpatul a primit de la denunțator sumele de 7.000 euro pentru sine și 10.000 euro pentru unul dintre magistrații din cadrul Curții de Apel București, lăsând să se creadă că decizia de înlocuire a măsurii arestului preventiv cu măsura preventivă a arestului la domiciliu a fost rezultatul acțiunilor sale¹.

Prin metodele tehnice utilizate, organele judiciare au obținut probe directe privind săvârșirea infracțiunii de trafic de influență, care au fost esențiale în formularea acuzației și ulterior în susținerea probatorie în fața instanței. Acest caz evidențiază eficiența și rolul determinant al supravegherii tehnice în documentarea unor fapte care, prin natura lor, sunt dificil de dovedit prin mijloace tradiționale.

---

¹ Hotărâre nr. 41/2025 din 07.03.2025 pronunțată de Curtea de Apel București, disponibil la www.rejust.ro/juris/98eg29g6d.

Concluzii

Supravegherea tehnică reprezintă una dintre cele mai complexe și sensibile forme de restrângere a drepturilor fundamentale în cadrul procesului penal, justificată doar în fața unor interese publice majore, precum prevenirea și combaterea criminalității grave. Reglementarea sa în Codul de procedură penală reflectă un efort legislativ de echilibrare între nevoia de eficiență în ancheta penală și imperativul respectării drepturilor individuale, în special a dreptului la viață privată și a libertății de exprimare.

Cu toate acestea, aplicarea în practică a supravegherii tehnice relevă riscuri importante, generate de ambiguități legislative, interpretări divergente și, uneori, lipsa unui control judiciar efectiv. Jurisprudența Curții Constituționale a avut un rol esențial în clarificarea acestor aspecte, insistând pe necesitatea ca doar organele de urmărire penală legal abilitate să poată pune în executare aceste măsuri. De asemenea, protejarea relației avocat-client impune garanții sporite, care să prevină abuzurile și să mențină integritatea procesului de apărare.

Din perspectivă practică, supravegherea tehnică trebuie utilizată ca un instrument subsidiar, aplicabil doar în situații limitate, clar justificate și proporționale cu gravitatea faptei investigate. Doar astfel poate fi păstrat caracterul echitabil al procedurii penale și încrederea cetățenilor în justiție. În același timp, este necesară o reevaluare constantă a normelor incidente, în lumina evoluțiilor tehnologice și a standardelor europene privind protecția drepturilor omului.

Bibliografie

Neagu Ion, Damaschin Mircea, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, Ediția a II-a, Editura Universul Juridic, București, 2015.

Roman Alexandru, *Metode speciale de supraveghere din perspectiva investigației criminalistice*, Editura C.H. Beck, București, 2021.

Udroiu Mihail (coord.), *Codul de procedură penală comentariu pe articole*, Ediția 3, Ed. C.H.Beck, București, 2020.

Staicu Eugen, *Metode speciale de supraveghere sau cercetare în procedura penală*, 26 mai 2016, disponibil la adresa: <https://legestart.ro/metode-speciale-de-supraveghere-sau-cercetare-procedura-penala/>.

Legea nr. 286/2009 privind Codul penal.

Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală.

Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat

OUG nr. 6/2016 privind unele măsuri pentru punerea în executare a mandatelor de supraveghere tehnică dispuse în procesul penal.

Decizia Curții Constituționale nr. 51 din 16 februarie 2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 142 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Decizia Curții Constituționale nr. 26/2019 asupra cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Parlamentul României, Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe judecătorești, publicat în „Monitorul Oficial al României” nr. 193 din 12 martie 2019.

Hotărâre nr. 41/2025 din 07.03.2025 pronunțată de Curtea de București.

RĂSPUNDEREA PENALĂ A MINORILOR ÎN CONTEXTUL SISTEMULUI ACTUAL DE ORDINE ȘI SIGURANȚĂ PUBLICĂ

Robert-Ionuț ALEXANDRU¹

*Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept
Program de studii de Masterat: Științe Penale*

Lector univ. dr. Elisabeta BOȚIAN²

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Drept

Rezumat: *Legea penală aplicată la nivel național, cât și în celelalte state europene are ca obiectiv principal ocrotirea minorilor de anumiți factori care pot contribui într-un sens negativ la dezvoltarea acestora. Majoritatea minorilor care săvârșesc fapte ilicite sunt victime ale unor circumstanțe nefavorabile, însă legea penală nu poate fi ignorată, deoarece are un rol esențial în menținerea ordinii de drept. Principalul scop al legiuitorului nu este acela de a pedepsi inculpații minori, ci dorința de a le oferi acestora posibilitatea de a se reabilita prin intermediul măsurilor educative.*

Spre deosebire de România, unde inculpaților minori li se pot aplica doar măsuri educative, în sistemul de drept penal francez se prevede aplicarea unui regim dual în ceea ce privește sancționarea minorilor. Chiar dacă o mare parte dintre măsurile și sancțiunile aplicate sunt de natură educativă, nu este exclus ca minorilor să li se aplice pedepse precum amenda sau închisoarea, însă într-o formă mai blândă, pentru a se putea asigura o reintegrare mai ușoară în societate. În majoritatea statelor europene măsurile educative sunt prioritare față de pedepse, ceea ce este firesc, deoarece majoritatea

---

¹ Adresă de email Autor: robertionuț.alexandru@ulbsibiu.ro

² Adresă de email Autor: elisabeta.botian@ulbsibiu.ro

tinerele nu au capacitatea de a înțelege consecințele acțiunilor, existând un risc mai mare de a săvârși infracțiuni din cauza lipsei dezvoltării cognitive și emoționale.

Sistemul sancționator al minorilor în România este aliniat la standardele internaționale, însă acesta poate fi perfecționat, astfel încât să răspundă cât mai adecvat nevoilor de reeducare a minorilor în scopul prevenirii săvârșirii de noi fapte penale și a dezideratelor de asigurare a ordinii și siguranței publice.

Cuvinte-cheie: *ordine și siguranță publică, răspundere penală, inculpați minori, măsuri educative.*

Introducere

Sistemul actual de ordine și siguranță publică se confruntă cu numeroase dificultăți în ceea ce privește faptele ilicite comise de minori, prezența acestora fiind tot mai activă atât la nivel național, cât și internațional. Pentru asigurarea ordinii și siguranței publice majoritatea statelor europene pun în aplicare diverse măsuri educative asupra infractorilor minori pentru a preveni săvârșirea infracțiunilor, dar și pentru a reduce riscul recidivei. În acest sens, sancțiunile implementate trebuie să fie în concordanță cu principiile care stau la baza drepturilor copilului și cu interesul superior al acestuia¹. Legislația penală variază de la un stat la altul, iar dispozițiile legale pot să difere în mai multe state europene. Chiar dacă în România aceste sancțiuni vizează doar aplicarea măsurilor educative neprivative ori privative de libertate, nu este exclus ca în alte țări să se aplice pedeapsa cu amenda sau închisoarea.

Scopul principal al legiuitorului nu este reflectat de tragerea la răspundere penală a celor care comit infracțiuni, ci dorința de a le oferi posibilitatea de a se reabilita prin intermediul măsurilor educative, pentru a se putea menține ordinea socială. În acest context, se accentuează necesitatea tratării minorilor cu respect și demnitate, luarea în considerare a dorințelor acestora, precum și păstrarea unui echilibru adecvat între limitarea drepturilor și atingerea scopurilor legitime.

---

¹ Copilul și protecția în procedurile de stat, <https://www.humanrightsguide.md/themes/familia/copilul/copilul-i-protec-ia-in-procedurile-de-stat>, pagină accesată la data de 15.05.2025.

Prin prisma acestui articol dorim să analizăm din punct de vedere teoretic și practic modalitatea prin care inculpații minori sunt trași la răspundere penală în diferite state europene. Fenomenul de delincvență juvenilă reprezintă o adevărată problemă la nivel internațional, fiecare țară fiind nevoită să implementeze propriile dispoziții legale în vederea prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni. În acest sens, considerăm că prezentarea practicilor penale din alte țări europene ajută la îmbunătățirea sistemului actual de drept în vederea reeducării minorilor și asigurării ordinii și siguranței publice. Minorii reprezintă viitoarea populație adultă, iar faptele comise de aceștia pot avea pe termen lung o influență negativă atât asupra dezvoltării lor, cât și asupra mediului social. Lipsa unei implicări active a organelor judiciare în prevenirea criminalității juvenile poate favoriza într-un sens negativ criminalitatea adultă de mâine.

Analiza răspunderii penale a inculpaților minori în diferite state europene

Aplicarea sancțiunilor penale asupra inculpaților minori care au săvârșit diverse fapte cu caracter penal este condiționată de vârsta răspunderii penale a făptuitorului. La nivel european, implementarea normelor de ordine și siguranță publică diferă de la o țară la alta. Limita minimă a vârstei de 14 ani pentru a putea fi antrenată răspunderea penală este prevăzută în majoritatea statelor. În Marea Britanie, Danemarca, Țara Galilor, vârsta răspunderii penale este de 10 ani, în timp ce în Olanda este de 12 ani. În alte state precum Norvegia, Finlanda, Suedia, vârsta minimă pentru ca un minor să răspundă penal este de 15 ani¹.

Potrivit articolului 113 din Codul penal, minorii nu răspund penal atunci când infracțiunea a fost săvârșită înainte de împlinirea vârstei de 14 ani, însă față de aceștia pot fi dispuse anumite măsuri speciale de protecție. Alineatul (2) din articolul 113 din Codul penal prevede faptul că minorii cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani răspund penal numai dacă se dovedește existența discernământului la momentul comiterii

---

¹L. Marin, Individualizarea sancțiunilor penale în cazul infractorilor minori https://www.juridice.ro/492767/individualizarea-sanctiunilor-penale-cazul-infractorilor-minori.html#_ftn10, pagină accesată la data de 16.05.2025.

faptei. În toate celelalte cazuri, minorii care săvârșesc fapte ilicite după împlinirea vârstei de 16 ani răspund penal, discernământul nefiind un obstacol în vederea tragerii la răspundere penală a făptuitorului minor.

Minoritatea făptuitorului reprezintă un impediment în vederea tragerii la răspundere penală a minorilor. Această cauză de neimputabilitate suprimă caracterul imputabil al infracțiunii comise și intervine atunci când nu sunt îndeplinite cerințele prevăzute de legiuitor în vederea răspunderii penale. Conform acestei cauze de neimputabilitate, nicio infracțiune săvârșită înainte de împlinirea pragului minim de răspundere penală nu poate atrage consecințe penale, chiar dacă urmările infracțiunii se realizează după împlinirea vârstei de 14 ani¹.

Un factor important în vederea reducerii criminalității și a reiterării comportamentului infracțional îl constituie sistemul sancțiunilor penale care sunt aplicate de instanțele judecătorești. O mare parte dintre statele europene consideră că aplicarea măsurilor educative trebuie să aibă prioritate față de alte sancțiuni prevăzute de legea penală, ceea ce este firesc, deoarece minorii care comit fapte interzise de legea penală nu au capacitatea de a înțelege consecințele propriilor acțiuni. Chiar dacă majoritatea dintre măsurile și sancțiunile dispuse sunt de natură educativă, nu este exclus ca în unele state să li se aplice minorilor pedepse precum amenda sau închisoarea. Spre exemplu, în Germania, atunci când măsurile educative nu sunt considerate suficiente se pot aplica sancțiuni precum avertismentele, despăgubirea victimei, obligarea inculpatului minor la repararea prejudiciului ori detenția specială limitată la weekend-uri sau alte perioade stabilite de judecător. În Marea Britanie tinerii care săvârșesc prima faptă penală sunt sancționați printr-o mustrare, însă în cazurile în care faptele săvârșite sunt considerate grave, acestora li se pot aplica sancțiuni precum avertismentul, despăgubiri în beneficiul victimei, munca neremunerată în folosul comunității ori interdicția de a părăsi domiciliul. De asemenea, tinerii sunt obligați să se prezinte la diverse activități organizate în vederea reeducării și prevenirii criminalității. Măsurile educative prevăzute de Polonia sunt înlocuite cu pedepsele penale atunci când inculpații minori cu vârsta

---

¹ M. Udroi, *Fișe de Drept penal Partea generală Teorie și cazuri practice*, Ediția 4, Editura C.H. Beck, București 2023, p. 116.

de peste 15 ani comit infracțiuni contra persoanei, în special infracțiunea de omor¹.

Țări precum Franța, Belgia și Spania consideră că internarea minorilor în instituții închise reprezintă o măsură educativă, însă în Marea Britanie, Elveția și Olanda această măsură este privită ca pe o pedeapsă. Cu privire la condamnarea inculpaților minori la pedeapsa cu închisoarea în regim de executare, majoritatea țărilor europene prevăd în mod expres în legislație că pedeapsa aceasta trebuie pusă în aplicare doar în cazurile grave, iar atunci este preferată suspendarea executării pedepsei. Cu toate acestea, minorii pot beneficia de măsura renunțării la aplicarea pedepsei ori amânarea aplicării pedepsei, practici întâlnite în instanțele din Italia, Elveția sau Germania².

Sistemul actual de drept penal român prevede că inculpaților minori li se pot aplica doar măsuri educative neprivative ori privative de libertate. Măsurile educative se aplică doar de către instanțele judecătorești, în raport cu gravitatea faptelor comise de către minori, având în vedere și interesul superior al acestora. Stabilirea măsurii educative constituie un procedeu atent de adaptare a sancțiunii, astfel încât influența factorilor criminogeni care vizează comportamentul inculpatului minor să fie cât mai diminuată, urmărindu-se ca făptuitorul să își însușească abilitățile necesare pentru a-și contura o personalitate raportată la valorile sociale și respectul cuvenit legii.

Măsurile educative privative de libertate aplicabile sunt *internarea într-un centru educativ și internarea într-un centru de detenție*. Internarea minorului într-un centru educativ se poate dispune pe o perioadă cuprinsă între 1 și 3 ani, însă, dacă se constată că acesta a săvârșit o nouă infracțiune ori este judecat pentru o altă infracțiune săvârșită anterior, măsura poate fi prelungită ori înlocuită cu internarea într-un centru de detenție³. Internarea într-un centru de detenție este cea mai severă măsură și se aplică făptuitorilor minori pe o perioadă cuprinsă între

---

¹ V. Brutaru, Răspunderea minorului în diferite țări europene, Revista Universul Juridic, nr. 6, iunie 2015, pp. 10-34. <https://vedemjust.ro/wp-content/uploads/2020/09/raspunderea-minorului-in-diferite-tari-europene.pdf>, pagină accesată la data de 18.05.2025.

² Ibidem.

³ P. Ciobanu, Codul penal, Art. 124, Editura ROSETTI, București, 2024.

2 și 5 ani. În cazul în care pentru fapta săvârșită este prevăzută pedeapsa închisorii de 20 de ani sau peste 20 de ani ori detențiunea pe viață, durata internării în centrul de detenție va fi cuprinsă între 5 și 15 ani¹. Ambele măsuri privative de libertate prevăd că pe întreaga durată a internării în aceste centre, minorii vor lua parte la diverse programe de reintegrare în societate, precum și la activități de educare și formare profesională.

În mod excepțional, instanța poate dispune suspendarea sau, după caz, amânarea măsurilor privative de libertate atunci când persoana internată poartă o sarcină sau are un copil cu vârsta mai mică de un an. De asemenea, aceste măsuri pot fi dispuse și atunci când se constată printr-o expertiză medico-legală că minorul internat se confruntă cu o problemă medicală ce nu poate fi tratată în unitățile sanitare ale Administrației Naționale a Penitenciarelor și care face imposibilă executarea imediată a sancțiunii dispuse².

Măsurile educative neprivative de libertate³ sunt reprezentate de *stagiul de formare civică, supravegherea, consemnarea la sfârșit de săptămână și asistarea zilnică*. Stagiul de formare civică este cea mai blândă măsură care poate fi aplicată inculpaților minori pe o perioadă de cel mult 4 luni. Ca efect al acestei măsuri, făptuitorul are obligația de a participa la diferite programe speciale în vederea înțelegerii consecințelor legale și sociale ce decurg din comiterea faptelor cu caracter penal.

Supravegherea se poate dispune de către instanță pe o perioadă cuprinsă între 2 și 6 luni, minorul fiind sub îndrumarea serviciului de probațiune. Prin aplicarea acestei măsuri se urmărește participarea la cursurile școlare ori la cele de formare profesională și prevenirea activităților care ar putea prodece consecințe negative atât asupra dezvoltării minorului, cât și asupra mediului social.

Consemnarea la sfârșit de săptămână impune făptuitorului minor să nu părăsească domiciliul în zilele de sfârșit de săptămână pe o durată între 4 și 12 săptămâni. Prin excepție, acesta va putea părăsi domiciliul

---

¹ P. Ciobanu, Codul penal, Art. 125, Editura ROSETTI, București, 2024.

² M. Udroui, Fișe de Procedură penală Partea specială Teorie și cazuri practice, Ediția 4, Editura C.H. Beck, București 2023, pp. 327-328.

³ P. Ciobanu, Codul penal, Art. 117-121, Editura ROSETTI, București, 2024.

în cazul în care trebuie să participe la diverse programe de reeducare sau activități școlare.

Cea mai severă măsură educativă neprivativă de libertate o reprezintă asistarea zilnică pe o perioadă cuprinsă între 3 și 6 luni, timp în care minorul are obligația să respecte programul stabilit de serviciul de probațiune care include atât activitățile la care acesta trebuie să participe, cât și restricțiile impuse. Dacă în perioada minorității se săvârșesc mai multe fapte interzise de legea penală, instanța de judecată va proceda la aplicarea unei singure măsuri educative care va cuprinde toate infracțiunile comise¹.

Conform articolului 243 din Codul de procedură penală, față de suspectul sau inculpatul minor pot fi dispuse măsuri preventive care au rolul de a menține ordinea și siguranța publică prin neutralizarea efectelor datorate acțiunilor ilicite și prin protejarea drepturilor și intereselor superioare ale minorilor. Reținerea și arestarea preventivă se dispun în cazuri excepționale, atunci când instanța socotește că efectele măsurilor preventive se află în concordanță cu scopul urmărit. În cazurile în care se dispune luarea, prelungirea sau menținerea arestului preventiv, instanța trebuie să aibă în vedere vârsta făptuitorului și impactul măsurii severe care poate dăuna dezvoltării cognitive și emoționale.

Sancțiunile și măsurile preventive aplicate minorilor în România sunt aliniată la standardele europene, însă acestea pot fi perfecționate, astfel încât să răspundă cât mai adecvat nevoilor de reeducare a minorilor în scopul prevenirii săvârșirii de noi fapte penale și a dezideratelor de asigurare a ordinii și siguranței publice.

Pentru a asigura buna desfășurare a procesului penal și diminuarea riscului de comitere de către minori a unor noi infracțiuni considerăm că organele judiciare ar trebui să aplice, cu precădere, măsura preventivă a controlului judiciar, astfel încât să fie înlăturat riscul ca făptuitorii să se sustragă de la urmărirea penală și judecată.

Unele soluții din practica judiciară demonstrează că neluarea unei măsuri preventive în cursul procesului penal poate să determine repetarea comportamentului infracțional, producând un impact tulburător

---

¹ L.V. Lefterache, G.C. Ioan, Ș. Sorohan, M-G. Sima, *Justiția penală în cazul minorilor*, Editura Hamangiu, București, 2021, p. 183.

asupra ordinii și siguranței publice. Astfel, instanța¹ a dispus aplicarea măsurii neprivative de libertate a consemnării la sfârșit de săptămână pe o durată de 12 săptămâni față de un inculpat minor care a părăsit teritoriul țării în timpul procesului penal. Măsura educativă pronunțată de instanța judecătorească² nu a produs efecte în vederea răspunderii penale a minorului, deoarece acesta se afla într-o instituție închisă pentru minori din Malaga, în urma săvârșirii unei alte infracțiuni pe teritoriul statului spaniol. Dacă organele judiciare ar fi dispus față de inculpat măsura preventivă a controlului judiciar în timpul procesului penal, riscul de sustragere de la procesul penal și de săvârșire a unor noi infracțiuni ar fi fost redus considerabil.

Datele statistice preluate din Raportul de activitate al Ministerului Public din România elaborat pentru anul 2019 arată că procentul inculpaților minori pentru care s-a dispus trimiterea în judecată variază între 5.9% și 6.9% din totalul infractorilor care au ajuns în fața instanțelor judecătorești. În intervalul anilor 2010-2019 infracțiunile săvârșite în mod constant de către minori au fost reflectate în principal de infracțiunile contra persoanei, iar infracțiunile contra patrimoniului s-au aflat într-o scădere semnificativă³.

În ceea ce privește sistemul judiciar francez, 20% din numărul dosarelor trimise în judecată au fost legate de infracțiunile de furt, iar un alt procentaj de 20% a fost reprezentat de infracțiunile contra integrității corporale sau sănătății. O caracteristică evidențiată de datele statistice elaborate de autoritățile din Franța face referire la infracțiunile de consum, deținere sau trafic de droguri, acestea fiind tot mai des întâlnite în rândul minorilor care provin din medii sociale defavorizate⁴.

¹M. Udriou, *Fișe de Procedură penală Partea specială Teorie și cazuri practice*, Ediția 4, Editura C.H. Beck, București 2023, p. 329.

²Sentința Penală nr. 673 din 12 octombrie 2015 pronunțată de Judecătoria Sectorului 1, M. Udriou, *Fișe de Procedură penală Partea specială Teorie și cazuri practice*, Ediția 4, Editura C.H. Beck, București 2023, p. 329.

³Ministerul Public, *Raport de activitate pentru anul 2019*, https://www.mpu.buc.ro/sites/default/files/PDF/raport_activitate_2019.pdf, pagină accesată la data de 20.05.2025.

⁴Justiția în cazul minorilor. Minorii delicvenți. Referințe statistice aferente anului 2019, <https://www.justice.gouv.fr/?-type=STATI&ordre=2&rubrique=10054&theme=TJMI>, pagină accesată la data de 20.05.2025.

Pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor, sistemul de drept penal francez prevede atât aplicarea măsurilor educative, cât și aplicarea într-o formă mai blândă a pedepselor împotriva minorilor, oferindu-le șansa de a se reintegra mai ușor în societate.

Cu toate că sistemul de drept penal din Anglia și Țara Galilor se remarcă prin aplicarea unor sancțiuni mult mai severe față de alte state, statisticile ilustrează că în perioada 2019-2020 majoritatea infractorilor minori au comis și aici infracțiuni contra persoanei și contra patrimoniului. Comparativ cu alte țări, în Anglia și Țara Galilor numărul inculpaților minori se află într-o continuă scădere, ceea ce demonstrează eficacitatea programelor educaționale implementate în școli și în mediul social¹.

Concluzii

Delincvența juvenilă reprezintă o problemă la nivel global care subzistă mult în timp, fiind afectată de factorii sociali, economici și politici. În prezent nu există un acord care să evidențieze cea mai eficientă abordare prin care să se prevină săvârșirea unor noi fapte penale, însă majoritatea țărilor dezvoltate afirmă faptul că scăderea consumului de alcool și de substanțe interzise, reducerea violenței și organizarea de programe în vederea combaterii și prevenirii criminalității contribuie semnificativ la scăderea numărului de infractori minori. Mulți tineri care ajung să răspundă penal în urma săvârșirii faptelor interzise de legea penală sunt victimele unor împrejurări nefavorabile, dar nu se poate neglija legea penală care are rolul de a contribui în mod activ la asigurarea ordinii și siguranței publice.

Pragul minim de răspundere penală a minorilor în România este stabilit la vârsta de 14 ani, indiferent de gravitatea infracțiunii comise. Considerăm însă că s-ar putea lua în considerare și posibilitatea extinderii răspunderii penale a minorilor și sub această vârstă, atunci când sunt săvârșite infracțiuni deosebit de grave.

Pe de altă parte, sancțiunile aplicate inculpaților minori de către instanțele naționale sunt semnificativ mai blânde în comparație cu măsurile

---

¹ <https://www.gov.uk/government/statistics/youth-justice-statistics-2019-to-2020>, pagină accesată la data de 21.05.2025.

aplicate făptuitorilor minori din alte state europene. În acest sens, apreciem că pe lângă măsurile educative aplicate, față de anumiți minori s-ar putea dispune și munca în folosul comunității, ca o modalitate concretă de responsabilizare.

Sistemul sancționator al minorilor în România este în prezent aliniat la standardele internaționale, însă acesta poate fi perfecționat, astfel încât să răspundă cât mai adecvat nevoilor de reeducare a minorilor în scopul prevenirii săvârșirii de noi fapte penale și a deciziunilor de asigurare a ordinii și siguranței publice.

Bibliografie:

Brutaru V., „Răspunderea minorului în diferite țări europene”, *Revista Universul Juridic*, nr. 6, iunie 2015.

Ciobanu Petruț, *Codul penal*, Editura ROSETTI, București, 2024.
Lefterache Lavinia Valeria, George Cristian Ioan, Sorohan Ștefana, Sima Marius-George, *Justiția penală în cazul minorilor*, Editura Hamangiu, București, 2021.

Udroiu Mihail, *Fișe de Procedură penală Partea specială Teorie și cazuri practice*, Ediția. 4, Editura C.H. Beck, București, 2023.

***, *Copilul și protecția în procedurile de stat*, disponibil la adresa: <https://www.humanrightsguide.md/themes/familia/copilul/copilul-i-protectia-in-procedurile-de-stat>.

Marin Liana-Georgiana, *Justiția în cazul minorilor. Minorii delincvenți. Referințe statistice aferente anului 2019*, disponibil la adresa: https://www.juridice.ro/492767/individualizarea-sanc-tiunilor-penale-cazul-infractorilor-minori.html#_ftn10.

Ministerul Public, *Raport de activitate pentru anul 2019*, disponibil la adresa: https://www.mpublic.ro/sites/default/files/PDF/raport_activitate_2019.pdf.